

ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ
БІЛІМ ЖӘНЕ ҒЫЛЫМ МИНИСТРЛІГІ

А. Р. ӘЛМҰХАМЕТОВ
Б. ХАМЗЕЕВА

ҚҰРАН АНТОЛОГИЯСЫ

Оқулық

Алматы, 2013

ӘОЖ 28
КБЖ 86.38
Ә 54

*Нұр-Мұбарак Египет ислам мәдениеті университеті ұсынған
Қазақстан Республикасы Дін істері агенттігі бекіткен*

Пікір білдіргендер:

М. Х. Алсабеков – филология ғылымдарының докторы;

С. Абжалов – философия ғылымдарының кандидаты;

Айбек Зулай – дінтанушы.

Әлмұхамбетов А. Р., Хамзеева Б.

Ә 54 Құран антологиясы: оқулық. – Алматы: "Экономика" баспасы.– 2013.
364 бет.

ISBN 978-601-225-532-4

Сіздерге ұсынылып отырған «Құран антологиясы» жинағы оқырман қауымға Құранның мазмұны жайында негізгі түсінік беру үшін және оларды Құран мен Исламның құндылығымен таныстыру үшін жазылды және арнайы таңдалып алынған тақырыптар бойынша классификацияланған (жүйеленген) Құраннан үзінділерді қамтиды. Бұл жинақты жазудағы мақсатымыз көпшілікті иманға, адамгершілік ізгі қасиеттерге шақыру және ғылымсүйер қауымды Құранмен таныстыру, Құранның босағасына жетелеп алып бару, онымен рухани жақынырақ араласуға себепкер болу.

ӘОЖ 28
КБЖ 86.38

ISBN 978-601-225-532-4

© А.Р. Әлмұхамбетов, Б. Хамзеева, 2013.

© ҚР Жоғары оқу орындарының
қауымдастығы, 2013.

МАЗМҰНЫ

АЛҒЫ СӨЗ (Академик М. Ф. Хижази).....	19
<i>Кіріспе. Құран жайындағы негізгі мағлұматтар</i>	23
Этимология.....	23
Құранның құрылымы	23
Құранның мазмұны.....	26
Құран тарихы	27
Құранның Ислам дініндегі алатын орны.....	30
Құран және ғылым.....	31
Құран ғылымдары.....	35
Құран оқудың артықшылығы	37

НЕГІЗГІ БӨЛІМ. ҚҰРАН АНТОЛОГИЯСЫ

БІРІНШІ ТАРАУ.

ҚҰРАН КӘРІМ – БАРША ӘЛЕМГЕ НАСИХАТ	39
Жәбірейіл періште арқылы түсірілген Кітап.....	40
Араб тілінде түсірілген Кітап	40
Түсірілуінің хикметтері.....	41
Адамдарға үгіт	42
Ұқсасын жазу мүмкін емес	43
Бұрынғы кітаптарда жазулы	43
Құран Алланың қорғауында	43
Діннің негізгі қайнары.....	44
Анық әрі түсінікті тілде.....	44
Иман келтіргендерге шипа, һидаят және рақым	45
Сөздердің ең көркемі	46
Дұрыс пен бұрысты айырушы	46
Дұрыс жолды нұсқаушы.....	46
Имансыздарды тозаққа түсіруші	47
Құран жанашырлық пен төзімділікті бұйырады.....	47
Уахидың басталуы.....	48
Мұхаммедтің дінге алғашқы шақыруы	49
Жалпы шақыру.....	49

Ең соңғы шақыру – ең соңғы уахи	49
Ақиқат пен жалған	50
Құранды қалай тыңдау және оқу керек	50
Құранды қалай жатқа оқу керек	50
Құран жайында ойлану	51
Құранға еру	52
Құранда келтірілген теңеулер	56

ЕКІНШІ ТАРАУ. АЛЛА ТАҒАЛА

Тәңірлік белгілер	60
Алла тағала – бүкіл әлемдердің Раббысы	61
Одан өзге тәңір жоқ	62
Одан басқа күш-қуат жоқ	62
Аллаға серік қосу	63
Тәңір мекен мен уақытқа бағынышты емес	65
Тәңір жүректерді басқарушы	65
Тәңір барлығын билеуші	66
Тәңір барлық нәрсенің Жаратушысы	66
Тәңір үлгісіз Жаратушы	67
Барлығы оған бас иеді	68
Тәңір тағдырды белгілеуші	69
Барлық іс соңында Аллаға қайтады	69
Тәңір қалағанын іске асырады	70
Тәңір барлық нәрсеге құдіретті	70
Тәңір жақсылықты да, жамандықты да жаратады	72
Тәңір барлығына куәгер	72
Тәңір барлығын естіп, көруші	73
Тәңір барлығынан хабардар	74
Тәңір ғайыпты білуші	75
Тәңір барлығын бақылап, күзетуші	76
Тәңір жоқтан бар қылып Жаратушы	77
Тәңір ештеңеге мұқтаж емес	78
Барлығы Тәңірге мұқтаж	78
Тәңір барлық кемшіліктерден пәк	79
Тәңір тұмаған және туылмаған	79
Тәңір мүліктің Жалғыз Иесі	80
Тәңір барлығының мұрагері	80

Тәңір көктегінің, жердегінің және екеуінің арасындағының иесі	81
Тәңір барлығын өлшеммен Жаратушы	81
Тәңір аспандар мен жерлердің нұры	82
Тәңір ұлық және Асқақ	83
Тәңір мәңгі Бақи Тірі	84
Тәңір жаңылыспайды әрі ұмытпайды	84
Тәңір сәждеге лайықты	85
Тәңір пәктеуге лайықты	85
Тәңір мақтауға лайықты	86
Тәңір ізет пен абырой Иесі	87
Тәңір үстем әрі Жеңімпаз	87
Тәңір ең көркем есімдердің Иесі	87
Тәңір шынайы Дос әрі Қамқоршы	88
Тәңір ең Әділетті	89
Тәңір ең Кешірімді	90
Тәңір мейірімділердің ең мейірімдісі	91
Тәңір үкім мен даналық Иесі	91
Тәңір тәубелерді қабылдаушы	93
Тәңір дұғаларды Естуші	93
Тәңір ізгіліктің сауабын артығымен беруші	94
Тәңір шүкірді бағалаушы	95
Тәңір адамға барлығын үйретуші	95
Тәңір шипа беруші	95
Тәңір ризық беруші	96
Тәңір күлдіруші және жылатушы	96
Тәңір жан беруші және оны алушы	97
Тәңір өлілерді Тірілтуші	97
Тәңір есеп күнінің Иесі	98
Тәңір есепке жылдам тартушы	98
Тәңірдің уәдесі хақ	99
Тәңір ескертіп, қайтарушы	99
Тура жолдағылар мен адасқандарды білуші	100
Имансыздарға тұзақ құрушы	100
Алла уақыт пен мүмкіндік беруші	101
Алла имансыздардан кек алушы	102
Имансыздарды жазалаушы	102
Екі жүзділердің жүректеріндегіні сыртқа шығарушы	103
Мұнафықтарды жазалаушы	103

Мүміндерді тура жолға жетелеуші.....	103
Мүміндердің арасын жарастырушы	104
Мүміндердің істерін жеңілдетуші	105
Мүміндерді жақсы көруші	105
Мүміндерге сенім мен тыныштық сыйлаушы	106
Мүміндердің кемшіліктерін жасырушы	106
Мүміндер үшін жәннатты жаратушы.....	106
Дініне жәрдем еткендерге екі дүниеде жәрдем етуші	107
Адамның Тәңірмен қарым-қатынасы: негізгі ұстанымдары	107
Тәңірге сенім	107
Тәңірге деген сүйіспеншілікте болу.....	108
Шүкіршілік ету.....	108
Тәңірді құрметтеу мен Оған табыну	108
Тәңірді еске алу.....	108
Аллаға бой ұсыну.....	108
Көмекті Алладан сұрау.....	109
Аллаға толықтай берілу.....	110
ҮШІНШІ ТАРАУ. ПАЙҒАМБАРЛАР	111
Құранда есімі аталатын пайғамбарлар.....	111
Әр қауымға пайғамбар жіберілді.....	111
Әр қауымға өз тілінде сөйлейтін пайғамбар жіберілді	111
Пайғамбарлардың жіберілуіндегі мақсат	112
Пайғамбарлар ақы сұрамайды	112
Пайғамбарларға сабырды үгіттейтін аяттар.....	113
Хз. Адамның жаратылуы	114
Алла тағаланың Хз. Адамға есімдерді үйретуі	114
Хз. Адамның сынағы	114
Хз. Нұхтың өз қауымына пайғамбарлық етуі.....	115
Хз. Нұхтың өз халқын бір Аллаға құлшылық қылуға шақыруы.....	115
Қауымының Хз. Нұхқа қарсыласуы.....	116
Хз. Нұхтың қауымына берілмеуі	116
Нұх қауымының жойылуы: Кеменің жасалуы	117
Мүміндердің кемеге мінуі	118
Топанның басталуы	118
Хз. Нұхтың өз ұлымен сөйлесуі	118
Алла тағаланың Хз. Нұхты мақтауы.....	118

Топанның аяқталуы	119
Кемедегі мүміндердің құтқарылуы	119
Хз. Һұд және Ад қауымы	120
Ад қауымының қасарысуы	120
Ад қауымының жойылуы	121
Хз. Салихтың пайғамбарлығы	122
Сәмуд қауымының өз пайғамбарына қарсыласуы	122
Хз. Салихтің қауымының ұрғашы түйемен сыналуы.....	123
Қауымның түйені өлтіруі	124
Қауымының бүлік шығаруы	124
Сәмуд қауымының жойылуы	125
Хз. Ибраһимнің ахлағы мен таңдаулы тұлғалығы.....	126
Хз. Ибраһимнің пұттарды қиратуы.....	128
Хз. Ибраһим және патша.....	128
Хз. Ибраһимнің отқа тасталуы	129
Хз. Ибраһим және Хз. Исмайыл.....	129
Хз. Ибраһим мен Исмайылдың Мекке аймағына келуі.....	130
Хз. Ибраһим мен Хз. Исмайылдың Қағбаны салуы.....	131
Хз. Лұттың пайғамбар болуы	132
Лұт қауымының адасушылығы	132
Қауымның Лұт пайғамбарға қарсыласуы.....	133
Періштелердің Ибраһим пайғамбарға зияраты мен сүйіншілері	134
Періштелердің Лұтты зиярат етуі	135
Лұт халқының азғындығы	136
Хз. Лұттың өз қауымын тастап кетуі	136
Хз. Юсып қиссасы	137
Хз. Юсыптың бауырларының қызғанышы.....	138
Хз. Юсыпты керуеннің тауып алуы	138
Хз. Юсыптың сарайға кіруі.....	139
Хз. Юсып және билеушінің әйелі.....	139
Хз. Юсып және қала әйелдерінің тұзағы.....	139
Хз. Юсыптың пәк намысы	140
Хз. Юсыптың зынданға тасталуы	140
Хз. Юсыптың түс жоруы.....	141
Хз. Юсыптың зынданнан шығуы	141
Хз. Юсыптың Мысыр қазынасын басқаруы	142
Хз. Яғқұб және ұлдарының Мысырға келуі	142
Хз. Шұғайыбтың бұзылған халықпен күресі	143

Қауымының хз. Шұғайыбқа сес көрсетуі.....	143
Мәдиән қауымының жойылуы	144
Хз. Мұса мен Харұн қиссасы	144
Хз. Мұса мен Харұнның Перғауынды иманға шақыруы ..	144
Перғауынның алғашқы қасарысуы	144
Хз. Мұсаның сиқыршыларды жеңуі	144
Сиқыршылардың иман келтіруі және Перғауынның ызасы	145
Перғауын мен оның әскерінің жойылуы	145
Хз. Мұсаға Тәураттың берілуі	145
Хз. Дәуіттің қиссасы.....	146
Таулар мен құстардың Хз. Дәуітке бағынуы.....	146
Хз. Сүлейменнің пайғамбарлығы	146
Желді бағындыруы	146
Жындарды бағындыруы	147
Хз. Юныс қиссасы	147
Хз. Юныстың қауымын тастап кетуі	147
Хз. Юныстың балық қарнындағы дұғасы	147
Хз. Мәриямға Жәбірейіл періштенің көрінуі және ұл сүйіншілеуі.....	148
Хз. Мәриямға жала жабылуы	148
Хз. Исаның бесікте сөйлеуі	149
Хз. Исаның мұғжизалары	149
Хз. Мұхаммед пайғамбар	150
Хз. Мұхаммедтің Тәураттағы сипаттары	151
Хз. Мұхаммедке Құранның түсірілуі	151
Хз. Мұхаммед – Алланың елшісі және пайғамбарлардың соңғысы.....	152
Хз. Мұхаммедтің пенделік сипаты.....	152
Хз. Мұхаммед (с.ғ.с.) тұл-тура жолда	153
Исра және Миғраж оқиғасы.....	154
Хз. Мұхаммедтің Меккеден шығуы	154
Хз. Мұхаммед және асхабының Меккені жаулап алуы.....	155
Хз. Мұхаммедтің ерекшеліктері.....	155
Хз. Мұхаммедтің мінез-құлқы	156
Хз. Мұхаммедтің кішіпейілділігі	156
Хз. Мұхаммедтің дүниеге қызықпауы	157
Хз. Мұхаммедтің мейрімділігі.....	157

Хз. Мұхаммедтің тақуалығы	157
ТӨРТІНШІ ТАРАУ.	
ЖЫН, ШАЙТАН ЖӘНЕ ПЕРІШТЕЛЕР	159
Жындар Аллаға құлшылық ету үшін жаратылған.....	159
Жындар оттан жаратылған.....	159
Жындардың күші шектеулі	159
Имансыздардың жынды Аллаға ортақ қосуы	159
Адамдардың кейбірінің жындарға табынуы	159
Жындардың ішінде пайғамбарларға дұшпандық	160
жасайтындары бар	160
Жындардың имансыздары тозақы	160
Ібіліс жындар қауымынан	160
Ібіліс шайтанның бас көтеруі	161
Шайтанның күпірлігі және ант ішуі	161
Шайтанның ықпал-күші.....	162
Шайтанның қуылуы	162
Шайтанға ерудің нәтижесі	163
Шайтанның тұзақтары.....	163
Шайтан тек өз достарын ғана алдайды.....	164
Жын-шайтандар имансыздарға жақындайды	164
Мүміндер шайтаннан Аллаға сыйынады	164
Періштелердің Аллаға тағаты (бойсұнуы)	164
Құдіретті періште – Жәбірейіл	165
Жәбірейілдің Хз. Мәриямға көрінуі	166
Бақылаушы қос періштенің жақсылық пен жамандықты жазуы	166
Екі-үш-төрт қанатты елші-періштелер	166
Жәһаннамның мықты, қатал періштелері	166
Өлім періштелері	167
Жәннат қызметіндегі періштелер	168
БЕСІНШІ ТАРАУ. ИМАН ЖӘНЕ КҮПІРЛІК	169
Дінде зорлық жоқ	169
Құрандағы мүміндердің сипаты	170
Құрандағы имансыздардың сипаты	173
Алланың имансыздарға қойған сұрақтары	177
Имансыздардың сұрақтарына Құраннан жауаптар.....	185

Дін, Құран және пайғамбарлық жайындағы сұрақтарына жауаптар	186
Қайта тірілу жайындағы сұрақтарына жауап	187
Күпірлік	188
Жолдан тайғандар және екіжүзділер	189
Имансыздардың ісі желмен ұшқан күлмен тең	189

АЛТЫНШЫ ТАРАУ.

ЖАРАТЫЛЫС ЖӘНЕ ТАБИҒАТ	190
------------------------------	-----

Әлемнің жаратылу тарихы	190
Әлемде барлығы өлшеммен жаратылған	190
Көктің қалыптасуы	192
Тұщы және ащы теңіз	192
Таулар	192
Құрлықтар	193
Бақшалар мен бұлақтар	193
Теңіз	193
Жер жүзі мен көктер	194
Жер бетіндегі игі жолдар	195
Жел құбылысы	195
Жаңбыр және өсімдіктер	197
Найзағай құбылысы	199
Түн мен күндіздің болуы	199
Ай мен апталардың мерзімі	201
Құранда айтылатын хайуандар	201
Бұзау	202
Жабайы аңдар	203
Шыбын	203
Аралар мен бал	203

ЖЕТІНШІ ТАРАУ. АДАМ ТАБИҒАТЫ	204
------------------------------------	-----

Адам – Тәңірдің жердегі уәкілі	204
Нәресте немесе адамның жаратылуы	205
Адам баласы әлсіз жаратылған	207
Адам баласы асыққыш әрі сабырсыз	207
Адам баласы күмәншіл	207
Адам баласы алданғыш	208

Адам болмысындағы ар-ождан	208
Нәпсі жамандықты аян етеді	208
Өркөкіректік адастырады.....	208
Жолдан тайғандар мен екіжүзділер туралы	209
Рухи аурулар мен қылмыстар	211
Күмән мен атаққұмарлық.....	211
Көреалмаушылық.....	211
Сараңдық	212
Ысырапшылдық	212
Арамзалық	213
Қастандықтар	213
Ғайбат пен сырттан сөгу	213
Мүміндер өз нәпсісін тәрбиелейді	214
Жай тапқан жүрек	214
СЕГІЗІНШІ ТАРАУ. ҚҰРАН МЕН ҒЫЛЫМ	215
Астрономия.....	215
Ғаламдағы кемелдік.....	215
Орбиталар мен айналған ғарыш денелері	215
Күннің ғарыштағы сапары	215
Жеті қабат жер мен жеті қабат көк	215
Дүниенің қозғалысы	215
Дүниенің дөңгелектігі	216
Ғарыштың кара тесіктері	216
Биология	216
Жаратылыстың жұптары	216
Зиготаның жатырға жабысуы	216
Медицина және шипа	217
Бал шипасы.....	217
Ғайб	217
Уақыттың құбылмалылығы	217
Бұ дүниедегі және Ақыреттегі уақыт.....	218
Періштелердің Алланың құзырына көтерілу мерзімі	218
Ғайбты тек Алладан өзгесі біле алмайды	219
Ләухул-Махфуз – барлығы ашық түрде жазылған Кітап	219
Алла ғайб білімін қалаған құлына береді	220
Түс	220

Юсып пайғамбардың жорыған түстері	221
ТОҒЫЗЫНШЫ ТАРАУ.	
БҰ ДҮНИЕ ТІРШІЛІГІ ЖАЙЫНДА	222
Дүние тектен-текке (бекерге) жаратылған жоқ	222
Бұ дүние сынақ мекені	222
Жасаушы (тіршілік беруші) және өлтіруші – Алла тағала	223
Барлығы өлшеммен жаратылған	224
Әрбір тірі жан өлімді татады	226
Дүние тіршілігі ойын мен уақытша алдану ғана	226
Имансыздардың дүниедегі табыстары Ақыретте босқа кетеді	228
ОНЫНШЫ ТАРАУ. ҚИЯМЕТ ҚАЙЫМ	
Барлық адамдар қайта тірілтіледі	229
Өлімнен соң тірілу жайында Алла тағала табиғаттан мысалдар келтіреді	229
Қиямет күнінің мерзімін жалғыз Алла біледі	230
Қиямет ұлы ақиқат	232
Қиямет аңдаусыз келеді	233
Қиямет бір дауыспен басталады	233
Қиямет күні адамдар қабірлерінен шығып жиналады	233
Қиямет күні Алланың рұқсатынсыз ешкім	234
тіл қата алмайды	234
Қияметте әркім жалғыз есепке тартылады	235
Қиямет күні адамдарды айыру күні	235
Адамдар үш топ болады	235
Аллаға иман келтірмегендердің жүздері қап-қара болады	236
Көздерді қорқыныш билейді	236
Мүміндер нұрынан танылады	236
Қорқынышты күннің соты	237
Жақсылыққа сый және зұлымдыққа жаза	237
ОН БІРІНШІ ТАРАУ.	
ҚҰРАНДА АТАЛАТЫН ТҰЛҒАЛАР МЕН ҚАУЫМДАР	239
Исраилұлдары (яһудилер)	239

Христиандар.....	240
Сабийлер.....	240
Екеудің екіншісі.....	240
Хз. Мұсаның жолдасы.....	241
Кітаптан ілімі бар адам.....	241
Үңгір адамдары.....	242
Яжүж бен Мәжүж.....	242
Хз. Адамның екі ұлы.....	243
Қарұн.....	244
Һаман.....	244
Перғауын.....	245
Зұлқарнайын.....	245
Сәбә патшайымы.....	246
ОН ЕКІНШІ ТАРАУ. ЖӘННАТ ПЕН ТОЗАҚ.....	248
Жәннаттағы мекендер.....	248
Әл-мәуә Жәннаты.....	248
Ғадын жәннаттары.....	248
Фердаус жәннаты.....	249
Жәннат бақшалары.....	249
Саялы бақшалар.....	249
Жәннаттың кеңдігі.....	249
Атқылап аққан бұлақтар.....	250
Жәннатта мүміндердің қарсы алынуы.....	250
Жәннатта мәңгілік тіршілік бар.....	251
Жәннаттың ауа-райы.....	251
Жәннаттағы жайғасу орындары.....	252
Жастықтар мен төсеніштер.....	252
Жәннаттағы көркем кебістер мен әшекей бұйымдары.....	253
Жәннат дәмі мен сусындары.....	253
Жәннатта адамның жаны қалайтынның барлығы бар.....	255
Жәннаттағы бақыт пен жан рахаты.....	255
Жәннат – сенім мен сүйіспеншілік мекені.....	256
Жәннатта бос сөздер мен жалған сөз жоқ.....	257
Жәннатта шаршау мен жалығу жоқ.....	257
Жәннатта қорқыныш пен қайғы жоқ.....	257
Жәннатта көркем жүзді және әсем мінезді жұбайлар бар.....	258
ТОЗАҚ – Ең жаман тұрақ.....	259

Тозақта оттан жамылғылар мен төсектер бар	259
Күнәкарлар алаулаған от ішінде дiңгектерге байланады	260
Жәһаннамның бiр тар бұрышына сақталады	260
Қап-қара түгiн мен тұман ішінде болады	260
Тозақтың айналасы берiк қоршаулы болады	260
Тозақылар ұзындығы жетпiс аршын шынжырлармен	261
байланады	261
Тозақ – мәңгiлiк тұрақ	261
Тозақтың қоректерi	261
Тозақтан қашу жоқ	261
Кiмдер тозаққа кiредi	262
Тозақ имансыздардың қауышу орны	265
Адамдар тозаққа қалай кiредi	265
Имансыздар тозаққа отын болады	266
Тозақтың уылдаған дауысы болады	267
Тозақылардың ыңырысқан дауыстары естiлiп тұрады	267
Азап үздiксiз болады әрi жеңiлдетiлмейдi	267
Тозақтағылар бiр-бiрiмен тартысып айтысады	268

ОН ҮШIНШI ТАРАУ.

АХЛАҚ ЖӘНЕ ҚАРЫМ-ҚАТЫНАСТАР ТУРАЛЫ	269
--	-----

Құрандағы әдептiлiктiң кей қағидалары	269
Үй иесiнiң рұқсатынсыз бөтен үйге кiрмеу	269
Жүрiп-тұру және сөйлеу әдебi	269
Киiм және киiнуi әдебi	270
Әйелдердiң киiнуi	270
Әшекейдiң халалдығы	271
Дүниелiк әшекей – алтын	271
Сәндiк үшiн жаратылысты бұзу	271
Құмар ойындары	271
Пайғамбар жұбайларының сөйлесу әдебi	272
Құранда әйелдердiң әдебi	272
Бiлiм-ғылым iздеу	272
Надандық пен оның салдары	275

ОН ТӨРТIНШI ТАРАУ. ҚЫЛМЫС ПЕН ЖАЗА	276
--	-----

Дiннен қайту және оның жазасы	276
-------------------------------------	-----

Адам өлтіру және жазасы.....	276
Қасақана және абайсыз өлтіру.....	277
Жарақаттаудың жазасы.....	277
Зина және оның салдары мен жазасы.....	278
Жала жабу.....	278
Азаматтық қақтығыстар.....	279
Рухани жаза.....	279

ОН БЕСІНШІ ТАРАУ.

ҚҰРАНДАҒЫ ХАЛАЛДАР МЕН ХАРАМДАР 280

Халал және таза тағамдар.....	280
Теңіз өнімін тұтыну.....	282
Харам астар.....	282
Мәжбүрлік жағдайында харам асты тұтыну.....	283
Ішімдіктің харам болуы.....	284
Тамақтану әдебі.....	284
Аңшылық және ауланған аңдарды тұтыну.....	285

ОН АЛТЫНШЫ ТАРАУ. ҚҰЛШЫЛЫҚТАР 286

Киім тазалығы.....	286
Қыбла (Исламда құлшылықта жүзді қарататын тарап).....	286
Дәрет, ғұсыл және тәяммум.....	287
Намаз және оның сыйы.....	287
Намаз оқымағандардың тауқыметі.....	288
Азан.....	289
Намаз үшін киілетін киім.....	289
Намаздың уақыты.....	289
Намазды жамағат болып оқу.....	290
Намаздың басқа шарттары.....	290
Жұма намазы.....	291
Намаз арқылы Тәңірден көмек сұрау.....	291
Күндізгі және түнгі нәпіл намаз.....	291
Намазды қысқарту.....	293
Зекет.....	293
Ораза.....	295
Қажылық пен ғұмра.....	296

Құлшылықта көз жасы	296
Зікір және истиғфар	297
Дұға	298
Мешіт – Алланың үйі.....	300
Мешіттерге жақсы киініп бару	301
ОН ЖЕТІНШІ ТАРАУ. ЖАНҰЯ ЖӘНЕ ҚОҒАМ	302
Ата-аналармен қарым-қатынас	302
Ата-ананы сыйлау	303
Туған-туысқандардың және мұң-мұқтаждардың құқығы	303
Кедейлердің алдындағы жауапкершілік	304
Жетімдердің ақысы	305
Құранда әйел мен ердің теңдігі	305
Неке	307
Некенің мақсаттары:	308
Адамзат баласының ұрпағын жалғастыру	308
Намыс пәктігін, тазалығын қорғау	308
Рухани ләззат, махаббат пен құштарлық	309
Некелесу одағындағы сенімнің маңыздылығы	310
Жар таңдаудағы еркіндік	310
Некеге тұрудың заңы	311
Көпәйелділік	311
Жұбайлардың өзара міндеттері	312
Ерлі-зайыптыларды қолдау керек.....	312
Ердің міндеті:	313
Әйелдерге әділдікпен қарау	313
Қалың мал	314
Әйелдің міндеті	314
Ерлі-зайыптылардың ажырасқаннан соң қайта жарасулары	316
Талақ – ажырасудың ережесі	317
Ғиддет	318
Үйленуге болмайтын (махрам) туыстар	318
Айттыру, құда түсу, сырға салу, сөз байласу	319
Үйленуде теңдік	319
Мәһір	320
Нәпақа	320
Жыныстық қатынас әдебі.....	320
Бала асырау.....	321

Бала емізу.....	321
Жетімге қарайласу	322
Балалардың құқығы	323
Мирас және мұрагерлік	324
Қоғамдағы әдептілік нормасы	325
Бірлік	325
Бауырмашылық және достық.....	325
Амандасып, есендік тілеу жайында	325
Өзара көмек және ынтымақтастық жайында	326
Өмірдің құндылығы жайында.....	327
Өзгелердің сезіміне құрмет.....	327
Қоғам жұмысындағы іс-әрекеттер	327
Талас-тартыстың ережесі	328
Әскери іс-әрекеттер және бейбітшілік.....	329
Басқа мұсылмандарға тілеулес болу	329
ОН СЕГІЗІНШІ ТАРАУ. ЭКОНОМИКА ЖӘНЕ ДІН	330
Ислам заңы бойынша шаруашылық.....	330
Өмірден ризық іздеу мен материалдық жетістікке ұмтылу жөнінде.....	330
Әр істе тепе-теңдік.....	331
Байлыққа деген көзқарас	332
Жеке меншікке көзқарас.....	333
Мемлекеттік меншікке көзқарас.....	334
Адамдар арасындағы материалдық және әлеуметтік теңсіздік	334
Зекет – дәулеттілердің салығы.....	335
Зекеттің мақсаттары.....	336
Садақа және материалдық көмек.....	336
Мұрагерлердің мирастағы құқығы.....	337
Заңсыз келісім-шарттар:.....	339
Параға сатып алу және алдау	339
Сенімге қиянат етушілік.....	339
Алаяқтық.....	339
Жетімдердің ақысына қысым жасау.....	339
Жинақтаушылық	340
Еңбектеніп кәсіп ету	340
Сауда.....	340

Пайыз	341
Қарыз.....	342
ОН ТОҒЫЗЫНШЫ ТАРАУ. ЗАҢ ЖӘНЕ МЕМЛЕКЕТ	344
Иелік пен үстемдік бір Аллаға ғана тән.....	344
Пайғамбардың (с.ғ.с) жауапкершілігі	345
Пайғамбардың үкімі	346
Исламның қоғамдағы мақсаты	347
Ең жоғарғы заң	348
Адам және оның ғаламдағы орны	349
Мемлекетке бағынудың шек-шекарасы	349
Кенесу мен ақылдасу	350
Ислам қоғамында басшылық негіздері	350
Мүміндердің негізгі құқықтары	353
Жеке бастың қауіпсіздігі	353
Жеке мүлікке ие болу құқығы.....	353
Адамгершілік құндылықтарын қорғау құқығы.....	353
Жеке тұлғаның жеке өмірге құқығы	353
Келіспеушілік құқығы	354
Қарым-қатынастағы еркіндік.....	354
Ар-ұждан еркіндігі.....	355
Тұлғалық жауапкершіліктің қағидалары	355
Заңды қорғау құқығы.....	355
Ислам азаматының міндеттері.....	356
Адалдық (түзу ниет)	356
Заңға және тәртіпке бағыну	356
Жақсылықта өзара жәрдемдесу	356
Келісімшартта өзара сыйластық.....	356
Адалдық және жалпы жұмыстарда әділдік	357
Бейбітшілікке ұмтылу.....	357
Бір қауымның басқа қауымды қанауының тыйым салынуы.....	357
Имансыздардың қонысы	357
Халықаралық достастық жайында.....	358
Дұшпандық қылғандарға тойтарыс беру	358
Ең кемел дін – Ислам.....	358
ТЕРМИНОЛОГИЯЛЫҚ СӨЗДІК.....	359
Пайдаланылған әдебиеттер	363

АЛҒЫ СӨЗ

Бұл кітаптың қазақ оқырмандары үшін маңыздылығы зор. Өйткені онда Құран Кәрімге сүйене отырып ислами көзқарастар негіздерін ұсынады. Көне тарихтағы білім, мәдениет және түрлі өркениеттерде дінді меңгерудегі таңдаулы ойлар қамтылған. Негізінде, белгілі тақырыптарды қамтыған араб тіліндегі антологиялық кітаптар өте көп. Ол тақырыптардың біріне дінді жатқызуға болады. Бұл антологияның мақсаты – белгілі тақырыптардағы сенімді де нақты дәлел-текстерді қамтып, оқырманға ұсыну әрі оларды тақырыпқа байланысты ойландырып, артық білім талап етуіне жөн сілтеу.

Бұл кітап қоғамда құрметті және 2001 жылы Қазақстан Египет университеті атауымен ашылған «Нұр-Мұбарак» Египет ислам мәдениеті университетінде өзіндік орны бар доценттің таңдауы. Доктор Альмухаметов Алий Рауф өзінің кең педагогикалық тәжірибесінде, араб тілі білімінде, дінтанудағы мамандануы мен ислам негіздерін тануда, жеке тұлға, қоғам, мемлекет жүйесін құрметтеу, қоғам тұрақтылығы, діни сұхбат, ғылыми және мәдениет дамуындағы қазіргі талаптарды білгені пайда берді. Кітап Меккелік және Мединалық сүрелер яғни Мекке Мукаррамада түскен аяттар мен Медина Мунаууарада түскен аяттардан құралған Құран Кәрімді, сонымен қатар Құран сүрелерінің Құран тарихы туралы мағлұматтар мен Құран Кәрімнің Исламдағы орнын таныстырудағы ғылыми дайындық.

Автор Құран Кәрім тақырыбымен білімге көңіл бөлген, өйткені Ислам білімге шақырады. Ал білім талап ету әрбір мұсылман ерлер мен әйелдерге міндет. Ислам барлық елдерден, барлық салада білім алуға шақырады. Барлық діндер мораль және отбасы жүйесін құрметтеуге шақырады. Ислам елдерді тануға анық шақырады. Адамзат бірлігі, сұхбат және ынтымақтастық туралы түсініктің маңыздылығы. Бұл кітап таңдаулары осы құндылықтарды нақтылайды. Дін адамдарға, қоғамға және болашаққа насихат.

Ислам – хахи діндері немесе аспан діндері ішіндегі ең соңғысы. Сондықтан да, бұл кітапта сенімнің маңызды аспектілерінен болған хахи, әлем бейнесі, пайғамбарлар, періштелер, шайтандар, ақырет күні түсінігіне және тағы басқаларына қатысты үлкен маңыздылық

бар. Бұл кітап мұнымен ғана шектелмей, алайда өмірлік Ислам негіздері болып саналатын мораль, этикет, отбасы, қоғам, құқық, міндеттемелер және тағы да басқа тақырыптарды қамтиды. Әлбетте, бұл тақырыптардың жалпы негіздері бейбітшілік тенденциясына бағытталған. Егжей-тегжейлер қоғамдық және заңнамалар жүйесі істерімен жүзеге асады. Ислам қоғамға, жеке тұлға, мәдениет құрылуы, прогресс пен бейбіт өмірге шақырады.

Діни сауатты болу құндылықтарды сараптауда, экстремизмнен қорғау, тұрақтылықты қолдау және ілгері дамуға үлес қосады. Расында, доктор Алий Рауф педагогикалық ғылыми тұлға. Ол дінтанудағы болашақ қоғам көзқарасы бойынша маманданған. Сондай-ақ оның араб тілі білімінен тұратын көптеген кітаптары бар. Оның барлық кітаптары мен еңбектерінде өркениет пен болашақты, дін мен өмірді байланыстыратын қоғамдық және педагогикалық ой-пікірлер бар.

Мен оны әрдайым құрметтеп, оған ізгілік-есендік тілеймін. Сонымен қатар мемлекетке, қоғамға және ғылым-білім саласына берер пайдасы, ілімі арта беруіне тілектеспін.

*Нұр-Мубарак Египет ислам мәдениеті
университетінің ректоры,
академик, профессор,
доктор Махмуд Фаһми Хижази*

АВТОРДАН

Құран – Ислам дінінің және мұсылман қауымының негізгі тірегі болып табылады. Егер қараңғылықта өмір сүріп жатқан қауымды білім мен мәдениеттің жарығына қарай жетелей алатын әрі ғасырлар бойы өз құндылығын жоғалтпастан сақтап қала алатын кітап бар ма деген сауал қойылатын болса, әрине, бар деп жауап береміз, ол – Құран Кәрім! Бұл кітаптың ықпалы тек араб қауымымен ғана шектелген жоқ, ол бүкіл дүниежүзінің дүниетанымына, мәдениетіне және күнделікті тіршілігіне ғасырлар бойы ықпал етіп келді және ықпалы күмәнсіз жалғаса бермек. Құран теңдессіз кітап болғандықтан оны түсіну үшін қаншама кітап жазылса да жеткіліксіз. Ислам ғұламалары айтқанындай, «Барлық кітаптар бір ғана Кітапты түсіну үшін жазылады».

Сіздерге ұсынылып отырған, «Құран антологиясы» жинағы оқырман қауымға Құранның мазмұны жайында негізгі түсінік беру үшін және оларды Құран мен Исламның құндылығымен таныстыру үшін арнайы таңдалып алынған әрі тақырыптар бойынша классификацияланған Құраннан үзінділерді қамтиды. Бұл жинақты жазудағы мақсатымыз иман және ғылымсүйер қауымды Құранмен таныстыру, Құранның босағасына жетелеп алып бару, онымен рухани жақынырақ араласуға себепкер болу ғана.

Антологияның ерекшелігі оқырманның қажетті тақырып бойынша ең таңдаулы аяттарға оңай қол жеткізуіне көмектеседі. Сондықтан да бұл еңбек дәл Құранның өзі секілді оқырманның кез-келген деңгейіне, жас ұрпаққа да, еңселі қарияларға да арналады. Әсіресе, біз араб тілін білмейтін және Құранмен тек оның аудармасы ғана арқылы танысқысы келетін оқырман қауымды есепке алдық. Алайда, ол сонымен қатар оқу орындарында Исламтану, дінтану, теология мамандықтары бойынша оқып жатқан студенттерге және оқытушыларға көмекші құрал ретінде таптырмас оқулық болмақ. Сондай-ақ Ислам діні және оның киелі кітабы мен негізгі принциптері жайында зерттеумен айналысып жүрген, өздігімен қызығып оқимын дейтін кез-келген оқырман, мұғалім, шәкірт, жас, кәрі, мұсылман және мұсылман емес оқырмандар да бұл кітаптан пайдалана алады деген үміттеміз. Кітаптың кіріспе бөлімінде Құран Кәрім жайында ғылыми тұрғыдан жазылған мағлұматтарды табасыз.

Себебі, Құранның мәтініне кіріспес бұрын ол жайында, оның қашан және қалай адамзаттың қолына жеткендігі, тарихта қандай жол жүріп өткендігі, оның құрылымы мен мазмұны жайында аз да болса мәлімет иесі болу керек деп шештік. Негізгі бөлімде тақырыптар бойынша классификацияланған Құран аяттарының антологиясы келтіріледі. Аяттарды таңдау барысында қайталанатын аяттардың бір нұсқасын ғана алдық және тақырыпты ең жақсы ашады-ау деген аяттарды таңдап алуға көңіл бөлдік. Кітаптың көлемінің мүмкіндік бермеуіне орай арапша түпнұсқаларынсыз аяттардың тек мағыналық аудармасын ғана берумен шектелдік. Еңбекте Медине Мұнаууарадағы Құран Кәрім басым комбинатында жарық көрген, қазақ халқының ғалымы марқұм Халифа Алтайдың (Алла оны рақымына бөлесін) аудармасын пайдаландық. Кітаптың соңында Құранда және кіріспе бөлімде ұшырасатын кейбір діни терминдер мен ұғымдарға түсініктеме беретін сөздікше орын алады.

Кітапты сараптаудан өткізген дінтанушы, Медине Ислам университетінің түлегі, қазақтың абзал азаматы Айбек Зулайұлы бауырыма алғысымды білдіремін.

Осы еңбектің әзірленуіне өзіндік үлестерін қосқан барлық мұсылман бауырларымыз бен әріптестерімізге Алланың игілігі мен рақымын тілейміз және Құран жолындағы осы аз ғана еңбегіміз халықтың игілігіне жарайды деп үміттенеміз.

Али Рауфұлы

КІРІСПЕ

Этимология

Құран (араб тілінде [القرآن]) – Ислам дінінің Алладан түскен қасиетті кітабы. Оның сөздік мағынасы «قرأ» етістігінен шығады және араб тілінде «көп оқылатын, қайталап оқылатын» деген мағыналарға келеді. Алла тағала Өзінің кітабы Құран Кәрімде: **«(Ей, Мұхаммед!) Құран түскенде оған асығып тіліңді қозғалтпа. Шын мәнінде, оны жинау, оқу Бізге міндет. Ал оны Біз оқығанда, оның оқылуына ілес. Сонан соң оны түсіндіру Бізге міндет»,** – дейді (Қиямет, 16-19).

Құран аяттарында Құран өзге де есімдермен аталады. Олардың ішіндегі ең көп таралғандары:

- **Фұрқан** (ақ пен қараны, жақсы мен жаманды, хақ пен жалғанды ажыратушы, адал мен харамды ажыратушы). Алла тағала: **«Бүкіл әлемге бір ескертуші болуы үшін құлына (жақсы-жаманды айыратын) Құранды түсірген Алла өте жоғары»,** – дейді (Фұрқан, 1).
- **Китаб** (Кітап). Алла тағала: **«Барлық мақтау құлына (Мұхаммедке ғ.с.) Кітапты түсірген Аллаға тән...»,** – дейді (Кәһф, 1).
- **Зикр** (Зікір, еске алу) Алла тағала: **«Расында, Зікірді (Құранды) Біз түсірдік әрі оны Біз қорғаймыз»** (Хижр, 9).
- **Тәнзил** (Алладан түсірілген). Алла тағала: **«Күдіксіз, бұл Құран әлбетте, әлемдердің Раббының түсіргені»,** – дейді (Хижр, 1).
- Ал Құранның қағаз бетіне жазылған кейпін **мұсхаф** деп атайды.

Құранның құрылымы

Құран әрқайсысының ұзындығы әртүрлі болып келетін 114 сүреден тұрады. (Ең қысқа сүре (Кәусар сүресі) 3 аяттан, ал ең ұзыны (Бақара сүресі) 286 аяттан құралған).^[1] Сүре «бөлім» деген мағынаны білдірсе, аят «Тәңірдің белгісі» деген мағынаны білдіреді. Сонымен қатар, Құран Кәрім кітабы (Мұсхаф) теңдей отыз бөлімге бөлінеді. Мұны араб тілінде «жуз» деп атайды. Қазақша мағынасы «пара» (бөлім, тарау). Яғни Құран Кәрім отыз парадан тұрады.

Құран Кәрімнің алғашқы түскен аяттары: **«Жаратқан Раббыңның атымен оқы! Ол адам баласын ұйыған қаннан жаратқан. Оқы! Ол Раббың аса ардақты. Сондай қаламмен (оқу-жазумен) үйреткен. Ол адамзатқа білмеген нәрселерін үйреткен».** (Ғалақ сүресі, 1-5). Бұл бес аят Хыра тауында Мұхаммед ғалейһис-сәләмға: «Оқы!» деп алғаш түскен аяттар. Осы аяттармен басталып түскен Құран Кәрім қараңғылыққа оранған бұл дүниеге ілімнің жарық нұрын алып келді.

Құранның мұсхафтағы реті «Фатиха» (ашушы) сүресімен басталып, «Нас» (адамдар) сүресімен аяқталады. Он төрт жерінде тиләуәт сәждесін қажет ететін аяттар кездеседі. Яғни ол аяттарды оқыған адамның тиләуәт сәждесін жасауы қажет болады. Олар: (Ағраф, 19/58; Рағыз, 13/1; Нахыл, 16/50; Исра, 17/107; Мәриәм, 19/58; Хаж, 22/18; Фұрқан, 25/60; Нәміл, 27/25; Сәжде, 32/15; Сад, 38/24; Фуссиләт, 41/37; Нәжім, 53/62; Иншиқак, 84/21; Ғалақ, 96/19) сүрелерінде кездеседі. Бұл аяттарды оқыған кезде тиләуәт сәждесін жасаудың қажеттілігінің себебі, аталмыш аяттарда адамзатқа Аллаға сәжде жасауы бұйырылады.

Құранның тоғызыншы сүресінен өзге барлығы «Мейірімді, Қамқор Алланың атымен» аятымен басталады.

Сүрелер Құран мұсхафында кейбір жағдайларды есепке алмағанда, негізінен түсу хронологиясына орай емес, ұзыннан қысқаға қарай көлеміне қарап орналастырылған.

Меккелік және Мәдиналық сүрелер

Сүрелердің кейбірі Меккелік болса, кейбірі Мәдиналық деп бөлінеді. Мұның себебі Ислам пайғамбары Хз. Мұхаммедтің он үш жыл Меккеде және он жыл Мәдинада өткізген өмірінде Құранның жиырма үш жыл бойы үздіксіз түсіп отыруында жатыр. Осылайша, Меккеден Мәдинаға қарай жасалған хижраға (ұлы көшке) дейінгі түскен сүрелер Меккелік, кейін түскендері тиісінше Мәдиналық болып табылады. Сүрелердің Меккелік немесе Мәдиналық екендігін ажырату оның мағынасын дұрыс, әрі толық түсінуге септігін тигізеді. Себебі, әлеуметтік, саяси және экономикалық жағдайға байланысты Меккелік сүрелер көбіне иман мен тәрбиелік үкімдерді тақырып етіп алса, Мәдиналық аяттар шарифат пен құлшылық үкімдерін қамтиды.

Меккеде түскен сүрелердің ерекшеліктері:

- 1) Сәжде аятын қамтыған барлық сүрелер.
- 2) «ﻻ» сөзін қамтыған сүрелер.
- 3) (Ей, адамзат!) деп басталатын бүкіл сүрелер (хаж сүресінің 77- аятынан тыс).
- 4) (Бақара сүресінен тыс) пайғамбарлардың және өткен үмбеттердің қиссаларын қамтыған сүрелер.
- 5) Адам мен Ібіліс қиссасын қамтыған сүрелер (Бақара сүресінен тыс).
- 6) Хұруф әл-мұқаттағамен басталған (Бақара мен Әли Имран сүрелерінен басқа) жиырма жеті сүре.

Осы нақты ерекшеліктерден басқа, меккелік сүрелердің едәуір бөлігі мына сипаттарды да қамтиды:

- 1) Аят пен сүрелер көбіне қысқа, баяны жинақы, сөйлемдер қызулы және екпінді.
- 2) Аллаға және Ақыретке иманға (сенуге) шақырады. Жәннат пен жәннанна бейнелері көптеу.
- 3) Жақсы мінез құлыққа және тура жолға үндейді.
- 4) Мүшріктермен шайқасты және ширкті (серік қосуды) сынайды.
- 5) Арабшадағы тәсілді бақылап, анттарға көп орын береді.

Мәдинада түскен сүрелердің ерекшеліктері:

- 1) Шариғат пен құлшылық үкімдерін қамтыған сүрелер.
- 2) Шариғаттық жазаларды, мирас үлестерін, қоғамдық және мәдени заңдарды, мемлекеттер мен халықаралық құқыққа кіретін кейбір үкімдерді қамтыған сүрелер.
- 3) Мұнафықтар туралы баяндаған барлық бөлімдер (Ғанкәбут сүресі меккелік болғанымен, мұнафықтарды бейнелеген 11 аяты мәдиналық).
- 4) Әһли кітаппен талас-тартыс және оларды адасушылықтан қайтуға шақырған сүрелер (Бақара, Әли Имран, Ниса, Мәйдә, Тәубе, Бәйинә).

Сүрелердің атаулары

Сүрелер өз атауларын қиссасы баяндалған кісілердің есімдерінен (Нұх, Худ, Ибраһим, Юсып, Әли Имран, Мұхаммед сияқты); немесе қауымдардың (Жын, Періштелер, Мунафиқун, Мұтаффифин); немесе тақырыптардың бірінен; немесе алғашқы сөздерінен (Қад сәмиа, Ә.Л.М. Танзил, Субхан, Ләм яқун); немесе бастарындағы

хұруф мұқаттағадан (Таһа, Ясин, Қаф, Сад секілді) алған. Берілген атаулар тәукифи (тәңір бұйрығымен) болмағандығынан, кейде бір сүренің бірден Ихсан-Даһр, Фатыр-Мәләйкә, Исра-Бәни Исраил сияқтыкөп атауы болады. Фатиха сүресінің Әсас, Саләт, Дұға, Үммул-Құран, Шифа секілді жиырма шақты атауы бар. Ислам ғұламалары арасында Зәрқаши сияқты бұлардың тәукифи екендігін қабылдауға пейілді ғалымдар да табылады.

Кейде екі немесе одан да көп сүре тобына берілген атаулар да бар: Зәһрауан (екі жарқыраған сүре, яғни Бақара мен Әли-Имран), Мұғаууизәтан (Фалак пен Нас), Мұғаууизат (Ықылас, Фалак, Нас), Мусәббихат (Хадид, Хашр, Саф, Жұма, Тағабұн, Ағлә), Хауамим немесе Зәуатул-хамим (40-46 сүрелер – Мүмін, Фуссиләт, Шура, Зухруф, Дұхан, Жасия, Ахқаф сүрелері). Зәуатур-Ра болса, Әлиф лам Ра-мен басталған Юныс, Худ, Юсып, Рағд, Ибраһим және хижр сүрелері. Тәуасин дегендер, «Та-син» деп басталған Шұғара және Нәміл сүресін қамтиды.

Құранның мазмұны

Құран мазмұны өте алуан түрлі және әрқилы болып келеді әрі бір сарында емес, үзік-үзік болып келетін мәтіндерден тұрады. Алайда, Құранның өз ішінде қайшылықтары жоқ. Жаратқан өзінің Кітабында мұны қуаттау үшін сенбеушілерді Құраннан кемшілік, немесе қайшылық табуға шақырады. Сондай-ақ Құран тілі мен мәтінінің теңдессіз кемелдігі имансыздарды да мойындатқан бір шындық. Алла тағала Құранға сенбеушілерге бұған ұқсас кітап жазып көруге шақырады.

Алла: **«Егер құлымызға түсіргенімізден күдіктенсеңдер, онда сендер де сол құсаған бір сүре келтіріңдер, Алладан өзге көмекшілеріңді де шақырыңдар, егер сөздерің рас болса»** (Бақара, 23);

(Мұхаммед ғ.с.): «Ондай шыншыл болсаңдар, Алладан өзге кімге шамаларың келсе шақырып, осы тәрізді бір сүре жасап әкеліңдер» де», – дейді (Юныс, 38).

Құран өзінен бұрынғы түскен кітаптардан ерекшеленіп, тек қана араб қауымына емес, бүкіл әлемге жіберілген кітап болып табылады. Бұған дәлел Құран Кәрімдегі мына аят: **«(Мұхаммед ғ.с.) Біз сені бүкіл әлемге рахмет (мейірім) етіп қана жібердік»** (Әнбия, 107). Сонымен қатар ондағы **«Ей, адамдар!»** немесе **«Ей, адамзат**

қауымы!» тіпті «Ей, жындар мен адамдар қауымы!» деп басталатын аяттар Құранның бүкіл дүние жүзі халықтарына ғана емес, жындарға да түсірілгендігін айғақтайды.

Құранның ширегіне жуығы пайғамбарлардың өмірі мен күресін баян етеді. Өзінен бұрын түскен кітаптарды түзетуші әрі растаушы болып жіберілгендіктен Құран бұрынғы өткен пайғамбарлардың есімдерін ізгілікпен еске алады. Бірақ, барлығы емес, Құранда тек жиырма бес пайғамбардың есімі аталады және олардан өзге Хз. Мәриәм, Имран әулеті секілді кейбір иманына берік Алланың құлдары да үлгі ретінде аталады. Құранда аталған Лұқман және Зулқарнайн есімдері бұрынғы түскен киелі кітаптарда кездеспейді. Пайғамбарлардың соңғысы Хз. Мұхаммед екендігі және одан кейін адамдардан елші келмейтіні анық айтылады.

Құранның мәтіні қияметке дейін өзгеріске ұшырауы мүмкін емес. Өйткені, Алла тағала оны Қиямет қайымға дейін қорғауына алатынын төмендегі аятта уәде етеді:

«Расында, Құранды Біз түсірдік әрі оны Біз қорғаймыз» (Хижр, 9).

Құран тарихы

Исламдағы дәстүрлі сенім бойынша Құран Алла тағаланың құзырынан біздің әлемге Қадір түнінде түсіріліп, Жәбірейіл періште оны жақын аспаннан жер бетіне жиырма үш жылда бөлік-бөлік жеткізіп отырған. Алла тағала: **«Сондай-ақ қарсы келгендер: «Оған Құран бір-ақ жолда неге түсірілмеді?» деді. Осылайша, көкейіңе қондыру үшін оны үзіп-үзіп анықтап оқыдық»** (Фұрқан, 32);

«Біз Құранды адамдарға тоқырап (тоқтап) оқуың үшін бөлімдерге айырып, аз-аздап түсірдік» (Исра, 106), – дейді. (*Әл-Итқан, 1/73*)

Хз. Мұхаммед пайғамбар бастапқыда оқу-жазу білмегендіктен, оны өзінің (*әл-кәтиб/әл-куттәб*) деп аталатын жазушы сахабаларына жаздыратын. Құранның қағаз бетіне түсірілуі Хз. Мұхаммедтің көзінің тірісінде, тіпті сонау Мекке дәуірінен бастау алатыны жөнінде сенімді деректер бар. Солардың бірі ретінде әйгілі халифа Омардың алғаш мұсылмандықты қабылдауы кезінде қарындасының үйінен Құран жазулы паракты көргендігі жайын-

дағы сенімді хадистерді атауға болады. Сондай-ақ Мекке дәуірінде пайғамбарымыз Мұхаммедтің (Оған Алланың игілігі мен сәлемі болсын) Абдуллаһ бин Сағд бин Әби Сарх атты кәтибі болғандығы белгілі. Бұдан өзге Құранның көптеген жерінде Құран «Әл-Китәб» деп аталады. Оның мағынасы «жазулы, жазба, мәтін» дегенді білдіретінін ескерсек, мұны Құранның жазылуының қажеттілігіне Алладан келген бір меңзеу деуге болады. Шүбәсіз, Хз. Мұхаммед мұны дәл осылай деп біліп, Құранды алғаш түсуінен бастап жаздыра бастаған. Бұл жайында түрлі деректерде келтірілетін, Мұхаммед (с.ғ.с.) пайғамбардың қырыққа жуық кәтибінің болуы мұны куаттайды. Пайғамбардың кезінде жауырын сүйектерге, қағаздарға, тақтайларға, теріге жазылып отыруын уахидің әлі түсіп бітпегендігімен байланыстыру керек. Алайда, Құранның айнақатесіз сақталуы тек қана соның арқасында ғана емес, атап айтсақ, хафиз (Құранды жатқа оқушы) сахабалардың мұндағы рөлі өте айқын. Құранды жатқа оқыған хафиздардың ең басында әуелі Хз. Мұхаммед пайғамбар келеді. Сахабалар есіне түсіре алмаған жерлерін пайғамбардан келіп сұрайтын. Пайғамбардың Құранды жаттауы тек қана жаттау қабілетімен ғана емес, Алланың тікелей демеуімен болды деуге толық негіз бар. (Мұхаммед ғ.с. Құран уахи етілген сәтте тездетіп оқуға тырысқан). **«(Ей, Мұхаммед!) Құран түскенде оған асығып тілінді қозғалтпа. Шын мәнінде, оны жинау, оқу Бізге міндет. Ал оны Біз оқығанда, оның оқылуына ілес. Сонан соң оны түсіндіру Бізге міндет»** (Қиямет сүресі, 16-19).

Құранның VII-ғасырда жазылған қолжазбасы

Пайғамбарымыздың көзі тірісінде Құраннан түсінбегенін мұсылмандар тікелей пайғамбардан сұрап білетін. Алайда оның (с.ғ.с.) дүниеден озуынан кейін тым жылдам таралып бара жатқан Ислам дінінің киелі кітабын ретке келтіруге мұқтаждық туындады. Осылай Халифа Әбу Бәкір мен Омар (Алла оларға разы болсын) Зәйд бин Сәбит бастаған бір топ ғұламаға Құранның харакелері мен оқылу ережелерін бір арнаға түсіруді табыстады. Қысқа мерзім ішінде тапсырманы сәтті аяқтаған Зәйд бин Сәбит,

әртүрлі қолдарда жүрген нұсқаларды жойып, Құранның заңды бір нұсқасын қалдырды.

Үшінші халифа Хз. Осман Құран мұсхафын бірнеше данаға көбейтіп, деректер бойынша ең аз дегенде алты, жеті немесе сегіз нұсқа жасатып, бірін өзіне қалдырды. Олардың бір нұсқасы Меккеге, бір нұсқасы Шамға, біреуі Куфаға және Басраға жіберіледі. Бір нұсқа Мәдинада қалып, енді біреуі халифаның өзіне қалады. Риуаяттар бойынша Осман халифа оны оқуды қатты ұнататын және көтерілісшілердің қолынан үйінде қаза тапқан кезінде дәл сол мұсхафты оқып отырғандығы айтылады. Құранның көне қолжазбалары, тіпті кей деректемелер бойынша Хз. Осман халифаның қаны жағылған нұсқасы әлі күнге дейін сақталып келеді.

Хз. Османның кезінде көбейтілген Құран мұсхафтарының кейбіреуі бүгінге дейін жете алмаған. Проф.Док. Исмайыл Хаккы Измирли (1869-1946), олардың арасынан Мәдина мұсхафы Язид бин Мұғауия кезеңінде, (64 х./683 м.) «Харра уақиғасында, Мекке мұсхафы (70 х./689 м.) жылы, ал Куфа мұсхафы (131 х./748 м.) жылы жойылып кеткенін айтады. Дегенмен олардың кейбірі, атап айтсақ үш нұсқасы бүгінге дейін жетіп отыр. Олардың бірі Стамбулдың «Топкапы» көрме сарайында, екіншісі Лондонда «India Office» музейінде, үшіншісі Өзбекстанның астанасы Ташкентте. Орыс патшалық режимі дәуірінде оның факсимилияциясы мен репродукциясы (суреті мен көшірмесі) басылып шықты.

Аталмыш нұсқалардың мәтінін зерттеген Док. Хамидуллаһ (1908-2002), үш нұсқаның да қолданылған бояу, материал және жазу емлесі бір-біріне толықтай сәйкес келетіндігін айтады.

Құран Кәрімнің бір нұсқасы ІХ-шы ғасыр

Құран мұсхафындағы сүрелер мен аяттардың тәртібі уахимен белгіленген бе, әлде ижтиһадтың (пәтуәнің) жемісі ме деген сауал да бір кездері көтерілген. Әрине, Құранның тәртібі уахи арқылы, яғни Хз. Мұхаммедтің тікелей белгілеуімен бүгінгі тәртіпке

келтірілгендігін ғалымдардың барлығы дерлік қолдайды. Олардың арасынан Құранды терең зерттеген ғалымдар Проф. Док. Субхи Әс-Салих, Проф.Док. Әл-Ағзами, Проф.Док. Хамидуллаһ, Проф.Док. Карачам және Осман Кескиоғлұны атауға болады. Тіпті, Richard Bell секілді кей шығыстанушылардың өзі Құран тәртібін Хз. Мұхаммед белгілегеніне еш күмәнданбайды. Нәтижеде Құранның Хз. Пайғамбар кезінде бүгінгі тәртіппен оқылғанын, сахабалардың ешбірінің қайшы әрекетте болмағандығын, бүгінгі сүрелер мен аяттардың сол дәуірдегіге жүз пайыз сәйкестігін нық сеніммен айта аламыз. Бұл жайындағы Алла тағаланың Құрандағы уәдесін де есте сақтаған жөн:

«Расында, бұл Зікірді (Құранды) Біз түсірдік әрі оны Біз қорғаймыз!» (*Хижр, 9*).

Құранның Ислам дініндегі алатын орны

Ислам дінінде Құран – әр адам баласының Жаратушысымен, өзімен және өзі өмір сүріп жатқан қоғаммен қарым-қатынастарын реттеуі үшін Алла тағаланың Өз елшісіне түсірген заңнамасы іспеттес. Алла тағала Құранда: **«Рамазан айы сондай бір ай, ол айда адам баласына тура жол және (ақ пен қараны) айыратын дәлел түрінде Құран түсірілді. Сендерден кім рамазан айында болса, ораза ұстасын. Ал біреу науқас не сапарда болса, басқа күндерде санын толтырсын. Алла сендерге оңайлық қалайды, ауыршылық қаламайды. Сендерді тура жолға салған Аллаға шүкірлік етулерің үшін санын толтырыңдар. Әрі Алланы ұлықтандар»**, – дейді (Бақара, 185). Ол пайғамбар Мұхаммедтің (с.ғ.с.) Қияметке дейін өз мәні мен күшін жоғалтпайтын мұғжизасы, ғажайып теңдессіз кітап болып табылады.

Құран Кәрімнің жалғыз қайнар көзі Жаратушы Алла тағала. Құранда мұны білдіретін көптеген аяттар бар. Алла тағала: **«Расында, Біз оны Қадір түнінде түсірдік»** (Қадір, 1);

«Егер адамдар мен жындар бірігіп, бұл Құранға ұқсасын құрастыруға тырысса, оған ұқсасын жасай алмас еді, тіпті бірін-бірі көмекке шақырса да!» (Исра, 88), – дейді.

Құран өзінен бұрын тәңірден түскен, алайда адамдардың қолынан өзгеріске ұшыраған Тәурат, Інжіл секілді киелі кітаптардағы қателіктерді дұрыстап, кем тұстарын толықтыру үшін

түсірілді. Құранда: «(Ей, Мұхаммед ғ.с.) **«Саған шынайы түрде Құранды өзінен бұрынғы кітаптарды растаушы және оларды қорғаушы түрінде түсірдік»** делінеді (Мәйдасүресі, 48). Құран бір сөзбен айтқанда Жаратушы тағаланың адамзат үшін қалайтын дін жолының ең соңғы әрі ең кемел нұсқасы болып табылады. Алла тағала: «Бүгін діндерінді толықтастырдым және нығметімді тәмамдадым. Сондай-ақ сендерге Ислам дінін қоштап ұнаттым», – дейді. (Мәйдә сүресі, 3).

Құран оқу үшін дәрет алу және азғырушы шайтаннан Алланың панасына сыйыну қажет. Сондай-ақ оның пенде сөзі емес, Жаратқанның сөзі екендігін терең түсіне отырып, мағынасына ой жүгірте отырып оқу керек. Құранның түсірілу себебі де осы:

«Әлде олар Құранды түсінбей ме? Немесе олардың жүректері құлыптаулы ма?» (Мұхаммед, 24).

Құранға иман келтірген адам оның бұйрықтарын күші жеткенінен бастай отырып орындауы керек. Құранның тыйым салғандарынан қашық болып, оның бұйырғандарына асық болу мұсылманды екі дүниеде де бақытқа жеткізеді. Ал одан теріс айналып, алыстау мәңгілік бақытсыздыққа апарады. Құранда: **«Олардан бұрын қаншалаған нәсілдерді жоқ еткенімізді көрмеді ме? Оларға жер жүзінде сендерге бермеген мүмкіншілікті берген едік. Оларға аспаннан жаңбыр жіберіп, астарынан өзендер ағыздық. Бірақ, қылмыстары себепті оларды жоқ еттік те, олардан кейін басқа нәсіл жараттық»** (Әнғам, 6);

«Осы (Құран) Біз түсірген мұбарак Кітап. Енді соған еріңдер әрі сақсыныңдар. Мәрхаметке бөленерсіңдер», – делінген (Әнғам, 155).

Пайғамбар Мұхаммедтің (с.ғ.с.) хадисі бойынша адамдардың ішіндегі ең жақсылары Құранды үйреніп, оны басқаларға да үйреткендер.

Құран және ғылым

Құран ғылыми кітап емес, Алладан түскен насихат пен үкімдер кітабы. Алайда ол Жаратушыдан келген кітап болғандықтан жаратылыс заңдылықтарымен жүз пайыз үйлесімді болып келеді. Осылай Құранда келтірілген кейбір аяттар адамзатты ғылымға қарай жетелейді:

Күннің саяхаты

«Сондай-ақ, күн белгіленген көлемінде жүреді. Міне, осы аса үстем, әр нәрсені білуші Алланың өлшеуі» (Ясин, 38).

Жеті қабат жер-жеті қабат көк

«Ол сондай Алла, жеті көкті жаратқан және жерді де солар сияқты жаратқан» (Талақ сүресі, 12).

Дүние атмосферасының құрылымы Құранның мәлімдегеніндей жеті бөлімнен құралады. Атмосфера қабаттарын бір-бірінен айырып тұратын қабықтары болады. Encyclopedia Americana-ның (9/188) санында келтірілген мәліметтер бойынша температурасына орай атмосфера мына қабаттарға бөлінеді:

1-қабат. Тропосфера. Қалыңдығы полюстерде 8 шақырым. Экваторда 17 шақырымға дейін жетеді. Бұл қабат бұлттардың басым бөлігін қамтиды.

2-қабат. Стратосфера. 50 шақырым биіктікке дейінгі ауа телімі.

3-қабат. Мезосфера. Биіктігі 85 шақырымға дейін. Мұнда ауа температурасы – 100 С°-қа дейін төмендейді.

4-қабат. Термосфера.

5-қабат. Ионосфера. Бұл бөліктегі газдар ион күйінде болады. Радио толқындарының ионосферден шағылысып жерге қайта түсуінің арқасында байланыс желілері мүмкін болады.

6-қабат. Экзосфера: 500 бен 1000 шақырымнан асады. Бұл бөліктің ауасы күннің ықпалымен құбылып отырады.

7-қабат. Магнитосфера: Бұл аспанның магниттік алаңы энергияға толы болып келеді.

Дәл сол деректе келтірілгендей жер шары да 7 қабаттан тұрады:

1-қабат. Литосфера (су)

2-қабат. Литосфера(кұрлық)

3-қабат. Астеносфера

4-қабат. Жоғарғы мантия

5-қабат. Төменгі мантия

6-қабат. Сыртқы ядро

7-қабат. Ішкі ядро

Білім мұны соңғы ғасырларда ғана аңғарған болса, Құран ғасырлар бұрын жар салған болатын.

Уақыттың құбылмалылығы

Эйнштейннің теориясы бойынша уақыт өзгермейтін өлшем емес. Ол материяның жылдамдығына қарай ұзаруы немесе қысқаруы мүмкін.

Құран аяттары уақыт ұғымының қатып қалған ұғым еместігін Эйнштейннен ондаған ғасырлар бұрын көлденеңінен алға тартады.

Білім мұны соңғы ғасырларда ғана аңғарған болса, Құран ғасырлар бұрын жар салған болатын.

«Алла оларға: «Сендер жер жүзінде қанша жыл тұрдыңдар?», – дейді. Олар: «Бір күн немесе тағы аз уақыт тұрдық. Санаушылардан сұра», – дейді. «Егер білген болсаңдар, аз ғана-ақ тұрдыңдар», – дейді. (Муминун, 112-114). Уақыт деп аталатын құбылыс негізінде бір сәтті келесі немесе алдыңғы сәтпен салыстыру арқылы сезілетін құбылыс. Мысалға, адам бір темірді екінші темірмен ұратын болса дауыс шығады. Бір мезеттен соң тағы да ұрса, тағы да сондай дауыс шығады. Адам бірінші дауыс пен екінші дауыс арасында бір мерзім бар деп ойлап, оны уақыт деп атайды. Алайда, ол екінші дауысты естіген сәтте бірінші дауыс тек миындағы қиял ғана. Тек санасында қалған бір ой ғана. Бүгінгі Альберт Эйнштейн негізін қалаған теория бойынша заманауи білім уақыттың тек психологиялық қабылдаудан тұратынын және шарттарға орай әртүрлі бола алатынын коштап отыр.

«Негізінде, Алланың қасындағы бір күн сендер санайтынмың жылмен тең» (Хаж, 47);

«Ол жоғарғы орынға періштелер және Жәбірейіл (ғ.с.) мөлшері елу мың жылдық бір күнде шығады» (Мағариж, 4).

Бұл аяттар уақыт ұғымының құбылмалы екендігін, физикалық ортаға қарай өзгеріп кетуі мүмкін екендігін хабарлайды. Құран түскен кезде адамдардың қолында мұны зерттеп білетін технологияның болмағандығын ескерсек оның ғаламның Жаратушы Иесінен келгендігі ақылы бар қауым үшін өздігінен айқындалады.

Қара тесіктер

Астрономияда жақын арада ғана анықталған қара тесіктер деген ұғым бар. Ол қуаты түгесілген (біткен) жұлдыздардың өз ішіне қарай қатты тығыздалып, түбінде жоқ болуы және оның орнында шексіз тығыздығы бар, бірақ ешқандай өлшемі жоқ шексіз тартылыс

күшінің пайда болуынан туындайтын бостыққа берілетін атау. Құранда оған былай меңзеу жасалады.

«Ал енді жұлдыздардың орындарына серт етемін. Егер білсеңдер, ол зор серт» (*Уақиға сүресі, 75-76*).

Аятта түгесілген жұлдыздың орнында пайда болатын қара тесіктің алып күшіне айқын түрде меңзеу бар. Бұл аяттардың ғылыми мағынасын түсіну астрономия және телескоптар дамыған ғасырымызда ғана мүмкін болып отыр.

Құрандағы математикалық ғажайыптар

Құранның бүгінге дейін анықталған мұғжизалық ерекшеліктерінен тыс математикалық дәлдік ерекшелігі де бар. Мұның дәлелі Құранда қайталанып келетін кейбір сөздер. Олар тек қайталанып қана қоймай, асқан дәлдік пен таң қалдырарлық тепе-теңдікте қайталанады. Мысал берер болсақ:

«Жеті көк» тіркесі **7** рет айтылады, «көктердің жаратылуы (халқус-сәмәуэт)» сөзі де **7** рет кездеседі.

«Күн (йәум)» жекеше түрінде **365** рет айтылса, оның көпше түрі «күндер» (яғни әйиәм мен йәумәйн) сөздері дәл **30** рет қайталанады. Ал «ай» сөзінің қайталануы болса **12** жерде кездеседі.

«Иман» сөзі жалаң түрінде бүкіл Құранда **25** рет айтылған, «күпір» сөзі де...

«Зекет» сөзі **32** рет қайталанады, «берекет» сөзінің қайталануы да **32**.

«Рахым» (рахматун) сөзі **79** рет қайталанады, «һидаят» сөзі де **79** рет.

«Жақсылар (әбрар)» **6** рет өтсе, оның керісіншесі «жамандар (фәжир)» сөзі екі есе аз, **3** рет кездеседі.

«Жаз-ыстық» сөздері мен «қыс-суық» сөздерінің қайталануы теңдей: **5** рет.

«Сендерді жаратты» тіркесі мен жаратылуымыздың мақсаты болып табылатын «құлшылық» сөзі бірдей, **16** рет қайталанады.

«Шарап (хамр)» және «мастық (сәкәр)» сөздері теңдей қайталанады: **6** рет.

«Байлық» **26** жерде айтылса, «пақырлық» оның тең жартысынша, **13** рет айтылады.

«Адам» **65** рет қайталанады.; Адамның жаратылыс кезеңдерінің қайталану санының қосындысы да **65**-ті құрайды:

Топырақ (тураб)	17
Тамшы су (нутфа)	12
Ембрион (алақ)	6
Бір шайнам ет (мудға)	3
Сүйек (ғизам)	15
Ет (лахм)	12
Барлығы	65

Қиянат сөзінің қайталануы **16** рет және сәйкесінше арсыздық «хабис» сөзінің қайталануы да **16**.

«Өсімдік» сөзі мен «ағаш» сөздерінің қайталануы теңдей: **26** рет.

«Жаза» сөзі **117** рет қайталанса, Құранның негізгі принциптерінің бірі болып табылатын «кешірім» сөзі дәл екі есе көп, яғни **234** рет қайталанады.

«Былай де!» сөзін санайтын болсақ **332** рет қайталанғанын көреміз, «олар былай дейді» сөзі де **332** рет қайталанады.

«Дүние» сөзі мен «Ақырет» сөздерінің қайталануы да бірдей: **115** рет.

«Шайтан» сөзі Құранда **88** рет айтылады, «Періште» сөзінің қайталануы да **88**.

Құран ғылымдары

Қырағат ғылымы

Құранның бастапқыда әр тайпаның өз диалектісінде еркін оқуы нәтижесінде бірнеше оқу түрі, қырағаттар пайда болды. Олардың ішінде он қырағат түрі көбірек танылған. Ол қырағат түрлерінің ұстаздары мыналар:

1. Нафи) Әл-Мәдәни (ө. 169 хижра бойынша)
2. Абдуллаһ б. Касир Әл-Мәкки (ө. 125 хижра бойынша). Тәфсірші Исмайыл б. Касирмен шатастырмау қажет ө. 774 хижра бойынша .
3. Әбу Амр б. Алә Әл-Басри (ө. 154 хижра бойынша)
4. Абдуллаһ б. Амр аш-Шами (ө. 118 хижра бойынша)
5. Асым б. Аби ан-Нажуд Әл-Куфи (ө. 127 хижра бойынша)
6. Хамза б. Хубейб Әл-Куфи (ө. 156 хижра бойынша)
7. Али б. Хамза Әл-Кисаи Әл-Куфи (ө. 187 хижра бойынша)
8. Әбу Жағфар Язид б. Әл-Ка'ка' Әл-Мадани (ө. 130 хижра бойынша)

9. Яқуб б. Исақ Әл-Хадрами Әл-Басри (ө. 205 хижра бойынша)

10. Халәф б. Хишам Әл-Басри (ө. 229 хижра бойынша)

Түрлі қырағаттардың болуының себебі Хз. Мұхаммед өзіне келген түрлі тайпа өкілдеріне Құранды оларға оңайлау болсын деп өз диалектісінде үйрететін. Он қырағаттың ішіндегі жетеуі ең кең таралғандықтан жеті қырағат деген ұғым бар. Жеті қырағат кейде жеті диалекті деп те аталады.^[19]

Сонымен қатар Құран араб тілінің грамматикасы мен көркем әдебиетінің стандарт өлшемі саналады әрі араб тіліндегі өзге әдебиеттердің тілінің дұрыстығы мен әдеби құндылығын анықтайтын өлшеуіш Құран болып табылады. Себебі Құран тілі мен мазмұны, әдеби көркемдігі мен өзге де ерекшеліктері бойынша араб тілінің ең үздік мәтіні екені даусыз.

Құраннан бір бет

Құран тәфсирі

Құран тәфсирі жайындағы білім жеке ғылым саласы ретінде Х ғасырда Мухаммад Эт-Табари сынды ғұламалардың бастамасымен дами бастады. Оның артынша осы салада негізгі сілтемелік еңбектерді Ибн Әбу Хатим, Ибн Мәжә, Әл-Хаким секілді ғалымдар жалғастырып әкетті.

Кейінгі ғасырларда тәфсир өзінше үлкен ғылым саласына айналып, бірнеше түрлі тәфсир бағыттары пайда болды;

Тілдік тәфсир, мәһаптық тәфсир, тасауфи тәфсирлер, философиялық тәфсирлер, фикһ тәфсирлері, риуаяттық және дирияттық тәфсир, бүгінде оған жаңа дәуір тәфсирі қосылып отыр.

Құран Кәрімнің (мұсхафтың) аудармалары

Құран әлемнің барлық тіліне дерлік аударылды деуге болады.

Оны аудару үлкен жауапкершілікті іс болып табылады. Сондықтан да аудармашы Ислам шариятымен қоса араб тілін де, өз ана тілін де жетік меңгерген болуы және аудару барысында діннің негізгі қағидалары мен сахих хадистерге сүйенуі талап етіледі. Сонымен бірге аударма ешқашан да Құранның арапша түпнұсқасына толықтай теңеле алмайтындықтан намазда аударма оқуға және аударманы Құранның өзімен теңестіруге болмайды.

Құран аудармаларын мамандар екі түрге бөледі. Олар: сөзбе-сөз аударма және мағыналық аударма. Араб тілінен өзге тілдерге аударудың қиындығына орай және Құрандағы кейбір сөздер мен ұғымдардың мағынасы жөнінде пікір алуандығы болғандықтан аудармашылар көбінесе мағыналық аударма жасауға тырысады. Алайда, тәпсіршілер де, аудармашылар да пенде болғандықтан қателік жіберуі мүмкін екендігін ескеру қажет.

Қазақстандағы Құран аудармалары енді ғана дамып келеді. Алладан түскен Кітап болғандықтан оны барынша көркем түрде оқырманға жеткізуге әркім-ақ ұмтылады. Содан болып Құранның әрбір тілде бір емес, бірнеше түрлі аударма нұсқалары бар. Айталық түрік тілінде Құранның ең кем дегенде жиырма бес түрлі аудармасы бар. Бұл тәпсір еңбектерін қоспағанда жәй аудармалар ғана.

Қазақстанда бүгінде Құранның қазақ тіліне бірнеше аудармасы жасалған. Олар:

1. Құран Кәрімнің қазақша мағына және түсінігі, Халифа Алтай, Құран Шәриф басым комбинаты, Мәдина, 1991.

2. The Holy Quran with Kazak and English Translation, Selangor Darul Ehsan Malaysia, 2010.

3. Құран Кәрімнің қазақша мағына және түсінігі, ауд., Уаһапқажы Қыдырханұлы. «Дәуір ЖАҚ» Алматы 2002.

4. Құрани Кәрім, ауд., Алауддин Мансур, Алматы-Бишкек, 2006

5. Құран Кәрімнің қазақша мағына және түсінігі. Нұралы Өсерұлы.

Құран оқудың артықшылығы

Абдулла бин Масғуд (Алла оған разы болсын) айтады: Алланың елшісі (Алланың оған игілігі мен сәлемі болсын) айтты: *«Кім Алланың кітабынан бір әріп оқыса оған бір жақсылық жазылады және сол жақсылық он есе көбейтіледі. «Әлиф ләм мим» – бір әріп*

деп айтпаймын, керісінше «әлиф» бір әріп, «ләм» бір әріп, «мим» бір әріп». (Тирмизи риуаят еткен)

Айша (Алла оған разы болсын) жеткізген хадисте Алланың елшісі (Алланың оған игілігі мен сәлемі болсын) айтты: «Кім Құран оқудың шебері болып, (оны әдемілеп) оқыса, ол абыройлы және ізгі жазушылармен (періштелер) бірге болады, ал кім Құранды ежелеп оқып, сонысымен қиналатын болса, онда оған екі сауап бар». (Муслим риуаят еткен)

«Сендердің ең жақсыларың Құранды үйреніп, оны өзгелерге де үйрететіндерің».

«Кім Құранды оқыса және (оны түгел) жаттап алған болса, сөйтіп оның адал дегенін адал десе, сондай-ақ арам дегенін арам десе, соның шарапатынан Алла оны жұмаққа кіргізеді және оның отбасынан тозаққа түсуі уәжіп болған он адам шапағат етіледі»

«Құранды жаттап алып (оның мағыналарын жақсы түсініп), Құран оқитын адамның жағдайы жайлы әңгімелейтін болсақ, ол аса сыйлы періштелермен бірге болады. Ал енді (Құран оқитын, әрі қиын болса да оған амал қылатын адамның жағдайына тоқталатын болсақ), оған (алдында айтылған жақсылықтан) екі есе болады»

Хазірет Пайғамбарымыз (с.ғ.с): «Құран оқитын мұсылманның мысалы, (ол адам) тәтті жеміс (апельсин) сияқты, дәмі де жақсы, исі де жақсы. Ал, Құран оқымайтын адам (оқуды білмейтін мұсылманның мысалы) құрма сияқты, дәмі жақсы, бірақ исі жоқ. Ал енді Құран оқитын (оқуды білетін) күнәкар (мұнафиқ) адам, мысалы (ол) райхан сияқты, исі жақсы, ал(бірақ) дәмі ащы. Енді Құран оқымайтын мұнафиқ, мысалы ащы шомыр сияқты, дәмі де ащы, исі де жоқ»;

«Алла тағала бұл Құран себебінен (оны үйренетін, үнемі оқитын және оған амал қылатын) бірнеше қауымның мәртебесін (дәрежесін) биік қылады және (оған мән бермейтін) бірнеше қауымның дәрежесін төмендетеді»

(Қиямет күні мүміндер пейішке кіргізілген бақытты сағатта) Құран иесіне (Құран жаттаған қарига) «Сен Құранды дүниеде қандай «тартил»еткен (сапалы оқыған) болсаң, дәл солай оқы, сөйтіп (жұмақ бауларын бойлап) жоғарыла! (Құраннан қанша жаттаған болсаң) соның ақырғы аятын оқып бітірген жерің сенің (жұмақтағы) мекен-жайың болады делінеді»;

«Көкірегінде Құраннан бірде-бір нәрсе (аят) болмаған адам, қирап қалған үй сияқты», – деген.

НЕГІЗГІ БӨЛІМ. ҚҰРАН АНТОЛОГИЯСЫ

БІРІНШІ ТАРАУ. ҚҰРАН КӘРІМ – БАРША ӘЛЕМГЕ НАСИХАТ

Расында, Құранды үгіт үшін оңайластырдық. Ал сонда түсінуші бар ма?

(Қамар, 17)

Бұл (Құран) адам баласына бір құлақтандыру. Бұл арқылы сескенсін және шын мәнінде Алланың жалғыз Тәңір екенін білсін. Әрі ақыл иелері үгіт алсын.

(Ибраһим, 52)

Әрине, пайғамбарлардың қиссаларында ақыл иелері үшін өнеге бар. Құран бір жасама сөз емес. Бірақ, өзінен бұрынғы кітаптарды растайды. Сондай-ақ, иман келтірген ел үшін әр нәрсені ашықтайтын тура жол және игілік.

(Юсуф, 111)

Міне, осы Кітапта күдік жоқ, тақуалар үшін тура жол көрсетуші. Сондай олар көмеске иман келтіреді, намазды толық орындайды, өздеріне берген несібемізден (Алла жолында) пайдаландырады.

(Бақара, 2-3)

Не оған біраз қос. (Түннің жартысында не одан аз, я көп тұруда еріктісің). Сондай-ақ, Құранды өте анықтап оқы. (Намаз парыз болудан бұрын, түнде ояу тұру парыз болған).

(Музәммил, 4)

Ал сонда олар Құранды түсінбей ме? Егер Алладан басқаның қасынан болса еді, әрине, онда олар көптеген қайшылықтар табар еді.

(Нуса, 82)

(Мұхаммед ғ.с.) саған бір мұбарак Кітап түсірдік; аяттарын түсінсін әрі ақыл иелері үгіт алсын.

(Сад, 29)

Бұл Құран адамдар үшін көрнеу дәлелдер және нақ сенген елге жетекші әрі рахмет (рақым).

(Жасия, 20)

Жәбірейіл періште арқылы түсірілген Кітап

Сөйлегені көкейіне салынған уахи ғана. Оған оны өте күшті (Жәбірейіл ғ.с.) үйретті.

(Нәжім, 4-5)

Сонда Алла құлына уахи ететін нәрселерін көкейіне салды.

(Нәжім, 10)

Күдіксіз, бұл Құран, әлбетте, әлемдердің Раббының түсіргені. Оны сенімді Рұх (Жәбірейіл) келтірді. Ескертушілерден болуың үшін жүрегіңе қондырды. Ап-ашық бір араб тілінде.

(Шұғара, 192-195)

Араб тілінде түсірілген Кітап

Расында, Біз мұны арабша Құран түрінде түсірдік, әрине, түсінерсіңдер.

(Юсуф, 2)

Осылайша, Құранды арабша үкім түрінде түсірдік. Саған ғылым келгеннен кейін, олардың көңілдері ауған тарапқа ілессең, сені Алладан арашалайтын бір дос, не қорғаушы болмайды.

(Рағыз, 37)

Бұл Кітап, білген ел үшін аяттары ашық-ашық баян етілген арабша Құран.

(Фуссилат, 3-4)

Түсірілуінің хикметтері

(Мұхаммед ғ.с.) Құранды, ол арқылы тақуаларды қуанытып, қасарысқан елді қорқытуың (ескертуің) үшін өз тілінде оңайластырып түсірдік.

(Мәрям, 97)

Қиямет күні әр үмбеттің ішінде өздерінен бір айғақ әкелеміз. (Мұхаммед ғ.с.) сені осы үмбетке айғақ қылып келтіреміз. Сондай-ақ, саған әр нәрсені ашықтайтын және мұсылмандар үшін тура жол, игілік әрі қуаныш түрінде Құранды түсірдік.

(Нахыл, 89)

(Мұхаммед ғ.с.) Жәбірейіл Құранды шынайы түрде иман келтіргендерді бекемдеу және мұсылмандар үшін туралық әрі қуаныш түрінде Раббың тарапынан түсірді.

(Нахыл, 102)

Ұғымын Алла біледі. (Мұхаммед ғ.с.) бұл Құран адамдарды Алланың рұқсатымен, қараңғылықтардан жарыққа, сондай-ақ, үстем әрі мақтауға лайық Алланың жолына шығаруың үшін Біз саған түсірген бір Кітап.

(Ибраһим, 1)

Бұл (Құран) адам баласына бір құлақтандыру. Бұл арқылы сескенсін және шын мәнінде Алланың жалғыз Тәңір екенін білсін. Әрі ақыл иелері үгіт алсын.

(Ибраһим, 52)

Саған Құранды, олардың қайшылыққа түскен нәрселерін анықтауың және иман келтірген ел үшін тура жол әрі игілік түрінде ғана түсірдік.

(Нахыл, 64)

Саған Құранды машақат үшін түсірмедік. Бірақ, қорыққан кісіге насихат үшін түсірдік.

(Таһа, 2-3)

(Мұхаммед ғ.с.) «Куәлік тұрғысынан қай нәрсе үлкен?», – де. «Мені мен сендердің араларында Алла куә және маған осы Құран сендерді, сондай-ақ, кімге жетсе, оларды қорқытуым (ескертуім) үшін уахи етілді. Сендер Алламен бірге басқа тәңірлер барлығына айғақ бола аласыңдар ма?», – де. «Мен куәлік бере алмаймын! Шынайы түрде, Ол – жалғыз Тәңір. Күдіксіз, мен сендердің қосқан ортақтарыңнан аулақпын» де.

(Әнғам, 19)

Өте түзу Құран, Алланың қасынан. Қатты азаппен үрейлендіру, түзу іс істеген мүміндерге, көркем сыйлық барлығын сүйіншілеу үшін (түсірілді).

(Кәһф, 2)

Тірі кісілерге ескерту, қарсы болғандарға байланысты сөз шынға шығу үшін.

(Ясин, 70)

Тура жол, мәрхамет жақсылық істеушілер үшін. Сондай олар намазды толық орындап, зекет береді. Сондай-ақ, олар ақыретке толық нанады.

(Лұқман, 2-4)

Мұғжизалармен, кітаптармен (пайғамбарлар жібердік). Саған да адамдар үшін түсірілгенді ашық баян етерсің деп, Құранды түсірдік. Әрине, олар түсінер.

(Нахыл, 44)

Адамдарға үгім

(Мұхаммед ғ.с.) «Куәлік тұрғысынан қай нәрсе үлкен?», – де. «Мені мен сендердің араларында Алла куә және маған осы Құран, сендерді сондай-ақ, кімге жетсе, соларды қорқытуым (ескертуім) үшін уахи етілді. Сендер Алламен бірге басқа тәңірлер барлығына айғақ бола аласыңдар ма?», – де. «Мен куәлік бере алмаймын! Шынайы түрде, Ол–жалғыз Тәңір. Күдіксіз, мен сендердің қосқан ортақтарыңнан аулақпын» де.

(Әнғам, 19)

Расында, ол Құран тақуалар үшін бір насихат.

(Хаққа, 48)

Бұл (Құран) адам баласына бір құлақтандыру. Бұл арқылы сескенсін және шын мәнінде Алланың жалғыз Тәңір екенін білсін. Әрі ақыл иелері үгіт алсын.

(Ибраһим, 52)

Расында, бұл Құранды насихат үшін қайта-қайта баян еттік. Дегенмен, олардың жиреніштерін ғана арттырды.

(Исра, 41)

Ұқсасын жазу мүмкін емес

Олар: «Оны Мұхаммед өзі сәйкестірді» дей ме? (Мұхаммед ғ.с.): «Ондай шыншыл болсаңдар, Алладан өзге кімге шамаларың келсе шақырып, осы тәрізді бір сүре жасап әкеліңдер» де.

(Юныс, 38)

(Мұхаммед ғ.с.): «Егер адамдар, жындар осы Құранның ұқсасын келтіруге жиналса, тіпті олар бір-біріне көмекші болса да, келтіре алмайды» де.

(Исра, 88)

Бұрынғы кітаптарда жазулы

Рас, ол бұрынғылардың кітаптарында да бар еді.

(Шұғара, 196)

Құран Алланың қорғауында

Раббыңның сөзі (Құран) шындық әрі туралықпен тәмамдалған. Оның сөздерін өзгертуші жоқ. Ол толық естуші, аса білуші.

(Әнғам, 115)

(Гуд сүресі, 15-16)

Расында, Құранды Біз қорғаушымыз.

(Хижр, 9)

Кітапта (Лаухы әл-Махфұзда) сақтаулы.

(Уақиға, 78)

Оның алдынан да, артынан да бос сөз келмейді (араласпайды).
Аса дана, өте мақтаулы Алла тарапынан түсірілген.

(Фуссилат, 42)

Діннің негізгі қайнары

(Мұхаммед ғ.с.) шын мәнінде, саған Кітапты Алланың өзіне көрсетуі бойынша адамдардың арасына үкім қылуың үшін шындықпен түсірдік. Сондықтан қаралықшылдарға болысушы болма. (Бір мұнафық көршісінің сауытын ұрлап, бір яһудидің үйіне тығып қойып, өзі пайғамбар (ғ.с.)-ға келіп ант-су ішіп сендіріп, қылмысты яһудиге артуға тырысады).

(Ниса, 105)

Анық әрі түсінікті тілде

(Мұхаммед ғ.с.) Құранды ол арқылы тақуаларды қуанытып, қасарысқан елді ескертуің үшін өз тілінде оңайластырып түсірдік.

(Мәрям, 97)

(Мұхаммед ғ.с.): «Ол сендерге егжей-тегжейлі Кітап түсірді. Сонда да Алладан басқа би іздейін бе?» (де) Және сондай Кітап бергендеріміз, ол (Құран)-ның Раббың тарапынан шындықпен түсірілгенін біледі. Ендеше, әсте күдіктенушілерден болма.

(Әнғам, 114)

Сөйтіп, Құранды ашық-ашық аяттар түрінде түсірдік. Рас, Аллақалағанын тура жолға салады.

(Хаж, 16)

Алла сендерге аяттарын ашық баян қылады. Әрі Алла толық білуші, аса дана.

(Нұр, 18)

Иман келтіргендерге шипа, һидаят және рақым

(Мұхаммед ғ.с.) егер оларға мұғжиза келтірмесең, олар: «Оны өзің неге жасамадың?» – дейді. Мен: «Раббым тарапынан маған уахи етілгенге ғана бой ұсынамын» де. Осы Құран иман келтірген елге Раббыларыңнан ашық дәлелдер. Сондай-ақ тура жол әрі мәрхамет».

(Азраф, 203)

Ей, адамдар! Сендерге Раббыларың тарапынан бір үгіт, жүректегілерге бір шипа, сенушілер үшін тура жол және рахмет (рақымшылық) түрінде Құран келді.

(Юныс, 57)

Қиямет күні әр үмбеттің ішінде өздерінен бір айғақ әкелеміз. (Мұхаммед ғ.с.) сені осы үмбетке айғақ қылып келтіреміз. Сондай-ақ саған әр нәрсені ашықтайтын және мұсылмандар үшін тура жол, игілік әрі қуаныш түрінде Құранды түсірдік.

(Нахыл, 89)

Саған Құранды, олардың қайшылыққа түскен нәрселерін анықтауың және иман келтірген ел үшін тура жол әрі игілік түрінде ғана түсірдік.

(Нахыл, 64)

Құраннан мүміндерге шипа және рахмет түсіреміз. Ол залымдардың зиянын тым арттыра түседі.

(Исра, 82)

Саған Кітап түсірілетінін үміт етпеген едің. Бірақ, Раббыңның мәрхаметі. Сондықтан қарсы болғандарды сүйемелдеме!

(Қасас, 86)

Күдіксіз, бұл Құран мүміндер үшін анық тура жол әрі игілік.

(Нәміл, 77)

Тура жол, мәрхамет жақсылық істеушілер үшін. Сондай олар намазды толық орындап, зекет береді. Сондай-ақ олар ақыретке толық сенеді.

(Лұқман, 3-4)

Бұл Құран адамдар үшін көрнеу дәлелдер және нақ сенген елге жетекші әрі рахмет (рақым, рақымшылық).

(Жасия, 20)

Сөздердің ең көркемі

Олар көркем сөзге көндіріліп, мақтаулы Алланың жолына салынғандар. (Көркем сөз: Алладан басқа ешбір тәңір жоқ).

(Хаж-24)

Алла аяттары бір-біріне ұқсас қайталанып отыратын, сөздің ең көркемін Кітап түрінде түсірді. Одан Алладан қорыққандардың түктері үрпиеді. Сонан соң олардың терілері, жүректері Алланың зікіріне жұмсайды. Бұл (Құран) – Алланың тура жолы. Онымен кімді қаласа, тура жолға салады. Алла әлде кімді адастырса, сонда оған тура жол көрсетуші болмайды.

(Зумәр, 23)

Дұрыс пен бұрысты айырушы

Бұрын адамдарға тура жол еді. Және парық қылатын мұғжизаны түсірді. Расында, Алланың аяттарына қарсы келгендер үшін қатты азап бар. Алла өте үстем, өш алу күшіне ие.

(Әли Ғымран, 4)

Бүкіл әлемге бір ескертуші болуы үшін құлына (жақсы-жаманды айыратын) Құранды түсірген Алла өте жоғары.

(Фурқан, 1)

Дұрыс жолды нұсқаушы

(Мұхаммед ғ.с.) олардың діндеріне ермейінше, яһуди де, христи-

ан да сірә, сенен разы болмайды. Оларға: «Әрине, Алланың жолы сол тура» де. Өзіне мәлімет келгеннен кейін егер олардың көңілдері тартқанына еліктесең, Алла тарапынан саған не дос, не жәрдемші болмас.

(Бақара, 120)

Рамазан айы сондай бір ай, ол айда адам баласына тура жол және (ақ пен қараны) айыратын дәлел түрінде Құран түсірілді. Сендерден кім рамазан айында болса, ораза ұстасын. Ал біреу науқас не сапарда болса, басқа күндерде санын толтырсын. Алла сендерге оңайлық қалайды, ауыршылық қаламайды. Сендерді тура жолға салған Аллаға шүкірлік етулерің үшін санын толтырыңдар. Әрі Алланы ұлықтандар.

(Бақара, 185)

Имансыздарды тозаққа түсіруші

Құраннан мүміндерге шипа және рахмет түсіреміз. Ол залымдардың зиянын тым арттыра түседі.

(Исра, 82)

Тоzaқтың күзетшілерін періштелерден ғана қылдық. Сондай-ақ олардың сандарын қарсы келушілерге анық бір сынау қылдық. Өздеріне кітап берілгендер сенсін. (Олардың кітаптарында да он тоғыз жазылған). Әрі иман келтіргендердің сенімдері арта түссін. Кітап иелері мен мүміндер күмәнданбасын. Сондай-ақ жүректерінде дерті болғандар мен қарсы болғандар: «Алла бұл мысалмен нені қалайды?», – десін. Осылайша, Алла қалағанын адастырып және кімді қаласа, тура жолға салады. Раббың жасақтарының санын Өзі ғана біледі. Бұл – адамдар үшін бір насихат.

(Муддассир, 31)

Құран жанашырлық пен төзімділікті бұйырады

Негізінде, Алла әділетті, игілікті және ағайынға қарайласуды бұйырады. Сондай-ақ арсыздықтан, қарсылықтан және зорлық-

зомбылық жасаудан тыяды. Сендерге насихат береді. Әрине, түсінерсіңдер.

(Нахыл, 90)

Көркем сөз және кешірімділік артынан бұлдану, кейіту араласқан садақадан жақсы. Алла бай, жұмсақ.

(Бақара, 263)

Егер бір жақсылықты ашықтасандар немесе оны жасырсандар не бір жамандықты кешірсеңдер, сонда күдіксіз, Алла аса кешірімді, тым күшті.

(Ниса, 149)

(Мұхаммед) кешірім жолын ұста және оларға туралықты әмір ет. Сондай-ақ білместерден (надандардан) бет бұр.

(Азраф, 199)

Бір жамандықтың жазасы өзіндей ғана жамандық. Сонда кім кешірім етіп жарасса, онда оның сыйлығы Аллаға тән. Күдіксіз, Ол залымдарды жақсы көрмейді. Әлбетте, біреу зұлымдық көргеннен кейін өшін алса, сонда оларға сын жоқ. Шынында, сөгіс адамдарға зұлымдық қылып, жер жүзінде орынсыз шектен шыққандарға лайық. Міне, солар үшін жан түршігерлік азап бар. Әрине, кім сабыр етіп, кешірімді болса, дау жоқ, істердің ең маңыздысы осы.

(Шура, 40-43)

Сондай зор күнәлардан, арысздықтардан сақтанған, сондай-ақ ашу кернеген кезде өздері кешірім еткендер (яғни, бұл мүміндердің сипаты).

(Шура, 37)

Уахидың басталуы

(Бастапқы бес аят Хыра тауында Мұхаммед ғалейһис-сәләмға «Оқы!» деп алғаш түскен аяттар). Сондай жаратқан Раббыңның атымен оқы! Ол адам баласын ұйыған қаннан жаратқан. Оқы! Ол Раббың

аса ардақты. Сондай қаламмен (яғни, оқу-жазумен) үйреткен. Ол адамзатқа білмеген нәрселерін үйреткен.

(Ғалақ, 1-5)

Мұхаммедтің дінге алғашқы шақыруы

(Мұхаммед ғ.с. алғаш Жәбірейілді көргенде қобалжып: «Жабыңдар, мені жабыңдар» деп жамылып жатады). Ей, жамылушы! Тұр енді! Адамдарға ескерт! Раббыңды ұлықта! Киіміңді тазала! Әртүрлі лас істерден аулақ бол! (Істеген ісіңді) көп міндет қылма. Раббың үшін сабыр ет.

(Муддассир, 1-7)

Жалпы шақыру

(Яһудилер Месжид Ақсаны, христиандар оның шығыс жағын қыбла тұтып, әрқайсысы өз қыбласын жақсы деп ойлайды). Жүздеріңді шығысқа, батысқа жөнелту бір игілік емес. Бірақ, кім Аллаға, Ақырет күніне, періштелерге, кітаптарға, пайғамбарларға иман келтірсе және жақындарына, жетімдерге, міскіндерге, жолда қалғандарға, қайыршыларға және құл азат етуге жақсы көре отырып, мал сарып қылса әрі намазды толық орындап, зекет берсе, өзара байласқан уәдесін орындаушы, таршылықта, қиыншылықта және соғыс кезінде сабыр етуші болса, міне, солар шыншылдар әрі солар тақуалар.

(Бақара, 177)

Ең соңғы шақыру – ең соңғы уахи

Сендерге өлексе, аққан қан, доңыз еті және Алладан басқаның атымен бауыздалған мал арам қылынды. Бірде буынып, ұрылып, құлап, сүзіліп өлген малдар және жыртқыш жеген мал арам. Бірақ (жаны шықпай) бауыздағандарың басқа. Және тігілген тасқа (бұтқа) арнап бауыздалған мал әрі оқтар арқылы талай сынауларының (бал ашуларың) да арам етілді. Бұларың – бұзықтық. Бүгін иман

келтірмегендер діндерінен (тосудан, тыюдан) күдер үзді. Олардан қорықпаңдар, Менен қорқыңдар. Бүгін діндерінді толықтастырдым және нығметімді тәмамдадым. Сондай-ақ сендерге Ислам дінін қоштап ұнаттым. Кім аштықтан шарасыз қалса, күнәға ауытқымаса (жеуге болады.) Шәксіз, Алла тым жарылқаушы, ерекше мейірімді.

(Мәида, 3)

Ақиқат пен жалған

Нұхтан (ғ.с.) соң ғасырлар бойы қаншалағанды жоқ еттік. (Мұхаммед ғ.с.) Раббың құлдарының қылмыстарын білу, көруде жетіп асады. Кім дүниені қаласа, Біз де қалаған кісімізге дүниеде қалағанымызды береміз. Сонан соң оны жәһаннамға саламыз. Ол оған қорланып, мәрхаметке зар болған түрде кіреді.

(Исра, 17-18)

Құранды қалай тыңдау және оқу керек

Қашан Құран оқылса, оған құлақ салып тыңдандар да, үндемеңдер. Әрине, мәрхаметке бөленесіңдер. (Мұхаммед!) Раббыңа ішіңнен жалбарына қорыққан түрде бәсең сөзбен ертелі-кеш зікір ет. Сондай-ақ қаперсіздерден болма. Расында, Раббыңның қасындағылар (періштелер) Оған құлшылық қырудан менменсімейді де, Оны дәріптеп, Оған сәжде қылады.

(Азраф, 204-206)

Құранды қалай жатқа оқу керек

Қашан Құран оқысаң, қуылған шайтаннан Аллаға сыйын. Шын мәнінде, иман келтіріп, Раббыларына тәуекел еткендерге шайтанның бір үстемдігі болмайды. Шынында, оның үстемдігі, оны дос тұтып, Аллаға серік қатушыларға ғана жүреді.

(Нахыл, 98-100)

Біз Құранды шындықпен түсірдік. Ол шындық бойынша түсті. (Мұхаммед ғ.с.) сені қуанту, ескерту үшін ғана жібердік. Біз

Құранды адамдарға тоқырап (тоқтап) оқуың үшін бөлімдерге айырып, аз-аздап түсірдік. (Мұхаммед ғ.с.): «Құранға мейлі сеніңдер, мейлі сенбендер, бұдан бұрын өздеріне ғылым берілгендер, оларға Құран оқылған сәтте етпеттерінен сәждеге жығылады» де. Олар: «Раббымызды пәктейміз. Әрине, Раббымыздың уәдесі орындалады»,– дейді. Олар жылап, етпеттерінен түседі. Бұл олардың ықыласын арттырады. (Бұлар Кітап иелерінен мұсылман болғандар).
(*Исра, 105-109*)

(Мұхаммед ғ.с. Құран уахи етілген сәтте тездетіп оқуға тырысқан). (Ей, Мұхаммед!) Құран түскенде оған асығып тіліңді қозғалтпа. Шын мәнінде, оны жинау, оқу Бізге міндет. Ал оны Біз оқығанда, оның оқылуына ілес. Сонан соң оны түсіндіру Бізге міндет.
(*Қиямет, 16-19*)

Құран жайында ойлану

(Мұхаммед ғ.с.) саған бір мұбарак Кітап түсірдік. Аяттарын түсінсін әрі ақыл иелері үгіт алсын.
(*Сад, 29*)

Расында, Құранды үгіт үшін оңайластырдық. Ал сонда түсінуші бар ма?
(*Қамар, 17*)

Бұл (Құран) адам баласына бір құлақтандыру. Бұл арқылы сескенсін және шын мәнінде Алланың жалғыз Тәңір екенін білсін. Әрі ақыл иелері үгіт алсын.
(*Ибраһим, 52*)

Әрине, пайғамбарлардың қиссаларында ақыл иелері үшін өнеге бар. Құран бір жасама сөз емес. Бірақ, өзінен бұрыңғы кітаптарды растайды. Сондай-ақ иман келтірген ел үшін әр нәрсені ашықтайтын тура жол және игілік.
(*Юсуф, 111*)

(«Алиф, ләм, мим»). Құран Кәрімде бірнеше сүренің басындағы осы тәрізді жеке әріптер: «Хұрұф мұқаттағат» бөлшек әріптер

деп аталады. Ұғымын Алла біледі). Міне, осы Кітапта күдік жоқ, тақуалар үшін тура жол көрсетуші. Сондай олар көмеске иман келтіреді, намазды толық орындайды, өздеріне берген несібемізден Алла жолында пайдаландырады.

(Бақара, 2-3)

Не оған біраз қос. (Түннің жартысында не одан аз немесе көп тұруда еріктісің). Сондай-ақ Құранды өте анықтап оқы. (Намаз парыз болудан бұрын, түнде ояу тұру парыз болған).

(Муззаммил, 4)

Ал сонда олар Құранды түсінбей ме? Егер Алладан басқаның қасынан болса еді, әрине, онда олар көптеген қайшылықтар табар еді.

(Ниса, 82)

Құранға еру

(Мұхаммед ғ.с.) саған бір мүбарак Кітап түсірдік; аяттарын түсінсін әрі ақыл иелері үгіт алсын.

(Сад, 29)

Бұл Құран адамдар үшін көрнеу дәлелдер және нақ сенген елге жетекші әрі рахмет.

(Жасия, 20)

Сөйлегені көкейіне салынған уахи ғана. Оған оны өте күшті (Жәбірейіл ғ.с.) үйретті.

(Нәжім, 4-5)

Сонда Алла құлына уахи ететін нәрселерін көкейіне салды.

(Нәжім, 10)

Күдіксіз, бұл Құран әлбетте әлемдердің Раббысының түсіргені. Оны сенімді Рұх (Жәбірейіл) келтірді. Ескертушілерден болуың үшін жүрегіңе қондырды. Ап-ашық бір араб тілінде.

(Шұғара, 192-195)

Расында, Біз мұны арабша Құран түрінде түсірдік, әрине, түсінерсіңдер.

(Юсуф, 2)

Осылайша, Құранды арабша үкім түрінде түсірдік. Саған ғылым келгеннен кейін, олардың көңілдері ауған тарапқа ілессең, сені Алладан арашалайтын бір дос не қорғаушы болмайды.

(Рағыз, 37)

Бұл Кітап – білген ел үшін аяттары ашық-ашық баян етілген арабша Құран. Қуандырушы, қорқытушы. Алайда, олардың көбі жалтарады. Сондықтан олар құлақ салмайды.

(Фуссилат, 3-4)

(Мұхаммед ғ.с.) Құранды, ол арқылы тақуаларды қуанытып, қасарысқан елді қорқытуың (ескертуің) үшін, өз тілінде оңайластырып түсірдік.

(Мәриям, 97)

Қиямет күні әр үмбеттің ішінде өздерінен бір айғақ әкелеміз. (Мұхаммед ғ.с.) сені осы үмбетке айғақ қылып келтіреміз. Сондай-ақ саған әр нәрсені ашықтайтын және мұсылмандар үшін тура жол, игілік әрі қуаныш түрінде Құранды түсірдік. Негізінде, Алла әділетті, игілікті және ағайынға қарайласуды бұйырады. Және де арсыздықтан, қарсылықтан әрі зорлық-зомбылық жасаудан тыяды. Сендерге насихат береді. Әрине, түсінерсіңдер.

(Нахыл, 89)

(Мұхаммед ғ.с.) Жәбірейіл Құранды шынайы түрде иман келтіргендерді бекемдеу үшін және мұсылмандарға туралық пен қуаныш түрінде Раббың тарапынан түсірді.

(Нахыл, 102)

(«Алиф, ләм, ра», ұғымын Алла біледі). (Мұхаммед ғ.с.) бұл Құран адамдарды Алланың рұқсатымен қараңғылықтардан жарыққа, сондай-ақ үстем әрі мақтауға лайық Алланың жолына шығаруың үшін Біз саған түсірген бір Кітап.

(Ибраһим, 1)

Бұл (Құран) адам баласына бір құлақтандыру. Бұл арқылы сескенсін және шын мәнінде Алланың жалғыз Тәңір екенін білсін. Әрі ақыл иелері үгіт алсын.

(Ибраһим, 52)

Саған Құранды олардың қайшылыққа түскен нәрселерін анықтауың және иман келтірген ел үшін тура жол әрі игілік түрінде ғана түсірдік.

(Нахыл, 64)

Саған Құранды машақат (ауыртпалық) үшін түсірмедік. Бірақ, қорыққан кісіге насихат үшін түсірдік.

(Таһа, 2-3)

(Мұхаммед ғ.с.) «Қуәлік тұрғысынан қай нәрсе үлкен?» – де. «Мені мен сендердің араларыңда Алла куә және маған осы Құран сендерді сондай-ақ кімге жетсе, оларды ескертуім үшін уахи етілді. Сендер Алламен бірге басқа тәңірлер барлығына айғақ бола аласыңдар ма?» – де. «Мен куәлік бере алмаймын! Шынайы түрде Ол – жалғыз Тәңір. Күдіксіз, мен сендердің қосқан ортақтарыңнан аулақпын» де.

(Әнғам, 19)

Өте түзу Құран, Алланың қасынан, қатты азаппен үрейлендіру, түзу іс істеген мүміндерге көркем сыйлық барлығын сүйіншілеу үшін түсірілді.

(Кәһф, 2)

Тірі кісілерге ескерту, қарсы болғандарға байланысты сөз шынға (ақиқатқа) шығу үшін.

(Ясин, 70)

Міне бұл хикметті Кітаптың аяттары. Тура жол, мәрхамет, жақсылық істеушілер үшін. Сондай олар намазды толық орындап, зекет береді. Сондай-ақ олар ақыретке толық нанады.

(Лұқман, 2-4)

Мұғжизалармен, кітаптармен пайғамбарлар жібердік. Саған да адамдар үшін түсірілгенді ашық баян етерсің деп, Құранды түсірдік. Әрине, олар түсінер.

(Нахыл, 44)

(Мұхаммед ғ.с.) «Куәлік тұрғысынан қай нәрсе үлкен?», – де. «Мені мен сендердің араларында Алла куә және маған осы Құран сендерді, сондай-ақ кімге жетсе, соларды қорқытуым (ескертуім) үшін уахи етілді. Сендер Алламен бірге басқа тәңірлер барлығына айғақ бола аласыңдар ма?», – де. «Мен куәлік бере алмаймын! Шынайы түрде Ол – жалғыз Тәңір. Күдіксіз, мен сендердің қосқан ортақтарыңнан аулақпын» де.

(Әнғам, 19)

Расында, ол Құран тақуалар үшін бір насихат.

(Хаққа, 48)

Бұл (Құран) адам баласына бір құлақтандыру. Бұл арқылы сескенсін және шын мәнінде Алланың жалғыз Тәңір екенін білсін. Әрі ақыл иелері үгіт алсын.

(Ибраһим, 52)

Расында, бұл Құранды насихат үшін қайта-қайта баян еттік. Дегенмен, олардың жиреніштерін ғана арттырды.

(Исра, 41)

Олар: «Оны Мұхаммед өзі сәйкестірді» дей ме? (Мұхаммед ғ.с.): «Ондай шыншыл болсаңдар, Алладан өзге кімге шамаларың келсе шақырып, осы тәрізді бір сүре жасап әкеліндер», – де.

(Юныс, 38)

(Мұхаммед ғ.с.): «Егер адамдар, жындар осы Құранның ұқсасын келтіруге жиналса, тіпті олар бір-біріне көмекші болса да, келтіре алмайды» де.

(Исра, 88)

Рас, ол бұрынғылардың кітаптарында да бар еді.

(Шұғара, 196)

Раббыңның сөзі (Құран) шындық әрі туралықпен тәмамдалған. Оның сөздерін өзгертуші жоқ. Ол толық естуші, аса білуші.

(Әнғам, 115)

Ал сонда олар Құранды түсінбей ме? Егер Алладан басқаның қасынан болса еді, әрине, онда олар көптеген қайшылықтар табар еді.

(Нуса, 82)

Осы (Құран) Біз түсірген мұбарак Кітап. Енді соған еріндер әрі сақсыныңдар. Мәрхаметке бөленерсіңдер.

(Әнғам, 155)

Құранда келтірілген теңеулер

Расында, осы Құранды Адам баласы үшін әр нәрсені ашық-ашық баян еттік. Ал Адам баласы, көп нәрселерде жанжалшыл.

(Кәһф, 54)

Күдіксіз, аяттарымызды жасынға айналдырып, одан өздерін жоғары көргендерге көктің есіктері ашылмайды. Және олар түйе иненің көзінен өткенге дейін ұжмаққа кірмейді. Күнәкарларды осылайша жазаландырамыз.

(Ағраф, 40)

Олар нендей бір іс істеген болса, рас, оны қолға алып шашылған тозаңға айналдырамыз.

(Фурқан, 23)

Сондай Раббыларына қарсы келгендердің ғамалдарының мысалы; Боранды күнде жел ұшырған күл сияқты. Еңбектерінен ешбір пайда көре алмайды. Міне, осы ұзақ қаңғырыс!

(Ибраһим, 18)

Иман келтірмегендердің мысалы: Дабыстағанда үнді, айғайды ғана естіп түсінбейтін біреу тәрізді; саңырау, сақау және соқыр. Сонда олар еш нәрсені аңғармайды.

(Бақара, 171)

Алладан өзгені ие етіп алғандар; ұя жасап алған өрмекшінің мысалы сияқты. Шын мәнінде, үйлердің ең осалы – өрмекшінің ұясы. Егер олар білетін болса.

(Ғанкәбут, 41)

Ей, мүміндер! Аллаға, Ақырет күніне сенбей, адамдарға көрсету үшін мал (дүние-қаражат) сарып қылған кісідей, садақаларыңды міндет қылу, ренжітумен жоймандар. Міне, соның мысалы: Үстінде топырағы бар тас сияқты, оған қатты нөсер жауса, (топырағын шайып) тас күйінде қалдырды. Олардың еңбектері еш болады. Алла қарсы болған елді тура жолға салмайды.

(Бақара, 264)

Олардың бұл дүние тіршілігінде қылған қайырларының мысалы: Өздеріне зұлымдық істеген елдің егініне тиіп жоқ еткен суық боран тәрізді. Оларға Алла зұлымдық етпеді, бірақ олар өздеріне зұлымдық етті.

(Әли Ғымыран, 117)

Шынайы тілек Аллаға тән. Олардың Алладан өзге тілегендері, оларға ешбір жауап бермейді. Олар судың ауыздарына келуі үшін алақандарын жайған тәрізді. Тіпті су оған жетіп келмейді. Өйткені, қарсы келгендердің тілегі мүлде қаңғырыс.

(Рағым, 14)

Сондай малдарын Алланың ризалығын тілеп, өз көңілдерін бекіту үшін Алла жолында сарып қылғандардың мысалы: Көтеріңкі жердегі нөсер жауып екі есе өнім берген бақша тәрізді. Сонда оған жанбыр тимей, дымқыл тисе де өнім береді. Алла не істегендеріңді толық көруші.

(Бақара, 265)

Нағыз құл болып, Аллаға ортақ қоспаңдар. Кім Аллаға ортақ қосса, сонда ол көктен түсіп, оны құс іліп әкететін немесе оны ұзаққа жел ұшырып кеткен нәрсе сияқты.

(Хаж, 31)

Егер қаласақ, аяттарымыз арқылы әрине оны жоғарылатар едік. Бірақ ол жерге еңкейіп (дүниеге беріліп) нәпсіне ерді. Сонда оның

мысалы: Егер оған тап берсең де тілін салақтатып, не оны қойып қойсаң да, тілін салақтататын ит тәрізді. Аяттарымызды жасынға шығарған елдің мысалы осы. (Мұхаммед ғ.с.) Уақиғаны оларға айтып бер. Бәлкім, олар түсінер.

(Азраф, 176)

Түп-түгел Алланың жібіне (дініне) жабысыңдар да, бөлінбедер. Сондай-ақ өздеріңе Алланың берген нығметін еске алыңдар. Өйткені, бір-біріңе дұшпан едіңдер, жүректеріңнің арасын жарастырды, Оның игілігімен туысқа айналдыңдар. Оттан бір шұңқырдың ернеуінде едіңдер, сендерді одан құтқарды. Осылайша, Алла сендерге аяттарын тура жолға түсулерің үшін баян етеді.

(Әли Ғымран, 103)

Ендеше, ірге тасын Алладан қорқып, ризалығына сәйкес салған біреу жақсы ма? Немесе іргесін құлайтын бір жардың ернеуіне салып, онымен тозаққа құлаған біреу жақсы ма? Алла залым елді тура жолға салмайды.

(Тәубе, 109)

Сүр (сұр) үрілсе, сонда олар қабырларынан Раббыларына жүгіреді. «Әттең-ай, бізді жатқан жерімізден кім тұрғызды?» дейді. «Міне, мейірімді Алланың уәдесі. Пайғамбар да рас айтқан» (делінеді).

(Ясин, 51-52)

Иман келтіргендер: «Бір сүре неге түсірілмейді?» – дейді. Ішінде ұрыс баян етілген, ашық түсінікті бір сүре түсірілген кезде, жүректерінде дерті барлардың, (Мұхаммед ғ.с.) саған өзін өлім есірігі басқанның қарауынша қарағанын көресің. Оларға өлім артық. Бой ұсыну және дұрыс сөз керек еді. Іс бекіген сәтте, егер Аллаға берген уәделерін орындаса, әрине, олар үшін қайырлы болар еді.

(Мұхаммед, 20-21)

Сол уақытта олар сендердің жоғарғы жақтарыңнан да төменгі жақтарыңнан да келген еді. Көздерің алайып, жүректерің ауызға келген еді. Сондай-ақ Аллаға байланысты әртүрлі ойлар ойланған еді. Міне, сол арада мүміндер сыналып, қатты теңселген еді.

(Ахзаб, 10-11)

(Мұхаммед ғ.с.) Алла залымдардың істегендерінен қаперсіз деп әсте ойлама! Шынында, Алла оларды көздер шарасынан шығатын бір күнге дейін кешеулетеді. (Сол күні) олар бастарын қақштып, олардың көздері өздеріне де қайрылмай және жүректері ұшып, жүгіріп бара жатады.

(Ибраһим, 42-43)

Ол сондай Алла, жеті аспанды қабат-қабат жаратқан. Рахманның жаратуында еш мүлтік көре алмайсың. Қайта көз сал. Ешбір ақау көре аласың ба? Тағы көзінді екі қайтарып қара. Көзің саған шаршап, талған түрде айналады.

(Мүлік, 3-4)

ЕКІНШІ ТАРАУ. АЛЛА ТАҒАЛА

Ол сондай Алла, Одан басқа ешбір тәңір жоқ. Көместі де, көрнеуді де біледі. Сондай-ақ, Ол тым есіркеуші, ерекше мейірімді. Ол сондай Алла, Одан басқа ешбір тәңір жоқ. Ол патша, өте пәк, есендік беруші, қорғаушы, тым үстем, аса өктем, өте зор. Алла олардың қосқан ортақтарынан пәк. Ол Алла, жаратушы, жоқтан бар етуші және бейнелеуші. Есімдердің ең көркемі Оған тән. Көктер мен жердегі әр нәрсе Оны дәріптейді. Ол өте үстем, Аса дана.

(Хашыр, 22-24)

Тәңірлік белгілер

Оның белгілерінің бірі: сендерді топырақтан жаратуы. Сонан соң сендер адам болып тарқаласындар. (Өсіп, өнесіндер). Сендерге оған тұрақтауларың үшін өз жыныстарыңнан жұбайлар жаратып, араларыңа сүйіспеншілік, мейірімділік пайда қылғандығы да Оның белгілерінен. Сөз жоқ, осыларда ойланған елге белгілер бар. Көктер мен жерді жаратуы, тілдеріңнің, түстеріңнің әртүрлілігі де Оның белгілерінен. Шәксіз, бұларда білгендер үшін белгілер бар. Күндіз-түнде ұйықтауларың, сондай-ақ Алланың кеңшілігін іздеулерің де, Оның белгілерінен. Күдіксіз, бұларда тыңдаған қауым үшін белгілер бар. Сендерге үрейлену, дәмету түрінде нажағайды көрсетуі, көкпен жаңбыр жаудыруы, онымен өлгеннен кейін жерді жандандыруы да, Оның белгілерінен. Рас, бұларда ақыл жұмсаған халыққа үлгілер бар. Көк пен жердің Оның әмірінде тұруы да, Оның белгілерінен. Сосын сендерді жерден бір шақырумен шақырған сәтте, дереу сендер шыға келесіндер. Көктер мен жердегі әркім оныкі. Тұтас Оған бой ұсынады. Ол сондай жоқтан бар етіп, сонан соң қайта жаратады. Бұл Оған оңай. Әрі көктер мен жердегі жоғары сипат Оған тән. Ол өте үстем, хикмет иесі.

(Рұм, 20-27)

Ол сондай Алла, сендерге түнді тынығу, күндізді көру үшін жаратты. Күдіксіз, Алла тым кеңшілік иесі. Бірақ, адамдардың көбі шүкірлік қылмайды. Міне, осы Алла Раббыларың. Әр нәрсені жаратушы. Одан басқа ешбір тәңір жоқ. Қайтып адастырыласындар? Осылайша, Алланың аяттарына қарсы келгендер адастырылады. Ол Алла сендерге жерді тұрақ, көкті күмбез қылды. Сондай-ақ сендерді бейнелегенде көркем бейнеледі. Және де таза нәрселерден қорек берді. Міне, осы Алла Раббыларың. Төтенше ұлы Алла, бүкіл әлемнің Раббы. Ол тірі, Алладан басқа ешбір тәңір жоқ. Ендеше, дінді Оған арнап, нағыз ынтамен өзіне жалбарыныңдар. Барлық мақтау бүкіл әлемнің Раббына лайық. (Мұхаммед ғ.с.) оларға: «Маған Раббымнан ашық дәлелдер келген сәтте сендердің Алладан өзге жалбарынғандарыңа құлшылық қылуыма тыйым салындым. Сондай-ақ әлемдердің Раббына бой ұсынуға бұйырылдым» де. Сондай Алла сендерді топырақтан, сосын мәниден, сонан соң ұйыған қаннан жаратып, кейін бөбек қылып шығарып, содан кейін ержеткізіп, қартайтады. Кейбіреулеріңді (ер жетуден) бұрын өлтіреді. Кейбірің белгілі мерзімге жетесіңдер. Әрине, ойланарсыңдар. Ол сондай Алла, тірілтеді әрі өлтіреді. Қашан бір істі бұйырғысы келсе, шын мәнінде, оған: «Бол!» дейді. Сонда ол бола қалады.

(Ғафыр, 61-68)

Алла тағала – бүкіл әлемдердің Раббысы

«Намазым, құлшылығым, тіршілігім және өлімім бүкіл әлемнің Раббы Алла үшін» де.

(Әнғам, 162)

«Сен мені шын өлтіруге қол созсаң да, мен сені өлтіру үшін қол созбаймын. Күдіксіз, мен әлемдердің Раббы Алладан қорқамын!»

(Мәйда, 28)

(Мұхаммед ғ.с.) періштелерді ғаршының айналасында Раббыларын дәріптеген түрде көресің. Олардың арасында хақиқат бойынша үкім етіледі. Барлық мақтау бүкіл әлемнің Раббына лайық делінеді.

(Зумәр, 75)

Одан өзге тәңір жоқ

Құдайларың – бір Құдай. Сол Мейірімді және Рақымды Құдайдан (жалғыз Алладан) басқа ешқандай құдай жоқ.

(Бақара, 163)

Алла тағала, періштелер және әділет үстінде тұрушы ғылым иелері, расында, тым үстем, хикмет иесі Алладан басқа ешбір тәңір жоқтығына куәлік берді.

(Әли Ғымран, 18)

Алла: «Екі тәңір жасап алмаңдар. Шын мәнінде, Ол – бір-ақ Тәңір. Ендеше, Меннен ғана қорқыңдар», – деді.

(Нахыл, 51)

(Мұхаммед ғ.с. оларға) айт: Ол Алла біреу-ақ.

(Ыхлас, 1)

Ол сондай Алла, Одан басқа ешбір тәңір жоқ. Дүние, ақыретте барлық мақтау Оған лайық. Үкім Оған тән. Және Сол жаққа қайтарыласыңдар.

(Қасас, 70)

Одан басқа күш-қуат жоқ

Рас, сендер үшін малдарда, әлбәтте, өнеге бар. Сендерге олардың іштеріндегі (сүтін) ішкіземіз. Сондай-ақ малда сендер үшін көптеген пайда бар. Және олардан жейсіңдер. Мал және кемемен тасымалданасыңдар.

(Муминун, 21-22)

Олар жер жүзінде кезбей ме? Сонда олар өздерінен бұрынғылардың соңының не болғанын көрер еді. Тіпті, олардың күші бұлардан артық еді. Көктердегі және жердегі нәрселер Алланы осалдата алмайды. Шексіз, Ол толық білуші, аса күшті.

(Фатыр, 44)

Расында, елшілерімізді ашық мұғжизаларымызбен жібердік. Және елшілермен бірге адам баласының әділ тұруы үшін Кітапты, мизанды (әр нәрсенің өлшеуін) жібердік. Сондай-ақ темірді пайда қылдық. Онда мықты күш әрі адамзат үшін қажеттіліктер бар. (Қару-жарақтар, көлік құралдары тағы басқа аспаптар темірден жасалады. Тіпті темірсіз өмір болмайды). Алла онымен дініне, елшілеріне көрмей-ақ көмек еткен кісіні мәлім етеді. Сөзсіз, Алла өте күшті, тым үстем.

(Хадиd, 25)

Алла (тағала) «Әлбетте, Мен және елшілерім жеңіске иеміз» деп жазған. Шүбәсіз, Алла тым күшті, аса үстем.

(Мұжадалә, 21)

Адамдардың кейбіреулері Аллаға өзгені теңдес етеді де, оларды Алланы сүйгеніндей сүйеді. Ал мүміндер Алланы тағы артық сүйеді. Егер залымдар азапты көрсе, бүкіл қуаттың Аллаға тән екенін, шын мәнінде, Алланың қатты азап иесі екенін білер еді.

(Бақара, 165)

(Мұхаммед ғ.с.) имансыздардың сөзі сені кейітпесін. Расында, бүкіл үстемдік Аллаға тән. Ол әр нәрсені естуші, білуші.

(Юныс, 65)

Аллаға серік қосу

Алла Өзіне ортақ қосылуды жарылқамайды да, бұдан өзге қалаған кісісін жарылқайды. Сондай-ақ кім Аллаға ортақ қосса, расында, жала жауып, зор күнәлі болды.

(Ниса, 48)

Расында, Алла Өзіне ортақ қосуды жарылқамайды. Одан басқа кімді қаласа, жарылқайды. Ал және кім Аллаға ортақ қосса, расында, өте ұзаққа адасты. Олар (Мекке мүшріктері) Алланы қойып, Одан өзге ұрғашыларға жалбарынды. Негізінен, олар қасарысқан шайтанға жалбарынды.

(Ниса, 116-117)

«Ол (Алла) әр нәрсенің Раббы бола тұра, Алладан басқа «раббы» іздейін бе? Әрбіреудің істегені өзіне тән. Біреудің күнәсін біреу көтермейді. Сонан соң қайтар жерлерің Раббыларың. Сонда қайшылықта болған нәрселеріңді білдіреді» де. Ол сондай Алла, сендерді жердің халифалары етті. Сендерге берген нәрселерде сынау үшін дәрежелерде бірінді-біріңнен жоғары көтерді. Күдіксіз, Раббың жедел жаза беруші және шынайы жарылқаушы, ерекше мейірімді.

(Әнғам, 164-165)

(Мұхаммед ғ.с.) оларға: «Алладан өзге шоқынған нәрселеріңді көрдіңдер ме? Олар жер жүзінде не жаратты, маған көрсетіңдерші. Немесе олардың көктерде ортақтығы бар ма? Егер шыншыл болсаңдар, маған бұдан бұрынғы бір кітап яки ғылыми деректер келтіріңдер» де. Алладан өзге Қияметке дейін өзіне жауап бере алмайтын біреуге табынғаннан кім залымырақ? Әрине, табынғандары олардың жалбарынуларынан хабарсыз. Адамдар жиналған кезде оларға табынғандары дұшпан болып, олардың өздеріне құлшылық қылғандықтарына қарсы шығады).

(Ахқаф, 4-6)

Көңіл бөліндер! Дін нағыз Аллаға тән. Сондай Алладан өзгені дос тұтқандар: «Біз бұларға Аллаға жақындастырсын деп қана табынамыз» (дейді). Күдіксіз, олардың араларындағы таласқан нәрселеріне Алла үкім береді. Расында, Алла кім өтірікші, өте қарсы болса, оны тура жолға салмайды. Егер Алла бала иемденуді қаласа еді, жаратқанынан қалағанын тандар еді. Ол одан пәк. Ол Алла жалғыз, өте үстем. Көктерді, жерді шындық бойынша жаратты. Түнді күндізге айналдырады, күндізді түнге айналдырады және күн мен айды меңгереді. Әрбірі белгілі бір мерзімге дейін жүріп тұрады. Абайландар! Ол тым үстем, аса жарылқаушы.

(Зумәр, 3-5)

(Мұхаммед ғ.с.) «Жер жүзінде кезіңдер де, күнәкарлардың соңы қалай болғанын көріңдер» де. «Оларға күйінбе де, олардың айлакерліктеріне тарылма».

(Нәміл, 69-70)

Тәңір мекен мен уақытқа бағынышты емес

Шығыс, батыс әр тарап Аллаға тән. Сондықтан қай жаққа бет қаратсаңдар да, Алланың жүзі (ризалығы) сол жақта. Расында, Алла өте кең, толық білуші. (Егер қыблаға қарау қауіп-қатерлі болса, бет алдына қарап намаз оқуға болады).

(Бақара, 115)

Тәңір жүректерді басқарушы

(Құранның тура жолынан пайдалана алатын тақуалардың: Көмеске иман келтіру, намазды толық орындау, Алла жолында мал сарып қылу, кітаптарға және ақыретке нану бес шарты баян етілгеннен кейін келесі аяттарда ескерту пайда бермейтін, қасарысқан надандар мен екіжүзді мұнафықтар баян етіледі). (Мұхаммед ғ.с.) расында, қарсы болғандарды үгітесең де, үгіттемесең де бәрі бірдей. Олар иман келтірмейді, Алла олардың жүректерін, құлақтарын бітеген әрі көздерінде перде бар. Сондай-ақ олар үшін зор қинау бар. (Алла оларды жаратып ой, көз, құлақ берген болса да, қарсы келіп қасарысқандықтарынан осы халге келген).

(Бақара, 6-7)

Дегенмен олардың серттерін бұзулары, Алланың аяттрына қарсы шығулары, пайғамбарларды жазықсыз өлтірулері және жүректеріміз перделі деулері себепті Алла, әрине, олардың қарсылықтары салдарынан жүректерін мөрлеген. Сондықтан өте азы ғана иман келтіреді.

(Нуса, 155)

Міне, бұлар сондай, Алла олардың жүректерін, құлақтарын және көздерін бітеп қойған. Тағы олар мүлде қаперсіз.

(Нахыл, 108)

(Мұхаммед ғ.с.) сен қашан Құран оқысаң, сені мен ақыретке сенбегендердің арасына көрінбейтін бір перде жасаймыз. Олардың жүректеріне Құранды түсінулеріне кедергі және құлақтарына қаға

беріс (керендік) жасадык. Құранда Раббынды бір ғана деп еске алған кезінде олар жиренген түрде арттарына бұрылып кете береді.
(Исра, 45-46)

(Мұхаммед ғ.с. олар сені): «Аллаға өтірік жала қойды» дей ме? Алла қаласа, сенің жүрегінді де бітер еді. Алла өтірікті жойып, Өз сөздерімен шындықты шындыққа шығарады. Өйткені, Ол жүректегілерді толық біледі.

(Шура, 24)

Сендердің қалауларың болмайды. Алла қаласа ғана болады. Расында, Алла өте білуші, хикмет иесі.

(Инсан, 30)

Тәңір барлығын билеуші

Ол сондай Алла, көктерді тірексіз көтерді, көріп тұрсыңдар. Сонан соң ғаршыны меңгеріп, күн мен айды іске қосты. Олардың әрбірі бір белгілі мерзім үшін жүреді. Бүкіл істерді Ол жолға қойып, аяттарды ашық баян етеді. Әрине, Раббыларыңа кездесетіндеріңе нанарсыңдар.

(Рагьд, 2)

Ол көктен жерге дейін істі игереді. Сонан соң сендердің санауларың бойынша, мың жыл шамасындағы бір күнде Оған көтеріледі.

(Сәжде, 5)

Тәңір барлық нәрсенің Жаратушысы

Көктер мен жерді жоқтан бар етуші. Оның баласы қалайша болады? Оның жұбайы да жоқ. Барлық нәрсені жаратқан әрі Ол әр нәрсені толық білуші.

(Әнгам, 101)

Расында, сендерді жаратып, сонан кейін бейнеледік. Сонан соң періштелерге: «Адамға сәжде қылындар!» дедік. Барлығы сәжде етті. Бірақ, Ібіліс сәжде етпеді де, сәжде етушілерден де болмады.

(Азраф, 11)

Көктер мен жердің патшалығы Оныкі (Алланыкі). Ол ешкімді бала қылып алмады да, Оның патшалығында ешбір ортағы жоқ. Сондай-ақ әр нәрсені жаратып, оның өлшеуін белгіледі.

(Фурқан, 2)

Олар шынында көктер мен жерді жаратқан Алланың өздері сияқтыларды да жаратуға күші жететіндігін көрмей ме? (Алла) олар үшін бір белгілі мерзім жасаған, онда әсте шәк (күмән) жоқ. Сонда да залымдар бас тартып, мүлде қарсы келді.

(Исра, 99)

Сөздерінді жасырсандар немесе әшкерелесеңдер де, шәксіз, Алла көңілдегіні толық біледі. Жаратқан білмей ме? Ол тым жұмсақ, әр нәрсені толық білуші.

(Мүлік, 13-14)

Қарсы болғандар, негізінде, көктер мен жер тиіскен еді (әуел баста тосылған, яғни көктен жаңбыр жаумайтын, жерден өсімдік өспейтін болғанын), оларды ажыратқанымызды (Біз оларды босатып, ашып жібергенімізді, яғни жаңбыр жаудырып, жерден өнім шығарғанымызды) әрі жанды нәрсені судан жаратқанымызды көрмей ме? Сондай-ақ (жалғыз жаратушы Алланың бар екеніне осындай дәлелдер бар болса да) сенбей ме?

(Әнбия, 30)

Олар оған жүгірісіп келді. «(Қолмен) жонып алғандарына шоқынасындар ма?», – деді. «Алла сендерді де жасаған нәрселерінді де жаратты».

(Саффат сүресі, 94-96)

Тәңір үлгісіз Жаратушы

Көктер мен жерді жоқтан бар етуші. Оның баласы қалайша бола-

ды? Оның жұбайы даболмаған. Барлық нәрсені жаратқан әрі Ол әр нәрсені толық білуші.

(Әнғам сүресі, 101)

Барлығы оған бас иеді

Олар Алланың дінінен басқа дін іздей ме? Көктердегі және жердегі барлық жан иесі ерікті, еріксіз Аллаға бой ұсынады. Сондай-ақ олар, Ол жаққа қайтарылады.

(Әли Имран сүресі, 83)

«Расында, мен менің Раббым әрі сендердің Раббыларың Аллаға тәуекел еттім. Ол маңдайынан ұстамаған (толық меңгермеген) ешбір жандық жоқ. Күдіксіз, Раббым тура жолда»

(Һуд сүресі, 56)

(Мұхаммед ғ.с.) олардың айтқандарына сабыр ет. Мықты құлымыз Дәуітті (ғ.с.) есіңе ал! Өйткені ол өте бой ұсынушы. Рас, оған тауларды бағындырдық. Олар онымен бірге інірде әрі сәскеде (кешкісін және таңертең) Алланы дәріптейтін еді.

(Сад сүресі, 17-18)

Раббыларына бағынғандар үшін игілік бар. Ал Оған бағынбағандар, егер біртұтас жер жүзіндегі нәрселер және онымен бірге тағы сондай нәрсе олардыкі болса да (өздерін құтқару үшін) төлеуге берер еді. Міне, солар үшін есептің жаманы болады. Олардың орындары тозақ, нендей жаман орын.

(Рағьд сүресі, 18)

Ол сондай Алла, көктен мөлшермен жаңбыр жаудыруда. Сонда онымен өлі бір жерді құлпырттық. Сол сияқты тіріліліп шығарыласыңдар. Ол сондай Алла, барлық жұптарды жаратты. Сондай-ақ сендерге кемеден және хайуандардан мінетін көлік жаратты. Олардың үстіне мінсендер, сонан соң Раббыларыңның нығметін еске алып: «Бұны бізге бағындырған Алла пәк. Өйткені біз бұған жақындаса алмайтын едік» дейсіңдер. «Күдіксіз, Раббымызға қайтарыламыз».

(Зухруф сүресі, 11-14)

Ол сондай Алла, теңізді еріктеріне берді. Оның бұйрығымен теңізде кемелерді жүргізіп, Оның кеңшілігінен несібе іздейсіңдер. Әрине, шүкірлік етерсіңдер.

(Жәсия сүресі, 12)

Тәңір тағдырды белгілеуші

Шын мәнінде, әр нәрсені бір өлшеумен жараттық.

(Қамар сүресі, 49)

Жер жүзіне, сондай-ақ сендерге қашан бір бейнет келетін болса, ол жаратуымыздан бұрын Кітапта жазулы. Шәксіз, осы Аллаға жеңіл.

(Хадид сүресі, 22)

Барлық іс соңында Аллаға қайтады

Одан кейін хақ иесі Аллаға ұсынылады. Сақ болыңдар, билік оған тән. Әрі Ол есепшілердің ең жүйрегі.

(Әнғам сүресі, 62)

Көктердегі және жердегі нәрселер Алланың иелігінде және барлық істер Аллаға қайтарылады.

(Әли Имран сүресі, 109)

Кім өзін Аллаға тапсырып, игілік істесе, сонда ол, расында, берік тұтқаны ұстаған болады. Бүкіл істердің соңы Аллаға тән.

(Лұқман сүресі, 22)

Ол күнгі тұрақ – Раббыңның алды.

(Қиямет сүресі, 12)

Көктер мен жердің сыры Аллаға тән. Істің бәрі соған қайтады. Ендеше, Аллаға құлшылық қылып, Оған тәуекел ет. Раббың істейтін істеріңнен ғапыл емес.

(Һуд сүресі, 123)

Тәңір қалағанын іске асырады

Олар тозақта көктер мен жердің тұруынша мүлде қалады. Бірақ, Раббың қаласа басқа. Шынында, Раббың қалағанын толық орындаушы.

(Һуд сүресі, 107)

(Мұхаммед ғ.с.) сондай өздерін тап-таза етіп көрсетіп жатқандарды көрмедің бе? Керісінше, кімді Алла қаласа тазартады. Оларға қылдай әділетсіздік етілмейді.

(Ниса сүресі, 49)

Күдіксіз, Алла иман келтіріп, түзу іс істегендерді астарынан өзендер ағатын бақшаларға кіргізеді. Шынында, Алла қалағанын істейді.

(Хаж сүресі, 14)

Раббыларың сендерді жақсы біледі. Қаласа мәрхамет етеді де, қаласа азаптайды. Сені оларға қорғаушы етіп жібермедік.

(Исра сүресі, 54)

Расында, көктер мен жердің әкімшілігі Аллаға тән екенін білмедің бе? Кімді қаласа жазалайды да, кімді қаласа жарылқайды. Әрі Алланың әр нәрсеге күші жетуші.

(Мәйдә сүресі, 40)

Және сондай аяттарымызды жалғанға санағандар саңырау, сақау әрі қараңғылықтарда. Алла кімді қаласа, оны тура жолға салады.

(Әнғам сүресі, 39)

«Егер Алла сендерді қаңғыртуды қаласа, сендерді үгіттеуді қаласам да үгітім сендерге пайда бермейді. Ол сендердің Раббыларың. Сол уақытта оған қайтарыласыңдар».

(Һуд сүресі, 34)

Тәңір барлық нәрсеге құдіретті

Сендер оларды екі есесіне ұшыратқан бір қайғыға өздерің

ұшырағандықтан: «Бұл қайдан келді?» – дедіндер. (Ұхытта мұсылманнан жетпіс кісі шейіт болған болса, Бәдірде кәпірлерден жетпісі өліп, жетпісі қолға түскен еді.) (Мұхаммед ғ.с.) оларға: «Ол өз пиғылдарыңнан» деп айт. Шәксіз, Алланың әр нәрсеге күші жетуші. (Әли Имран сүресі, 165)

Көктердегі және жердегі сыр Аллаға тән. Қиямет сағаты кірпік қаққандай, тіпті одан да жақынырақ. Сөзсіз, Алланың әр нәрсеге күші толық жетуші.

(Нахыл сүресі, 77)

Олардың көздерін нажағай жұлып әкете жаздайды. Оларға жарық берген сәтте, олар жарықта жүреді де, оларға қараңғы болған заманда, олар тұра қалады. Егер Алла қаласа олардың есту, көру сезімдерін де жояр еді. Алланың әр нәрсеге күші толық жетуші. (Бұл мысалда; Құран және ислам; көзді алардай жарқылдап, күркіреп құйған нөсерге, мұнафықтар; нажағайдан қорқып, саусақтарын құлақтарына тығып жарықта жүріп, қараңғыда тұрып тантаырақтағанға теңеліп отыр).

(Бақара сүресі, 20)

Әркімнің бір бет алатын қыбласы бар. Сонда жақсылыққа жарысындар. Қайда болсаңдар да, Алла барлығыңды бір араға жинайды. Күдіксіз, Алланың әр нәрсеге күші жетеді.

(Бақара сүресі, 148)

Көктердегі және жердегі нәрселер Алланыкі. Іштеріндегілерді жарияласаңдар да, жасырсаңдар да Алла сендерден оның есебін алады. Сонда кімді қаласа жарылқайды да, кімді қаласа азап қылады. Сондай-ақ Алланың барлық нәрсеге толық күші жетеді.

(Бақара сүресі, 284)

Алла, Одан басқа еш тәңір жоқ. Ол тірі, толық меңгеріп тұрушы. Ол қалғымайды да, ұйықтамайды. Көктердегі және жердегі нәрселер Оған тән. Оның құзырында Өзінің рұқсатынсыз кім шапағат етеді? Олардың алдарындағыны да, арттарындағыны да біледі. Олар Оның қалауынан басқа еш нәрсе білмейді. Оның күрсісі (білімі) көктер мен жерді сыйдырады. Оған ол екеуін қорғау ауыр келмейді. Және Ол өте биік, аса зор.

(Бақара сүресі, 255)

Рас, егер жер жүзіндегі ағаш атаулы қалам, тәңіз (сия болып), одан кейін оған тағы жеті теңіз көмектесіп (жазса да), Алланың сөздері таусылмайды. Күдіксіз, Алла өте үстем, хикмет иесі.

(Лұқман сүресі, 27)

Көктер мен жердің жаратылуы және ондағы жәндіктердің таралуы Оның белгілерінен. Ол оларды қашан қаласа да жинауға күші толық жетеді.

(Шура сүресі, 29)

Тәңір жақсылықты да, жамандықты да жаратады

(Мұхаммед ғ.с.) егер Алла саған бір зиян жеткізсе, сонда оны Алладан басқа айықтырушы жоқ. Ал егер саған бір жақсылық қаласа, Оның кеңшілігін тойтарушы жоқ. Ол оны құлдарынан қалаған кісісіне береді. Ол өте жарылқаушы, ерекше мейірімді.

(Юныс сүресі, 107)

Алладан бұйрықсыз ешбір қайғы-қасірет болмайды. Ал және кім Аллаға иман келтірсе, оның жүрегін түзейді. Алла барлық нәрсені толық білуші.

(Тағабун сүресі, 11)

Әркім өлімді татады. Сендерді сынап, жаман-жақсы күйге саламыз. Сондай-ақ Бізге қайтарыласыңдар.

(Әнбия сүресі, 35)

Тәңір барлығына куәгер

(Мұхаммед ғ.с.) әрқандай бір жағдайда болсаң, Алла тарапынан бір Құран оқысаң және сендер бір іс істесеңдер, әлбетте оған шомған кездерінде, сендерді көреміз. Сондай-ақ жердегі, көктегі тозаң салмағындай нәрсе Раббыңнан жасырылмайды. Тағы одан кішісі, үлкені ашық бір Қітапта бар.

(Юныс сүресі, 61)

Оларға: «Алла сендер мен менің арамда куәлік тұрғысынан жетіп асады. Шын мәнінде, Ол құлдарынан толық хабар алушы, аса қырағы» де.

(Исра сүресі, 96)

Қарсы болғандар: «Сен пайғамбар емессің» дейді. (Мұхаммед ғ.с.) оларға: «Мені мен сендердің арамызға куәлік жөнінде Алла және Кітапты білгендер жеткілікті» де

(Рағьд сүресі, 43)

Құранның мүлде шын екендігі айқындалғанға дейін әлемдегі және өздеріндегі белгілерімізді жедел көрсетеміз. Расында, Раббыңның әр нәрсеге куә екендігі саған жеткілікті емес пе?

(Фуссиләт сүресі, 53)

Тәңір барлығын естін, көруші

(Мұхаммед ғ.с.) оларға: «Раббым жер, көктегі сөйленгенді біледі. Сондай-ақ, Ол толық естуші, білуші» де.

(Әнбия сүресі, 4)

Негізінен, Алла сендерге аманаттарды өз лайықты орнына тапсыруларыңды және адамдардың арасына билік қылсаңдар, әділдікпен билік қылуларыңды әмір етеді. Расында, Алла сендерге нендей жақсы уағыз береді. Шәксіз, Алла толық естуші, тым қырағы.

(Ниса сүресі, 58)

Айт: «Алланы қойып сендерге зиян да, пайда да беруге ие болмаған нәрселерге құлшылық етесіндер ме?» Алла (барлық нәрсені) Естуші, Білуші.

(Мәидә сүресі, 76)

«Олардың қанша жатқанын Алла жақсы біледі. Көктер мен жердегі көместі білу Оған тән. Ол нендей толық көруші, естуші. Оларға Алладан өзге бір көмекші жоқ. Ол өз үкіміне ешкімді ортақ қылмайды» де.

(Кәһф сүресі, 26)

Міне, бұл сипаттарға ие болған Раббыларың Алла. Одан басқа ешбір тәңір жоқ. Ол барлық нәрсені жаратушы. Ендеше, Оған құлшылық қылыңдар. Ол әр нәрсеге кепіл. Көздер Оған жете алмайды. Ол көздерді көреді. Және Ол өте жұмсақ, толық білуші.

(Әнғам сүресі, 102-103)

Тәңір барлығынан хабардар

Алланың сендерге берген нығметін және «Естідік, бой ұсындық» деп байлаған серттеріңді еске алыңдар! Әрі Алладан қорқыңдар! Күдіксіз, Алла көкіректегілерді толық білуші.

(Мәйдә сүресі, 7)

Ол көктер мен жерде болған нәрселерді біледі. Сондай-ақ жасырғандарыңды да, әшкерелегендеріңді де біледі. Әрі көкіректегілерді толық біледі.

(Тағабун сүресі, 4)

Пайғамбарға жалғастыру ғана міндет. Алла көрнеу істегендеріңді де, жасырғандарыңды да біледі.

(Мәйдә сүресі, 99)

Раббымыз! Күдіксіз, Сен жасырын, әшкерелерімізді білесің. Жердегі, көктегі нәрселер Аллаға жасырын емес.

(Ибраһим сүресі, 38)

Күдіксіз, Алла сөздің көрнеуін де біледі, жасырғандарыңды да біледі.

(Әнбия сүресі, 110)

(«Алиф, ләм, ра». Ұғымын Алла біледі). Бұл аяттары бекітілген бір Кітап. Сонан соң аса дана, толық білуші тарапынан ашық баян етілген.

(Һуд сүресі, 1)

Естеріңде болсын. Олар Одан жасырыну үшін кеуделерін бұрады! Біліңдер! Олар киімдерін бүркенген кезде де, Алла көрінеу,

көмес істеген нәрселерін біледі. Расында, Ол көкіректегілерді толық білуші.

(Гуд сүресі, 5)

Сөзінді мейлі әшкере сөйле. Расында, Ол сырды да, құпияны да біледі.

(Таһа сүресі, 7)

(Мұхаммед ғ.с.) көрмедің бе? Шәксіз, Алла көктер мен жердегі нәрселерді біледі. Үш кісі сыбырласса; сөз жоқ, төртіншісі, әлбетте бестің алтыншысы – Алла. Тағы бұлардан аз я көп, тіпті қайда болса да, әрине, Ол олармен бірге болады. Сонан кейін Қиямет күні оларға не істегендерін білдіреді. Шүбәсіз, Алла әр нәрсені толық білуші. (Риуаят бойынша, яһудилер мен мұнафықтар сыбырласып, қас қағысып, көз қысырудан тыйым салынған бола тұрса да, өршелене түсіп, тіпті сәлемнің өзін бұрмалаған).

(Мужәдәлә сүресі, 7)

Тәңір зайыпты білуші

Көместің кілттері Оның жанында. Оны Ол өзі ғана біледі. Және құрылықтағы, теңіздегі нәрселерді біледі. Бір жапырақ түссе де, Алла оны біледі. Сондай-ақ жердің қараңғылықтарындағы құрғақ және жас ұрыққа дейін ашық Кітапта бар.

(Әнғам сүресі, 59)

(Мұхаммед ғ.с.): «Көктер мен жердегі көместі Алладан басқа ешкім білмейді. Олар қашан тірілтілетіндіктерін білмейді» де.

(Нәміл сүресі, 65)

(Мұхаммед ғ.с.) әрқандай бір жағдайда болсаң, Алла тарапынан бір Құран оқысаң және сендер бір іс істесеңдер, әлбетте оған шомған кездерінде, сендерді көреміз. Сондай-ақ жердегі, көктегі тозаң салмағындай нәрсе Раббыңнан жасырылмайды. Тағы одан кішісі, үлкені ашық бір Кітапта бар.

(Юныс сүресі, 61)

(Мұхаммед ғ.с.) олар сенен қияметтің қашан болатындығын сұрайды. «Шынында, оның мәліметі Раббымның қасында, оның мезгілін Ол ғана білдіреді. Көктер мен жердегі ауыр жағдай (қиямет) сендерге кенеттен-ақ келеді» де. Сен оны зерттеп отырғандай-ақ сұрастырады. Шынында, оның білімі Алланың қасында, бірақ адамдардың көбі оны түсінбейді де.

(Азраф сүресі, 187)

Расында, Жалғыз Алланың құзырында ғана (Қиямет) сағаты (қашан болуы туралы) білім бар. Ол (Өзі қалаған уақытта, Өзі қалаған орынға) жаңбыр жаудырады және (аналардың) жатырларындағы жүктерін-балаларын біледі. Ешбір жан ертең не істеуін біле алмайды, ешбір жан қайсы жерде өлуін білмейді. Тек қана Алла – білуші және хабардар.

(Лұқман сүресі, 34)

(Сол уақытта) Алла: «Ей, Мәриям ұлы Ғиса! Адамдарға Алланы қойып, мені әрі анамды екі тәңір етіп алындар деп сен айттың ба?» – дейді. (Ғиса ғ.с.): «Ей, Алла! Сені пәктеймін. Тиісті болмаған нәрсені айту маған жараспайды. Егер деген болсам, сонда Сен оны анық білесің. Сондай-ақ менің ішімдегіні Сен білесің, мен Сенікін білмеймін. Сен шынайы түрде көместерді толық білушісің», – дейді.

(Мәйдә сүресі, 116)

Тәңір барлығын бақылап, күзетуші

Кім жақсылықты қолдаса, оған одан несібе бар. Ал және кім жамандыққа болысса, оған да одан бір тиесі бар. Алланың әр нәрсеге күші басым.

(Ниса сүресі, 85)

(Яғқұп ғ.с.): «Бұдан бұрын туысына байланысты сендерге сенгенім сияқты, бұған да сендерге сенейін бе? Дегенмен, Алла толық қорғаушы әрі Ол мейірімділердің ең мейірімдісі», – деді.

(Юсып сүресі, 64)

Ұлы Кенған: «Мені судан сақтайтын тауға паналаймын», – деді. Әкесі: «Бүгін Алланың әмірімен сақтаушы жоқ. Бірақ, біреуге мәрхамет етсе басқа» дегенде, екеуінің арасына толқын түсіп Кенған суға батқандардан болды

(Гүд сүресі, 43)

Негізінде, Ібілістің оларға ешбір ықпалы жоқ еді. Бірақ ақыретке сенген кісі мен одан күдікте болғанды ажырату үшін ғана. Раббың әр нәрсені қорғаушы.

(Сәбә сүресі, 21)

Тәңір жоқтан бар қылып Жаратушы

Ол көктер мен жерді жоқтан бар етуші. Егер бір істің болуын қаласа, сонда тек қана оған «бол!» – дейді. Ол бола қалады.

(Бақара сүресі, 117)

Бір нәрсенің болуын қалағанда, сөзіміз тек қана оған «Бол!» деу, сонда бола қалады.

(Нахыл сүресі, 40)

(Алла): «Ей, Зәкәрия! Расында, сені бір ұл арқылы қуантамыз. Аты – Яхия. Бұрын оған ешкімді аттас қылмаған едік». (Зәкәрия): «Раббым! Менің ұлым қалайша болады! Жұбайым кемпір. Расында, өзім де кәріліктен қурадым» деді. «Міне, солайша» деді. Бірақ, Раббың: «Ол маған оңай. Өйткені, сені бұрын жаратқанымда дәнене емес едің», – деді.

(Мәриәм сүресі, 7-9)

Ол көктер мен жерді шындықпен жаратты. Ол «Бол!» деген күні бола кетеді. Оның сөзі шын. Сұр үрілетін (Қиямет) күні әкімшілік Оныкі. Көместі және көрнеуді білуші әрі Ол хикмет иесі, толық хабар алушы.

(Әнғам сүресі, 73)

Тәңір ештеңеге мұқтаж емес

Біреу игілік үшін күрессе, сөзсіз, өзі үшін күреседі. Әрине, Алла әлемнен бай.

(Ганкәбут сүресі, 6)

Сондай өзі кітап ғылымына ие біреу де (Бархия ұлы Асып, не Қызыр не Сүлейменнің өзі немесе Жәбірейіл): «Оны кірпік қағуыңнан бұрын келтіремін» деді. (Сүлеймен ғ.с.) оның жанына келтіріліп, қойылғанын көрген сәтте: «Бұл – Раббымның кеңшілігі. Шүкірлік қыламын ба әлде қылмаймын ба, мені сынау үшін. Кім шүкірлік қылса, әрине өзі үшін қылады. Ал кім шүкірлік қылмаса, Раббым бай да (оның шүкірлігіне мұқтаж емес) өте жомарт».

(Нәміл сүресі, 40)

Ей, адам баласы! Аллаға мұқтажсыңдар. Ол (Алла) әр нәрседен мұнсыз, өте мақтаулы.

(Фатыр сүресі, 15)

Мұса (ғ.с.): «Сендер және біртұтас жер жүзіндегі әркім қарсы келсендер де, Алла анық мұнсыз, мақтауға лайық» де.

(Ибраһим сүресі, 8)

Көркем сөз және кешірімділік артынан бұлдану, кейіту араласқан садақадан жақсы. Алла бай, жұмсақ.

(Бақара сүресі, 263)

Негізінде, сендер сол Алла жолында мал жұмсауға шақырылудасыңдар. Алайда, кейбіреулерің сараңдық қылады. Кім сараңдық қылса, өзіне ғана сараңдық қылады. Өйткені Алла бай, сендер кедейсіңдер. Егер Алладан бет бұрсандар, орындарына сендерден басқа халықты ауыстырады. Сонан соң олар сендер сияқты болмайды.

(Мұхаммед сүресі, 38)

Барлығы Тәңірге мұқтаж

Ей, адамдар, сендер Аллаға мұқтажсыңдар! Алланың Өзі ғана әлемдерге мұқтаж емес және (барлық) мадаққа лайық.

(Фатыр сүресі, 15)

Тәңір барлық кемшіліктерден пәк

Ей, адам баласы! Аллаға мұқтажсыңдар. Алла әр нәрседен мұңсыз, өте мақтаулы.

(Фатыр сүресі, 44)

«Барлық мақтау, бала иемденбеген әрі мүлкінде еш серігі болмаған, сондай-ақ әлсіздіктен көмекшісі болмаған Аллаға лайық» де. Және Оны өте ұлықта.

(Исра сүресі, 111)

Ол Алла, сендерді жаратып, сонан соң ризық береді, одан кейін өлтіреді, содан кейін қайта тірілтеді. Ал сендердің Аллаға қосқан ортақтарынан осылардан бір нәрсе істейтін кім бар? Алла олардың қосқан ортақтарынан пәк әрі жоғары.

(Рум сүресі, 40)

Олар көрмей ме? Шәксіз, Ол сондай Алла, көктер мен жерді жаратты. Сондай-ақ оларды жаратқанда болдырмаған Алланың өліктерді тірілтуге шамасы келеді. Әрине, Оның әр нәрсеге күші толық жетуші.

(Ахқаф сүресі, 33)

Расында, көктер мен жерді және екі арасындағы нәрселерді алты күнде жараттық, шаршамадық.

(Қаф сүресі, 38)

Тәңір тумаған және туылмаған

Ол тумады да, туылмады.

(Ықылас сүресі, 3)

Олар: «Алланың баласы бар» десті. Ол одан пәк. Ол мұңсыз. Әрине, көктердегі әрі жердегі нәрселер Оған тән. Бұған байланысты қастарыңда бір дәлел жоқ. Аллаға қарсы білмеген нәрселеріңді айтасыңдар ма?

(Юныс сүресі, 68)

Алланың баласы болуы мүмкін емес. Алла одан мүлде пәк. Ол бір істің болуын қаласа, тек қана оған «бол!» дейді. Сонда ол бола қалады.

(Мәриәм сүресі, 35)

Тәңір мүліктің Жалғыз Иесі

Білмедің бе? Көктер мен жердің иелігі Аллаға тән. Сендер үшін Алладан өзге не дос, не жәрдемші жоқ.

(Бақара сүресі, 107)

Көктер мен жер әрі екі арасындағылар Алланың меншігінде. Оның әр нәрсеге күші толық жетеді.

(Мәида сүресі, 120)

Ол сондай Алла, көктердегі және жердегі нәрселер Оныкі. Қарсы келгендерге болатын қатты азаптан нендей өкініш!

(Ибраһим сүресі, 2)

Көктердегі, жердегі әрі екі арасындағы нәрселер мен топырақтың астындағылар Оған тән.

(Таһа сүресі, 6)

Өйткені, Біздің қасымызда әр нәрсенің қорлары бар. Бірақ, белгілі мөлшерде ғана түсіреміз.

(Хижр сүресі, 21)

Көктер мен жердің (қазыналарының) кілті Оған тән. Кімді қаласа, несібесін кеңітеді де, шамалайды. Өйткені, Ол әр нәрсені толық білуші.

(Шура сүресі, 12)

Тәңір барлығының мұрагері

Расында, Біз жерге де, ондағыларға да мұрагер боламыз. Және олар Біз жаққа қайтарылады.

(Мәриәм сүресі, 40)

Қаншалаған тіршілігіне мас болған кенттерді типыл қылдық. Міне, олардан кейін өте аз отырылған қоныстары. Ақыры Біз мұрагер болдық.

(Қасас сүресі, 58)

Тәңір көктегінің, жердегінің және екеуінің арасындағының иесі

Естеріңде болсын! Расында, көктердегі, жердегі әркім Алланың иелігінде. Алладан өзге теңеген серіктеріне шоқынғандар, олар ойларына ғана ілеседі. Сондай-ақ олар ойларынша ғана жорамалдайды.

(Юныс сүресі, 66)

Ол көктер мен жердің екі арасындағылардың Раббы. Сондықтан Соған құлшылықта сабырлы бол. Сол аттас білетінің бар ма? (Бұдан басқа Алла бар ма?)

(Мәриәм сүресі, 65)

Көктер мен жердің әрі араларындағылардың және шығыс жақтардың Раббы.

(Саффат сүресі, 5)

Тәңір барлығын өлшеммен Жаратушы

Алла әр ұрғашы жыныстың неге жүкті болғандығын және жатырлардың нені кемітіп, нені арылтқанын (нені туып нені қойғанын) біледі. Оның жанында әр нәрсе өлшеулі.

(Рағыз сүресі, 8)

Расында, Алла оларды түгендеп, бір-бірлеп санын біледі.

(Мәриәм сүресі, 94)

Әр нәрсені жазып, сақтадық.

(Нәбә сүресі, 29)

Ол сондай Алла, Кітапты және өлшеуді шындықпен түсірді. Қайдан білесің? Қиямет жақын шығар.

(Шура сүресі, 17)

Олардың Раббыларының міндеттемелерін анық жалғастырғандықтарын білу үшін. Әрі олардың жағдайын толық біледі. Және әр нәрсені санап, түгендеп қойған.

(Жын сүресі, 28)

Ол аспанды биіктетіп, оған тең бір өлшеу қойды. Өлшеуде шектен шықпаңдар.

(Рахман сүресі, 7-8)

Оған Алла ойламаған жерден ризық береді. Ал кім Аллаға тәуекел қылса, сонда Ол оған жетіп асады. Сөзсіз, Алла өз бұйрығын атқарады. Расында, Алла әр нәрсеге бір өлшеу қойған.

(Талақ сүресі, 3)

Егер Алла құлдарына несібені кеңітіп жіберсе, әлбетте, жер жүзінде бүліншілік шығарады. Бірақ қалаған мөлшерде несібе береді. Өйткені Ол құлдарынан толық хабар алушы, көруші.

(Шура сүресі, 27)

Тәңір аспандар мен жерлердің нұры

Алла көктер мен жердің нұры. Оның нұрының мысалы: Ішінде жарық бар қуыс (немесе қуыста жанған жарық) сияқты. Жарық әйнектің ішінде. Ал әйнек; бейне інжудей бір жұлдыз. Шығыста, батыста болмаған берекетті зәйтін майымен тамызылады. Тіпті от тимей-ақ, оның майы жарық бергелі тұр. Нұр үстіне нұр. Алла қалаған кісісін өз нұрына бөлейді. Алла адамдарға өстіп мысал береді. Алла әр нәрсені толық білуші. (Бұл нұр) Алланың жоғары бағаланып, ішінде Өз атының зікір етілуіне бұйырған үйлерде болады. Онда ертелі-кеш Оны дәріптейді. Өздерін саудасаттық; Алланың зікірінен, намазды орындаудан, зекет беруден тоспайтын адамдар бар. Олар жүректер мен көздердің қозғалатын күнінен қорқады. Сондықтан Алла оларға істегендерінің ең көркем

сыйлығын, тіпті өз қасынан артылтып береді. Алла қалаған құлын есепсіз несібеге бөлейді. Сондай қарсы болғандардың істері шөлдегі сағым сияқты. Шөлдеген кісі оны су деп ойлайды. Ақыры оған барған сәтте, еш нәрсе таба алмайды. Жанында Алланы табады. Ол оның есебін толық көреді. Алланың есебі жылдам. Немесе олардың мысалы: Терең теңіздегі қараңғылық тәрізді. Толқын үстіне толқын, оның үстін бұлт қаптаған қараңғылықтар; бір-бірінің үстінде. Кісі қолын шығарса, оны көре алмайды. Алла жарық қылмаған біреудің жарығы болмайды. Көктер мен жердегі әркімнің әрі қатар-қатар ұшқан құстың Алланы дәріптегенін көрмейсің бе? Барлығы өзіне тән намазын, тәсбихын біледі. Алла олардың істегенін толық біледі. Көктер мен жердің меңгеруі Аллаға тән. Және қайтар жер де Алла жақ. Көрмейсің бе? Рас, Алла бұлттарды айдайды. Сонан соң оның араларын біріктіреді. Содан кейін оны қабат-қабат қылады. Сонда бұлттың араларынан жаңбыр шыққанын көресің. Және аспаннан ішінде бұршағы бар (бұлт) тауларын түсіреді де, ол арқылы қалаған пендесіне апат жеткізіп, қалағанынан бұрып әкетеді. Нажағайдың жарқылы көздерді әкете жаздайды. Алла күндізбен түнді ауыстырады. Рас, бұнда қырағылар үшін әрине ғибрат бар. Алла әр жандықты судан жаратты. Сонда кейбіреуі бауырымен жүреді, кейбіреулері екі аяғымен жүреді және кейбіреуі төрт аяқтап жүреді. Алла қалағанын жаратады. Рас, Алланың әр нәрсеге толық күші жетуші.

(Нұр сүресі, 35-45)

(Мұхаммед ғ.с.) оларға: «Көрдіндер ме, егер Алла сендерге Қиямет күніне дейін ұдайы қараңғы қылса, Алладан басқа сендерге жарық келтіретін тәңір кім? Естімейсіңдер ме?», – де. «Көрдіндер ме, егер Алла сендерге Қиямет күніне дейін ұдайы күндіз қылса, Алладан басқа сендерге онда тынығатын түн келтіретін тәңір кім? Көз салмайсыңдар ма?», – де. Алла сендерге өз мәрхаметінен түнді тынығу, күндізді кеңшілігін (ризык) іздеулерің үшін жаратты. Әрине, шүкірлік етерсіңдер.

(Қасас сүресі, 71-73)

Тәңір ұлық және Асқақ

Көктердегі, жердегі барлық нәрсе Оныкі. Ол тым жоғары, өте зор.

(Алладан қорқып) көктер үстінен жарыла жаздайды. Періштелер Раббыларын дәріптей мақтап, жердегілерге жарылқау тілейді. Көңіл бөліңдер. Күдіксіз, Алла тым жарылқаушы, ерекше мейірімді.
(Шура сүресі, 4-5)

Тәңір мәңгі Бақи Тірі

Сондай еш өлмейтін, тірі Аллаға тәуекел ет. Оны дәріптей мақта. Ол құлдарының күнәларынан хабар алуға жетіп асады.
(Фұрқан сүресі, 58)

Алла, Одан басқа ешбір тәңір жоқ. Ол тірі, толық меңгеріп тұрушы, Ол қалғымайды да ұйықтамайды. Көктердегі және жердегі нәрселер Оған тән. Оның құзырында Өзінің рұқсатынсыз кім шапағат етеді? Олардың алдарындағыны да, арттарындағыны да біледі. Олар Оның қалауынан басқа еш нәрсе білмейді. Оның күрсісі (білімі) көктер мен жерді сыйдырады. Оған ол екеуін қорғау ауыр келмейді. Және Ол өте биік, аса зор.

(Бақара сүресі, 255)

Ол тірі, Алладан басқа ешбір тәңір жоқ. Ендеше, дінді Оған арнап, нағыз ынтамен өзіне жалбарыныңдар. Барлық мақтау бүкіл әлемнің Раббына лайық.

(Ғафыр сүресі, 65)

Бүкіл жер жүзіндегілер түгейді. Ұлы дәрежеге ие әрі жомарт Раббың Өзі ғана қалады.

(Рахман сүресі, 26-27)

Тәңір жаңылыспайды әрі ұмытпайды

(Жәбірейіл ғ.с.): «Раббымның әмірімен ғана түсеміз. Алды-артымдағы және екі арадағы жағдайларды білу Оған тән. Сондай-ақ Раббың ұмытпайды».

(Мәриям сүресі, 64)

(Мұса ғ.с.): «Олардың мәліметі Раббымның қасындағы Кітапта бар. Раббым жаңылмайды да, ұмытпайды», – деді.

(Таһа сүресі, 52)

Олар істеген әр нәрсе дәптерде бекітілген. Үлкен-кіші әр нәрсе жазулы.

(Қамар сүресі, 52-53)

Тәңір сәждеге лайықты

Олар Алланың жаратқан нәрселерінің көлеңкелерінің оң және сол жақтардан ауытқып, Аллаға бас қойған түрде, олардың бой ұсынғанын көрмей ме? Көктерде және жерде болған әр жандық әрі періштелер тәкаппарланбай, Аллаға сәжде қылады.

(Нахыл сүресі, 48-49)

Кештің бір бөлімінде Оған сәжде қыл. Әрі Оны түні бойы дәріпте.

(Инсан сүресі, 26)

(Мұхаммед ғ.с.) көрмейсің бе? Аллаға көктерде, жерде болған әркім; күн, ай, жұлдыздар, таулар, ағаш, хайуандар және адамдардың көбі сәжде қылады. Және де олардың көбіне азап тиісті болған. Алла кімді қорласа, сонда оны ешбір құрметтеуші болмайды. Күдіксіз, Алла қалағанын істейді.

(Хаж сүресі, 18)

Тәңір пәктеуге лайықты

Көктің гүрілі дәріптеп, періштелер қорқып Алланы пәктейді. Алла нажағайларды жіберіп қалағанына тигізеді. Олар Алла жайында таласады. Негізінде, Алла орасан күшке ие.

(Рағьд сүресі, 13)

Жеті көк және жер, сондай-ақ ондағы болғандар Алланы пәктейді. Оны пәктеп, мақтамайтын еш нәрсе жоқ. Бірақ, сендер олардың тас-

бихтарын (пәктеулерін) түсіне алмайсыңдар. Шынында, Алла өте жұмсақ, аса жарылқаушы.

(Исра сүресі, 44)

Көктер мен жердегі нәрселер Алланы дәріптейді. Ол Алла өте үстем, хикмет иесі.

(Хадид сүресі, 1)

Көктер мен жердегілер Алланыкі. Оның қасындағылар Оған құлшылық қылудан дандайсымайды да, шаршамайды. Олар күндіз-түні Алланы дәріптеуден жалықпайды.

(Әнбия сүресі, 19-20)

Көктер мен жердегі әркімнің әрі қатар-қатар ұшқан құстың Алланы дәріптегенін көрмейсің бе? Барлығы өзіне тән намазын, тәсбихын біледі. Алла олардың істегенін толық біледі.

(Нұр сүресі, 41)

Тәңір мақтауға лайықты

Көктер мен жерде болған нәрселер Өзіне тән болған Аллаға барлық мақтау лайық. Әрі ахыреттегі мақтау да Оған лайықты. Ол хикмет иесі, толық хабар алушы.

(Сәбә сүресі, 1)

(Мұхаммед ғ.с.) періштелерді ғаршының айналасында Раббыларын дәріптеген түрде көресің. Олардың арасында ақиқат бойынша үкім етіледі. Барлық мақтау бүкіл әлемнің Раббына лайық делінеді.

(Зумар сүресі, 75)

Барлық мақтау, сондай көктер мен жерді жаратқан және қараңғылықтар мен жарықты жасаған Аллаға тән. Мұның соңында да, қарсы болғандар Раббыларына (басқаларды) теңейді.

(Әнғам сүресі, 1)

Көктердегі әрі жердегі нәрселер Алланыкі. Шынында, Алла өте бай, аса мақтаулы.

(Хаж сүресі, 64)

Өздеріне білім берілгендердің саған Раббыңнан түсірілгеннің хақ екендігіне және мақтаулы, үстем Алланың жолына салатындығына көздері жетеді.

(Сәбә сүресі, 6)

Тәңір ізет пен абырой Иесі

Кім құрмет көкесе, негізінде, бүкіл қадір-құрмет Аллаға тән. Көркем сөз Алла жаққа шығады. Сондай-ақ жақсы амал оны көтереді. (Көркем сөз: Иман, сенім. Жақсы амал: Сенім бойынша істеген құлшылық. Екеуі бір-бірін көтереді. Бірінсіз бірі қабылданбайды). Ал сондай жамандықтың тәсілін істегендер, олар үшін қатты азап бар. Олардың тәсілдері, ол өзінен-өзі жоқ болады.

(Фатыр сүресі, 10)

Сондай мүміндерден өзге имансыздарды дос тұтқандар, олардың қасынан ізет іздей ме? Шын мәнінде, ізет бүтіндей Аллаға тән.

(Нуса сүресі, 139)

Тәңір үстем әрі Жеңімпаз

Алла ол қарсы келгендерді долданған бойларынша қайтарады. Олар игілікке жете алмады. Алла күресте мүміндерге жетіп асады. Алла аса күшті, тым үстем. (Бұрынғы тоқтамды бұзып, бұл соғыста жауға болысқан яһуди Қурайза тайпасының бекіністері қоршалып, кейбірінің көзі жойылып, кейбіреуі тұтқынға алынады).

(Ахзаб сүресі, 25)

Алла: «Әлбетте, Мен және елшілерім жеңіске иеміз» деп жазған. Шүбәсіз, Алла тым күшті, аса үстем.

(Мужәдәлә сүресі, 21)

Тәңір ең көркем есімдердің Иесі

Ең жақсы есімдер Аллаға тән. Оған сол есімдермен жалбарынындар. Алланың есімдерінде қиғаштық істейтіндерді қойып-қойындар. Олар істегендерінің сазайын тартады.

(Ағраф сүресі, 180)

(Мұхаммед ғ.с.) оларға: «Мейлі Алла деп немесе Рахман деп атандар. Қайсысымен атасандар да, ең көркем есімдер Оған тән» де. Намазда жариялап та, құпиялап та оқыма да, осының арасындағы жолды ұста.

(Исра сүресі, 110)

Ол Алла. Одан басқа ешбір тәңір жоқ. Ең көркем есімдер Оған тән.

(Таһа сүресі, 8)

Ол Алла жаратушы, жоқтан бар етуші және бейнелеуші. Есімдердің ең көркемі Оған тән. Көктер мен жердегі әр нәрсе Оны дәріптейді. Ол өте үстем, аса дана.

(Хашир сүресі, 24)

Тәңір шынайы Дос әрі Қамқоршы

Алла дұшпандарыңды жақсы біледі. Сондай-ақ Алла достықта жетіп асады әрі жәрдемшілікте де жеткілікті.

(Ниса сүресі, 45)

Сендер жерде де көкте де Алланы әлсірете алмайсыңдар. Сондай-ақ сендерге Алладан өзге не дос, не жәрдемші жоқ.

(Фанкәбут сүресі, 22)

Шынында, көктердің және жердің иелігі Аллаға тән. Ол тірілтеді, өлтіреді. Сондай-ақ сендер үшін Алладан өзге не дос, не жәрдемші жоқ.

(Тәубе сүресі, 116)

Ол сондай Алла, көктер мен жерді әрі екі арасындағыларды алты күнде жаратып, сонан соң ғаршыны меңгерді. Сондықтан сендердің Одан өзге ешбір иелерің де, шапағатшыларың да жоқ, ойламайсыңдар ма?

(Сәжде сүресі, 4)

Өйткені олар сені Алладан еш қорғай алмайды. Шынында, залымдар бір-бірінің досы. Сондай-ақ Алла – тақуалардың досы.

(Жәсия сүресі, 19)

Тәңір ең Әділетті

Біртұтас барар жерлерің сол тарап. Сондай-ақ Алланың уәдесі хақ. Күдіксіз, Ол бастап жаратады. (Жоқтан бар етеді.) Сонан соң иман келтіріп, ізгі іс істегендерге әділдікпен сыйлық беру үшін оны қайта тірілтеді. Сондай-ақ имансыздар үшін қарсы болғандықтары себепті қайнап тұрған судан сусын әрі күйзелтуші азап бар.

(Юныс сүресі, 4)

Ал Алла жолында не нәрсе жұмсасаңдар, сендерге толық төленеді. Әділетсіздік көрмейсіңдер.

(Әнфәл сүресі, 60)

Еркек болсын, әйел болсын – кімде-кім мүмін болып тұрып игі амалдар істесе, әне солар жәннатқа кіреді және оларға қылдай зұлымдық жасалмайды.

(Ниса сүресі, 124)

Сөз жоқ, еңбегінің нәтижесін жедел көреді. Сонан соң оған еңбегінің бодауы (өтемі) толық беріледі.

(Нәжім сүресі, 40-41)

(Мұхаммед ғ.с.) сондай өздерін тап-таза етіп көрсетіп жатқандарды көрмедің бе? Керісінше, кімді Алла қаласа тазартады. Оларға қылдай әділетсіздік етілмейді.

(Ниса сүресі, 49)

(Мұхаммед ғ.с.) бір күні бүкіл адам баласын бастықтарымен бірге шақырамыз. Сонда кімнің кітабы оңынан берілсе, міне, солар кітаптарын оқиды. Оларға қылдай қиянат болмайды.

(Исра сүресі, 71)

Болуы шәксіз күнде жинағанымызда, сондай-ақ әркімге әділетсіздік етілмей еңбектері толық берілгенде жағдайлары қалай болар еді?...

(Әли Имран сүресі, 25)

(Мұхаммед ғ.с.) күдіксіз, Раббың олардың барлығының істегендерінің бодауын әрине толық береді. Өйткені, Ол олардың істегендерін толық біледі.

(Гуд сүресі, 111)

(Лұқман): «Ей, ұлым! Тарының салмағындай болса да, бір жар тастың ішінде болса да, көктерде не жерде болса да Алла оны (Қиямет күні) келтіреді. Расында, Алла өте мұлайым (тым жұмсақ), толық білуші», – деді.

(Лұқман сүресі, 16)

Тәңір ең Кешірімді

Біреу бір жамандық істесе немесе өзіне зұлымдық қылса да, сонан соң Алладан жарылқану тілесе, Алланы аса жарылқаушы, ерекше мейірімді табар еді.

(Нуса сүресі, 110)

Алладан дәрежелер, жарылқау және мәрхамет бар. Алла өте жарылқаушы, ерекше мейірімді.

(Нуса сүресі, 96)

(Мұхаммед ғ.с. ажыуа (қалжың, мазақ) түрінде) олар сенен жақсылықтан бұрын жедел жамандық тілейді. Расында, бұлардан бұрын ғибрат аларлық мысалдар өткен болатын. Шәксіз, Раббың адам баласының зұлымдықтарына қарсы жарылқау күшіне ие. Сондай-ақ Раббыңның азабы да қатты.

(Рағыз сүресі, 6)

Шын мәнінде, сен үгітке еріп, Рахманды көрмей-ақ қорыққан кісілерге ескерте аласың. Ал оларды жарылқау және құрметті сыйлықпен қуант!

(Ясин сүресі, 11)

«Бірақ кім кесір істесе де, сонан соң жамандықтан кейін жақсылыққа ауыстырса, онда рас Мен өте жарылқаушы, ерекше мейірімдімін».

(Нәміл сүресі, 11)

Раббыларың іштеріндегі нәрселерді жақсы біледі. Егер игілерден болсаңдар, негізінде, Алла бойсұнушыларды жарылқайды.

(Исра сүресі, 25)

Өйткені Алла олардың сыйлықтарын толық беріп әрі Өз кеңшілігінен артылтып береді. Әрине, Ол өте жарылқаушы, аса қадыр білуші.

(Фатыр сүресі, 30)

Мұса (ғ.с.) белгілі мерзіміміз үшін елінен жетпіс кісі сайлады. Сонда оларды жер сілкіну қолға алғанда (Мұса ғ.с.): «Раббым! Егер қаласаң оларды да мені де бұдан бұрын жоқ етер едің. Ішіміздегі ақымақтардың қылықтарының салдарынан бізді жоқ етесің бе? Бұл Сенің бір сынауың ғана. Сонымен қалағаныңды адастырып, қалағаныңды тура жолға саласың. Сен біздің иемісің. Енді бізді жарылқа, бізге мәрхамет ет. Сен жарылқаушылардың ең жақсысысың», – деді.

(Азраф сүресі, 155)

Тәңір мейірімділердің ең мейірімдісі

(Юсып ғ.с.): «Бүгін сендерге сөгіс жоқ. Алла сендерді жарылқайды. Ол мейірімділердің ең мейірімдісі», – деді.

(Юсып сүресі, 92)

Айюб (ғ.с.) те Раббына: «Маған бір бәле келді. Сен мәрхамет етушілердің абзалысың» деп жалбарынды.

(Әнбия сүресі, 83)

Тәңір үкім мен даналық Иесі

«Раббымыз ұрпағымыздың ішіне өздерінен оларға аяттарыңды оқитын, Кітапты әрі үкімдерін үйретіп, оларды тазартатын бір елші жібергейсің, күдіксіз, Сен өзің ғана аса үстем, өте данасың» (деп жалбарынды. Ибраһимнің ғ.с. тілегі бойынша Мұхаммед ғ.с. елші болып келді).

(Бақара сүресі, 129)

Сендерге ашық дәлелдер келгеннен кейін жолдан тайсаңдар, біліңдер, Алла тым үстем, хикмет иесі.

(Бақара сүресі, 209)

Расында, осы (Ғиса ғ.с.-ға байланысты) қиссалар әлбетте шындық. Алладан басқа ешбір тәңір жоқ. Шын мәнінде, Ол Алла аса үстем, тым кемеңгер.

(Әли Имран сүресі, 62)

Ал және біреу күнә істесе, сонда негізінен ол өзіне істеген болады. Алла толық білуші, аса дана.

(Ниса сүресі, 111)

Алла мұны сендер үшін қуаныш әрі онымен жүректерің орнықсын деп қана етеді. Нұсрат өте үстем, хикмет иесі Алланың қасынан ғана болады.

(Әли Имран сүресі, 126)

Және Ол құлдарына өте өктем. Ол толық үкім иесі, әр нәрседен хабар алушы.

(Әнғам сүресі, 18)

Олардың жеріне келіп, әр тараптан кеміткенімізді көрмей ме? (Исламның кеңіп, олардың кеміп бара жатқанын). Үкімді Алла береді. Оның үкімін тойтарушы жоқ. Ол есепті тез көруші.

(Рағьд сүресі, 41)

Тәңір кең Пейілді

Пайғамбарлары оларға: «Әрине, біз сендер құсаған адам баласымыз. Бірақ, Алла құлдарынан кімді қаласа, соны сыйлыққа бөлейді. Алладан бұйрықсыз біздің сендерге бір мұғжиза келтіруіміз мүмкін емес. Мүміндер Аллаға ғана тәуекел етсін», – деді.

(Ибраһим сүресі, 11)

Әрі сендерге Өзінен сұраған нәрселеріңнің бәрінен берді. Егер Алланың нығметін санасандар, санына жете алмайсыңдар. Расында, адам баласы өте ынсапсыз, аса шүкірсіз.

(Ибраһим сүресі, 34)

Алла құлдарын өте аяушы. Кімді қаласа, несібе береді. Ол өте күшті, тым үстем.

(Шура сүресі, 19)

Тәңір тәубелерді қабылдаушы

(Мұхаммед ғ.с.) сонан соң, расында, Раббың білмей жамандық істеп, істерін түзелткендер жағында. Рас, Раббың бұдан кейін де әлбетте жарылқаушы, ерекше мейірімді.

(Нахыл сүресі, 119)

«Раббымыз, екеуімізді де өзіңе бой ұсынушы қыл, ұрпақтарымыздан да өзіңе бой ұсынушы бір үмбет қыла гөр әрі бізге қажылық ғамалдарымызды көрсетіп, тәубелерімізді қабыл айла, әлбетте, Сен өзің тәубені қабыл етуші, ерекше мейірімдісің!»

(Бақара сүресі, 128)

Сондай жаман іс істегендер, содан кейін тәубе қылып, иман келтірсе, күдіксіз, Раббың сонан соң да аса жарылқаушы, ерекше мейірімді.

(Азраф сүресі, 153)

Олар құлдарының тәубесін қабыл етіп, садақаларын қабылдайтын Ол-Алла ғана екенін білмей ме? Шынында, Ол-Алла тәубені қабыл етуші, ерекше мейірімді.

(Тәубе сүресі, 104)

Тәңір дұғаларды Естуші

(Мұхаммед ғ.с.) егер құлдарым Мен туралы сенен сұраса: «Өте жақынмын, қашан Менен тілесе, тілеушінің тілегін қабыл етемін. Ендеше, олар да әмірімді қабыл етсін. Және Маған сенсін. Әрине, тура жол тапқан болар еді»

(Бақара сүресі, 186)

«Барлық мақтау маған қартайған шағымда Исмайыл мен Ысхақты берген Аллаға тән. Күдіксіз, Раббым тілекті естуші»

(Ибраһим сүресі, 39)

Расында, не берсе де, Раббыларына қайтуларынан жүректері қорқып бергендер.

(Мумин сүресі, 60)

Немесе қиналғандар, өзіне жалбарынғанда қабыл етіп, қиыншылықты айықтыратын және сендерді жер жүзіне орынбасар қылатын кім? Алламен бірге басқа тәңір бар ма? Өте аз түсінесіңдер.
(Нәміл сүресі, 62)

Расында, Нұх (ғ.с.) Бізге жалбарынды. Біз нендей жақсы қабылдаушымыз!

(Саффат сүресі, 75)

Тәңір ізгіліктің сауабын артығымен беруші

Негізінен, Алла тозақ түйірінің салмағындай да әділетсіздік етпейді. Егер бір жақсылық болса, оны неше есе арттырады әрі Өз жанынан да ірі сыйлық береді.

(Ниса сүресі, 40)

Сондай жақсы іс істегендерге жақсылық әрі артығы да бар. Олардың беттерінде бір дақ не қорлық әсері көрінбейді, солар – жәннаттық. Олар онда мәңгі қалады.

(Юныс сүресі, 26)

Міне, Алла иман келтіріп, түзу іс істеген құлдарын қуанышқа бөлейді. (Мұхаммед ғ.с.): «Сендерден бұған жақындық махаббаттан басқа ешбір ақы тілемеймін» де. Кім бір жақсы табысқа ие болса, оның бұндағы жақсылығын арттыра түсеміз. Күдіксіз, Алла тым жарылқаушы, шүкірлікті бағалаушы. (Бұл аяттағы жақын сүйіспеншілік: «Құлшылық арқылы Аллаға жақындау немесе Құрайштан болғандығым үшін жақындық көрсетіп жапа бермеулерінді қалаймын» деген ұғымдарда)

(Шура сүресі, 23)

Әлдекім Аллаға көркем қарыз берсе (тиісті орынға мал жұмсаса), сонда Алла оны неше есе арттырады да, оған көркем сауап береді.

(Хадид сүресі, 11)

Тәңір шүкірді бағалаушы

Сол уақытта Раббыларың: «Егер шүкір етсеңдер, арттыра беремін. Ал егер қарсы келсеңдер, азабым тым қатты», – деп жариялады.

(Ибраһим сүресі, 7)

Егер шүкірлік етіп, иман келтірсеңдер Алла сендерді неге азап қылсын? Өйткені, Алла шүкірлікті бағалаушы, толық білуші.

(Нуса сүресі, 147)

Тәңір адамға барлығын үйретуші

Алла Адамға (ғ.с.) біртұтас атауларды үйретті де, сонан соң оларды періштелерге көрсетіп: «Айтқандарың рас болса, Маған осы нәрселердің аттарын айтып беріңдер», – деді. Періштелер: «Сен пәксің! Біздің Сенің үйреткеніңнен басқа білеріміз жоқ. Әрине, Сен толық білуші, өте данасың», – деді.

(Бақара сүресі, 31-32)

(Мұхаммед ғ.с.) егер саған Алланың ілтипаты, мәрхаметі болмаса еді, әрине, олардың бір тобы сені адастыруды ойлаған еді. Олар өздерін ғана адастырады да, саған ешбір зиян келтіре алмайды. Өйткені Алла саған Құранды және хикметті түсірді әрі саған білмегендеріңді үйретті. Сондай-ақ Алланың саған деген ілтипаты өте ірі.

(Нуса сүресі, 113)

Ал егер қауіп-қатерде болсаңдар, жаяу немесе көлікте (бет алған жаққа ишарамен оқыңдар). Қашан бейбіт болсаңдар, сендерге білмегендеріңді үйреткеніндей Алланы зікір етіндер

(Бақара сүресі, 239)

Тәңір шипа беруші

Ей, адамдар! Сендерге Раббыларың тарапынан бір үгіт, жүрек-тегілерге бір шипа, сенушілер үшін тура жол және рахмет (түрінде Құран) келді.

(Юныс сүресі, 57)

«Ол қашан ауырсам, маған шипа береді».

(Шұғара сүресі, 80)

Құраннан мүміндерге шипа және рахмет (рақым) түсіреміз. Ол залымдардың зиянын тым арттыра түседі.

(Исра сүресі, 82)

Тәңір ризық беруші

«Ол маған жегізеді де, ішкізеді».

(Шұғара сүресі, 79)

Жер бетіндегі әр жәндіктің қорегі Аллаға ғана тән. Ол олардың тұрақты, тұрақсыз орындарын біледі. Барлығы ашық бір Кітапта.

(Һуд сүресі, 6)

Сондықтан Алла оларға істегендерінің ең көркем сыйлығын тіпті өз қасынан артылтып береді. Алла қалаған құлын есепсіз несібеге бөлейді.

(Нұр сүресі, 38)

Егер Алла құлдарына несібені кеңітіп жіберсе, әлбетте жер жүзінде бүліншілік шығарады. Бірақ, қалаған мөлшерде несібе береді. Өйткені Ол құлдарынан толық хабар алушы, көруші.

(Шура сүресі, 27)

Алла қалаған кісісінің несібесін кеңітіп, тарылтады. Олар дүние тіршілігіне мәз болды. Негізінде, дүние тіршілігі ақыреттің жанында тек қана бір күн көріс.

(Рағьд сүресі, 26)

Тәңір күлдіруші және жылатушы

Шын мәнінде, күлдірген де жылатқан да Ол.

(Нәжім сүресі, 43)

Тәңір жан беруші және оны алушы

Аллаға қалайша қарсы келесіңдер? Өлі едіңдер, сендерді тірілтті. Тағы өлтіреді. Соңыра қайта тірілтеді. Сонан соң (қияметте) Оның алдына қайтарыласыңдар.

(Бақара сүресі, 28)

Ол сондай түнде сендерді өлідей ұйықтатады. Және күндіз не істегендеріңді біледі. Сонан соң сендерді белгілі бір мерзім толтыру үшін күндіз оятады. Соңыра қайтып барар жерлерің Сол жак. Одан кейін істеген істеріңді түсіндіреді.

(Әнғам сүресі, 60)

Сол уақытта біреуді өлтірдіңдер де, сол жөнінде таластыңдар. Алла жасырғандарыңды ортаға шығарды. Сөйтіп, өлікті оның кейбір мүшесімен қағыңдар дедік. Алла осылайша, өлікті тірілтпін сендерге белгілерін көрсетеді. Әрине, ойланарсыңдар.

(Бақара сүресі, 72-73)

Тәңір өлілерді Тірілтуші

Әлбетте, Қиямет келеді. Онда Күдік жоқ. Шәксіз, Алла қабыр-дағыларды тірілтеді.

(Хаж сүресі, 7)

(Мұхаммед ғ.с.) ендеше, олардан бет бұр. Бір күні шақырушы жаман іске шақырады. Олар қабірлерінен көздерін сүлмейтіп, таралған шегіртке құсап шығады. Шақырушы жаққа жүгірген имансыздар: «Бұл ауыр күн» дейді.

(Қамар сүресі, 6-8)

Адам баласы бос қоя берілеміз деп ойлай ма? Ол (жатырға) тамызылған бір тамшы мәни емес пе? Сонан соң ол ұйыған қан болды. Сонда Алла жаратып бейнеледі. Сонда одан ер, әйел екі жыныс жаратты. Бұларды жасаған Алланың өліктерді қайта тірілтуге күші жетпей ме?

(Қиямет сүресі, 36-40)

Сүр үрілсе, сонда олар қабырларынан Раббыларына жүгіреді.
(*Ясин сүресі, 51*)

Тәңір есеп күнінің Иесі

«Қиямет күні қашан болады?», – деп сұрайды. Қашан көз шағылысқан, ай тұтылған, күн мен ай бір араға келтірілген кезде. Адамдар сол күн: «Қашар жер қайда?», – дейді. Жоқ, әсте пана жоқ. Ол күнгі тұрақ; Раббыңның алды. Сол күні адам баласына ілгері, кейін істегені білдіріледі. Әрине, адам баласы өзіне-өзі көздеуші: Егер барлық желеулерін ортаға қойса да (қанша сылтауратса да, өз қылығы өзіне мәлім). (Мұхаммед ғ.с. Құран уахи етілген сәтте тездетіп оқуға тырысқан). (Ей, Мұхаммед!) Құран түскенде оған асығып тілінді қозғалтпа.

(*Қиямет сүресі, 6-16*)

Қиямет уақиғасы болған кезде, Оның болуын өтірік деуші болмас.

(*Уақиға сүресі, 1-2*)

Тәңір есепке жылдам тартушы

Алланың қасында шынайы дін – Ислам. Сондай Кітап берілгендер, өздеріне мәлімет келгеннен кейін араларындағы күншілдіктен ғана талас-тартысқа түсті. Кім Алланың аяттарына қарсы келсе, күдіксіз, Алла тез есеп көруші.

(*Әли Имран сүресі, 19*)

Одан кейін хақ иесі Аллаға ұсынылады. Сақ болындар, билік Оған тән. Әрі Ол есепшілердің ең жүйрегі.

(*Әнғам сүресі, 62*)

Олардың жеріне келіп, әр тараптан кеміткенімізді көрмей ме? Үкімді Алла береді. Оның үкімін тойтарушы жоқ. Ол есепті тез көруші.

(*Рағьд сүресі, 41*)

Сондай қарсы болғандардың істері шөлдегі сағым сияқты. Шөлдеген кісі оны су деп ойлайды. Ақыры оған барған сәтте еш нәрсе таба алмайды. Жанында Алланы табады. Ол оның есебін толық көреді. Алланың есебі жылдам.

(Нұр сүресі, 39)

Тәңірдің уәдесі хақ

Күдіксіз, иман келтіріп, түзу іс істегендер, олар үшін нығметі таусылмайтын бақшалар бар. Онда олар мәңгі қалады. Алланың уәдесі хақ. Ол өте үстем, хикмет иесі.

(Лұқман сүресі, 8-9)

Олар егер Құран арқылы таулар жүргізіліп, жер бөлшектеніп және өліктер сөйлестірілсе де (сенбейді). Алайда, барлық іс Аллаға тән. Мүміндер аңғармады ма? Алла қаласа еді, адамдарды тұтас тура жолға салар еді. Қарсы болғандарға Алланың уәдесі келгенге дейін қылықтарының салдарынан үнемі соққы жетеді немесе жұрттарының маңына түседі. Күдіксіз, Алла серттен таймайды.

(Рағыд сүресі, 31)

Ол – аса қамқор Алланың құпия түрде құлдарына уәде еткен (Ғадын) жәннаттары. Расында, Оның уәдесі орындалады.

(Мәриәм сүресі, 61)

(Мұхаммед ғ.с.) олар сеннен азаптың тез келуін тілейді. Алла уәдесінен әсте айнымайды. Негізінде, Алланың қасындағы бір күн сендер санайтын мың жылмен тең.

(Хаж сүресі, 47)

Тәңір ескертін, қайтарушы

Ашық баян етуші Құранға серт. Шын мәнінде, оны құтты бір кеште түсірдік. Расында, Біз ескертушіміз.

(Дұхан сүресі, 2-3)

Барлық мақтау құлына (Мұхаммедке ғ.с.) Құранды түсірген Аллаға тән. Онда ешбір қыңырлық қылмады. Өте түзу Құран, Алланың қасынан. Қатты азаппен үрейлендіру, түзу іс істеген мүміндерге көркем сыйлық барлығын сүйіншілеу үшін түсірілді.

(Кәһф сүресі, 1-2)

Осылайша, Құранды арабша түсіріп, онда түрлі ескертулер баян еттік. Мүмкін, олар сақтанар. Немесе оларға үгіт пайда қылар.

(Таһа сүресі, 113)

Тура жолдағылар мен адасқандарды білуші

Міне, олардың білімі осыған-ақ жетеді. Шынында, Раббың жолынан адасқан кісіні де жақсы біледі. Және тура жолға түскенді де жақсы біледі.

(Нәжім сүресі, 30)

(Мұхаммед ғ.с.): «Әркім өз жөн көргенін істейді. Сонда Раббың кімнің тура жолда екенін жақсы біледі» де.

(Исра сүресі, 84)

Әлбетте, Алла иман келтіргендерді де біледі. Әрине, мұнафиқтарды да біледі.

(Фанкәбут сүресі, 11)

Имансыздарға тұзақ құрушы

Адам баласына бір зиян тигеннен кейін рахметімізді таттырсақ, сол уақытта олардың аяттарымызға байланысты айлакерліктері болады. (Мұхаммед ғ.с.): «Алла жазаландыруда өте жылдам» де. Расында, елшілеріміз (періштелеріміз) істеген сығандықтарыңды жазады.

(Юныс сүресі, 21)

Олар сондай айлакерлік жасады. Біз де олар сезбеген жерден шарасын көрдік.

(Нәміл сүресі, 50)

Олар түрлі мекерлік (қулық-сұмдық) істеді. Негізінде, олардың мекерліктері тіпті тауларды қозғалтатын болса да, мекерліктерін Алла іске асырмайды.

(Ибраһим сүресі, 46)

Олар айлакерлік істеді, Алла да амалын тапты. Алла тәсілшілердің жақсысы. (Яһудилер Ғисаны (ғ.с.) өлтіру үшін айлакерлік жасады. Алла амалын тауып, олардың біреуін Ғисаға (ғ.с.) ұқсатты. Олар соны өлтірді).

(Әли Имран сүресі, 54)

(Мұхаммед ғ.с.) ойла! Бір заманда олар сені қамауға не сені өлтіруге немесе шығаруға шара қолдануда еді. Олар шара қолданғанда, Алла шараларын бұзар еді. Алла шара көрушілердің ең жақсысы.

(Әнфәл сүресі, 30)

Алла уақыт пен мүмкіндік беруші

(Мұхаммед ғ.с.) Алла залымдардың істегендерінен қаперсіз деп әсте ойлама! Шынында, Алла оларды көздер шарасынан шығатын бір күнге дейін кешеулетеді.

(Ибраһим сүресі, 42)

Алла адам баласын, олардың кесірлері себепті қолға алатын болса, жер жүзінде ешбір жәндік қалмас еді. Бірақ, оларды белгілі бір мерзімге дейін кешіктіреді. Ал қашан олардың мерзімі келсе, олар оны бір сәтке кейіндете алмайды да, ілгерілете де алмайды.

(Нахыл сүресі, 61)

Қаншалаған кенттерге ол залым бола тұра мұрса беріп барып, сонан соң қолға алдым. Әрине, барар жері де Біз тарап.

(Хаж сүресі, 48)

Ал және сондай қарсы болғандар, негізінен, оларға мұрса беруімізді өздеріне қайырлы деп әсте ойламасын. Шын мәнінде, күнәларын арттырсын деп қана орай береміз. Сондай-ақ олар үшін қорлаушы қинау бар.

(Әли Имран сүресі, 178)

Алла оларды мазаққа ұшыратып, азғындықтарында қаңғыртып қояды.

(Бақара сүресі, 15)

(Мұхаммед ғ.с.) оларға: «Кім адасқан болса, Алла оны мүлде созып қояды да, ақыры өздеріне уәде етілген азапты не қияметті көрген сәтте олар кімнің орны жаман екенін, сыбайластары әлсіз екенін біледі» де.

(Мәриәм сүресі, 75)

Тағы да оларға мұрса беремін. Әрине, шараларым да қатаң.

(Азраф сүресі, 183)

Алла имансыздардан кек алушы

Оны аяттарымызды жасынға шығарған елден қорғадық. Өйткені, олар сұмпайы ел еді. Сонда оларды түгел суға батырдық.

(Әнбия сүресі, 77)

Раббыңның аяттары арқылы үгіт берілгеннен кейін, олардан бет бұрғаннан кім залымырақ? Әрине, күнәкарлардың лайықты жазасын береміз.

(Сәжде сүресі, 22)

Сонда Біз де олардың тиісті жазасын бердік. Енді қара, жасынға шығарушылардың соңы қалай болды?

(Зухруф сүресі, 25)

Имансыздарды жазалаушы

«Бізді жасынға шығарып, бет бұрғандарға азап болатындығы уахи етілді».

(Таһа сүресі, 48)

Сондай қарсы болғандарға және Алланың жолынан тосқандарға бұзықтық қылғандықтары үшін, қинау үстіне қинау арттырамыз.

(Нахыл сүресі, 88)

Екі жүзділердің жүректеріндегіні сыртқа шығарушы

Ал және сендерге (Ұхытта) екі топ қарсыласқан күнгі тиген соққы Алланың бұйрығымен мүміндерді байқау үшін еді. Сондай-ақ мұнафықтарды да байқау үшін. Ал оларға: «Келіндер, дұшпандармен шайқасыңдар не қорғанысқа тұрыңдар» делінсе, олар: «Егер шайқасуды білсек, әрине, арттарыңнан ерер едік»,— деді. Олар ол күні иманнан гөрі қарсылыққа жақынырақ еді. Олар жүректерінде болмағанды ауыздарымен айта береді. Негізінде, Алла олардың жасырын нәрселерін жақсы біледі.

(Әли Имран сүресі, 166-167)

Мұнафықтарды жазалаушы

Алла мұнафық ерлер мен мұнафық әйелдерге және имансыздарға ішінде мүлде қалатын тозақ отын уәде етті. Сол оларға жетеді. Сондай-ақ Алла оларға лағынет етті. Әрі оларға тұрақты қинау бар.

(Тәубе сүресі, 68)

Мүміндерді тура жолға жетелеуші

Тура жолды түсіндіру Аллаға тән. Ол жолдың қисығы да бар. Егер Алла қаласа, барлығыңды тура жолға салар еді.

(Нахыл сүресі, 9)

Алла кім Өз ризасына үйлессе, оны сол Кітап арқылы есендік жолдарына салады және Өз нұсқауымен қараңғылықтардан жарыққа шығарып, түп-тура жолға салады.

(Мәйдә сүресі, 16)

Алланың нұсқауы осы. Құлдарынан кімді қаласа, тура жолға салады. Егер олар ортақ косса еді, әрине, олардың істеген амалдары жойылып кетер еді.

(Әнғам сүресі, 88)

Алладан бұйрықсыз ешкімнің иман келтіруі мүмкін емес. Алла азапты ақылдарын жұмсамайтындарға береді.

(Юныс сүресі, 100)

(Мұса): «Раббымыз әр нәрсеге бір бейне беріп, сонан соң оны тура жолға салған», – деді.

(Таһа сүресі, 50)

(Мұхаммед ғ.с.) саған осылайша әмірімізден бір «Рух» (Құран) уахи еттік. Сен (Кітап не? Иман не?) білмейтін едің. Бірақ, Құранды нұр қылып, онымен құлдарымыздан кімді қаласақ, тура жолға саламыз. Расында, сен тура жолға бастайсың.

(Шура сүресі, 52)

Мүміндердің арасын жарастырушы

Ал егер олар сені алдауды ойласа, шынында, Алла саған жетіп асады. Өйткені, Ол сондай Алла, сені Өз жәрдемімен және мүміндер арқылы қолдады. Және Ол мүміндердің жүректерін қосты. Егер сен жер жүзіндегі нәрселерді тұтас сарып қылсаң да, олардың жүректерін қоса алмас едің. Бірақ, Алла олардың араларын біріктірді. Расында, Ол өте үстем, аса дана.

(Әнфәл сүресі, 62-63)

Түп-түгел Алланың жібіне (дініне) жабысыңдар да, бөлінбейдер. Сондай-ақ өздеріңе Алланың берген нығметін еске алыңдар. Өйткені, бір-біріне дұшпан едіңдер, жүректеріңнің арасын жарастырды, Оның игілігімен туысқа айналдыңдар. Оттан бір шұңқырдың ернеуінде едіңдер, сендерді одан құтқарды. Осылайша, Алла сендерге аяттарын тура жолға түсулерің үшін баян етеді.

(Әли Имран сүресі, 103)

Ал егер олар сені алдауды ойласа, шынында, Алла саған жетіп асады. Өйткені, Ол сондай Алла, сені Өз жәрдемімен және мүміндер арқылы қолдады. Және Ол мүміндердің жүректерін қосты. Егер сен жер жүзіндегі нәрселерді тұтас сарып қылсаң да, олардың жүректерін қоса алмас едің. Бірақ, Алла олардың араларын біріктірді. Расында, Ол өте үстем, аса дана. Ей, пайғамбар! Алла саған және мүміндерден саған ергендерге жетіп асады.

(Әнфәл сүресі, 62-64)

Мүміндердің істерін жеңілдетуші

(Ей, Мұхаммед ғ.с.), Біз сенің жүрегіңді (иман және Құран нұрымен) кең, жарық етіп қоймадық па? Біз сенен желкеңді езіп тұрған ауыр жүгінді алып қойдық. Біз сенің сөзіңді (мәртебенді, абыройыңды) биік етіп қойдық. Негізінде, ауырлықпен бірге бір жеңілдік бар. Шын мәнінде, әрбір қиыншылықпен бірге бір оңайлық бар.

(Шарх сүресі, 1-6)

Саған оңай болғанды қолайластырамыз.

(Азлә сүресі, 8)

Ал енді әлдекім (Алла жолында) берсе, тақуалық қылса, жақсылықты дұрыс деп білсе; сонда оның жолын оңайластырамыз.

(Ләйл сүресі, 5-7)

Негізінен, Алла сендерге жеңілдікті қалайды. Өйткені адам баласы нашар жаратылған.

(Ниса сүресі, 28)

Және иман келтіріп, ізгі іс істегендер, негізінде, біреуге шамасы келетінді ғана жүктейміз. Солар – жәннаттық. Олар онда мәңгі қалушы.

(Азраф сүресі, 42)

Мүміндерді жақсы көруші

(Мұхаммед ғ.с.) Бастапқы күннен бері тақуалық негізінде салынған (Құба) мешіті намазға тұруыңа тағы лайық. Онда тап-таза болуды сүйетін кісілер бар. Алла да өте таза болушыларды жақсы көреді.

(Тәубе сүресі, 108)

Ей, мүміндер! Сендерден кім дінінен шықса, Алла жедел бір қауым әкеледі; Алла оларды жақсы көреді және олар да Алланы жақсы көреді.

(Мәйдә сүресі, 54)

Мүміндерге сенім мен тыныштық сыйлаушы

Ол сондай Алла, мүміндердің иманын арттыра түсу үшін олардың жүректеріне тоқтау салды.

(Фатх сүресі, 4)

Сол уақытта сендерді Алла тарапынан бір тыныштық ұйқысы басуда еді. Және сендерді тазарту, өздеріңнен шайтанның ластығын кетіру, жүректеріңді орнықтырып, табандарыңды бекіту үшін үстеріңе көктен жаңбыр жаудыруда еді (Өйткені жау су басына түсіп, мұсылмандар шөлде қалған еді).

(Әнфәл сүресі, 11)

Сонан кейін Алла елшісіне әрі мүміндерге тоқтау салды.

(Таубе сүресі, 26)

Мүміндердің кемшіліктерін жасырушы

Сондай иман келтіріп, ізгі іс істегендердің жамандықтарын әлбетте жоямыз да, өздерін істегендерінен гөрі жақсырақ сыйлыққа бөлейміз.

(Фанкәбут сүресі, 7)

Өйткені Алла олардың істеген істерінің жаманын жояды да, оларды істеген істерінің ең жақсысымен сыйлайды.

(Зумәр сүресі, 35)

Ей, мүміндер! Егер Алладан қорықсаңдар, Ол сендерге жақсы, жаманды айыратын қабілет береді әрі жамандықтарыңды жойып жарылқайды. Алла зор кеңшілік иесі. (Мекке кәпірлері пайғамбарды ғ.с. қамау, өлтіру немесе Меккеден шығарып жіберу үшін қаулы алады.)

(Әнфәл сүресі, 29)

Мүміндер үшін жәннатты Жаратушы

Расында, бұл сендердің сыйлықтарың, еңбектерің жоғары бағалануға лайық болды.

(Инсан сүресі, 22)

Күдіксіз, иман келтіріп, түзу іс істегендер, олар үшін нығметі таусылмайтын бақшалар бар.

(Лұқман сүресі, 8)

Міне, ақырет жұрты: Оны жер жүзінде өзін-өзі көтеріп, бүліншілік ізденбегендерге нәсіп етеміз. Негізінде, соңғы табыс тақуалар үшін.

(Қасас сүресі, 83)

Сондықтан Алла оларды сол күннің апатынан сақтап, жарық жүз әрі қуанышка бөлейді. Оларды сабыр еткендіктері үшін ұжмақ және жібекпен сыйлайды.

(Инсан сүресі, 11-12)

Дініне жәрдем еткендерге екі дүниеде жәрдем етуші

Олар сондай жазықсыз: «Раббымыз – Алла» дегендіктерінен ғана жұрттарынан шығарылғандар. Егер Алла адамдарды бірін-бірі арқылы қорғамаса, монастырлар, шіркеулер, яһудилердің құлшылық орындары және ішінде Алланың аты көбірек зікір етілетін мешіттер құлатылар еді. Кім Алла жолына жәрдем етсе, Алла оған жәрдем етеді. Шәксіз, Алла аса көруші, тым үстем.

(Хаж сүресі, 40)

Расында, елшілерімізге иман келтіргендерге дүние тіршілігінде де, куәлікке тұратын (Қиямет) күні де, әлбетте, жәрдем етеміз.

(Ғафыр сүресі, 51)

Ей, мүміндер! Егер Аллаға (дініне) жәрдем етсеңдер, Ол сендерге жәрдем етіп, табандарыңды бекітеді.

(Мұхаммед сүресі, 7)

Адамның Тәңірмен қарым-қатынасы: негізгі ұстанымдары ***Тәңірге сенім***

Рас, аманатты (дінді) көктер мен жерге және тауларға ұсындық, сонда олар оны көтеруден бас тартып, одан қорықты. Оны адам өз

мойнына (міндетіне) алды. Өйткені, ол өзіне зұлымдық жасаушы және надан еді.

(Ахзан сүресі, 72)

Тәңірге деген сүйіспеншілікте болу

Адамдардың кейбіреулері Аллаға өзгені теңдес етеді де, оларды Алланы сүйгеніндей сүйеді. Ал мүміндер Алланы тағы артық сүйеді. Егер залымдар ғазапты көрсе, бүкіл қуаттың Аллаға тән екенін, шын мәнінде, Алланың қатты азап иесі екенін білер еді.

(Бақара сүресі, 165)

Шүкіршілік ету

Ей, мүміндер! Ризықтандырғанымыздың жақсысынан жеңдер. Әрі Аллаға шүкірлік етіңдер, егер Оған ғана құлшылық ететін болсаңдар.

(Бақара сүресі, 172)

Тәңірді құрметтеу мен Оған табыну

«Алладан өзге табынғандарың сендерге ризық бере алмайды. Онда ризықты Алланың қасынан іздеңдер. Оған құлшылық қылыңдар да, Оған шүкір етіңдер. Сол жаққа қайтарыласыңдар».

(Ғанкәбүт сүресі, 17)

Тәңірді еске алу

«Сені ұнаттым. Енді уахи етілгендерді тыңда. Рас, Мен Алламын. Менен басқа тәңір жоқ. Сондықтан Маған құлшылық қыл. Сондай-ақ Мені еске алу үшін намазды толық орында. Әркім істегенінің бодауын (өтемін) алу үшін, Мен мезгілін құпиялаған Қиямет анық келеді».

(Таһа сүресі, 13-15)

Аллаға бой ұсыну

Біз әрбір үмбет үшін өздеріне берген малдардан, Алланың ғана атын атап құрбан шалуды бекіттік. Өйткені, Тәңірлерің – бір-ақ Тәңір.

Сондықтан Соған бой ұсыныңдар. (Мұхаммед!) Ықыластыларды қуандыр. Олар қашан Алла зікір етілсе, жүректері лүпілдейді. Өздеріне келген ауыршылыққа шыдап, намазды орындай отырып, берген несібемізден тиісті орынға жұмсайды.

(Хаж сүресі, 34-35)

Раббыларыңнан сендерге түсірілгенге бой ұсыныңдар да, Одан өзгені дос тұтып ілеспендер. Нендей аз ғана үгіт тыңдайсыңдар!

(Азраф сүресі, 3)

Олар (яһуди, христиандар) ғалымдары мен машайыхтарын және Мәриәм ұлы Ғисаны Алладан өзге тәңір қылып алды. Негізінде, олар бір Тәңірге ғана құлшылық қылуға бұйырылған болатын. Өйткені, Одан басқа ешбір тәңір жоқ. Ол олардың қосқан серігінен пәк.

(Тәубе сүресі, 31)

Көмекті Алладан сұрау

(Ей, Алла!) Саған ғана құлшылық қыламыз әрі Сенен ғана жәрдем тілейміз!

(Фатиха сүресі, 5)

Егер Алла сендерге нұсрат (жәрдем) берсе, сонда сендерге үстем келуші болмайды. Ал егер Алла сендерді тастаса (жәрдем қылмаса), одан кейін сендерге кім жәрдем етеді? Сондай-ақ мүміндер Аллаға тәуекел етсін. (Риуаят бойынша олжаны ойлап, Ұхыт соғысында карауылды тастап кеткендерге ескерту).

(Әли Имран сүресі, 160)

Мұса (ғ.с.) еліне: «Ей, елім! Егер Аллаға иман келтірген болсаңдар, сондай-ақ мұсылман болсаңдар, онда Аллаға тәуекел қылыңдар», – деді. Олар: «Біз Аллаға тәуекел қылдық. Раббымыз, бізді залым елмен сынама» – деді. «Сондай-ақ бізді мәрхаметіңмен қарсы келген қауымнан құтқара гөр!...» Мұса мен оның туысына: «Екеуің Мысырда елдеріңе үйлер салыңдар да, үйлеріңді намаз орны қылып, намаз оқыңдар. Онымен қатар мүміндерді сүйіншіле» деп уахи еттік.

(Юныс сүресі, 84-87)

Олар тіке тұрып, отырып, жамбасынан жатып (әр халде) Алланы еске алады. Сондай-ақ олар көктер мен жердің жаратылуы жайында ойланады да: «Раббымыз! Сен мұны босқа жаратпадың, Сен пәксің, бізді от азабынан сақта!», «Раббымыз! Сен кімді отқа салсаң, расында, оны қорладың. Залымдардың еш жәрдемшісі жоқ». «Раббымыз! Біз Раббыларыңа иман келтіріңдер (деп) шақырған шақырушыны естіп, иман келтірдік. Раббымыз! Енді күнәларымызды жарылқап, жамандықтарымызды жасыр. Және жақсылармен бірге өлім бер!» «Раббымыз! Бізге елшілеріңе уәде еткендерінді бер. Сондай-ақ бізді Қиямет күні қорлама. Күдіксіз, Сен уәдеден айнымайсың» (деп тілейді)

(Әли Имран сүресі, 191-194)

Аллаға толықтай берілу

«Шынында, Раббым мені тура дінге, Ибраһимнің (ғ.с.) нағыз жолына салды. Ол ортақ қосушылардан емес еді» де. «Намазым, құлшылығым, тіршілігім және өлімім бүкіл әлемнің Раббы Алла үшін» де. «Оның серігі жоқ. Осылай бұйырылдым және мен бой ұсынушылардың алғашқысымын» де.

(Әнғам сүресі, 161-163)

ҮШІНШІ ТАРАУ. ПАЙҒАМБАРЛАР

Әрине, пайғамбарлардың қиссаларында ақыл иелері үшін өнеге бар. Құран бір жасама сөз емес. Бірақ, өзінен бұрынғы кітаптарды растайды. Сондай-ақ иман келтірген ел үшін әр нәрсені ашықтайтын тура жол және игілік.

(Юсып сүресі, III)

Құранда есімі аталатын пайғамбарлар

1. Хз. Адам	14. Хз. Шұғайыб
2. Хз. Идрис	15. Хз. Мұса
3. Хз. Нұх	16. Хз. Харұн
4. Хз. Һуд	17. Хз. Дәуіт
5. Хз. Салих	18. Хз. Сүлеймен
6. Хз. Ибраһим	19. Хз. Ілияс
7. Хз. Лұт	20. Хз. Әлясағ
8. Хз. Исмайыл	21. Хз. Юныс
9. Хз. Исхақ	22. Хз. Зәкәрия
10. Хз. Яғқуб	23. Хз. Яхия
11. Хз. Юсып	24. Хз. Иса
12. Хз. Айюб	25. Хз. Мұхаммед
13. Хз. Зулкифл	

Әр қауымға пайғамбар жіберілді

Сөз жоқ, сені шындықпен қуантушы, қорқытушы (ескертуші) етіп жібердік. Негізінде, бір ескертуші болмаған бір үмбет жоқ.

(Фатыр сүресі, 24)

Әр қауымға өз тілінде сөйлейтін пайғамбар жіберілді

Әр пайғамбарды ашық түсіндірсін деп, елінің тілінде ғана жібердік. Алла кімді қаласа адастырады да, кімді қаласа тура жолға

салады. Ол өте үстем, аса дана. (Жетінші сүренің жүз елу сегізінші аяты бойынша, Мұхаммед (ғ.с.) бүкіл адам баласына Алла тарапынан елші екендігі даусыз. Араб тілінде түскен Құранның әр тілдегі аудармасы уәкілдік етеді).

(Ибраһим сүресі, 4)

Расында, сенен бұрында елшілер жібердік. Олардың кейбірін саған баян еттік те кейбірін баян етпедік. Ешбір елші Алланың рұқсаты болмайынша бір мұғжиза келтіре алмайды. Қашан Алланың әмірі келсе, хақиқат бойынша үкім етіледі. Бұл жерде бұзақылар зиянға ұшырайды.

(Ғафыр сүресі, 78)

Пайғамбарлардың жіберілуіндегі мақсат

Елшілерімізді (жәннат нығметтерімен) қуантушы әрі (тозақ азаптарымен) ескертуші етіп жібереміз. Сонда кім иман келтіріп өзін түзелтсе, онда оларға қорқу жоқ әрі олар қайғырмайды.

(Әнғам сүресі, 48)

Осының (елші жіберілудің) себебі – Раббыңның халқы хабарсыз бір кентті зұлымдықпен жоқ етуші еместігі.

(Әнғам сүресі, 131)

Сені біртұтас адам баласына қуандырушы, қорқытушы (ескертуші) етіп қана жібердік. Бірақ, адамдардың көбі түсінбейді.

(Сәбә сүресі, 28)

Пайғамбарларды қуандырушы, ескертуші етіп жібердік. Елшілерден кейін адамдардың Аллаға қарсы сылтауы болмауы үшін. Алла аса үстем, хикмет иесі.

(Ниса сүресі, 165)

Пайғамбарлар ақы сұрамайды

Міне, солар Алланың тура жолға салған пайғамбарлары. (Мұхаммед ғ.с.) онда олардың жолын қу және: «Сендерден ақы сұрамаймын, өйткені Құран әлемге үгіт ғана» де.

(Әнғам сүресі, 90)

Сен қанша ынтазар болсаң да, адамдардың көбі иман келтірмейді. (Істегендеріңе) олардан ақы сұрамайсың. Ол Құран бүкіл әлемге тән үгіт.

(Юсып сүресі, 103-104)

Қаланың шетінен біреу жүгіріп келіп: «Ей, қауымым! Елшілерге ілесіңдер», – деді. «Сендерден ақы сұрамайтын кісілерге еріңдер. Олар тура жолда».

(Ясин сүресі, 20-21)

(Мұхаммед ғ.с.) негізінде, сені қуандырушы, ескертуші ғана қылып жібердік. Оларға: «Бұған сендерден ақы емес, Раббыларыңның жолын ұстағысы келген кісіні ғана қалаймын» де.

(Фұрқан сүресі, 56-57)

(Мұхаммед ғ.с.) оларға: «Шын мәнінде, сендерге бір үгіт беремін; Алла үшін екі-екіден, бір-бірден тұрындар да, сонан соң ойланындар. Жолдастарыңда бір жындылық жоқ. Ол сендер үшін келетін қатты азапты алдын ала ескертуші ғана» де. Оларға: «Сендерден ақы тілемедім. Ол сендердікі болсын. Менің ақым Аллаға ғана тән. Ол әр нәрсеге куә» де!

(Сәбә сүресі, 46-47)

Пайғамбарларға сабырды үгіттейтін аяттар

Адамдарды Рабыңның жолында даналық және көркем үгіт арқылы шақыр. Әрі олармен көркем түрде күрес. Күдіксіз, Раббың Ол тура жол тапқандарды да жақсы біледі. Егер дұшпанға жаза берсеңдер, өздеріңе істелген тәрізді ғана істеңдер. Егер сабыр қылсаңдар, әрине, Ол сабырлылар үшін қайырлы болады. (Мұхаммед ғ.с.) сабыр ет! Сабыр етуің Алланың ғана мәрхаметі. Оларға кейіме де, олардың істеген мекерлеріне (қулықтарына) тарылма!

(Нахыл сүресі, 125-127)

(Мұхаммед ғ.с.) енді олар бұл Құранға сенбесе, арттарынан кейіп, өзінді жоя жаздайсың.

(Кәһф сүресі, 6)

Егер Раббыңнан бекітілген сөз, белгіленген бір мерзім болмаса, әрине істері біткен болар еді. (Мұхаммед ғ.с.) сонда олардың айтқандарына сабыр ет. Күн шығудан бұрын да, батудан бұрын да Раббыңды мақтай пәкте. Кеш мезгілдерінде және күндіздің айнала-сында да пәкте. Мүмкін, ризалыққа бөленерсің.

(Таһа сүресі, 129-130)

(Мұхаммед ғ.с.) олардың сөздері сені кейітпесін. Әрине, Біз олардың көрнеулерін де, көместерін де білеміз.

(Ясин сүресі, 76)

Хз. Адамның жаратылуы

Шын мәнінде, Алла қасында Ғисаның (ғ.с.) жағдайы: Өзін топырақтан жаратып, сонан соң «бол!» дегенде бола қалған Адамның (ғ.с.) жағдайы сияқты.

(Әли Имран сүресі, 59)

Алла тағаланың Хз. Адамға есімдерді үйретуі

(Мұхаммед ғ.с.) солуақытта Раббың періштелерге: «Әрине, Мен жерде бір орынбасар жаратамын!» – деген еді. (Періштелер): «Онда бұзақылық істеп, қан төгетін біреуді жаратасың ба? Негізінен, біз Сені дәріптеп, мақтау мен пәктаудамыз», – деді. Алла: «Мен сендердің білмегендеріңді жақсы білемін!» – деді. (Алла Адамды топырақтан жаратып оған жан салды. Алла Адамға (ғ.с.) біртұтас атауларды үйретті де, сонан соң оларды періштелерге көрсетіп: «Айтқандарың рас болса, Маған осы нәрселердің аттарын айтып беріңдер», – деді.

(Бақара сүресі, 30-31)

Хз. Адамның сынағы

(Алла): «Ей, Адам! Сен және жұбайың жәннатқа орналас. Екеуің қалағандарыңша жеңдер. Алайда, осы ағашқа жоламаңдар. Сонда залымдардан боласыңдар», – деді.

(Азраф сүресі, 19)

Және де: «Ей, Адам! Сен де, жұбайың да жәннатта тұрыңдар, ерікті түрде қалағандарыңша жеңдер де, мына ағашқа жоламаңдар.

Онда жазықтылардан боласыңдар» деген едік. (Бұл ағаш көбінесе бидай немесе жүзім ағашы делінген).

(Бақара сүресі, 35)

Сонда Адамға: «Күдіксіз, осы саған да, жұбайыңа да дұшпан. Екеуіңді жәннаттан шығарып жібермесін. Сонда машақат тартасыңдар», – дедік. Күдіксіз, сен жәннатта аш-жалаңаш қалмайсың. Сондай-ақ онда шөлдемейсің де, күннің ыстығы өтпейді.

(Таһа сүресі, 117-119)

Рас, бұрын Адамға үкім берген едік. Алайда, ол ұмытты. Оны төзімді таппадық.

(Таһа сүресі, 115)

Хз. Нұхтың өз қауымына пайғамбарлық етуі

Расында, Нұхты (ғ.с.) еліне пайғамбар етіп жібердік. Сонда ол: «Ей, елім! Аллаға құлшылық қылыңдар, сендердің Одан басқа тәңірлерің жоқ. Шәксіз, мен сендерге келетін ұлы күннің азабынан қорқамын», – деді.

(Азраф сүресі, 59)

Хз. Нұхтың өз халқын бір Аллаға құлшылық қылуға шақыруы

Өрине, Біз Нұхты (ғ.с.) қауымына жібердік: «Мен сендер үшін ап-ашық бір ескертушімін. Аллаға ғана ғибадат қылыңдар, шынында, мен сендерге күйзелтуші күннің азабынан қорқамын», – деді.

(Һуд сүресі, 25-26)

Расында, Нұхты (ғ.с.) еліне: «Қауымыңды күйзелтуші азап келуден бұрын қорқыт (ескерт)» деп жібердік.

(Нұх сүресі, 1)

Рас, Нұхты (ғ.с.) еліне жібердік. Сонда ол: «Ей, елім! Аллаға құлшылық қылыңдар. Одан басқа тәңірлерің жоқ. Сонда да қорықпайсыңдар ма?» – деді.

(Муминун сүресі, 23)

Рас, Нұхты (ғ.с.) еліне жібердік. Сонда олардың ішінде тоғыз жүз елу жыл тұрды. Сол уақытта оларды топан басып алды, олар залым еді.

(Ғанкәбут сүресі, 14)

Нұхтың (ғ.с.) елі де пайғамбарларды жасынға айналдырды. Сол уақытта олардың туысы Нұх (ғ.с.): «Қорықпайсыңдар ма?» – деді. «Рас, мен сендер үшін сенімді бір Елшімін. Енді Алладан қорқып, маған бағыныңдар. Бұған сендерден ақы сұрамаймын, менің ақым әлемдердің Раббына тән. Алладан қорқып, маған бағыныңдар».

(Шұғара сүресі, 105-110)

Қауымының Хз. Нұхқа қарсыласуы

Олар: «Саған қор кісілер ерді деп, иман келтірейік пе?» – десті. (Нұх ғ.с.): «Олардың не істегендерін білмеймін. Егер сезетін болсаңдар, олардың есебі Раббыма тән. Иман келтіргендерді қумаймын. Сондай-ақ мен ашық бір ескертушімін», – деді.

(Шұғара сүресі, 111-115)

Хз. Нұхтың қауымына берілмеуі

Елінің қарсы келген бастықтары: «Біз сені өзіміз тәрізді ғана адам көреміз, саған тар көзқарасты қорларымыздан басқаның ергенін көрмейміз. Сондай-ақ сендердің бізге бір артықшылықтарыңды көрмейміз. Тіпті сендерді өтірікші деп ойлаймыз», – деді. Нұх (ғ.с.): «Ей, елім! Көрдiңдер ме? Раббым тарапынан ашық бір дәлел үстiнде болсам және Ол өз қасынан бiр мәрхамет еткен болса, ал ол сендерге көрiнбесе, сондай-ақ сендер оны жек көрсеңдер де, сендерге оны зорлап қабылдата аламыз ба?» – деді. «Ей, елім! Сендерден мал сұрамаймын. Жалақым Аллаға ғана тән. Сондай-ақ иман келтіргендерді қуалаушы емеспін. Өйткені, олар Раббыларына жолығушылар. Бірақ мен сендерді надан көремін», «Ей, елім! Егер мен оларды қуаласам, мені Алладан кім қорғайды, түсінбейсiңдер ме?» Мен сендерге: «Жанымда Алланың қазыналары бар демеймін де, көместі де білмеймін. Мен бiр перiштемін де демеймін. Сондай-ақ көздерiңе iлмейтiңдерге: «Алла әсте жақсылық қылмайды»

демеймін. Алла олардың ішіндегілерді жақсы біледі. Ол уақытта мен залымдардан болармын» (деді.)

(Һуд сүресі, 27-31)

Елінің бастықтары: «Әрине, біз сені ашық адасуда көреміз», – деді. «Ей, елім! Менде ешбір адасқандық жоқ. Бірақ, мен әлемдердің Раббы тарапынан бір елшімін», – деді. «Сендерге Раббымның жібергендерін жалғастырып, сендерді үгіттеймін. Және Алладан сендер білмегенді білемін». Сақсынып, мәрхаметке бөленулерің үшін Раббыларың тарапынан, өздеріңнен сендерге ескертетін бір кісіге насихат келуіне таңырқайсындар ма?

(Азраф сүресі, 60-63)

Олар: «Ей, Нұх! Егер тыйылмасаң, әрине, таспен атқыланғандардан боласың», – деді.

(Шұғара сүресі, 116)

Сондай-ақ Нұхқа (ғ.с.): «Еліңнен иман келтіргеннен басқалары, әсте иман келтірмейді. Енді олардың істегендеріне кейіме» делінген түрде уахи етілді. Көз алдымызда нұсқауымыз бойынша кеме жаса. Залымдар турасында маған айтпа! Өйткені, олар суға батырылады.

(Һуд сүресі, 36-37)

Нұх қауымының жойылуы: Кеменің жасалуы

Сонда оған: «Көз алдымызда нұсқауымыз бойынша кеме жаса» деп уахи еттік. «Қашан әміріміз келіп, тандыр (-дан су) қайнаса, сонда әр жыныстан бір жұп және өздеріне қарсы бұйрық берілгендерден басқа, семьяңды алып кемеге түс. Сондай-ақ залым болғандар жайында маған ештеңе деме. Өйткені олар суға батуға тиісті» деп уахи еттік.

(Муминун сүресі, 27)

Сондай-ақ Нұхқа (ғ.с.): «Еліңнен иман келтіргеннен басқалары, әсте иман келтірмейді. Енді олардың істегендеріне кейіме» делінген түрде уахи етілді. Көз алдымызда нұсқауымыз бойынша кеме жаса. Залымдар турасында маған айтпа! Өйткені, олар суға батырылады. Кемені жасап жатқанда елінің бастықтары жанынан өткен сайын

оны тәлкек қылды. Нұх (ғ.с.) оларға: «Егер бізді мазақ қылсаңдар, біз де сендерді, бізді мазақ қылғандарыңдай келемеж етеміз» деді. Ал енді жедел білесіндер: Қорлайтын азап кімге келер екен және тұрақты азап кімнің басына түседі екен?

(Гуд сүресі, 36-39)

Мүміндердің кемеге мінуі

Ақыры әміріміз келген заманда таңдырдан су қайнады. Нұхқа (ғ.с.): «Ол кемеге әр нәрседен бір жұп және бұрын үкім етілгеннен басқа, отбасынды орналастыр. Әрі иман келтіргендерді де ал», – дедік. Негізінде, онымен бірге иман келтіргендер өте аз ғана еді. Нұх (ғ.с.): «Кемеге отырыңдар. Оның жүруі де, тұруы да Алланың атымен. Расында, Раббым өте жарылқаушы, ерекше мейірімді», – деді.

(Гуд сүресі, 40-41)

Топанның басталуы

Сондықтан көктің есігін құйылған жаңбырмен аштық. Жерді жарып, қайнарлар шығардық. Сонда су өлшеулі әмір бойынша қосылды. Оны (Нұхты) шегеленген тақтайлы кемеге орналастырдық. Қарсы келгендерге жаза түрінде Нұхтың (ғ.с.) кемесі көз алдымызда жүріп бара жатты.

(Қамар сүресі, 11-14)

Хз. Нұхтың өз ұлымен сөйлесуі

Кеме оларды таулардай толқында алып жүрді. Нұх (ғ.с.) айрылуда болған ұлына: «Ей, балақайым! Бізбен бірге кемеге отыр, қарсы болушылардан болма!» – деп дыбыстады. Ұлы Кенған: «Мені судан сақтайтын тауға паналаймын», – деді. Әкесі: «Бүгін Алланың әмірімен сақтаушы жоқ. Бірақ, біреуге мәрхамет етсе басқа» дегенде, екеуінің арасына толқын түсіп, Кенған суға батқандардан болды.

(Гуд сүресі, 42-43)

Алла тағаланың Хз. Нұхты мақтауы

Нұх (ғ.с.) Раббына дабыстап: «Раббым! Күдіксіз, ұлым семьям-

нан ғой. Шәксіз, уәдең – хақ. Сондай-ақ Сен ең тура үкім етушісің», – деді. (Алла): «Ей, Нұх! Ол отбасыңнан емес. Өйткені, оның ісі дұрыс емес. Сондықтан білмеген бір нәрсені Менен тілеме. Сені надандардан болмауыңды насихаттаймын», – деді. (Нұх ғ.с.): «Раббым! Расында, білмегенімді Сенен тілеуден өзіңе сыйынамын. Егер мені жарылқамасаң, маған мәрхамет етпесең зиянға ұшыраушылардан болармын», – деді.

(Һуд сүресі, 45-47)

Топанның аяқталуы

«Ей, жер! Суыңды жұт! Аспан сен де тоқта» делінді де, су тартылды. Іс бітті. Кеме Жуди тауына тоқтады. «Залымдар жоқ болсын!» делінді. (Бұл Жуди тауы Мысырға жақын).

(Һуд сүресі, 44)

Кемедегі мүміндердің құтқарылуы

«Ей, Нұх! Саған сенімен бірге болған топтарға бізден сәлеметтік, молшылықпен кемедең түс! Бір талай топты дүниеде пайдаландырамыз да, сонан кейін олар Біздің күйзелтуші азабымызға ұшырайды» делінді.

(Һуд сүресі, 48)

Сонда оны да, онымен бірге болғандарды да толы кемеде құтқардық.

(Шұғара сүресі, 119)

Оны және кемедегі жолдастарын құтқарып, ол уақиғаны әлемдерге ғибрат қылдық.

(Ғанкәбут сүресі, 15)

Нұхтың (ғ.с.) елі де пайғамбарларды жасынға шығарған кезде, оларды суға батырып, адамзат баласы үшін бір ғибрат қылдық. Сондай-ақ залымдар үшін күйзелтуші азап дайындадық.

(Фұрқан сүресі, 37)

Расында, Нұх (ғ.с.) Бізге жалбарынды. Біз нендей жақсы қабыл-

даушымыз! Оны да, семьясын да зор қиыншылықтан құтқардық. Нұхтың (ғ.с.) ұрпақтарын қалдырдық. (Жалғасты түрде өрбіттік). Оны кейінгілерге дәріптеттік. Нұхқа (ғ.с.) бүкіл әлемнен сәлем болсын.

(Саффат сүресі, 75-79)

Расында, оны ғибрат қып қалдырдық. Сонда түсінуші бар ма?

(Қамар сүресі, 15)

«Раббым! Мені құтты бір қонысқа қондыр! Сен ең жақсы орналастырушысың» де. Рас, бұнда өнегелер бар. Әрине, Біз сынаймыз. Бұлардан кейін басқа нәсілдер пайда қылдық.

(Муминун сүресі, 29-31)

Хз. Һұд және Ад қауымы

Ад қауымына туыстары Һұдты (ғ.с.) жібердік. Ол: «Ей, елім! Аллаға құлшылық қылындар. Сендердің Одан басқа тәңірлерің жоқ. Сендер өте жалақорсындар», – деді.

(Һуд сүресі, 50)

Және Ад еліне туыстары Һұдты (ғ.с.) жібердік: «Ей, елім! Аллаға құлшылық қылындар! Сендердің Одан басқа тәңірлерің жоқ. Қорықпайсындар ма?» – деді.

(Азраф сүресі, 65)

Сол уақытта оларға туыстары Һұд (ғ.с.): «Қорықпайсындар ма?» – деді. «Рас, сендерге сенімді Елшімін. Алладан қорқып, маған бағынындар. Бұған сендерден ақы сұрамаймын. Ақым әлемдердің Раббына тән».

(Шұғара сүресі, 124-127)

Ад қауымының қасарысуы

Елінің қарсы болған тобы: «Әрине, біз сені есуас көреміз. Және сені анық өтірікшілерден деп ойлаймыз», – деді. «Ей, елім! Мен бір ақымақ емеспін. Бірақ, әлемдердің Раббы тарапынан бір елшімін», –

деді. «Сендерге Раббымның жібергендерін жалғастырамын. Әрі сендерге сенімді бір үгітшімін», «Раббыларың тарапынан өздеріңнен сендерге ескерту үшін бір кісіге насихат келуіне таңырқайсыңдар ма? Ойлаңдар! Сол уақытта Алла сендерді Нұх қауымынан кейін орынбасар қылып әрі тұлға жаратылысында да артық қылды. Ендеше, Алланың нығметтерін еске алыңдар, әрине, құтыласыңдар».

(Азраф сүресі, 66-69)

«Ей, халқым! Раббыларыңнан жарылқау тілендер. Сонан соң Оған тәубе қылыңдар. Сендерге көктен жаңбыр жаудырып, қуаттарыңның үстіне қуат қоссын. Сондай-ақ күнәкар болып, жалтармаңдар» деді. Олар: «Ей, Һұд! Сен бізге ашық дәлел келтірмедің. Біздер сенің сөзің бойынша тәңірлерімізді тастамаймыз да, саған сенбейміз»,— деді. Олар: «Саған кейбір тәңірлеріміздің киесі тиген екен» деп қана айтамыз. Һұд (ғ.с.): «Расында, мен Алланы айғақ қыламын, сендер де айғақ болыңдар. Мен сендердің Аллаға қосқан серіктеріңнен аулақпын», — деді. «Маған Алладан басқа, бәрің мекерлік (құлықтарыңды) қылыңдар да, сонан кейін мұрса бермеңдер». «Расында, мен менің Раббым әрі сендердің Раббыларың Аллаға тәуекел еттім. Ол маңдайынан ұстамаған (толық меңгермеген) ешбір жандық жоқ. Күдіксіз, Раббым тура жолда». «Егер жалтарсаңдар да, мен шынында өзім арқылы жіберілген нұсқауды сендерге жалғастырдым. Раббым орындарыңа басқа елді әкелсе, сендер оған ешбір зиян келтіре алмайсыңдар. Шынында, Раббым әр нәрсені қорғаушы» (деді).

(Һуд сүресі, 52-57)

Ад қауымының жойылуы

Шынайы түрде оларды ащы бір дауыс қолға алып, сыпырындыға айналдырдық. Залым қауым рахметтен ұзақ болсын!

(Муминун сүресі, 41)

Сонда олар оны жасынға айналдырды да, оларды жоқ еттік. Расында, бұнда бір өнеге бар. Дегенмен, олардың көбі сенбеген еді.

(Шұғара сүресі, 139)

Иә, Ад елі де гүілдеген қатты боранмен жоқ етілді.

(Хаққа сүресі, 6)

Ол тиген нәрсесін мүлде шіріген сүйектей етіп тастайды.
(Зәрият сүресі, 42)

Алла оларға ол боранды жеті түн, сегіз күн жалғасты түрде естірді. Сонда ол елді құрманың қуыс дөңбегінше құлағанын көрер едің. Ал енді олардан бір қалған нәрсе көресің бе?
(Хаққа сүресі, 7-8)

Сонан соң бұлардан кейін басқа нәсіл пайда қылдық.
(Муминун сүресі, 42)

Сонда Һұдты (ғ.с.) және онымен бірге болғандарды мәрхаметімізбен құтқардық та, аяттарымызды жасынға шығарғандардың және сенбегендердің артын үздік.
(Азраф сүресі, 72)

Хз. Салихтың пайгамбарлығы

Расында, Сәмуд еліне: «Аллаға құлшылық қылыңдар» (десін деп) туыстары Салихты (ғ.с.) жібердік. Сол уақытта олар екі тап болып тартысты.
(Нәміл сүресі, 45)

Және Сәмуд еліне туыстары Салихты (ғ.с.) жібердік: «Ей, қауымым! Аллаға құлшылық қылыңдар, сендердің Одан басқа тәңірлерің жоқ. Сендерге Раббыларыңнан ашық мұғжиза келді. Міне, Алланың іңгені сендерге бір мұғжиза. Оны еркіне қойыңдар, Алланың жерінде оттасын. Оған бір сұмдық істемендер. Әйтпесе, сендерді жан түршігерлік азап қолға алады», – деді.
(Азраф сүресі, 73)

Сәмуд қауымының өз пайгамбарына қарсыласуы

Сәмудтің азғындары өтіріксінді.
(Шәмс сүресі, 11)

Олар: «Ей, Салих! Сен бұдан бұрын арамызда үміт күтілген едің.

Аталарымыздың табынғанынан бізді тыясың ба? Расында, сенің бізді шақырған нәрсеңе күдік ішінде әрі күмәндіміз», – деді.

(Гуд сүресі, 62)

Елінің дандайсыған тобы араларындағы иман келтіргендерді қор көріп: «Салихтың Раббы тарапынан анық елші екенін білесіңдер ме?» – деді. Олар: «Күдіксіз, біз ол арқылы жіберілген нәрселерге сенеміз», – деді. Дандайсығандар: «Күдіксіз, біз сендер сенген нәрселерге қарсымыз», – деді.

(Азраф сүресі, 75-76)

Сәмуд елі ескертушіні жасынға айналдырды: «Өзімізден бір адамға ерейік бе? Әрине, ол уақытта біз адасуда әрі есі алаң боламыз», – деді. «Арамыздан үгіт оған түсірілді ме? Жоқ, ол мүлде өтірікші, өзімшіл» деді. Олар ертең-ақ кімнің барып тұрған суайт екенін біледі.

(Қамар сүресі, 23-26)

Хз. Салихтің қауымының ұрғашы түйемен сыналуы

(Салих ғ.с.): «Ей, халқым! Айтыңдаршы, егер мен Раббым тарапынан ашық дәлелде болсам, Өз тарапынан маған бір мәрхамат еткен болса да, мен оған қарсы келсем, сонда мені Алладан кім қорғайды? Сонда сендер маған зияннан басқаны арттырмайсыңдар», – деді. «Ей, халқым! Мынау Алланың аруанасы, сендерге бір мұғжиза. Сондықтан оны қойып қойыңдар, Алланың жерінде оттасын. Оған жамандық тигізбеңдер. Онда сендерді жуықта бір азап қолға алады», – деді.

(Гуд сүресі, 63-64)

(Салих ғ.с.): «Міне, белгі – бір аруана. Су кезегі бір күн оныкі де, бір белгілі күн сендердікі», – деді. «Оған жаман ниетпен соқтықпаңдар. Онда сендерді ұлы күннің апаты қолға алады».

(Шұғара сүресі, 155-156)

Расында, аруананы оларға сын үшін жібердік. Сондықтан оларды байқа, сабыр ет. (Ей, Салих делінді). Оларға: «Су араларында кезекті; әркім ішу кезегінде әзір болсын» деп түсіндір. (Құдықтың суын бір

күн түйе, бір күн ел ішеді). Сонда олар жолдастарын шақырды да, сонда ол қылышын алып түйені өлтірді.

(Қамар сүресі, 27-29)

Оның ең жауызы қарсы шыққанда, сонда Алланың елшісі оларға: «Алланың түйесіне әрі оның суарылуына килікпендер», – деді.

(Шәмс сүресі, 12-13)

Қауымның түйені өлтіруі

Бірақ, олар оны жасынға шығарып, түйені өлтіріп тастады. Ал сонда Раббылары оларға қылмыстарының салдарынан апат жіберіп, жермен жексен қылды.

(Шәмс сүресі, 14)

Сонда да олар оны өлтіріп тастады. Салих ғ.с.: «Жұрттарыңда үш күн бой жасай тұрыңдар. Бұл өтіріксінуге болмайтын бір уәде», – деді.

(Һуд сүресі, 65)

Олар оны (түйені) өлтіріп тастады да, өкініште болды.

(Шұғара сүресі, 157)

«Ей, елім! Жақсылықтан бұрын жамандықты тез тілейсіңдер ме? Егер Алладан жарылқау тілесіңдер, әрине, мәрхаметке бөленесіңдер» деді. Олар: «Біз сен және сенімен бірге болғандардың салдарынан сәтсіздікке ұшырадық», – деді. (Салих ғ.с.): «Сәтсіздіктерің Алланың қасында. Негізінде, сендер сыналатын елсіңдер», – деді.

(Нәміл сүресі, 46-47)

Қауымының бүлік шығаруы

Қалада жер жүзінде бұзақылық істеп, түзушілік істемейтін тоғыз кісі бар еді. Солар Алланың атымен анттасып: «Салихты семьясымен түнде жоқ етіп, сонан соң жақындарына: «Үй-іштері өлтірілгенде жоқ едік. Күдіксіз, біз анық шын айтамыз дейік», – десті.

(Нәміл сүресі, 48-49)

Сондай олар інгенді өлтіріп, Раббыларының әмірінен шықты да: «Ей, Салих! Егер сен елшілерден болсаң, бізге бопсалағаныңды келтір», – деді. Сонда оларды бір сілкініс қолға алды да, үйлерінде етпеттеген бойдарында қалды. Сонда Салих олардан жүз бұрып: «Ей, елім! Расында, мен сендерге Раббымның бұйрығын жалғастырдым. Бірақ, сендер үгіттеушілерді жақсы көрмедіңдер», – деді.

(Азраф сүресі, 77-79)

Сәмуд қауымының жойылуы

Сонда олар жолдастарын шақырды да, сонда ол қылышын алып түйені өлтірді. Сонда азабым, ескертуім қалай екен? Дұрысында оларға бір қатты дауыс жібердік те, олар шарбақ қораның ұнатылған қу жапырағындай болды.

(Қамар сүресі, 29-31)

Ал әміріміз келген кезде, мәрхаматымызбен Салих (ғ.с.) және онымен бірге иман келтіргендерді құтқардық. Сондай-ақ сол күннің қорлығынан да (құтқардық). Күдіксіз, Раббың (Ол) өте күшті, аса үстем. Зұлымдық істегендерді ащы дауыс алып, олар өз жұртында, тіпті онда бұрын тұрмағандарындай, типыл болды. Естерінде болсын! Шынында, Сәмуд елі Раббыларына қарсы келді. Біліңдер! Сәмуд еліне рахмет (рақымшылық) жоламасын.

(Худ сүресі, 66-68)

Олар таулардан берік үйлер үңгіп алатын еді. Сонда оларды да таңменен ащы дауыс қолға алды.

(Хижр сүресі, 82-83)

Сонда оларды апат қолға алды. Расында, бұнда ғибрат бар. Олардың көбі сенбеген еді.

(Шұғара сүресі, 158)

Ал олардың айлакерліктерінің соңының не болғандығын бір көр. Оларды да, елдерін де тұтас жоқ еттік. Міне, олардың зұлымдықтары себепті бұзылған үйлері білген елге бір ғибрат.

(Нәміл сүресі, 51-52)

Олардың істеген еңбектерінің (мықты үйлерінің) өздеріне бір пайдасы болмады.

(Хижр сүресі, 84)

Бірақ, олар оны жасынға шығарып, түйені өлтіріп тастады. Ал сонда Раббылары оларға қылмыстарының салдарынан апат жіберіп, жермен жексен қылды.

(Шәмс сүресі, 14)

Міне, олардың зұлымдықтары себепті бұзылған үйлері білген елге бір ғибрат. Иман келтіріп, сақтанғандарды құтқардық.

(Нәміл сүресі, 52-53)

Хз. Ибраһимнің ахлағы мен таңдаулы тұлғалығы

(Мұхаммед ғ.с.) оларға Ибраһимнің (ғ.с.) қиссасын баян ет.

(Шұғара сүресі, 69)

Ибраһим (ғ.с.) яһуди де, христиан да емес еді, нағыз мұсылман еді. Ортақ қосушылардан емес еді.

(Әли Имран сүресі, 67)

Шынында, Ибраһим (ғ.с.) нағыз Аллаға бойсұнушы, хаққа бейім бір басшы еді. Алланың нығметтеріне шүкір етуші еді. Алла оны таңдап, тура жолға салды.

(Нахыл сүресі, 120-121)

Күдіксіз, Ибраһим (ғ.с.) де Нұхтың (ғ.с.) даңғыл жолында. Өйткені, Ибраһим (ғ.с.) Раббына ынталы жүрекпен келген еді.

(Саффат сүресі, 83-84)

(Мұхаммед ғ.с.) Кітаптағы Ибраһимды (ғ.с.) есіңе ал. Негізінде, ол турашыл пайғамбар еді.

(Мәриәм сүресі, 41)

Ибраһимнің (ғ.с.) әкесі үшін жарылқау тілеуі, оған берген бір уәде бойынша ғана еді. Өзіне оның (әкесінің) Алланың дұшпаны

екені білінген кезде, одан безді. Расында, Ибраһим қажырлы әрі жұмсақ мінезді еді.

(Тәубе сүресі, 114)

Шынында, Ибраһим (ғ.с.) анық жұмсақ, тым қамқор, бой ұсынушы.

(Һуд сүресі, 75)

Кейінгі нәсілдерде оған (жақсы даңқ) қалдырдық. Ибраһим (ғ.с.)-ға сәлем. Рас, ізгі істер істеушілерді осылайша сыйлыққа бөлейміз. Өйткені ол сенген құлдарымыздан еді.

(Сафват сүресі, 108-111)

Кім діни тұрғыдан жақсылық істеуші болып, жүзін Аллаға тапсырып, нағыз Ибраһимнің (ғ.с.) дініне ерген кісіден жақсы бола алады? Алла Ибраһимді (ғ.с.) дос тұтқан.

(Нуса сүресі, 125)

Өзін білмеген ақылсыздан басқа кім Ибраһимнің (ғ.с.) жолынан бет бұрады? Расында, оны дүниеде таңдадық әрі күдіксіз, ол ақыретте де игілерден болады.

Рас, бұрын Ибраһим (ғ.с.)-ға да туралық берген едік.

(Әнбия сүресі, 51)

Хз. Ибраһимнің дұғасы

«Раббым маған даналық беріп, мені игілерге қоса гөр! Мені кейінгі нәсілдердің тілінде де, шынайы үлгі қыла көр! Мені нығметті жәннаттың мұрагерлерінен қыл! Әкемді жарылқа! Өйткені ол адасушылардан». «Қабірден тұратын күні мені мұңайтпа!». Ол күні мал да, балалар да пайда бермейді.

(Шұғара сүресі, 83-88)

(Пайғамбар ғ.с. әкесімен туысқан Әбу Талиб үшін және кейбір мұсылмандар да иманға келмей өлген әке-шешелері үшін жарылқау тілегісі келген). Пайғамбарға және мүміндерге тозақтық екендігі өздеріне білінгеннен кейін, егер жақындары болса да, мүшріктер үшін жарылқау тілеулеріне болмайды. Ибраһимнің (ғ.с.) әкесі үшін

жарылқау тілеуі, оған берген бір уәде бойынша ғана еді. Өзіне оның Алланың дұшпаны екені білінген кезде, одан безді. Расында, Ибраһим қажырлы әрі жұмсақ мінезді еді.

(Тәубе сүресі, 113-114)

Хз. Ибраһимнің пұттарды қиратуы

Сонда Ибраһим (ғ.с.) жұлдыз жаққа назар аударып: «Мен науқаспын» деді. Сонда ел одан бұрылған бойда кете берді. (Ибраһим ғ.с.) олардың тәңірлерінің жанына оңаша барды: «Жемейсіңдер ме?» – деді. «Неге сөйлемейсіңдер?». Сонда аңдып барын, оң қолымен ұрды.

(Сафفات сүресі, 88-93)

Сонда оларды быт-шыт қылып, бәлкім осыған айналар деп, үлкенін ғана қойды. Олар: «Бұны тәңірлерімізге кім істесе де, ол анық залым екен» десті. «Ибраһим деген бір жігіттің осыларды сөз қылып жүргенін естідік» десті. «Оны көрулері үшін адамдардың көз алдына алып келіңдер» десті. «Ей, Ибраһим! Осыны тәңірлерімізге сен істедің бе?» – десті. «Бәлкім, мына олардың үлкені істеген шығар. Егер сөйлей алатын болса, олардан сұрандар», – деді. Олар өзара: «Шынында, сендер залымсыңдар», – десті. Сонан соң олар мүсеуіррей сүлкііп: «Расында, бұлардың сөйлемейтінін білесің ғой», – деді. «Онда сендер Алланы қойып, өздеріне ешбір пайда, зиян келтіре алмайтын нәрсеге табынасыңдар ма?» «Түһ! Сендерге де, Алланы қойып табынғандарыңа да! Енді де түсінбейсіңдер ме?» – деді.

(Әнбия сүресі, 58-67)

Олар оған жүгірісіп келді. «(Қолмен) жонып алғандарыңа шоқынасыңдар ма?» – деді. «Алла сендерді де, жасаған нәрселерінді де жаратты».

(Сафفات сүресі, 94-96)

Хз. Ибраһим және патша

(Мұхаммед ғ.с.) өзіне Алла патшалық берді деп, Ибраһим (ғ.с.) мен Раббы жайында таласқанын көрмедің бе? (Бұл «Құдаймын»

деген Бабыл патшасы Намрұд). Сол уақытта Ибраһим (ғ.с.): «Раббым өлтіреді де, тірілтеді», – деді. Ол: «Мен де өлтіремін де тірілтемін», – деп (өлімге бұйырылған біреуді қоя беріп, жазықсыз біреуді өлтіртеді). Ибраһим (ғ.с.): «Расында, Алла күнді шығыстан келтіреді, сен оны батыстан келтірші», – деді. Сонда кәпір абыржып қалды. Алла залым елді тура жолға салмайды.

(Бақара сүресі, 258)

Хз. Ибраһимнің отқа тасталуы

Олар: «Егер бір нәрсе істейтін болсаңдар, Ибраһимді өртеп, тәңірлеріңе көмек етіндер» десті. (Олар Ибраһимнің қол-аяғын байлап, «мүнжанық» деген атқы арқылы отқа атарда Жәбірейіл (ғ.с.) келіп: «Бір қажетің бар ма?» – дегенде: «Саған қажетім жоқ» дейді. «Онда Раббыңнан тіле!» дегенде: «Өзіне халім мәлім. Алла маған жетеді, Ол нендей жақсы ие» деп, нағыз Аллаға ғана сыйынады).

(Әнбия сүресі, 68)

Олар: «Ол үшін бір бина жасап, оны отқа тастап жіберіндер» десті.

(Саффат сүресі, 97)

«Ей, от! Ибраһимға салқын, зиянсыз бол!» дедік. Олардың Ибраһимға (ғ.с.) қастық істегілері келді. Бірақ, өздерін сәтсіздікке ұшыраттық.

(Әнбия сүресі, 69-70)

Сонда олар оған бір айлакерлік жасауды ойлады да, оларды төмендетіп жібердік.

(Саффат сүресі, 98)

Хз. Ибраһим және Хз. Исмайыл

Лұтты (ғ.с.) құтқарып, әлемдер үшін мұбарак болған жерге жеткіздік.

(Әнбия сүресі, 71)

(Ибраһим ғ.с.): «Раббым жаққа кетемін. Ол маған жол көрсетеді» деді. «Раббым, маған жақсысынан бір ұл бер!». Оны өте мұлайым бір ұлмен қуанттық. Ұлы (Исмайыл) өзімен бірге жүруге жеткен кезде: «Балақайым! Сені түсімде бауыздағанымды көремін; назар аудар, көзқарасың не?» – деді. Ол: «Әй, әкетайым! Өзіңе не әмір етілсе соны орында. Алла қаласа, мені сабырлылардан табарсың», – деді. (Ибраһим ғ.с. құрбан айының сегізі күні баласын құрбан шалатын бір түс көріп, күдіктенгендіктен: «Таруя»-күдікті күн деп, тоғызы күні түсті қайта көріп, рас, деп танығандықтан: «Ғарифа»- тану күні деп, оны күні және көріп құрбан шалғандықтан: «Нахыр» деп аталады). Сөйтіп, екеуі де ұнап, әкесі оны маңдайының үстіне жатқызады. (Құдыретше бауыздаған пышақ кеспеді). Біз оған: «Ей, Ибраһим», – деп дабыстадық: «Рас, түсінді шынға шығардың. Күдіксіз, ізгі іс істегендерді осылайша сынаймыз» (дедік). Шын мәнінде, бұл бір ашық сынау еді. Оны ірі бір құрбандыққа ауыстырдық. (Құдыретше бір құрбандық қошқар беріледі). Кейінгі нәсілдерде, оған (жақсы даңқ) қалдырдық. Ибраһим (ғ.с.)-ға сәлем. Рас, ізгі істер істеушілерді осылайша сыйлыққа бөлейміз. Өйткені ол сенген құлдарымыздан еді.

(Сафفات сүресі, 99-111)

Бір кезде Раббы оған: «Бой ұсын!», – деді. Ол: «Бүкіл әлемнің Раббына бой ұсындым», – деді.

(Бақара сүресі, 131)

Хз. Ибраһим мен Исмайылдың Мекке аймағына келуі

Сол уақытта Ибраһим (ғ.с.): «Раббым! Бұны бір тыныш қала қыла көр! Және оның тұрғындарынан кім Аллаға, ақырет күніне иман келтірсе, әртүрлі өнімдермен ризықтандыр», – деп жалбарынды. (Раббы): «Кім қарсы болса, оны да аз (күнгі дүниеде) пайдаландырамын, сонан соң оны (ақыретте) от азабына зорлаймын. Ол барар орынның жаманы», – деді.

(Бақара сүресі, 126)

(Мұхаммед ғ.с.) сол уақытта Ибраһим (ғ.с.): «Раббым! Осы Мекке қаласын бейбіт қыл! Мені және ұлдарымды пұттарға шоқынудан ұзақ қыл!» «Раббым, олар адамдардың көбін адастырды. Ал

енді біреу маған ерсе, рас ол менен. Тағы біреу маған қарсы келсе, онда Сен өте жарылқаушы, ерекше мейірімдісің». «Раббымыз! Ұрпақтарымының кейбірін егінсіз ойпатқа, құрметті үйің (Қағба)-ның жанына орналастырдым. Раббымыз! Олар намазды оқитын болсын! Енді адамдардың көңілін оларға ауатын қыл! Сондай-ақ оларды жемістермен ризықтандыр! Әрине, олар шүкіршілік етер». «Раббымыз! Күдіксіз, Сен жасырын, әшкерелерімізді білесің. Жердегі, көктегі нәрселер Аллаға жасырын емес». «Барлық мақтау маған қартайған шағымда Исмайыл мен Ысхақты берген Аллаға тән. Күдіксіз, Раббым тілекті естуші». «Раббым! Мені әрі ұрпақтарымы намазды толық орындаушы қыл! Раббымыз! Тілегімді қабыл айла!». «Раббымыз! Есеп құрылатын күні мені, әке-шешемді және мүміндерді жарылқа!», – (деді)

(Ибраһим сүресі, 35-41)

Хз. Ибраһим мен Хз. Исмайылдың Қағбаны салуы

Сол уақытты еске ал! Ибраһимді (ғ.с.) Раббы сөздермен сынады. Сонда ол оларды толық орындады. Алла: «Әрине, сені адамдарға басшы қыламын», – деді. Ол: «Ұрпақтарымынан да ете көр!», – деді. Алла: «(Ұрпақтарыңнан) залымдар сертіме жете алмайды», – деді. (Бұл сынау сөздер туралы тәпсірлерде түрлі баяндар бар). Сол уақытта үйді (Қағбаны) адам баласы үшін орталық әрі бейбітшілік орны етіп жасадық. Ибраһимнің (ғ.с.) орнынан намаз орны қылып алыңдар. Және Ибраһим, Исмайыл (ғ.с.) екеуінен: «Үйімді (Қағбаны) тауап етушілер, ғибадатқа отырушылар және рүкұғ, сәжде қылушылар үшін тап-таза ұстандар» деп уәде алғанбыз. Сол уақытта Ибраһим (ғ.с.): «Раббым! Бұны бір тыныш қала қыла көр! Және оның тұрғындарынан кім Аллаға, Ақырет күніне иман келтірсе, әртүрлі өнімдермен ризықтандыр» деп жалбарынды. (Раббы): «Кім қарсы болса, оны да аз (күнгі дүниеде) пайдаландырамын, сонан соң оны (ақыретте) от азабына зорлаймын. Ол барар орынның жаманы», – деді. Сол уақытта Ибраһим мен Исмайыл (ғ.с.) үйдің (Қағбаның) іргетасын көтере: «Бізден қабыл айла, күдіксіз, Сен тілекті тым естуші, толық білушісің. Раббымыз, екеуімізді де Өзіңе бой ұсынушы қыл, ұрпақтарымыздан да Өзіңе бой ұсынушы бір үмбет қыла көр әрі бізге қажылық ғамалдарымызды көрсетіп, тәубелерімізді қабыл айла, әлбетте, Сен Өзің тәубені қабыл етуші, ерекше мейірімдісің! Раббымыз ұрпағымыздың ішіне өздерінен,

оларға аяттарыңды оқитын, Кітапты әрі үкімдерін үйретіп, оларды тазартатын бір елші жібергейсің, күдіксіз, Сен Өзің ғана аса үстем, өте данасың» деп жалбарыңды. (Ибраһим ғ.с.-ның тілегі бойынша Мұхаммед ғ.с. елші болып келді).

(Бақара сүресі, 124-129)

Ибраһим (ғ.с.) бұны ұлдарына өсиет етті және Яғқұп (ғ.с.) да: «Ей, ұлдарым! Әрине, Алла сендер үшін осы дінді ұнатты, сондықтан сендер нағыз мұсылман болып өліндер», – деді.

(Бақара сүресі, 132)

Хз. Лұттың пайғамбар болуы

Сонда Лұт (ғ.с.) оған иман келтірді. (Ибраһим ғ.с.): «Шын мәнінде, мен Раббым жаққа жөнелемін. Күдіксіз, Ол үстем, хикмет иесі», – деді.

(Ғанкәбут сүресі, 26)

Лұтқа (ғ.с.) хикмет, ғылым бердік. Жаман істер істейтін кенттен (елден, ауылдан) құтқардық. Рас, олар жаман бұзық ел еді. Оны рахметімізге бөледік. Рас, ол жақсылардан еді.

(Әнбия сүресі, 74-75)

Және Исмайыл, Әлясағ, Юныс әрі Лұт, барлығын әлемге ардақты қылдық.

(Әнғам сүресі, 86)

Лұт қауымының адасушылығы

Лұт (ғ.с.) сол уақытта еліне: «Сендерден бұрын әлемнен ешкімнің істемеген арсыздығын істейсіңдер ме? Сендер әйелдерді қойып еркектерге қызығып келесіңдер ме? Әрине, сендер шектен шыққан елсіңдер», – деді.

(Азраф сүресі, 80-81)

«Дүниеде (әйелдер тұрып) еркектерге қосыласыңдар ма? Раббыларыңның сендер үшін жаратқан әйелдерінді тастайсыңдар ма? Сендер асқынған елсіңдер».

(Шұғара сүресі, 165-166)

Лұтқа (ғ.с.) да (пайғамбарлық бердік). Сол уақытта еліне: «Рас, өздеріңнен бұрын әлемде ешкім істемеген арсыздықты істедіңдер», – деді. «Рас, сендер еркектерге жақындасасыңдар да, жол кесіп және мәжілістерінде жамандық істейсіңдер ме?». Сонда елінің жауабы: «Егер шыншылдардан болсаң, қане, бізге Алланың азабын келтірші», – дегеннен басқа болмады.

(Ғанкәбут сүресі, 28-29)

Лұтты (ғ.с.) да жібердік. Сол уақытта еліне: «Сендер көре тұра арсыздық істейсіңдер ме?» – деді. «Сендер әйелдерді қойып, еркектерге қызығып келесіңдер ме? Әрине, сендер надан елсіңдер!»

(Нәміл сүресі, 54-55)

Қауымның Лұт пайғамбарға қарсыласуы

Олар: «Ант болсын, егер, тоқтамасаң, ей Лұт, әлбетте, жұрттан шығарыласың», – дейді.

(Шұғара сүресі, 167)

Олар: «Ей, Лұт! Егер тыйылмасаң, әлбетте (жұрттан) шығарыласың», – десті.

(Нәміл сүресі, 56)

Елінің жауабы: «Оларды кенттеріңнен шығарыңдар. Өйткені, олар өте тазасынған адамдар» деу ғана болады.

(Азраф сүресі, 82)

Лұт елі де елшілерді жасынға айналдырды.

(Шұғара сүресі, 160)

Лұтқа (ғ.с.) да (пайғамбарлық бердік). Сол уақытта еліне: «Рас, өздеріңнен бұрын әлемде ешкім істемеген арсыздықты істедіңдер», – деді. «Рас, сендер еркектерге жақындасасыңдар да, жол кесіп және мәжілістерінде жамандық істейсіңдер ме?». Сонда елінің жауабы: «Егер шыншылдардан болсаң, қане, бізге Алланың азабын келтірші» дегеннен басқа болмады.

(Ғанкәбут сүресі, 28-29)

Лұт елі де ескертуді жасынға айналдырған.

(Қамар сүресі, 33)

Расында, (Лұт ғ.с.) оларға апатымызды ескертті. Дегенмен, олар ескертуге күмәнмен қарады.

(Қамар сүресі, 36)

(Лұт ғ.с.): «Раббым! Бұзақы елге қарсы маған жәрдем бере көр!», – деді.

(Ғанкәбут сүресі, 30)

Періштелердің Ибраһим пайғамбарға зияраты мен сүйіншілері

Расында, елшілеріміз (періштелер) Ибраһимға (ғ.с.) қош хабармен сәлем берді. Ибраһим (ғ.с.) олардың сәлемін алып сонда дереу пысырылған бұзау келтірді. (Ибраһим ғ.с.) олардың қолдарын тигізбегенін көріп, оларды жатырқады да, олардан тіксінді. Олар: «Қорықпа! Расында, біз Лұт қауымына жіберілдік», – деді.

(Һуд сүресі, 69-70)

Оларға Ибраһимнің (ғ.с.) қонақтарының да жайын айт. Сол уақытта періштелер, Ибраһимнің (ғ.с.) жанына кіріп: «Сәлем» дегенде, Ибраһим (ғ.с.): «Біз сендерден қорқамыз», – деді. (Періштелер): «Қорықпа! Біз сені білімді бір ұлмен сүйіншілейміз», – деді.

(Хижр сүресі, 51-53)

(Мұхаммед ғ.с.) саған Ибраһимнің (ғ.с.) ардақты қонақтарының (періштелердің) әңгімесі келді ме? Олар Ибраһимге (ғ.с.) кіргенде: «Сәлем» десті. Ибраһим (ғ.с.) да оларға: «Сәлем, бөгде қауым», – деді. Дереу үйіне барып, семіз бір бұзау әкелді. Оны оларға жақындатып: «Жемейсіңдер ме?» – деді. Олардан тіксініп, қорықты. Олар: «Қорықпа!» – деді де, оны білімді бір ұлмен қуантты. Сонда Ибраһимнің (ғ.с.) жұбайы, алдына ойбайлап келіп, өз бетін ұрды да: «Баладан қалған бір кемпірмін», – деді.

(Зәрият сүресі, 24-29)

Ибраһимнің (ғ.с.) түрегеп тұрған әйелі күліп жіберді. Сонда оны Ысхақ және артынан Яғқұппен қуандырдық. (Ибраһимнің жұбайы): «Әттең-ай! Мен кемпір мына ерім шал, мен туамын ба? Бұл әрине таңғажайып нәрсе!» – деді.

(Һуд сүресі, 71-72)

(Періштелер оған): «Сен Алланың әміріне таңқаласың ба? Алланың мәрхаматы мен молшылығы сендерге болсын (ей, Ибраһим отбасы). Шынында, Алла мақтауға лайық, аса жоғары».

(Һуд сүресі, 73)

(Ибраһим ғ.с.): «Маған кәрілік жеткенде қуантасындар ма? Мені неліктен сүйіншілейсіңдер?» – деді. (Періштелер): «Біз сені бір шындықпен сүйіншіледік. Енді күдер үзушілерден болма!» – деді. (Ибраһим ғ.с.): «Раббының рахметінен адасушылардан басқа кім күдер үзеді?», – деді.

(Хижр сүресі, 54-56)

Оны пайғамбарлардың ізгілерінен-Ысхақпен сүйіншіледік. Өзіне де Ысхаққа (ғ.с.) да береке бердік. Сондай-ақ екеуінің ұрпақтарынан жақсы болғандар да, өздеріне ашық зұлымдық еткендер де бар.

(Сафғат сүресі, 112-113)

Періштелердің Лұтты зиярат етуі

Елшілеріміз (жас жігіттер бейнесінде) Лұтқа (ғ.с.) келгенде (елінің сұмдығын ойлап), олардың келуімен қынжылды да, олардың салдарынан көңлі тарайып: «Бұл ауыр бір күн», – деді.

(Һуд сүресі, 77)

Елшілер Лұт семьясына келгенде, Лұт (ғ.с.) оларға: «Сөзсіз, сендер бөгде кісілерсіңдер», – деді. (Елшілер): «Жоқ, біз олардың күмәнданған азабын алып келдік», – деді. «Біз саған нақты шындықты келтірдік. Әрине, шын айтамыз». «Дереу кештің бір бөлімінде түн қатып үй-ішінді алып жөнел. Өзің олардың артында жүр. Сендерден ешкім артына қарамасын. Бұйырылған жерге жете беріңдер». (Лұт ғ.с.-ға): «Күдіксіз, олардың соңы таңменен жоғалады» деген бұйрықты білдірдік.

(Хижр сүресі, 61-66)

Лұт халқының азғындығы

Қаланың халқы (арсыздық істеу үшін) қуанысып жетті.

(Хижр сүресі, 67)

Қауымы оған жүгірісіп келді. Сондай-ақ олар бұрыннан да жаман істер істейтін еді. (Лұт ғ.с.): «Ей, халқым! Мына қыздарым, олар сендер үшін тағы таза. Енді Алладан қорқыңдар! Қонақтарым жайында мені қорламаңдар. Іштерінде бір де есті кісі жоқ па?» – деді. (Лұттың ғ.с. «мына қыздарым» дегені, елінің әйелдері еді. Өйткені, бір пайғамбар үмбетінің әкесі орнында).

(Һуд сүресі, 78)

(Лұт ғ.с.): «Рас, бұлар – менің қонағым. Мені қорламаңдар», – деді. «Алладан қорқыңдар. Мені ренжітпендер». (Олар): «Біз сені елді қорғаудан тыймап па едік?» – деді. (Лұт ғ.с.): «Егер айтқанымды істейтін болсаңдар, мыналар қыздарым», – деді.

(Хижр сүресі, 68-71)

Олар: «Сен де білесің. Қыздарыңда жұмысымыз жоқ. Расында, сен біздің нені қалайтындығымызды жақсы білесің», – деді.

(Һуд сүресі, 79)

Хз. Лұттың өз қауымын тастап кетуі

(Лұт ғ.с.): «Әттең! Сендерге төтеп берер күшім болса не бір мықты бекініске паналасам», – деді. (Елшілер): «Ей, Лұт! Расында, біз Раббыңның елшілеріміз. Олар әсте саған соқтыға алмайды. Дереу түннің бір бөлімінде үй-ішіңмен жөнел, жұбайыңнан басқа ешкім кейін қалмасын. Өйткені, еліңе келетін апат оған да жетеді. Олардың уәдесі таң. Таң жақын емес пе?», – деді.

(Һуд сүресі, 80, 81)

Лұт қауымының жойылуы

Оларға апат әміріміз келген сәтте, ол жердің үстін астына келтірдік. Сондай-ақ үстеріне ерекше әзірленіп қыздырылған тас

жаудырдық. Раббыңның қасында таңбаланған болатын. Бұл апат залымдардан ұзақ емес.

(Һуд сүресі, 82-83)

Ол жерден мүміндерді шығардық. Дегенмен, ол жерде мұсылманнан бір үйден басқа таппадық. (Лұт ғ.с. мен екі қызы). Ол арада күйзелтуші азаптан қорқушылар үшін бір ғибрат қалдырдық.

(Зәрият сүресі, 35-37)

Сол уақытта оны да, отбасын да түгел құтқардық. Бірақ қалғандардың ішіндегі бір кемпірден басқа. Сонан соң өзгелерін жоқ еттік.

(Сафғат сүресі, 134-136)

(Мұхаммед ғ.с.) Өміріңе серт! Олар, расында, мастықтарында дел-сал еді. Сонда оларды күн шыға ащы дауыс алды. Оны асты-үсті қып, үстеріне қатқан қиыршықтан тас жаудырдық. Күдіксіз, осында қырағылар үшін, әлбетте, өнегелер бар. Өйткені, ол жер жол үстінде еді. Күдіксіз, осында мүміндер үшін ғыбрат бар.

(Хижр сүресі, 72-77)

Хз. Юсып қиссасы

Расында, Біз мұны арабша Құран түрінде түсірдік, әрине, түсінерсіңдер. (Мұхаммед ғ.с.) саған бұл Құранды уахи етуімізбен өзіңе қиссалардың ең жақсысын баян етеміз. Негізінде, сен бұдан бұрын, әрине, хабарсыз едің. Сол уақытта Юсып (ғ.с.) әкесіне: «Әкетайым! Рас, мен түсімде он бір жұлдыз және күн мен айды, маған сәжде қылғанын көрдім», – деді. (Яғқұп ғ.с.): «Ей, балақайым! Түсінді туыстарыңа айтпа! Саған бір айлакерлік жасар. Расында, шайтан адам баласына ашық дұшпан», – деді. «Міне, осылайша, Раббың сені ұнатады. Саған түстердің жоруын үйретеді. Бұрынғы аталарың Ибраһим, Ысхақтарға (ғ.с.) нығметтерін тәмамдағанындай, саған және Яғқұп (ғ.с.) ұрпағына нығметін толықтастырады. Шәксіз, Раббың толық білуші, хикмет иесі». Расында, Юсып туыстарының қиссасында сұраушылар үшін өнегелер бар.

(Юсып сүресі, 2-7)

Хз. Юсыптың бауырларының қызғанышы

Олар: «Ей, әкеміз! Юсып туралы бізге сенбейтін саған не болды? Әрине, оған қамқормыз», – десті. «Ертең оны бізбен бірге жібер. Тамақтансын, ойнасын. Расында, біз оны қорғаушымыз» десті. (Яғқұп ғ.с.): «Расында, сендердің оны алып кетулерің маған уайым салады әрі сендер оған қаперсіз қалып, оны қасқыр жеуінен қорқамын», – деді. Олар: «Біз мықты бір топ бола тұра, оны қасқыр жесе, әрине, сол уақытта зиянға ұшыраушылардан болармыз», – десті. (Туыстары Юсыпты қырға алып шығып, әртүрлі аяусыз жапалар көрсетіп, қатты қинап, өлтіруге жақындайды. Ол оларға жылап-еңіреп жалбарынғандықтан өлтірмей, әкелеріне қасқыр жеді деп, қанға бояп көрсету үшін жейдесін шешіп алып, жандары ашымай, беліне жіп байлап құдыққа салбыратып тұрып, жібін кескен сәтте Алладан Жәбірейіл арқылы Юсыпқа ғ.с. пайғамбарлық келеді). Сонда олар Юсыпты алып кеткен кезде, бәрі оны құдықтың түбіне тастауға бірлесті. Оған: «Туыстарыңа әлбетте осы істеріңнің хабарын бересің. Олар сезбейді» деп уахи еттік. Олар іңірде әкелеріне жылап келді. «Ей, әкеміз! Біз жарысып кеткенде, Юсыпты нәрселеріміздің жанына тастап кетсек, сонда оны қасқыр жепті. Енді шын айтсақ та, бізге сенбейсің ғой» десті. Сондай-ақ олар оның жейдесіне өтірік қан жағып әкелді. Әкелері: «Олай емес! Сендерге нәпсілерің бір істі жақсы көрсеткен екен. Енді көркем сабыр керек. Айтқандарыңа Алладан жәрдем тіленеді», – деді.

(Юсып сүресі, 11-18)

Хз. Юсыпты керуеннің тауып алуы

(Үш күннен кейін Мәдияннан Мысырға бара жатқан керуен ада-сып, құдыққа жақын түседі). Бір жүргінші келіп, дереу сушыларын жіберді. Ол қауғасын салып: «Ой, сүйінші! Міне, бір еркек бала», – деді. Олар оны сауда малы етіп, жасырып қойды. Алла олардың не істегендерін толық біледі. Олар оны кем бағаға бірнеше теңгеге сатып жіберді. Өйткені, олар Юсыпқа ынтық емес еді.

(Юсып сүресі, 19-20)

Хз. Юсыптың сарайға кіруі

Мысырдағы оны сатып алған кісі әйеліне: «Орнын құрметтеп жақсы бақ. Мүмкін, бізге пайдасы тиер немесе бала қылып алармыз», – деді. Осылайша, Юсыпты ол жерге орналастырып, оған түстердің жоруын үйреттік. Алла Өз ісіне өктем, бірақ адамдардың көбі білмейді. Ол ержеткенде, оған даналық, білім бердік. Жақсылық істеушілерді өстіп сыйлаймыз.

(Юсып сүресі, 21-22)

Хз. Юсып және билеушінің әйелі

(Бұл Юсыпты жүргіншіден сатып алған, Мысырдың қазына уәзірі Қытпирдің әйелі Зылиха еді. Ол уақытта Мысыр патшасы Уалит ұлы Риян иман келтіреді). Юсып тұрған үйдің әйелі (Зылиха), оның көңілін өзіне тартпақшы болды да есіктерді бекітті: «Қане, кел бері!», – деді. Юсып (ғ.с.): «Аллаға сыйынамын. Ол (ерің) қожайыным мені жақсы орынға қойды. Шынында, залымдар құтылмайды», – деді. Расында, әйел одан ой қылды. Егер Раббыңның дәлелін көрмесе, Юсып та одан ой қылған болар еді. Юсыптан жамандық, арсыздықты бұруымыз үшін өстідік. Өйткені, ол ықыласты құлдарымыздан еді. Екеуі есікке жүгірді де, әйел оның жейдесін арт жағынан жыртып алып қалды. Екеуі есік алдында әйелдің қожайынына кездесіп қалып, әйел еріне: «Сенің жұбайыңа жамандық ойлаған біреудің жазасы, сөзсіз, абақты немесе жан түршігерлік азап», – деді. Юсып (ғ.с.): «Ол көңілімді өзіне тартпақшы болды», – деді. Әйел жағынан бір айғақ: «Егер Юсыптың жейдесі алдынан жыртылса, әйел шын айтты да, ол өтірікшілерден болады». «Оның жейдесі артынан жыртылса, онда әйел өтірік айтты да, ол шыншылдардан», – деп куәлік берді. Сонда оның жейдесінің арт жағынан жыртылғанын көрген ері: «Міне, бұл – әйелдер сендердің қулықтарың. Расында, сендердің амалдарың үлкен», – деді. «Юсып, мұны қоя сал! Ханым, сен күнәң үшін жарылқану тіле! Расында, сен қателесушілерденсің!» – (деді).

(Юсып сүресі, 23-29)

Хз. Юсып және қала әйелдерінің тұзағы

Қаладағы әйелдер: «Бастықтың әйелі жігітінен көңілі қыпты. Расында, біз оны ашық адасушы көреміз» деп өсектеді. Зылиха

әйелдердің өзіне сөгіс бергендіктерін естігенде; оларға шақыру жіберіп, олар үшін сүйеніп отыратын диван әзірледі де, әрбіреуіне пышақ беріп, Юсыпқа: «Шық, оларға көрін!», – деді. (Жеміс кесіп отырған әйелдер) оны көрген сәтте, бір түрлі ірі бағалап (естері шығып), өз қолдарын турады. Әйелдер: «Ой, Алла! Мынау адам емес, бұл біртүрлі құрметті періште-ақ қой» десті. (Зылиха оларға): «Ал міне, мені өсектегендерің осы. Расында, оның көңілін мен қаладым. Сонда да абырой сақтады. Және де ол әмірімді орындама-са, әлбетте, абақтыға салынып, қор болушылардан болады», – деді.

(Юсып сүресі, 30-32)

Хз. Юсыптың пәк намысы

(Юсып ғ.с.): Раббым! Бұлардың мені істеуге шақырған істерінен маған зындан сүйкімдірек (жақсырақ). Егер бұл әйелдердің сұмдықтарын менен бұрмасаң, оларға бейімдеп надандардан боламын» деп тіледі. Сонда Раббы тілегін қабыл етіп, одан әйелдердің сығандықтарын тойтарды. Өйткені, Ол – Алла толық естуші, өте білуші.

(Юсып сүресі, 33-34)

Хз. Юсыптың зынданға тасталуы

Сонан соң оларға дәлелдер көрінгеннен кейін де, оны бір мерзімге дейін абақтыға салды. Және де, Юсыппен бірге екі жігіт бірге абақтыға кірді. Ол екеуінің бірі: «Мен түсімде арақ сыққанымды көрдім», – деді. Екіншісі: «Мен төбеме нан көтеріп жүр екенмін. Одан құс жегенін көрдім. Бізге бұл түстердің жоруын айтып бер. Күдіксіз, біз сені жақсылық қылушылардан көреміз», – деді. (Юсып ғ.с. оларға): «Сендерге қоректендірілетін тамақ келмей-ақ екеуіңе түстің жоруын айтып беремін. Бұл маған Раббымның үйреткендерінен. Шынында, Аллаға сенбеген және Ақырет күніне сенбеген бір елдің дінін тастадым», – деді. «Аталарым Ибраһим, Ысқақ және Яғқұп-тардың дінін қудым. Біздің Аллаға ешбір серік қосуымыз тиісті емес. Бұл бізге әрі адам баласына Алланың бір мәрхаметі. Бірақ, адамдардың көбісі шүкіршілік қылмайды». «Ей, менің абақты жолдастарым! Бөлек-бөлек раббылар жақсы ма? Немесе әр нәрсеге өктем жалғыз Алла жақсы ма?» «Сендердің Одан өзге шоқынған нәрселерің, сендер

әрі аталарың атаған құр аттар (атаулар) ғана. Алла оларға табынуға байланысты ешбір дәлел түсірмеген. Үкім Аллаға ғана тән. Ол өзіне ғана құлшылық қылуларыңды бұйырған. Міне, осы – тұп-тура дін. Бірақ, адамдардың көбі білмейді». «Ей, абақты жолдастарым! (Бұл түс көрген екеуінің бірі патшаның сушысы, бірі аспазы екен). Біреуің қожайынына арақ ішкізеді. (Бұрынғы жұмысын істейді). Ал біреуің дереу асылып, басын құс шокиды. Міне, екеуінің жоруын сұраған іс бітті». Құтылады деп ойлаған екеуінің біреуіне: «Қожайыныңның жанында мені ескер!» – деді (Юсып ғ.с.). Сонда шайтан қожайынының алдында еске алуды ұмыттырды да, сондықтан Юсып бірнеше жыл абақтыда жатып қалды. (Бір күні) патша: «Түсімде жеті семіз сиырды жеті арық сиыр жеп жатқанын және жеті жасыл сабақтар, тағы солай қурағанын көрдім. Ей, сыбайластар! Егер түс жоритын болсаңдар, менің түсімді жорыңдар», – деді. (Олар): «Бұл шым-шытырық түс екен. Сондықтан біз мұндай түстердің жоруын білмейміз», – деді.

(Юсып сүресі, 35-44)

Хз. Юсыптың түс жоруы

Ол екеуінің құтылғаны Юсыпты бірталайдан кейін есіне алды да: «Мен сендерге оның жоруының хабарын беремін. Дереу мені абақтыға жіберіңдер», – деді. (Ол абақтыға барып): «Ей, шыншыл Юсып! Бізге жеті семіз сиырды жеті арық сиырдың жеуі және жеті жасыл сабақ пен қурағандары жайында жоруын бер. Олардың да оны білулері үшін адамдарға қайтып барайын», – деді. Юсып (ғ.с.): «Жеті жыл әдеттегіше егін егесіңдер де, сонда орғандарыңды бастырмай сабақта қойып, бірақ, аздап жейтіндеріңді ғана аласыңдар». «Тағы бұдан кейін қатты (ашаршылық жыл) келеді. Бір аздап сақтағандарыңнан басқа бұрыннан сол үшін жинағандарыңды жейсіңдер». «Ал бұдан кейін адамдар жаңбырға қанып, онда жемістердің суын сығатын жыл келеді», – деді.

(Юсып сүресі, 45-49)

Хз. Юсыптың зынданнан шығуы

(Мұны естіген) патша: «Оны маған алып келіңдер», – деді. Шабарман келген кезде, (Юсып ғ.с.): «Қожайынына қайтып бар. Ол қолдарын кескен әйелдердің мақсаттары не? Сұра! Күдіксіз, Раббым

олардың қулықтарын толық біледі», – деді. (Патша әйелдерді жинап алып): «Юсыптың көңілін алмақшы болғандарыңдағы жағыдай не еді?» – деп сұрайды. Әйелдер Алла сақтасын! Оған байланысты бір жамандық білмедік» десті. Уәзірдің әйелі де: «Міне, шындық ортаға шықты. Оның көңілін алуды мен қалаған едім. Расында , ол анық шыншылдардан», – деді.

(Юсып сүресі, 50-51)

Хз. Юсыптың Мысыр қазынасын басқаруы

Патша: «Оны маған алып келіндер. Оны өзім үшін арнаулы адам қылып алайын», – деді. Патша Юсыпқа сөйлескен сәтте: «Әрине, бүгін біздің алдымызда елеулі орның және сенімің бар», – деді. (Юсып ғ.с. патшаға): « Мені мемлекеттің қазына бастығы қыл. Өйткені, мен оны қорғауды (басқаруды) білемін», – деді. Міне, осылайша Юсыпты ол жерге орналастырдық. Қалаған жерінде отыра алады. Қалағанымызды мәрхаметімізге бөлейміз. Сондай-ақ жақсылық істеушілердің еңбегін зая қылмаймыз. Әрине, иман келтіріп, тақуа болғандардың ақыреттегі сыйлығы тағы жақсы.

(Юсып сүресі, 54-57)

Хз. Яғқұб және ұлдарының Мысырға келуі

Олар Юсыптың (ғ.с.) қасына барғанда, әке-шешесін өз қасына алды да: «Алланың қалауы бойынша Мысырға бейбіт түрде кіріңдер», – деді. Әке-шешесін таққа көтерді. Барлығы Алла үшін сәждеге жығылды. (Юсып ғ.с.): «Әй, әкетайым! Міне, бұрыңғы көрген түсімнің жоруы. Рас, оны Раббым хақиқатқа шығарды. Сондай-ақ шайтан туыстарым мен менің арамды бұзғаннан кейін, мені абақтыдан шығарып, сахарадан сендерді келтіріп, маған рас игілік етті. Күдіксіз, Раббым қалағанына өте мейірімді. Ол толық білуші, хикмет иесі». «Раббым маған патшалық бердің және түстердің жоруын үйреттің. Көктер мен жердің жаратушысы, Сен дүние, ақыретте Иемсің. Мені бой ұсынған күйде жанымды алып, игілерге қос!»

(Юсып сүресі, 99-101)

Хз. Шұғайыптың бұзылған халықпен күресі

Мәдиян еліне туыстары Шұғайыпты (ғ.с.) жібердік: «Ей, елім! Аллаға құлшылық қылыңдар. Сендердің Одан басқа тәңірлерің жоқ. Сендерге Раббыларыңнан ашық бір дәлел келді. Енді өлшеуді, тартуды толық орындаңдар. Адамдардың нәрселерін кемітпеңдер. Түзетілгеннен кейін жер жүзінде бүліншілік қылмаңдар. Егер иман келтірген болсаңдар, сендерге осы істерің жақсы», – деді.

(Азраф сүресі, 85)

Мәдиянға туыстары Шұғайыпты жібердік: «Ей, елім! Аллаға құлшылық қылыңдар. Сендердің Одан басқа тәңірлерің жоқ. Сондай-ақ өлшеуді, таразыны кемітпеңдер. Расында, мен сендерді молшылық ішінде көремін. Күдіксіз, мен сендерге байланысты тырп еткізбейтін күннің азабынан қорқамын», – деді. «Ей, елім! Өлшеуді, тартуды толық орындаңдар, адамдардың нәрселерін кемітпеңдер! Сондай-ақ жер жүзінде бұзғыншы болып жүрмеңдер». «Егер нанатын болсаңдар, сендерге Алланың қалдырған халал нәрсесі қайырлы. Мен сендерге күзетші емеспін».

(Һуд сүресі, 84-86)

Қауымының хз. Шұғайыпқа сес көрсетуі

Елінің ішінен қарсы болған бастықтары: «Егер Шұғайыпқа ілессеңдер, сол уақытта анық зиян етушілерден боласыңдар», – деді.

(Азраф сүресі, 90)

(Шұғайып ғ.с.): «Ей, халқым! Сендерге Алладан ағайыным қадырлы ма? Алланы мүлде арқаларыңның артына тастадыңдар. Расында, Раббым не істегендеріңді толық білуші», – деді. «Ей, халқым! Қолдарыңнан келгенін істеңдер, мен де істеймін. (Міндетімді атқарамын). Жақында қорлаушы азаптың кімге келетінін және кімнің өтірікші екенін білесіңдер. Енді бақылаңдар! Әрине, мен де сендермен бірге бақылаушымын», – деді.

(Һуд сүресі, 92-93)

Мәдиән қауымының жойылуы

Шұғайыпты (ғ.с.) жасынға шығарғандар, тіпті жұрттарында болмағандай болды. Сондай-ақ Шұғайыпты (ғ.с.) жасынға шығарғандар зиян тартты. Сонда ол олардан бет бұрып: «Ей, елім! Расында, мен сендерге Раббымның нұсқауларын жалғастырдым әрі сендерге үгіт еттім. Ал енді қарсы болған бір елге қайтып қайғырамын?», – деді.

(Азраф сүресі, 92-93)

Хз. Мұса мен Харұн қиссасы

(Мұхаммед ғ.с.) саған Мұса (ғ.с.) мен Перғауынның қиссасын сенетін ел үшін дұрыс оқимыз.

(Қасас сүресі, 3)

Хз. Мұса мен Харұнның Перғауынды иманға шақыруы

«Дереу екеуің Перғауынға барып: «Біз бүкіл әлем Раббының елшісіміз» деңдер», – деді.

(Шұғара сүресі, 16)

Перғауынның алғашқы қасарысуы

Перғауын: «Сені бала қылып асырамадық па? Өміріңнен неше жыл арамызда болмадың ба?». «Ол қыларыңды қылдың. Сен шүкірлік қылмайтындардансың», – деді. (Мұса ғ.с.): «Мен ол істі істеген кезде, қателескен едім», – деді. «Сондықтан сендерден қорқып, өздеріңнен қаштым. Ақыры Раббым маған хикмет беріп, пайғамбарлардан қылды». «Сен Исраил ұрпақтарын құл қылып, маған міндетсіген игілігің осы».

(Шұғара сүресі, 18-22)

Хз. Мұсаның сиқыршыларды жеңуі

«Оң қолыңдағыны (таяқты) таста! Олардың жасағандарын жалмасын. Шынында, олардың жасағандары сиқыршының ғана айласы. Сиқыршы қайда барса да құтылмайды», – дедік.

(Таһа сүресі, 69)

Мұсаға: «Таяғыңды таста» деп уахи еттік. Сол сәтте таяқ олардың жасанды нәрселерін жалмай бастады. Сонда шындық ортаға қойылып, олардың істегендері босқа кетті. Сөйтіп олар сол арада жеңіліске ұшырап, қор болып қайтты.

(Азраф сүресі, 117-119)

Сиқыршылардың иман келтіруі және Перғауынның ызасы

Сонда бүкіл сиқыршылар сәждеге жығылып: «Мұса мен Һарунның Раббысына иман келтірдік», – деді. (Перғауын сиқыршыларға): «Мен сендерге рұқсат беруден бұрын иман келтірдіңдер ме? Әрине, ол сендерге сиқырды үйреткен үлкендерің екен. Енді, әлбетте, қолдарыңды да, аяқтарыңды да шадырлата (яғни, оң қол мен сол аяқтарыңды және сол қол мен оң аяқтарыңды айқаштап) кесемін. Және сендерді құрманың бұтақтарына асамын. Сөйтіп, қайсымыздың азабымыз қатты да тұрақты екенін жақсы білесіңдер», – деді. Олар: «Бізге келген ашық мұғжизалардан, сондай-ақ бізді жаратқаннан сені артық көре алмаймыз. Дереу не үкім берсең бер. Әрине, сен осы дүниеде ғана ықпал жүргізе аласың», – деді. «Күдіксіз, біз қателіктерімізді және сен бізді зорлаған сиқырды кешіруі үшін Раббымызға иман келтірдік. Сондай-ақ Алла қайырлы да тұрақты», – деді.

(Таһа сүресі, 70-73)

Перғауын мен оның әскерінің жойылуы

Исраил ұрпақтарын теңізден өткіздік. Сонда Перғауын және әскерлері жауыздық, дұшпандықпен оларды қуды. Ақыры ол (перғауын) суға батар сәтте: «Исраил ұрпақтары иман келтірген Тәңірден басқа тәңір жоқтығына иман келтірдім. Мен де бой ұсынушылардан болдым», – деді. «Енді ғана сендің бе? Расында, сен бұрын қарсы келген бұзақылардан болған едің...». «Сенен кейінгіге үлгі болуы үшін дененді (жансыз түрде) құтқарамыз. Расында, адамдардың көбі аяттарымыздан хабарсыз».

(Юныс сүресі, 90-92)

Хз. Мұсаға Тәураттың берілуі

Мұсаға (ғ.с.) (Тәурат) тақтайларында әр нәрсені үгіт түрінде ашалап жазған едік: «Сонда оны мықты ұста және еліңе әмір ет.

Оның көркем нұсқауларын алсын. Саған бұзақылардың жұртын көрсетемін?».

(Азраф сүресі, 145)

Хз. Дәуіттің қиссасы

Таулар мен құстардың Хз. Дәуітке бағынуы

Расында, Дәуітке (ғ.с.) Өз жанымыздан ізгілік бердік: «Ей, таулар, құстар! Онымен бірге үн қосыңдар» (дедік). Және оған темірді жұмсаптық. (Дәуіттің ғ.с. мұғжизалары; ол тәсбих айтқанда таулар, құстар ән қосып, қолында қара темір жұмсап, одан аспаптар жасайды).

(Сәбә сүресі, 10)

Рас, оған тауларды бағындырдық. Олар онымен бірге іңірде әрі сәскеде Алланы дәріптейтін еді. Оған құсты тобымен бағындырдық. Барлығы Алланы дәріптеуші еді.

(Сад сүресі, 18-19)

Хз. Сүлейменнің пайғамбарлығы

Сүлеймен Дәуітке (ғ.с.) мұрагер болды да: «Ей, адамдар! Бізге құс тілі үйретілді. Сондай-ақ бізге әр нәрсе берілді. Рас, бұл, әлбетте, ашық бір артықшылық».

(Нәміл сүресі, 16)

Желді бағындыруы

Сүлейменге (ғ.с.) де ерте кетуі бір айлық, кешке қайтуы бір айлық (жол алатын) желдерді бағындырдық. Ол үшін еріген мыстан бұлақ ағыздық. Иә, Раббының бұйрығымен оның алдында жұмыс істейтін жындарды да бағындырдық. Олардан кім әмірімізден тайса, оған жалындаған азаптан таттырамыз.

(Сәбә сүресі, 12)

Сүлейменге (ғ.с.) қатты желді бағындырдық. Оның әмірімен біз мұбарак қылған жерге жүреді. (Сүлеймен (ғ.с.) тағы желмен ұшып Шамға, Йеменге дейін баратын еді).

(Әнбия сүресі, 81)

Жындарды базындыруу

Оған суға сүңгитін, басқа істер де істейтін жындардан да мойынсал кылдық. Сондай-ақ олардың бакылаушысы едік.

(Әнбия сүресі, 82)

Өртүрлі құрылыс жасаушы және сүңгігіш шайтандарды бағындырдық. Ал басқа біреулері шынжырларда матаулы еді.

(Сад сүресі, 37-38)

Хз. Юныс қиссасы

Хз. Юныстың қауымын тастап кетуі

Юнысты есіңе ал. Сол уақытта ашуланып кетіп қалды да, Біздің еш тарлық қылмауымызды ойлап, сонда қараңғылықтар ішінде (балықтың қарнында): «Сенен басқа ешбір тәңір жоқ. Сен Пәксің. Шын мәнінде, мен қателесушілерден болдым», – деп жалбарынды. (Айтқанына көнбеген еліне ашуланып, бет алды кетіп, бір кемеге отырғанда балық жұтады).

(Әнбия сүресі, 87)

Сол уақытта ол толы кемеге қашқан еді. (Еліне кейіп, кемеге барып түскенде; кеме ауырлап жүре алмай, шар салғанда соған шығады). Шар салғанда ол жеңіліске ұшырады. (Қарғып теңізге түсті). Сонда оны балық жұтты. Ол айыпталған еді.

(Саффат сүресі, 140-142)

Хз. Юныстың балық қарнындағы дұғасы

Юнысты есіңе ал. Сол уақытта ашуланып, кетіп қалды да біздің еш тарлық қылмауымызды ойлап, сонда қараңғылықтар ішінде (балықтың қарнында): «Сенен басқа ешбір тәңір жоқ. Сен Пәксің. Шын мәнінде, мен қателесушілерден болдым», – деп жалбарынды. (Айтқанына көнбеген еліне ашуланып бет алды кетіп, бір кемеге отырғанда балық жұтады). Тілегін қабыл етіп, оны қайғыдан құтқардық. Міне, иман келтіргендерді сөйтіп құтқарамыз.

(Әнбия сүресі, 87-88)

Егер ол Алланы рас дәріптеушілерден болмаса еді: Әрине, қайта тірілетін күнге дейін балықтың қарнында қалған болар еді. Сонда оны қырға шығарып тастадық. Ол науқас еді. Оның үстіне жапырақты бір ағаш өсірдік.

(Сафғат сүресі, 143-146)

Хз. Мәриямға Жәбірейіл періштенің көрінуі және ұл сүйіншілеуі

(Мұхаммед ғ.с.) Құрандағы Мәриямды айтып бер. Сол уақытта ол, тұрған үйінің шығыс жағындағы бір орынға жекеленіп барды. Сонда олардың бер жағынан шымылдық ұстап қойған еді. Сондай-ақ оған рұхымызды (Жәбірейілді) жібердік те, ол оған толық адам бейнесінде көрінді. (Мәриям): «Егер сен тақуа болсаң да, сенен Аллаға сыйынамын», – деді. (Рұх): «Мен саған бір таза бала беруге жіберілген Раббыңның елшісімін», – деді.

(Мәриям сүресі, 16-19)

Сол уақытта періштелер: «Ей, Мәриям! Расында, Алла сені Өз тарапынан бір сөзбен қуантады; оның аты – Мәсих Ғиса Мәриям ұлы, дүние-ақыретте беделді, сондай-ақ Аллаға жақындардан болады», – деді. Бесікте және ержеткенде адамдарға сөйлейді. Әрі игілерден болады.

(Әли Имран сүресі, 45-46)

Мәриям: «Маған бір адам жұғыспаса, менде қалайша бала болады? Сондай-ақ суық жолда болмасам», – деді. (Жәбірейіл ғ.с.): «Ол, солайша», – деді. Өйткені, Раббың: «Бұл – Маған оңай. Мен тараптан адам баласына бір үлгі әрі бір мәрхамет. Бұл біткен бір іс еді», – деді. Мәриям ол балаға жүкті болып, соныменен ұзақ бір жерге кетті.

(Мәриям сүресі, 20-22)

Хз. Мәриямға жала жабылуы

Сонда баланы көтеріп еліне келді. Олар: «Ей, Мәриям! Расында, сен өрескел бір нәрсе келтірдің», – деді. «Ей, Һарұнның қарындасы! (Сонымен рулас қыз). Әкең де жаман кісі емес, шешең де жаман жолда емес еді».

(Мәриям сүресі, 27-28)

Хз. Исаның бесікте сөйлеуі

Мәриям баланы көрсетті. Олар: «Бесіктегі бір бөбекпен қайтып сөйлесеміз?», – деді. (Бала): «Рас, мен – Алланың құлымын. Маған кітап беріп, пайғамбар қылды», – деді. «Сондай-ақ мені қайда болсам да құтты етті де, тіршілігім бойынша намазды, зекетті орындауға бұйырды». «(Мені) шешеме мейірімді етіп, бір зорлықшыл және қиқар қылмады». «Маған туылған күнімде, өлер күнімде және тірілтіліп тұрғызылатын күнімде амандық болады». Міне, осы – олар шүбәланған Мәриям ұлы Ғиса (ғ.с.) жайындағы Алланың хақ сөзі.

(Мәриәм сүресі, 29-34)

Хз. Исаның мұғжизалары

Сондай-ақ оны Израил ұрпақтарына елші қылады: «Шын мәнінде, сендерге Раббыларыңнан мұғжизамен келдім. Сендерге құстың мүсіні сияқты жасап, оны үрлеймін. Сонда Алланың бұйрығынша құс болады. Және Алланың бұйрығынша, анадан тума соқырды, алапесті жазып, өлікті тірілтемін әрі үйлеріңде не жеп нені қойғандарыңнан хабар беремін. Расында, бұл жағдайда сендер үшін әрине үлгі бар. Егер иман келтірген болсаңдар». «Сондай-ақ сендерге алдымдағы Тәуратты растаушы әрі Раббыларыңнан сендерге арам етілген кей нәрселерді халал ететін аят келтірдім. Алладан қорқындар да, маған бой ұсынындар» (деді). «Негізінен, Алла менің де Раббым, сендердің де Раббыларың. Оған құлшылық қылындар, тура жол осы».

(Әли Имран сүресі, 49-51)

Сол уақытта Мәриям ұлы Ғиса (ғ.с.): «Ей, Израил ұрпақтары! Шын мәнінде, мен сендерге Алланың елшісімін, алдымдағы Тәуратты растаушы және менен кейін келетін «Ахмед» атты пайғамбарменен сүйіншілеймін», – деген еді. Бірақ, олар (ол айтылған) пайғамбар, оларға ашық дәлелдермен келген кезде: «Бұл ашық жады (сиқырлық)», – деді.

(Саф сүресі, 6)

Хз. Мұхаммед пайғамбар

Хз. Мұхаммедтің дүниеге келетіні жайындағы сүйінші хабарлар

«Раббымыз, ұрпағымыздың ішіне өздерінен, оларға аяттарыңды оқитын, Кітапты әрі үкімдерін үйретіп, оларды тазартатын бір елші жібергейсің, күдіксіз, Сен өзің ғана аса үстем, өте данасың» (деп жалбарынды. Ибраһимнің ғ.с. тілегі бойынша Мұхаммед ғ.с. елші болып келді).

(Бақара, 129)

Біз өздеріне кітап бергендер, оны (Мұхаммедті ғ.с.) ұлдарын танығандай таныйды. Сондай өздеріне зиян еткендер, олар сенбейді.

(Әнғам, 20)

Олар сондай жандарындағы Тәуратта және Інжілде жазулы жіберілген, умми (жазу-оқуды білмейтін) пайғамбарға ергендер. Ол оларды жақсылыққа бұйырып, жамандықтан тыяды. Жақсы нәрселерді халал, жаман нәрселерді арам қылады. Олардың үстеріндегі ауыр жүктерді (түсіріп) шиелініскен нәрселерді шешеді. Енді соған (Мұхаммедке ғ.с.) сенгендер, олар оған құрмет етіп әрі оған көмек көрсеткендер, сондай-ақ оған түсірілген нұрға (Құранға) ергендер, міне, солар – құтылушылар.

(Азраф, 157)

Рас, ол бұрынғылардың кітаптарында да бар еді.

(Шұғара, 196)

Израил ұрпақтарының ғалымдарының бұны білулері, олар үшін бір дәлел болмай ма?

(Шұғара, 197)

(Мұхаммед ғ.с.) оларға: «Көрдiңдер ме? Егер де Құран Алланың қасынан болып, сендер оған қарсы болсаңдар; сондай-ақ Израил ұрпақтарынан бір куә, осы сияқтыға (Тәуратқа) куә болып, кейін иман келтірсе де, сендер менменсiсiңдер, күдіксіз, Алла залым елдi тура жолға салмайды.

(Ахқаф, 10)

Сол уақытта Мәриям ұлы Ғиса (ғ.с.): «Ей, Израил ұрпақтары! Шын мәнінде, мен сендерге Алланың елшісімін, алдымдағы Тәуратты растаушы және менен кейін келетін «Ахмед» атты пайғамбарменен сүйіншілеймін» деген еді. Бірақ, олар (ол айтылған) пайғамбар оларға ашық дәлелдермен келген кезде: «Бұл ашық жады (сиқырлық, көзбояушылық)», – деді.

(Саф, 6)

Хз. Мұхаммедтің Тәураттағы сипаттары

Мұхаммед (ғ.с.) – Алланың елшісі. Онымен бірге болғандар, қарсы келгендерге қатаңырақ, өзара тым мейірімді. Оларды рүкүғда, сәждеде көресің. Олар Алладан мәрхамет әрі ризалық тілейді. Олардың жүздерінде сәжделердің ізінің дерегі бар. Олардың Тәуратта да сипаттары, Інжілде де сипаттары бар; бұл бас жарып, сонан соң қуаттанып, жуандап, өз сабағында тік тұрған егін сияқты. Бұл (мысал) егіншілерді таңырқатып, онымен имансыздарды ызаландыру үшін. Алла олардан иман келтіріп, ізгі іс істегендерге жарылқау, зор сыйлық уәде етті.

(Фатх, 29)

Хз. Мұхаммедке Құранның түсірілуі

(Мұхаммед ғ.с.) әлбетте, Біз саған қайталанып оқылатын жеті аятты (Фатиха сүресін) және ұлы Құранды бердік.

(Хижр сүресі, 87)

Мұғжизалармен, кітаптармен (пайғамбарлар жібердік). Саған да адамдар үшін түсірілгенді ашық баян етерсің деп Құранды түсірдік. Әрине, олар түсінер.

(Нахыл сүресі, 44)

(Мұхаммед ғ.с.) саған шынайы түрде Құранды өзінен бұрыңғы кітаптарды растаушы және оларды қорғаушы түрінде түсірдік. Олардың араларына Алланың өзіне түсіргенімен үкім қыл. Өзіңе келген шындықтан айрылып, олардың ойларына еліктеме! Сендердің әрбіреулерің үшін бір жол-жоба қойдық. Егер Алла қаласа еді, барлығыңды бір-ақ үмбет қылар еді. Алайда сендерге берген жол-

жобаларында сынамақшы. Ендеше, жақсылыққа жарысындар. Біртұтас барар жерлерің Алла жақ. Ол сендердің таласқан нәрселеріңді білдіреді. Олардың араларына Алланың түсіргенімен үкім ет. Олардың ойларына ілеспе және саған Алла түсірген кей үкімдерден сені бұзуларынан сақтан! Егер олар жүз бұрса, күдіксіз, Алла оларды кей күнәлары себепті қайғыға ұшыратуды қалайды деп біл. Расында, адамдардың көбі бұзық.

(Мәидә сүресі, 48-49)

Алиман келтіріп, ізгі іс істегендердің, сондай-ақ Мұхаммедке (ғ.с.) Раббы тарапынан ол шындықпен түсірілгенге иман келтіргендердің, Алла жамандықтарын жойып, жағдайларын түзелтті.

(Мұхаммед сүресі, 2)

Батып бара жатқан жұлдыздарға серт. Жолдастарың (Мұхаммед ғ.с.) адаспады да, ауытқымады. Ол өз ойынан сөйлемейді. Сөйлегені көкейіне салынған уахи ғана. Оған оны өте күшті (Жәбірейіл ғ.с.) үйретті. Ол қуат иесі (Жәбірейіл өз бейнесінде) тура тұрды. (Бұл көрініс Хыра тауында болған). Ол жоғары көк жиекте еді.

(Нәжім сүресі, 1-7)

Хз. Мұхаммед – Алланың елшісі және пайғамбарлардың соңғысы

Мұхаммед (ғ.с.) сендерден ешбір еркектің әкесі емес. Бірақ, Алланың елшісі және пайғамбарлардың соңы. Алла әр нәрсені толық білуші.

(Ахзаб сүресі, 40)

(Мұхаммед ғ.с.) шәксіз, сен анық елшілерденсің. Тура жолдасың.

(Ясин сүресі, 3-4)

Хз. Мұхаммедтің пенделік сипаты

«Шынында, мен де сендер сияқты адаммын. Маған Тәңірлерің бір-ақ Тәңір екендігі уахи етілуде. Сондай-ақ кім Раббысына жолығуды үміт етсе, сонда түзу іс істеп, Раббысына істеген құлшылығыңда, Оған ешкімді ортақ етпесін» де.

(Кәһф сүресі, 110)

Хз. Мұхаммед (с.ғ.с.) тұл-тура жолда

(Мұхаммед ғ.с.) шәксіз, сен анық елшілерденсің. Тура жолдасың.
(Ясин сүресі, 3-4)

(Мұхаммед ғ.с.) саған осылайша әмірімізден бір «Рұх» (Құран) уахи еттік. Сен (Кітап не? Иман не?) білмейтін едің. Бірақ, Құранды нұр қылып, онымен құлдарымыздан кімді қаласақ тура жолға саламыз. Расында, сен тура жолға бастайсың.

(Шура сүресі, 52)

(Мұхаммед ғ.с.) сен сондай өзіңе уахи етілген Құранға жабыс. Сен, шын мәнінде, тура жолдасың.

(Зухруф сүресі, 43)

(Мұхаммед ғ.с.) сөзсіз, сені ашық жеңіске ие қылдық. Алла өткен әрі келешектегі күнәнді жарылқау, саған деген нығметін тәмамдау және саған тура жол көрсету үшін, тағы саған үстем бір нұсрат (жәрдем) берер.

(Фатх сүресі, 1-3)

Мекке құрайыш тайпасының қыспақ жасауы

(Мұхаммед ғ.с.) олардан саған кейбіреулері құлақ салады. Бірақ, олардың жүректеріне ұқпайтын қалтқы қойдық әрі құлақтарында керендік бар. Олар әр мұғжизаны көрсе де сенбейді. Тіпті саған келсе, олар сөз таластырады да, қарсы болғандар: «Бұл (Құран) бұрынғылардың ертегілерінен басқа еш нәрсе емес», – дейді.

(Әнғам, 25)

Олар (адамдарды) тосады да, өздері де одан ұзақтасады. Сөйтіп, өздерін жояды. Бірақ, олар сенбейді.

(Әнғам, 26)

Расында, білеміз, күдіксіз, олардың айтқандары сені кейітеді. Олар сені өтірікке санап отырған жоқ. Бірақ, залымдар Алланың аяттарына қарсы келеді.

(Әнғам, 33)

Егер саған олардың жүз бұрулары ауыр келсе, қане! Қолыңнан келсе, жерде бір тесік немесе көкте бір саты іздеп тауып бір мұғжиза келтір! (Мұғжиза келтіру пайғамбарлардың еркінде емес. Алланың қалауы бойынша болады). Егер Алла қаласа еді, оларды туралыққа жинар еді. Ендеше, сен надандардан болма.

(Әнғам, 35)

(Мұхаммед ғ.с.): «Шынында, мен Раббым тарапынан ашық дәлел үстіндемін. Сендер оны жалғандадыңдар. Сендер жедел тілеген (азап) менде жоқ. Билік Аллаға ғана тән. Ол туралықпен үкім етеді. Және Ол үкім етушілердің ең жақсысы» де.

(Әнғам, 57)

(Құранды) хақиқат бола тұра, ұлтың жасынға шығарды. (Мұхаммед ғ.с.): «Сендерге уәкіл емеспін», – де.

(Әнғам, 66)

(Мұхаммед ғ.с.): «Ей, елім! Шамаларыңша істендер. Әрине, мен де істеушімін. Соңғы жұрт кімдікі болады? Тез білесіңдер. Расында, зұлымдар құтылмайды», – де.

(Әнғам, 135)

Исра және Миграж оқиғасы

Құлын (Мұхаммедті ғ.с.) бір түні өзіне белгілерімізді көрсету үшін Месжід Ақсаға апарған Алла әртүрлі кемшіліктен пәк. Шәксіз, Ол естуші, білуші. (Мұхаммед ғ.с. бір түні Жәбірейіл ғ.с. арқылы Бұраққа мінгізіліп, Месжід Харамнан Месжід Ақсаға апарылып, ол арадан да көкке шығарылып, бір демде адам баласының өлшеулі сезімінен тыс дәрежеге ие болып қайтқан «Миграж» уақиғасы).

(Исра, 1)

Хз. Мұхаммедтің Меккеден шығуы

Егер сендер пайғамбарға жәрдем етпесеңдер де, оны кәпірлер Меккеден шығарған кезде; үңгірдегі екеудің бірі болған сәтте оған Алла жәрдем еткен. Сол уақытта (Мұхаммед ғ.с.) жолдасына (Хазірет Әбу бекірге): «Кейіме! Расында, Алла бізбен бірге» дегенде, Алла

оған тоқтау салды. Сондай-ақ оны сендер көрмейтін әскерлермен қолдады. Сөйтіп, кәпірлердің сөзін төмендетті. Алланың сөзі жоғары. Алла өте үстем, хикмет иесі.

(Тәубе сүресі, 40)

Хз. Мұхаммед және асхабының Меккені жаулап алуы

(Мұхаммед ғ.с.) сөзсіз, сені ашық жеңіске ие қылдық. Алла өткен әрі келешектегі күнәнді жарылқау, саған деген нығметін тәмамдау және саған тура жол көрсету үшін, тағы саған үстем бір нұсрат берер.

(Фатх, 1-3)

Расында, Алла пайғамбарының түсін хақиқат бойынша тура шығарды. Алла қаласа аман-есен, әлбетте, Месжід Харамға шаштарыңды алдырып, не қысқартып бейбіт кіресіндер. Алла сендердің білмеген нәрселеріңді білген еді. Сондықтан бұдан өзге бір жақын жеңіс нәсіп етті.

(Фатх, 27)

(Мұхаммед ғ.с.) Алланың жәрдемі және жеңіс келген кезде; Адамдардың Алланың дініне топ-тобымен кіргенін көресің. Енді Раббыңды мақтай дәріптеп, Одан жарылқау тіле. Негізінен, Алла тәубені өте қабыл етуші.

(Наср, 1-3)

Хз. Мұхаммедтің ерекшеліктері

Мұхаммед (ғ.с.) бір елші ғана, одан бұрын да елшілер өткен. Ал сонда ол өлсе не өлтірілсе, сендер сонда өкше (із)-леріңе айналасыңдар ма? (Қайта дінсіз боласыңдар ма?) Кім өкше ізіне (кері) қайтса, Аллаға ешбір зиян келтірмейді. Сондай-ақ, Алла шүкір етушілерді сыйлайды.

(Әли Имран, 144)

Мұхаммед (ғ.с.) сендерден ешбір еркектің әкесі емес. Бірақ, Алланың елшісі және пайғамбарлардың соңы. Алла әр нәрсені толық білуші.

(Ахзаб, 40)

Мұхаммед (ғ.с.) – Алланың елшісі. Онымен бірге болғандар, қарсы келгендерге қатаңырақ, өзара тым мейірімді. Оларды рүкүғда, сәждеде көресің. Олар Алладан мәрхамет әрі ризалық тілейді. Олардың жүздерінде сәжделердің ізінің дерегі бар. Олардың Тәуратта да сипаттары, Інжілде де сипаттары бар; бұл бас жарып, сонан соң қуаттанып, жуандап, өз сабағында тік тұрған егін сияқты. Бұл (мысал) егіншілерді таңырқатып, онымен имансыздарды ызаландыру үшін. Алла олардан иман келтіріп, ізгі іс істегендерге жарылқау, зор сыйлық уәде етті.

(Фатх, 29)

Хз. Мұхаммедтің мінез-құлқы

Расында, сендерге іштеріңнен ардақты бір пайғамбар келді. Оған қиналуларың ауыр тиеді. Сендерге өте ынтық, мүміндерге өте жұмсақ, ерекше мейірімді.

(Тәубе, 128)

Шын мәнінде, сен, әлбетте, ұлы мінезге иесің.

(Қалам, 4)

Хз. Мұхаммедтің кішіпейілділігі

(Ей, Мұхаммед ғ.с. оларға) айт: «Жанымда Алланың қазынасы бар демеймін, көместі де білмеймін. Және сендерге періштемін де демеймін. Мен өзіме уахи етілгенге ғана ілесемін. Көзді мен көзсіз тең бе? Ойламайсындар ма?», – де.

(Әнғам, 50)

Мен сендерге: «Жанымда Алланың қазыналары бар демеймін де, көместі де білмеймін. Мен бір періштемін де демеймін. Сондай-ақ көздеріңе ілмейтіндерге: «Алла әсте жақсылық қылмайды» демеймін. «Алла олардың ішіндегілерді жақсы біледі. Ол уақытта мен залымдардан болармын» (деді).

(Һуд, 31)

Хз. Мұхаммедтің дүниеге қызықпауы

Біз олардың кейбіреуіне сынау үшін берген дүние тіршілігінің ғана сәні түріндегі нәрселерге көзінді сүзбе. Раббыңның несібесі қайырлы да, тұрақты.

(Таһа, 131)

Хз. Мұхаммедтің мейірімділігі

(Мұхаммед ғ.с.) оларға Алланың мейірімі бойынша, жұмсақ сынай байқаттың. Егер тұрпайы, қатал жүректі болсаң еді, әрине, олар маңайыңнан тарқап кетер еді. Сондықтан оларды кешірім етіп, олар үшін жарылқау тіле де, іс жөнінде олармен кеңес қыл. Сонда қашан қарар берсең, Аллаға тәуекел ет. Негізінен, Алла тәуекелшілерді жақсы көреді.

(Әли Имран, 159)

Олардың кейбіреуі пайғамбарға: «Ол бір құлақ (не болса соны тыңдайды)» деп жапа береді. (Мұхаммед ғ.с.) оларға: «Ол сендер үшін қайырлы бір құлақ, Аллаға иман келтіреді де, мұсылмандарға сенеді. Сондай-ақ сендерден иман келтіргендер үшін бір рахмет. Алланың елшісіне жапа бергендерге күйзелтуші азап бар».

(Тәубе, 61)

Расында, сендерге іштеріңнен ардақты бір Пайғамбар келді. Оған қиналуларың ауыр тиеді. Сендерге өте ынтық, мүміндерге өте жұмсақ, ерекше мейірімді.

(Тәубе, 128)

Хз. Мұхаммедтің тақуалығы

(Мұхаммед ғ.с.): «Егер Раббыма қарсы келсем ұлы күннің азабынан қорқамын» де.

(Әнғам, 15)

Сондай-ақ оларға аяттарымыз ашық дәлел түрінде оқылған кезде, сондай Бізге кездесуді үміт етпегендер: «Бұдан басқа бір Құран келтір немесе мұны ауыстыр!», – деді. (Мұхаммед ғ.с.): «Оны өз

тарапымнан өзгертуіме болмайды. Мен өзіме уахи етілгенге ғана еремін. Расында, мен Раббыма қарсы келсем, ұлы күннің азабынан қорқамын» де.

(Юныс, 15)

ТӨРТІНШІ ТАРАУ. ЖЫН, ШАЙТАН ЖӘНЕ ПЕРІШТЕЛЕР

Жындар Аллаға құлшылық ету үшін жаратылған

Жын мен адамзатты өзіме құлшылық қылулары үшін ғана жараттым.

(Зәрият сүресі, 56)

Жындар оттан жаратылған

Жындарды да (адамнан бұрын) түтінсіз оттан жаратқан едік.

(Хижр сүресі, 27)

Жындардың күші шектеулі

Ей, жын мен адамзат тобы! Көктер мен жердің шектерінен өтуге шамаларың келсе, өтіңдер. Өте алмайсыңдар! Бірақ, бір қуатпен өте аласыңдар. Ендеше, Раббыларыңның қай нығметтерін өтірік дейсіңдер? Сендерге түтінсіз жалын, отсыз түтін жіберіледі. Өздеріңді құтқара алмайсыңдар.

(Рахман сүресі, 33-35)

Имансыздардың жынды Аллаға ортақ қосуы

Және де олар Алла жаратқан жындарды Оған теңеді. Және олар білместіктен, Оған ұлдар, қыздар ұйғарды. Ол олардың сипаттағандарынан пәк, жоғары.

(Әнғам сүресі, 100)

Адамдардың кейбірінің жындарға табынуы

(Періштелер): «Сен пәксің! Біздің иеміз олар емес, Сенсің. Бәлкім, олар жынға табынатын еді. Олардың көбі соларға сенуші еді», – дейді.

(Сәбә сүресі, 41)

Жындардың ішінде пайғамбарларға дұшпандық жасайтындары бар

Осылайша, әр пайғамбарға адамдардың және жынның шайтандарынан дұшпан қылдық. Олар алдап бір-біріне жалтыраған сөздерді сыбырлайды. Раббың қаласа еді, олар оны жасамас еді. Оларды жасанды сөздерімен қойып қой. Олар, ақыретке сенбегендердің көңілдері оған ауып разы болсын да, істеген күнәларын істей берсін (деп күңкілдейді).

(Әнғам сүресі, 112-113)

Жындардың имансыздары тозақы

Егер қаласақ еді, әркімді тура жолға салар едік. Бірақ Менен: «Тозақты бүтіндей жындар, адамдармен толтырамын» деген сөз болған. (Бұлар шайтандар мен оларға ерген адамдар).

(Сәжде сүресі, 13)

(Алла Қияметте оларға): «Сендерден бұрынғы өткен, тозақтағы жын және адамдар тобының ішіне кіріңдер», – дейді. Әр топ тозаққа кірген сәтте, өз туысын (алдыңғы жолдасын) қарғайды. Барлығы онда жиналғанда, артқылары алдындағыларына: «Раббымыз! Осылар бізді адастырған. Сондықтан оларға тозақ отынан екі есе азап бер» дейді. (Алла): «Әркімге екі есе азап бар. Бірақ, сендер білмейсіңдер», – дейді.

(Ағраф сүресі, 38)

Рас, тозақ үшін де көптеген жын, адамдар жараттық. Олардың жүректері бар, алайда олар онымен түсінбейді. Көздері бар, онымен көрмейді. Және олардың құлақтары бар, ол арқылы естімейді. Олар хайуан тәрізді, тіпті одан ары адасуда. Міне, солар мүлде қаперсіздер.

(Ағраф сүресі, 179)

Ібіліс жындар қауымынан

(Мұхаммед ғ.с.) сол уақытта періштелерге: «Адамға сәжде қылыңдар» деген едік. Ібілістен басқа бүкіл періштелер сәжде

қылған еді. Жыннан болған ол, Раббының әмірінен бас тартты. Сонда да менен гөрі оның ұрпақтарын дос етіп аласыңдар ма. Олар болса, сендерге дұшпан. (Алла тұрып, шайтанды дос көру). Залымдар үшін нендей жаман өзгеріс!

(Кәһф сүресі, 50)

Ібіліс шайтанның бас көтеруі

Сол уақытта періштелерге: «Адамға сәжде қылыңдар!» – дедік. Сонда олар дереу сәжде қылды. Бірақ, Ібіліс сәжде қылмай: «Балшықтан жаратқаныңа сәжде қыламын ба?», – деді. Ібіліс: «Осы менен ардақты қылғаныңды көрдің бе? Егер мені Қиямет күніне дейін кешіктірсең, әлбетте, ұрпақтарының өте азынан басқасын қырыма бір аламын», – деді.

(Исра сүресі, 61-62)

(Алла): «Ей, Ібіліс! Сен неге сәжде қылушылармен бірге болмадың», – деді. (Ібіліс): «Сен бейнеленген қара балшықтың кеуіп, сыңғырлағанынан жаратқан адамға сәжде етуіме болмайды», – деді. «Шынында, саған Қиямет күніне дейін лағынет бар».

(Хижр сүресі, 32-35)

(Алла Ібіліске): «Саған Мен әмір еткенде, сені сәжде етуден не тыйды?» – деді. Ол: «Мен одан артықпын. Мені оттан жаратып, оны балшықтан жараттың», – деді. (Алла): «Онда ол жерден түс. Онда сенің менменсуіңе болмайды. Дереу шық, қор болушылардансың», – деді.

(Ағраф сүресі, 12-13)

Шайтанның күпірлігі және ант ішуі

(Ібіліс): «Ендеше, Раббым! Маған қайта тірілетін күнге дейін кеңшілік бер», – деді. (Алла Ібіліске): «Расында, саған кеңшілік берілді», – деді. «Белгілі бір мерзімге дейін».

(Хижр сүресі, 36-38)

(Ібіліс): «Қайта тірілетін күнге дейін мұрса бер», – деді.

(Ағраф сүресі, 14)

Кім тура жолда жүрсе, шын мәнінде, өзі үшін тура жолда жүреді. Ал кім адасса, сонда ол өз зиянына ғана адасады. Ешкім басқаның күнәсін көтермейді. Біз бір пайғамбар жібермейінше, ешкімге азап қылмаймыз.

(Исра сүресі, 15)

Ібіліс: «Осы, менен ардақты қылғаныңды көрдің бе? Егер мені Қиямет күніне дейін кешіктірсең, әлбетте, ұрпақтарының өте азынан басқасын қырыма бір аламын», – деді.

(Исра сүресі, 62)

Шайтанның ықпал-күші

(Ол): «Раббым, мені қаңғыртқандығың үшін, әлбетте, адам баласына жер жүзіндегі (жаман) нәрселерді жақсы көрсетіп, олардың барлығын адастырамын», – деді. «Бірақ, олардың ішіндегі нағыз құлдарыңды адастыра алмаймын» (деді). (Алла): «Маған келетін тура жол осы», – деді.

(Хижр сүресі, 39-41)

«Шынайы құлдарым болса, оларға ықпалың жүрмейді». Раббым уәкілдікте жетік.

(Исра сүресі, 65)

«Менің шынайы құлдарыма ықпалың жүрмейді. Бірақ, саған кім ерсе, адасқандардан болады». «Сөз жоқ, олардың бәрінің уәделі жері жәһаннам».

(Хижр сүресі, 42-43)

Шайтанның қуылуы

(Алла): «Кет! Енді олардан кім саған ерсе, сонда рас, жазаларың жәһаннам болады. Толық бір жаза» деді. «Олардан шамаң келгенін даусыңмен әуліктір. Және оларға атты, жаяу түрде келіп, байбаламдап, дүрліктір. Сондай-ақ олардың малдарына, балаларына (арамдық араластырып) ортақ бол. Оларға жалған уәде бер. Негізінде, шайтан оларға алдаудан басқа уәде бере алмайды.

(Исра сүресі, 63-64)

(Алла): «Қорланып қуылған түрде ол жерден шық. Әрине, олардан кім саған ілессе, сендердің барлықтарыңмен тозақты толтырамын», – деді.

(Азраф сүресі, 18)

Шайтанға ерудің нәтижесі

Сонда шайтан, ол екеуінің ұятты жерлерінің ашылуы үшін азғырды да: «Раббыларың сендерді осы ағаштан, екеуің періште болып кетеді немесе мәңгі қалып қояды деп ғана тыйған» деді. Және: «Шынында, мен екеуінді үгіттеушілерденмін» деп, ант ішті. Сөйтіп, екеуін алдап түсірді. Сонда екеуі ағаштан татқан сәтте ұятты жерлері ашылып кетті. Екеуі жәннат жапырақтарынан үстеріне жапсыра бастады. Раббылары екеуіне: «Екеулеріңді осы ағаштан тыймап па едім? Расында, шайтан сендерге ашық дұшпан демеп пе едім?» – деп дабыстады.

(Азраф сүресі, 20-22)

Ақыры шайтан оған азғыру жүргізіп: «Ей, Адам! Саған мәңгілік ағашын және таусылмайтын салтанатты көрсетейін бе?»,- деді. Сонда екеуі одан жеді. Дереву ұятты жерлері көрінді. Сондықтан екеуі де үстеріне жәннаттың жапырақтарын жаба бастады. Адам (ғ.с.) Раббына күнәкар болып, жолдан тайды.

(Таһа сүресі, 120-121)

Шайтанның тұзақтары

Іс біткен заман шайтан: «Расында, Алла сендерге шындықты уәде етті. Сондай-ақ мен де сендерге уәде етіп, опасыздық еттім. Негізінде, сендерді шақырғаннан басқа өктемшілігім жоқ еді. Сонда да шақыруымды қабыл алдыңдар. Ендеше, мені сөкпендер де, өздеріңді сөгіндер. Мен сендерді құтқара алмаймын. Сондай-ақ сендер де мені құтқара алмайсыңдар. Расында, бұрыннан да мені Аллаға ортақ қосуларыңа қарсы едім», – дейді. Сөз жоқ, залымдарға жан түршігерлік азап бар.

(Ибраһим сүресі, 22)

Расында, оларға деген Ібілістің ойы шынға шығып, бір-ақ топ мүміндерден басқасы, саған ілесті. Негізінде, Ібілістің оларға ешбір ықпалы жоқ еді. Бірақ, ақыретке сенген кісі мен одан күдікте болғанды ажырату үшін ғана. Раббың әр нәрсені қорғаушы.

(Сәбә сүресі, 20-21)

Шайтан тек өз достарын ғана алдайды

Негізінен, шайтан өз достарын қорқытады. Сондықтан олардан қорықпаңдар да, Менен қорқыңдар, егер мүмін болсаңдар.

(Әли Имран сүресі, 175)

Жын-шайтандар имансыздарға жақындайды

Шайтандар кімге түседі, сендерге хабар берейін бе? Олар әрбір өтірікші, күнәкарға түседі. Олар шайтандарға құлақ салады. Олардың көбі өтірікші.

(Шұғара сүресі, 221-223)

Мүміндер шайтаннан Аллаға сыйынады

«Раббым! Шайтандардың түртектерінен саған сыйынамын» де. «Раббым! Олардың жаныма келуінен де саған сыйынамын».

(Муминун сүресі, 97-98)

Сонда ол қыз тапқан сәтте: «Раббым! Шынында, мен қыз таптым», – деді. Алла оның не тапқанын біледі. Ұл қыздай емес. «Мен оның атын Мәриям қойдым. Оны да, ұрпағын да, шайтаннан Саған сыйындырамын», – деді.

(Әли Имран сүресі, 36)

Періштелердің Аллаға тағаты (бойсұнуы)

Періштелер: «Сен пәксің! Біздің Сенің үйреткеніңнен басқа білеріміз жоқ. Әрине, Сен толық білуші, өте данасың», – деді. (Алла): «Ей, Адам! Оларға бұлардың аттарын баян ет», – деді. Сонда (Адам ғ.с.) оларға ол заттардың аттарын айтқан сәтте, Алла: «Мен сендерге көктер мен жердің құпиясын, сендердің де көрнеу, көмес істегендеріңді білемін деп айтпадым ба?», – деді.

(Бақара сүресі, 32-33)

Оның жаратылысын тәмамдап, оған рұхымнан үрлеген (жан салған) сәтте, оған сәжде қылындар! (Бас иіндер!) Сонда періштелер тұтас сәжде қылды. Бірақ, Ібіліс сәжде қылушылармен бірге болудан бас тартты.

(Хижр сүресі, 29-31)

Құдіретті періште – Жәбірейіл

(Осы нәрселерде ашық дәлелдер бар). Негізінен, Құран әрине, бір ардақты Елшінің сөзі. Ол – күшті Елші, ғаршының Иесінің қасында беделді, ықпалды, онда сенімді (Жәбірейіл ғ.с.).

(Тақуир сүресі, 19-21)

Ол дәрежелерді көтеруші, ғаршының иесі. Жолығатын күнді ескерту үшін құлдарынан кімді қаласа, Өз бұйрығымен уахи түсіреді. (Бұл жердегі «Рұх» уахи мағынасында).

(Ғафыр сүресі, 15)

Оған оны өте күшті (Жәбірейіл ғ.с.) үйретті. Ол қуат иесі (Жәбірейіл өз бейнесінде) тура тұрды. (Бұл көрініс Хыра тауында болған). Ол жоғары көкжиекте еді.

(Нәжім сүресі, 5-7)

(Мұхаммед ғ.с.) Құрандағы Мәриямды айтып бер. Сол уақытта ол тұрған үйінің шығыс жағындағы бір орынға жекеленіп барды. Сонда олардың бер жағынан шымылдық ұстап қойған еді. Сондай-ақ оған рұхымызды (Жәбірейілді) жібердік те, ол оған толық адам бейнесінде көрінді. (Мәриям): «Егер сен тақуа болсаң да, сенен Аллаға сыйынамын», – деді. (Рұх): «Мен саған бір таза бала беруге жіберілген Раббыңның елшісімін», – деді. Мәриям: «Маған бір адам жұғыспаса, менде қалайша бала болады? Сондай-ақ суық жолда болмасам», – деді. (Жәбірейіл ғ.с.): «Ол, солайша», – деді. Өйткені, Раббың: «Бұл Маған оңай. Мен тараптан адам баласына бір үлгі әрі бір мәрхамет. Бұл біткен бір іс еді», – деді.

(Мәриям сүресі, 16-21)

Жәбірейілдің көкжиекте көрінуі

Расында, ол оны ашық көкжиекте көрді. (Мұхаммед ғ.с Жәбірейілді ғ.с. шығыс көк жиекте көрген).

(Тақуір сүресі, 23)

Жәбірейілдің Хз. Мәриямға көрінуі

(Мұхаммед ғ.с.) Құрандағы Мәриямды айтып бер. Сол уақытта ол тұрған үйінің шығыс жағындағы бір орынға жекеленіп барды. Сонда олардың бер жағынан шымылдық ұстап қойған еді. Сондай-ақ оған рұхымызды (Жәбірейілді) жібердік те, ол оған толық адам бейнесінде көрінді. (Мәриям): «Егер сен тақуа болсаң да, сенен Аллаға сыйынамын», – деді. (Рұх): «Мен саған бір таза бала беруге жіберілген Раббыңның елшісімін», – деді.

(Мәриям сүресі, 16-19)

Бақылаушы қос періштенің жақсылық пен жамандықты жазуы

Расында, адамзатты жараттық. Оған нәпсісінің не сыбырлағанын білеміз. Өйткені, Біз оған күре тамырынан да жақынбыз. Оның оңынан да, солынан да екі байқаушы отырады. Аузынан бір сөз шығарса-ақ болды, алдында аңдушы дайын.

(Қаф сүресі, 16-18)

Екі-үш-төрт қанатты елші-періштелер

Көктерді және жерді жасаған, сондай-ақ екі, үш және төрт қанатты періштелерді елші қылған Аллаға барлық мақтау лайық. Ол жаратуда қалағанын арттырады. Күдіксіз, Алланың әр нәрсеге толық күші жетуші.

(Фатыр сүресі, 1)

Жәһаннамның мықты, қатал періштелері

Ей, мүміндер! Өздерінді әрі үй-іштерінді отыны адамдар мен тастардан болған оттан қорғаңдар. Оның басындағы періштелер;

жуан денелі, қатал. Олар Алланың өздеріне берген әмірлеріне қарсы келмейді. Не бұйырылса, соны орындайды.

(Тахрим сүресі, 6)

Өлім періштелері

Әркімнің алды-артынан Алланың әмірі бойынша, өкшелеп, қорғаушы (періштелер) бар. Расында, бір қауым өзін өзгертпейінше, Алла оны өзгертпейді. Сондай-ақ, егер Алла бір қауымға бейнет тілесе, сонда оны ешбір қайтарушы жоқ. Әрі олар үшін Алладан өзге бір жәрдемші де жоқ.

(Рағьд сүресі, 11)

Періштелер олардың беттеріне, арқаларына ұрып, жандарын алғанда қалай болар еді?! Бұл, шынында, олар Алланы ашуландыратын нәрселерге еріп, Оның разылығын жек көргендіктен, Алла олардың ғамалдарын жойды.

(Мұхаммед сүресі, 27-28)

Өздеріне зұлымдық еткендердің (бұлар Меккеден көшпей қалғандар) періштелер жандарын алғанда: «Қайда едіңдер?» – деді. Олар: «Біздер бұл жерде шамасыз едік», – деді. (Періштелер): «Алланың жері кең емес пе? Сонда ол жерге көшсеңдер еді?» – деді. Міне, бұлардың орны тозақ. Неткен жаман орын.

(Нуса сүресі, 97)

Алланы жасынға шығарған немесе өзіне ешбір уахи етілмесе де: «Маған уахи етілді» деген, және: «Алла түсірген сияқтыны мен де түсірем» дегеннен кім залымырақ? (Мұхаммед ғ.с.) егер залымдарды өлім қиналысында, періштелер қолдарын созып: «Жандарыңды шығарыңдар! Бүгін Аллаға қарсы орынсыз сөйлегендерің, Оның аяттарына менменсігендерің себепті қорлаушы азаппен жазаланасыңдар» дегенде бір көрсең!

(Әнғам сүресі, 93)

Сондай өздеріне зұлымдық еткендердің періштелер жандарын аларда: «Ешбір жамандық істемеп едік» деп мойындары салбыраған болады. Олай емес. Рас, Алла сендердің істегендеріңді жақсы біледі.

Сондықтан ішінде мүлдем қалатын жәннанның есіктерінен кіріңдер. Өзін жоғары санағандардың орны нендей жаман. Сондай Алладан қорыққандарға: «Раббыларың не түсірді?», – делінсе, олар: «Игілік», – дейді. Сондай-ақ жақсылық істегендерге бұл дүниеде жақсылық бар. Әрине, ақырет жұрты тағы жақсы. Әлбетте, тақуалардың қонысы нендей жақсы. Олар астарынан өзендер ағатын Ғадын бақшасына кіреді. Сондай-ақ олар онда нені қаласа бар. Осылайша, тақуаларды Алла сыйлайды. Ол сондай тақуалар, жақсы жағдайда періштелер жандарын алып: «Сендерге есендік болсын, ғамалдарыңа орай жәннатқа кіріңдер», – дейді. Қарсы болғандар, өздеріне (жан алғыш) періштелердің келуін немесе Раббыңның бұйрығының келуін ғана күте ме? Бұлардан бұрынғылар да осылайша істеген болатын. Сондай-ақ Алла оларға зұлымдық қылмады. Бірақ, олар өздеріне зұлымдық қылған еді.

(Нахыл сүресі, 28-33)

Жәннат қызметіндегі періштелер

Ол сондай тақуалар, жақсы жағдайда періштелер жандарын алып: «Сендерге есендік болсын, ғамалдарыңа орай жәннатқа кіріңдер», – дейді.

(Нахыл сүресі, 32)

Ал Раббыларына қарсы келуден сақынғандар, топ-топ болып жәннатқа жолданады. Сондай-ақ олар оған барғанда оның есіктері ашылады. Оларға оның сақшылары: «Сендерге сәлем. Қош келдіңдер, жәннатқа мәңгі қалатын түрде кіріңдер», – дейді.

(Зумәр сүресі, 73)

БЕСІНШІ ТАРАУ. ИМАН ЖӘНЕ КҮШІРЛІК

Дінде зорлық жоқ

Сендерге дінде қиындық қылған емес. Аталарың Ибраһимнің (ғ.с.) жолы. Алла бұрын да, осы Құранда да пайғамбардың сендерге куә болуы, сендердің де адамдарға куә болуларың үшін «Мұсылман» деп атады. Енді намазды толық орындандар, зекет беріңдер де, Аллаға жабысыңдар. Иелерің Сол, нендей жақсы ие. Нендей жақсы жәрдемші!

(Хаж сүресі, 78)

Саған Құранды машақат үшін түсірмедік. Бірақ, қорыққан кісіге насихат үшін түсірдік.

(Таһа сүресі, 2-3)

Расында, Құранды үгіт үшін оңайластырдық. Ал сонда түсінуші бар ма?

(Қамар сүресі, 17)

(Мұхаммед ғ.с.) Құранды, ол арқылы тақуаларды қуанытып, қасарысқан елді қорқытуың (ескертуің) үшін өз тілінде оңайластырып түсірдік.

(Мәриәм сүресі, 97)

Кім Алладан қорықса, оның ісіне оңайлық жасайды.

(Талақ сүресі, 4)

Саған оңай болғанды қолайластырамыз.

(Ағлә сүресі, 8)

Ал енді әлдекім (Алла жолында) берсе, тақуалық қылса, жақсылықты дұрыс деп білсе, сонда оның жолын оңайластырамыз.

(Ләйл сүресі, 5-7)

Негізінен, Алла сендерге жеңілдікті қалайды. Өйткені, адам баласы әлсіз жаратылған.

(Нуса сүресі, 28)

Және иман келтіріп, ізгі іс істегендер, негізінде, біреуге шамасы келетінді ғана жүктейміз. Солар – жәннаттық. Олар онда мәңгі қалушылар.

(Азраф сүресі, 42)

Кісіге шамасы келетінді ғана міндеттендіреміз. Жанымызда шындықты сөйлейтін бір Кітап бар. (Лаухыл-Махфұз не амал дәптері). Олар зұлымдық көрмейді.

(Муминун сүресі, 62)

Кұрандағы мүміндердің сипаты

«Барлық мақтау, бала иемденбеген әрі мүлкінде еш серігі болмаған, сондай-ақ әлсіздіктен көмекшісі болмаған Аллаға лайық» де. Және Оны өте ұлықта.

(Исра сүресі, 111)

Енді Мені еске алыңдар, Мен де сендерді еске аламын және Маған шүкірліктеріңді қылыңдар да, қарсы болмаңдар.

(Бақара сүресі, 152)

Алла сендерден иман келтіріп, ізгі іс істегендерге; өздерінен бұрынғы өткендердей жер жүзіне мұрагер қылуды уәде етті. Сондай-ақ олар үшін Өзі разы болған дінін нығайтып, қауіп-қатерден кейін бейбітшілікке айналдырады. Олар Маған құлшылық қылады. Маған еш нәрсені серік қоспайды. Кім бұдан кейін қарсы келсе, міне, солар – бұзақылар.

(Нұр сүресі, 55)

(Мұхаммед ғ.с.) бәрінен бет бұрып, жүзінді Ислам дініне жөнелт. Алла жаратылыста адам баласын соған арнап жаратқан. Алланың жаратуында өзгеріс болмайды. Осы тұп-тура дін. Бірақ, адамдардың көбі түсінбейді.

(Рум сүресі, 30)

Расында, Біз оларды нағыз ақыретті еске алуға арнадық.

(Сад сүресі, 46)

(Ол): «Раббым, мені қаңғыртқандығың үшін; әлбетте, адам баласына жер жүзіндегі (жаман) нәрселерді жақсы көрсетіп, олардың барлығын адастырамын» деді. «Бірақ, олардың ішіндегі нағыз құлдарыңды адастыра алмаймын» (деді).

(Хижр сүресі, 39-40)

Сондай сөзге құлақ салып, сонда оның ең көркеміне ілесетіндер, міне, солар – Алла өздерін тура жолға салғандар. Ал міне, солар – ақыл иесі.

(Зумар сүресі, 18)

(Бала): «Рас, мен – Алланың құлымын. Маған кітап беріп, пайғамбар қылды», – деді. «Сондай-ақ мені қайда болсам да, құтты етті де, тіршілігім бойынша намазды, зекетті орындауға бұйырды». «(Мені) анама мейірімді етіп, бір зорлықшыл және қикар қылмады».

(Мәриәм сүресі, 30-32)

(Мұхаммед ғ.с.) Кітаптағы Мұсаны (ғ.с.) есіңе ал. Рас, ол ықылас-ты әрі жіберілген пайғамбар еді.

(Мәриәм сүресі, 51)

(Мұхаммед ғ.с.) Құрандағы Исмайылды (ғ.с.) есіңе ал. Шынында, ол уәдесіне берік әрі жіберілген бір пайғамбар еді. Үй-ішіне намаз бен зекетті орындауды бұйыратын еді. Сондай-ақ Раббының қасында сүйікті еді. (Мұхаммед ғ.с.) Кітаптағы Ыдырысты (ғ.с.) ескер. Өйткені, ол шыншыл бір пайғамбар еді. Оны жоғары орынға көтердік. (Пайғамбарлық дәрежесіне, Аллаға жақындауға, жәннатқа және көкке шығаруға).

(Мәриәм сүресі, 54-57)

Құлдарымыздан біреу тақуа болса, соны мұрагер ететін бейіш осы. (Бір уақ Жебірейіл ғ.с. кешіккендіктен Мұхаммед ғ.с. алаң болады).

(Мәриәм сүресі, 63)

Ибраһимнің (ғ.с.) әкесі үшін жарылқау тілеуі, оған берген бір

уәде бойынша ғана еді. Өзіне оның (әкесінің) Алланың дұшпаны екені білінген кезде, одан безді. Расында, Ибраһим қажырлы әрі жұмсақ мінезді еді.

(Тәубе сүресі, 114)

(Алла): «Ей, Мұса! Шынында, сені адамдардан елшілікке және сөйлесуге таңдап алдым. Ендеше, саған бергендерімді ал да, шүкірлік етушілерден бол», – деді.

(Ағраф сүресі, 144)

Ибраһимнен (ғ.с.) қорқу кетіп, оған қуаныш келген сәтте Біз (елшілеріміз)-бен Лұт елі жайында сөзге киілікті. Шынында, Ибраһим (ғ.с.) анық жұмсақ, тым қамқор, бой ұсынушы.

(Һуд сүресі, 74-75)

(Мұхаммед ғ.с.) пайғамбарлардан майталмандар, сабыр еткеніндей сабыр ет. Олар үшін асықпа, олар өздеріне уәде етілгенді көрген күні дүниеде күндізден бір дем ғана тұрғандай білінеді. Бұл бір ұқтыру. Бұзақы ел ғана жоқ етіледі.

(Ахқаф сүресі, 35)

«Қолыңа бір топ ши алып, сонымен бір ұр. Сертіңнен қайтпа! Шынында, оны сабырлы көрдік. Ол недеген жақсы құл. Өйткені ол, өте бойсұнушы. (Мұхаммед ғ.с.) құлымыз Ибраһим, Ысхақ және Яғқұпты (ғ.с.) есіңе ал. Олар мықты да, қырағы еді. Расында, Біз оларды нағыз ақыретті еске алуға арнадық. Сөз жоқ, олар қасымызда таңдаулы, игі-жақсылардан. (Мұхаммед ғ.с.) Исмайыл, Іляс және Зүлкәфілді (ғ.с.) де есіңе ал. Барлығы жақсылардан еді. Бұл бір насихат. Күдіксіз, тақуалар үшін тым көркем келешек бар.

(Сад сүресі, 44-49)

Сол уақытта періштелер: «Ей, Мәриям! Расында, Алла сені Өз тарапынан бір сөзбен қуантады; оның аты Мәсих Ғиса Мәриям ұлы, дүние-ақыретте беделді, сондай-ақ Аллаға жақындардан болады», – деді.

(Әли Имран сүресі, 45)

Сондай Аллаға, елшісіне иман келтіргендер, міне, солар – Раббыларының қасында шыншылдар және шейіт болғандар. Олар үшін

сыйлықтар және нұрлар бар. Ал сондай қарсы келіп, аяттарымызды жасынға шығарғандар, міне, солар – тозақтық.

(Хадид сүресі, 19)

(Ғамал дәптері оңынан берілген) оңшылдар, нендей жақсы ол оңшылдар. (Ғамал дәптері солынан берілген) солшылдар, нендей жаман ол солшылдар. Озаттар алдыңғы қатарда болады. Міне, солар – Аллаға жақын болғандар. Ұжмақта нығметке бөленеді.

(Уақиға сүресі, 8-12)

Мұхаммед (ғ.с.) – Алланың елшісі. Онымен бірге болғандар, қарсы келгендерге қатаңырақ, өзара тым мейірімді. Оларды рүкүғда, сәждеде көресің. Олар Алладан мәрхамет әрі ризалық тілейді. Олардың жүздерінде сәжделердің ізінің дерегі бар. Олардың Тәуратта да сипаттары, Інжілде де сипаттары бар; бұл бас жарып, сосын қуаттанып, жуандап, өз сабағында тік тұрған егін сияқты. Бұл (мысал) егіншілерді таңырқатып, онымен имансыздарды ызаландыру үшін. Алла олардан иман келтіріп, ізгі іс істегендерге жарылқау, зор сыйлық уәде етті.

(Фатх сүресі, 29)

Құрандағы имансыздардың сипаты

(Мұхаммед ғ.с.) әрбір көп ант ішкен ынжықтарға бой ұсынба. Өте айыптағыш, өсек тасығышқа да, жақсылыққа тыйым салушы, шектен шығушы күнәкарға да, сотқар, сондай-ақ тексізге де (Мұғайра ұлы Уәлід).

(Қалам сүресі, 10-13)

Ал оларға насихаттан жалтаратын не болды? Олар мүлде үріккен құлан сияқты; Арыстаннан қашқан... .

(Муддәссир сүресі, 49-51)

Рас, аманатты (дінді) көктер мен жерге және тауларға ұсындық; сонда олар оны көтеруден бас тартып, одан қорықты. Оны адам баласы өз мойнына алды. Өйткені ол өте залым (өзіне зұлымдық жасаушы), надан еді. Нәтижеде Алла мұнафық ерлер мен әйелдерді және мүшрік ерлер мен әйелдерді азапқа салады да, мүмін ерлер

мен әйелдердің тәубесін қабыл етеді. Алла аса жарылқаушы, ерекше мейірімді.

(Ахзаб сүресі, 72-73)

(Ғамал дәптері солынан берілген) солшылдар, нендей жаман ол солшылдар.

(Уақиға сүресі, 9)

Солшылдар, сол шолшылдар нендей сұмырай.

(Уақиға сүресі, 41)

Сендерге (келсе де) тым сараң. Ал қашан бір қауіп төнсе, олардың саған, өздерін өлім есірігі басып бара жатқандай көздері төңкеріліп қарағанын көресің. Сонда қауіп-қатер кетсе қылған қайырларына іштері ашып, сендерге өткір тілдерін тигізеді. Міне, осылар иман келтірмегендер. Сондықтан Алла олардың ғамалдарын жойды. Бұл Аллаға онай.

(Ахзаб сүресі, 19)

Елінің дандайсыған бастықтары: «Ей, Шұғайып! Әрине, сені де сенімен бірге иман келтіргендерді де, кентімізден шығарамыз немесе дінімізге қайтасыңдар», – деді. Шұғайып (ғ.с.): «Жақтырмасақ та ма?» – деді.

(Ағраф сүресі, 88)

Олардың көбін уәдеде таппадық. Әрі олардың көбін мүлде бұзық көрдік.

(Ағраф сүресі, 102)

Қашан оларға бір жақсылық келсе, «Бұл біздің хақымыз» деп, егер оларға бір жамандық жетсе, Мұса және онымен бірге болған кісілерді ырымдайды. Байқандар! Олардың сәтсіздіктері Алла тарапынан. Бірақ, олардың көбі білмейді.

(Ағраф сүресі, 131)

Жер жүзінде орынсыз түрде дандайсығандарды ұзақтастырамын. Егер олар барлық белгілерді көрсе де, оған сенбейді. Сондай-ақ олар тура жолды көрсе, оны жол қылып ұстамайды. Ал егер қисық жолды көрсе, оны жол қылып алады. Бұл олардың аяттарымызды өтірік деп одан ғапыл (қаперсіз, бейқам) болғандықтары.

(Ағраф сүресі, 146)

Сөз жоқ, сондай кітап иелерінен, мүшріктерден қарсы шыққандар, мүлде тозақ отында қалады. Міне, солар – жаратылғандардың жауызы.

(Бәйнә сүресі, 6)

Сонда олардың тыйым салынған нәрседе шектен шыққандықтары себепті оларға: «Маймыл болып қор болындар» дедік.

(Ағраф сүресі, 166)

Рас, тозақ үшін де көптеген жын, адамдар жараттық. Олардың жүректері бар, алайда олар онымен түсінбейді. Көздері бар, онымен көрмейді. Және олардың құлақтары бар, ол арқылы естімейді. Олар хайуан тәрізді, тіпті одан ары адасуда. Міне, солар мүлде қаперсіздер.

(Ағраф сүресі, 179)

Қылмыстылар жек көрсе де, хақиқат шынға шықсын да бұзықтық жойылсын.

(Әнфәл сүресі, 8)

Расында, Алланың қасында жәндіктердің ең жаманы, сондай шындықты түсінбейтін саңырау, сақаулар.

(Әнфәл сүресі, 22)

Адам баласы жақсылық тілеуден жалықпайды да, егер оған бір жамандық душар болса, сонда мүлде күдер үзіп үмітсізденеді.

(Фуссиләт сүресі, 49)

Олар тозаққа төндірілгенде, қорлықтан сүмірейіп, жасырын көз құйрығымен (қиығымен) қарағанын көресің. Иман келтіргендер оларды: «Зиянда болғандар, Қиямет күні өздерін де, семьяларын да зиянға ұшыратқандар», – дейді. Байқандар! Дау жоқ, залымдар тұрақты азапта болады.

(Шура сүресі, 45)

Сонан соң сендер, ей, адасқан өтірікшілер!

(Уақиға сүресі, 51)

Оларға шайтан үстем келіп, өздеріне Алланы еске алады ұмыттырды. Олар – шайтанның тобы. Байқандар! Расында, шайтанның жамағаты, солар – зиян тартушылар.

(Мужәдәлә сүресі, 19)

Әсте болмайды. Өйткені, ол қасарысқан еді.

(Муддәссир сүресі, 16)

Сорлы болғандар одан бой тежейді. Ол сондай зор тозаққа салынады.

(Ағлә сүресі, 12-11)

Жоқ, егер ол бұдан тыйылмаса, әлбетте, кекілінен сүйрейміз. Өтірікші, күнәкардың кекілінен.

(Алақ сүресі, 15-16)

Ей, иман келтіргендер! Дау жоқ, мүшріктер арам. Сондықтан биылдан кейін Месжід Харамға жоламасын. Кедейліктен қорықсаңдар, егер Алла қаласа, сендерді Өз кеңшілігімен байытады. Расында, Алла толық білуші, хикмет иесі.

(Тәубе сүресі, 28)

(Пайғамбарлар) Алладан көмек тіледі де, зорлықшыл қасарысқанның барлығы зиянға ұшырады.

(Ибраһим сүресі, 15)

(Мұхаммед ғ.с.): «Егер Алланың қасындағы ақырет жұрты, елден ерекше нағыз сендер үшін ғана болса, өлім тілендерші! Шыншыл болсаңдар» де.

(Бақара сүресі, 34)

Күпірлік келтіргендердің мысалы: Дабыстағанда үнді, айғайды ғана естіп түсінбейтін біреу тәрізді; саңырау, сақау және соқыр. Сонда олар еш нәрсені аңғармайды.

(Бақара сүресі, 171)

(Алла): «Қорланып қуылған түрде ол жерден шық. Әрине, олардан кім саған ілессе, сендердің барлықтарыңмен тозақты толтырамын», – деді.

(Ағраф сүресі, 18)

«Бүкіл қарсы болған қикарды тозаққа салыңдар» (делінеді).
«Жақсылыққа тыйым салушы, шектен шығушы және күмәнданушы».
(Қаф сүресі, 24-25)

«Бүкіл қарсы болған қикарды тозаққа салыңдар» (делінеді).
«Жақсылыққа тыйым салушы, шектен шығушы және күмәнданушы».
(Қамар сүресі, 25-26)

Негізінен, бұзықтар тозақта болады.

(Инфитар сүресі, 14)

Алланың имансыздарға қойған сұрақтары

Адам баласы бос қоя берілеміз деп ойлай ма? Ол (жатырға) тамызылған бір тамшы мәни емес пе? Сонан соң ол ұйыған қан болды. Сонда Алла жаратып бейнеледі. Сонда одан ер, әйел екі жыныс жаратты. Бұларды жасаған Алланың өліктерді қайта тірілтуге күші жетпей ме?

(Қиямет сүресі, 36-40)

Аллаға қалайша қарсы келесіңдер? Өлі едіңдер, сендерді тірілтті. Тағы өлтіреді. Содан соң қайта тірілтеді. Сонан соң (Қияметте) Оның алдына қайтарыласыңдар.

(Бақара сүресі, 28)

Олар білмей ме? Негізінде, Алла олардың көрнеу, көмес істегендерін біледі.

(Бақара сүресі, 77)

Олар: «Бізді тозақ оты санаулы күндер ғана (азапта) ұстайды»,— дейді. (Мұхаммед ғ.с.) оларға: «Алладан уәде алдыңдар ма? Алла уәдесін сірә бұзбайды. Немесе Аллаға білмегендеріңді айтасыңдар ма?» де.

(Бақара сүресі, 80)

(Мекке мүшріктеріне) Алла түсірген (Құранға) бой ұсыныңдар делінсе, олар: «Жоқ, үстінде ата-бабаларымызды тапқан жолға

ілесеміз», – деді. Егер аталары еш нәрсені түсінбеген әрі тура жолда болмаған болса да ма? (Сонда да солардың жолымен жүре ме?).

(Бақара сүресі, 170)

Олар Алланың дінінен басқа дін іздей ме? Көктердегі және жердегі барлық жан иесі ерікті, еріксіз Аллаға бой ұсынады. Сондай-ақ олар, ол жаққа қайтарылады.

(Әли Имран сүресі, 83)

Алла ризығын тоқтатса, сендерді қоректендіретін кім? Әрине, олар тоң мойындықта, жиреніп қасарысуда.

(Мүлік сүресі, 21)

Олардың әкімшіліктен бір үлесі бар ма? Ондай болса, олар адамдарға түк бермес еді.

(Ниса сүресі, 53)

Немесе жамандық істегендер, Бізден қашып құтыламыз деп ойлай ма? Олар нендей жаман үкім береді!

(Ғанкәбут сүресі, 4)

Ал сонда олар Құранды түсінбей ме? Егер Алладан басқаның қасынан болса еді, әрине, онда олар көптеген қайшылықтар табар еді.

(Ниса сүресі, 82)

Олардан бұрын қаншалаған нәсілдерді жоқ еткенімізді көрмеді ме? Оларға жер жүзінде сендерге бермеген мүмкіншілікті берген едік. Оларға аспаннан жаңбыр жіберіп, астарынан өзендер ағыздық. Бірақ, қылмыстары себепті оларды жоқ еттік те, олардан кейін басқа нәсіл жараттық.

(Әнғам сүресі, 6)

Аллаға ортақ қосушыларға: «Егер сендерге Алланың азабы келсе немесе Қиямет келсе, Алладан басқаны шақырасыңдар ма? Егер сөздерің рас болса, маған білдіріңдер» де.

(Әнғам сүресі, 40)

(Мұхаммед ғ.с.): «Аллаға теңеген серіктеріңнен, тұңғыш жаратып, сонан соң өлтіріп қайта тірілтетін бар ма?» – де. «Алла бастапта жаратып, сонан соң қайта тірілтеді. Сонда қайда бұрылып бара жатырсыңдар?» – де.

(Юныс сүресі, 34)

(Ей, Мұхамед ғ.с.): «Егер Алла есту, көру сезімдерінді алып, жүректеріңді мөрлесе, Алладан басқа сендерге оны әкелетін тәңір кім? Маған білдіріңдер» де. Қара! Аяттарымызды қандай айырып түсіндіреміз. Одан кейін де, олар одан жүз бұрады.

(Әнғам сүресі, 46)

Олар өздеріне періштелердің келуін немесе Раббыңның келуін, не Раббыңның кей белгілерінің келуін ғана күте ме? Раббыңның белгілерінен кейбіреуі келген күні, бұрыннан иман келтірмеген немесе сенімі бойынша бір қайыр істемеген біреудің иманы пайда бермейді. (Мұхаммед ғ.с.): «Күтіндер, шәксіз, күтеміз» де.

(Әнғам сүресі, 158)

Олар көктер мен жердегі Алланың мүліктеріне және Алла жаратқан нәрселеріне, сондай-ақ өздерінің ажалдарының жақын болуының мүмкін екендігін ойламай ма? Ал енді олар бұдан кейін қай сөзге сенеді?

(Азраф сүресі, 185)

Алланың құрылықта да сендерді жерге жұттыруынан немесе сендерге тасты боран жіберуінен қауіпсізсіңдер ме? Содан кейін өздеріңе бір болысушы таба алмайсыңдар.

(Исра сүресі, 68)

(Мұхаммед ғ.с.): «Сендерді аспаннан, жерден кім ризықтандырады? Құлаққа, көздерге кім ие? Өліден тіріні, тіріден өліні кім шығарады? Әр істі кім игерді?» – де. Олар: «Алла», – дейді. «Ендеше, Алладан қорықпайсыңдар ма?» де.

(Юныс сүресі, 31)

Қарсы болғандар, өздеріне (жан алғыш) періштелердің келуін немесе Раббыңның бұйрығының келуін ғана күте ме? Бұлардан

бұрыңғылар да осылайша істеген болатын. Сондай-ақ Алла оларға зұлымдық қылмады. Бірақ, олар өздеріне зұлымдық қылған еді.

(Нахыл сүресі, 33)

Ал олар Алланың баурап алушы азабынан немесе кенеттен сезбеген түрде Қияметтің келіп қалуынан қауіпсіз болды ма?

(Юсып сүресі, 107)

Не сендерді қайтадан теңізге қайтарып, қарсылықтарыңның салдарынан бір құйын жіберіп суға батыруынан бейбітсіңдер ме? Сонда сендерге болысып, бізді қуалаушы таба алмайсыңдар.

(Исра сүресі, 69)

(Мұхаммед ғ.с.) олардан: «Көктер мен жердің Раббы кім?» – деп сұра да, «Алла!» – деп айт. «Алланы қойып, тіпті өздеріне де пайда, зиян келтіре алмайтындарды ие қылып алдыңдар ма?» де. «Көрмейтін мен көретін немесе жарық пен қараңғылықтар тең бе?» де. Яки болмаса олар Аллаға, Оның жаратқанындай жарататын, жаратулары Алланың жаратуына ұқсас ортақтар қоса ма? (Оларға) айт: «Әр нәрсені жаратушы Алла. Ол жалғыз, аса өктем».

(Рағьд сүресі, 16)

Сондай мекерліктің (қулық-сұмдықтың) жаманын істегендер, Алланың өздерін жерге жұттыруынан немесе ойламаған жерден өздеріне азап келуінен қауіпсіз бе?

(Нахыл сүресі, 45)

Негізінде, оларды мал және балалармен қамдағанымызды: Олардың игіліктеріне ынтық болғандығымыз деп ойлай ма? Олай емес. Олар түсінбейді.

(Муминун сүресі, 55-56)

Олар шынында көктер мен жерді жаратқан Алланың, өздері сияқтыларды да жаратуға күші жететіндігін көрмей ме? (Алла) олар үшін бір белгілі мерзім жасаған, онда әсте шәк жоқ. Сонда да зәлымдар бас тартып, мүлде қарсы келді.

(Исра сүресі, 99)

Олар: «Оған Раббынан неге мұғжизалар түсірілмейді?» – десті. «Мұғжизалар Алланың ғана жанында. Шын мәнінде, мен ашық ескертуші ғанамын» де. Әрине, оларға оқылып жатқан Кітапты саған түсіргеніміз өздеріне жетіп аспай ма? (Одан артық мұғжиза бола ма?) Сөз жоқ. Құранда иман келтірген ел үшін әрине игілік және үгіт бар.

(Ғанкәбут сүресі, 50-51)

Олар сөзді (Құранды) зерттемей ме? Немесе оларға бұрынғы аталарына келмеген нәрсе келді ме?

(Муминун сүресі, 68)

(Мұхаммед ғ.с.) оларға: «Көрдіндер ме, егер Алла сендерге Қиямет күніне дейін ұдайы қараңғы қылса, Алладан басқа сендерге жарық келтіретін тәңір кім? Естімейсіңдер ме?» – де. «Көрдіндер ме, егер Алла сендерге Қиямет күніне дейін ұдайы күндіз қылса, Алладан басқа сендерге онда тынығатын түн келтіретін тәңір кім? Көз салмайсыңдар ма?» – де.

(Қасас сүресі, 71-72)

Ішкен суларыңды көрдіндер ме? Оны бұлттан сендер жаудырасыңдар ма? Немесе Біз жаудырамыз ба? Егер қаласак, оны ащы қылар едік. Ендеше, шүкір етпейсіңдер ме?

(Уақиға сүресі, 68-70)

Олар жер жүзінде кезіп, өздеріне бұрынғылардың соңының не болғанын көрмей ие? Негізінен, олар бұлардан күштірек еді де, олар жерді қопарып, олар оны бұлардың дамытуынан көрі көбірек дамытқан еді. Оларға ашық дәлелдер мен елшілер де келген еді. Сонда Алла Оларға зұлымдық еткен емес. Бірақ, олар өздеріне зұлымдық етті.

(Рум сүресі, 9)

(Мұхаммед ғ.с.): «Барлық мақтау Аллаға лайық. Және сәлем Алланың таңдаулы құлдарына лайық. Алла жақсы ма? Немесе қосқан ортақтары жақсы ма?» – деп сұра!

(Нәміл сүресі, 59)

Олар тозақта: «Бізді тозақтан шығар! Істеген амалдарымыздан басқа жақсы амал істейік» деп шыңғырады. «Сендерге үгіт алғысы келген кісі үгіт алатын өмір бермедік пе? Әрі сендерге ескертуші де келген еді. Енді татыңдар! Залымдар үшін ешбір көмекші жоқ» (делінеді).

(Фатыр сүресі, 37)

Ей, адам баласы! Алла сендерге берген ырысын еске алыңдар. Сендерге көктен, жерден несібе беретін бір жаратушы бар ма? Одан басқа ешбір тәңір жоқ. Сонда қалай тентіреп, бара жатырсыңдар?

(Фатыр сүресі, 3)

Адам баласы өздерін бір тамшы судан жаратқанымызды көрмей ме? Сонда да ашық қикарлық істейді.

(Ясин сүресі, 77)

Сондай көктер мен жерді жаратқан Алла, олар сияқтыны жаратуға күші жетпей ме? Әлбетте, күші жетеді. Ол әр нәрсені жаратушы, толық білуші.

(Ясин сүресі, 81)

Немесе олар еш нәрсесіз (өзінен-өзі) жаратылды ма? Не жаратушы өздері ме? Яки олар көктер мен жерді жаратты ма? Жоқ, олар нанбайды.

(Тур сүресі, 35-36)

(Мұхаммед ғ.с.) не сен олардан ақы тілеп, сондықтан олар ауыр борышқа жығылды ма? Немесе олардың қасында ғайыптың мәліметі бар да, олар соны жаза ма? Не болмаса, олардың бір әдіс қылғылары келе ме? Сонда қарсы болғандардың өздері тұзаққа түседі. Әлде олардың Алладан басқа тәңірі бар ма? Алла олардың қосқан теңеулерінен пәк.

(Тур сүресі, 40-43)

Сендерді Біз жараттық. Сонда неге мойындамайсыңдар?

(Уақиға сүресі, 57)

Расында, бұрынғы жаратуды білесіңдер, ендеше түсінбейсіңдер ме? Ал енді екендерінді көрдіңдер ме? Оны сендер өсіресіңдер ме?

Не Біз өсіреміз бе? Егер қаласақ, оны қоқымға айналдырар едік. Сонда күнкілдесе берер едіңдер.

(Уақиға сүресі, 62-65)

Жаққан оттарыңды көрдіңдер ме? Оның ағашын сендер жараттыңдар ма немесе Біз жараттық па?

(Уақиға сүресі, 71-72)

Өзіне біреудің күші жетпейді деп ойлай ма? «Толып жатқан мал ысырап еттім» дейді. Оны біреу көрмеді деп ойлай ма? Оған екі көз жаратпадық па? Әрі бір тіл, екі ерін?

(Бәләд сүресі, 5-9)

Бой ұсынушыларды, күнәкарлардай етеміз бе? Сендерге не болды, қалай үкім бересіңдер? Немесе оқитын бір кітаптарың бар ма? Расында, онда сендердің ұнатқандарың бар ма? Немесе сендер үшін Бізге қарсы Қияметке дейін жалғасатын, шәксіз, өз пайдаларына үкім берілетін бір ант бар ма? (Мұхаммед ғ.с.) олардан сұра: «Расында, осыған олардың қайсылары жауапкер екен? Не олардың ортақтары бар ма? Егер сөздері шын болса, ортақтарын әкелсін.

(Қалам сүресі, 35-41)

Алла ризығын тоқтатса, сендерді қоректендіретін кім? Әрине, олар тоң мойындықта, жиреніп қасарысуда.

(Мүлік сүресі, 21)

Егер олардан: «Көктер мен жерді кім жаратты және күн мен айды кім іске қосты?», – деп сұрасаң, әлбетте: «Алла», – дейді. Сонда олар қайда лағып барады.

(Фанкәбут сүресі, 61)

Ал адам баласы өзін алғаш жаратқанмызда дәнене емес екенін ойламай ма?

(Мәриәм сүресі, 67)

Оларға: «Көрдіңдер ме? Егер суларың құрып кетсе, сендерге бір аққан суды кім келтіреді?» де.

(Мүлік сүресі, 30)

Шын мәнінде, сондай аяттарымызда бұрмалаушылық жасағандар Бізге жасырын емес. Ендеше, отқа тасталған біреу жақсы ма? Немесе Қиямет күні аман-есен келген біреу жақсы ма? Қалағандарыңды істендер. Сөзсіз, Алла не істегендеріңді толық көруші.

(Фуссиләт сүресі, 40)

(Мұхаммед ғ.с.): «Көрдіндер ме? Иә, осы Құран Алланың қасынан келген болып, сонан соң оған қарсы келсеңдер, ол ұзақ қайшылыққа түскен біреуден артық адасқан кім бола алады?».

(Фуссиләт сүресі, 52)

Расында, оны ғибрат қылып қалдырдық. Сонда түсінуші бар ма? Азабым, ескертуім қалай екен? Расында, Құранды үгіт үшін оңайластырдық. Ал сонда түсінуші бар ма?

(Қамар сүресі, 15-17)

Расында, сендер сияқтыларды жоқ еткен едік. Ал сонда түсінуші бар ма?

(Қамар сүресі, 51)

Етпеттеп жүрген біреу турарақ ба? Даңғыл жолда тік жүрген біреу турарақ па?

(Мүлік сүресі, 22)

Олар көктер мен жердегі Алланың мүліктеріне және Алла жаратқан нәрселеріне, сондай-ақ өздерінің ажалдарының жақын болуының мүмкін екендігін ойламай ма? Ал енді олар бұдан кейін қай сөзге сенеді?

(Азраф сүресі, 185)

(Мұхаммед ғ.с.) осылар Алланың аяттары. Саған бұларды хақиқат бойынша оқимыз. Енді олар Алланың аяттарынан кейін қай сөзге сенеді?

(Жәсия сүресі, 6)

Олар: «Бұл Құран (Мекке, Тайып) екі қаладан ірі бір адамға түсірілсе еді», – деді. (Мұхаммед ғ.с.) Раббыңның мәрхаметін олар бөліп бере ме? Олардың дүние тіршілігіндегі несібесін араларына Біз үлестірдік. Сондай-ақ бір-біріне бағынсын деп, бірін-

бірінен дәрежеде көтердік. Раббыңның мәрхаметі олардың жиған-тергендерінен артық.

(Зухруф сүресі, 31-32)

Имансыздардың сұрақтарына Құраннан жауаптар

Тәңір жайындағы сұрақтарына жауап

(Перғауын): «Әлемдердің Раббы дегенің немене?» ,– деді. (Мұса ғ.с.): «Егер анық сенетін болсаңдар, Ол жер-көктің әрі екі арасындағылардың Раббы», – деді.

(Шұғара сүресі, 23-24)

Расында, Алла шіркейді, одан да зорғыны мысал келтіруден ұялмайды. Ал мүміндер оның Раббыларынан нақ хақиқат екендігін біледі. Ал енді қарсы болғандар: «Алла бұл мысалменен нені қалайды?» – дейді. Алла ол мысалмен көптегенді адастырып әрі онымен көптегенді оңғарады. (Мысалдарға қарсы келіп адасқандар да, шындық деп біліп жол тапқандар да болады негізінде). Ол арқылы бұзықтарды ғана адастырады. Олар (иман келтіріп) серт бергеннен кейін Алланың уәдесін бұзады да, Алланың жалғастырылуын бұйырған нәрсесін (жақындық, бірлікті) бөледі. Сондай-ақ жер жүзінде бұзақылық істейді. Міне, солар – зиянға ұшыраушылар.

(Бақара сүресі, 26-27)

Олар: «Сен бізге шындықты әкелдің бе? Ойнап жүрсің бе?», – деді. «Олай емес. Негізінде, сендердің Раббыларың, көктер мен жердің Раббы; соларды Ол жаратты. Сондай-ақ осыларыңа айғақ болушыларданмын» деді.

(Әнбия сүресі, 55-56)

Олар Раббыларын көрмей-ақ қорқып әрі олар Қияметтен үрейленеді. Бұл Құран Біз түсірген мұбарак бір насихат. Енді соған да қарсы келесіндер ме?

(Әнбия сүресі, 49-50)

Дін, Құран және пайғамбарлық жайындағы сұрақтарына жауаптар

Олар: «Ол пайғамбарға бір мұғжиза түсірілсе еді?», – деді. (Мұхаммед ғ.с.): «Шәксіз, Алланың мұғжиза түсіруге күші жетеді. Бірақ, олардың көбі білмейді», – де.

(Әнғам сүресі, 37)

Оларға Құран келген сәтте, олар: «Бұл бір сиқыр. Шынында, бұған қарсымыз», – деді. Олар: «Бұл Құран (Мекке, Тайып) екі қаладан ірі бір адамға түсірілсе еді», – деді. (Мұхаммед ғ.с.) Раббыңның мәрхаметін олар бөліп бере ме? Олардың дүние тіршілігіндегі несібесін араларына Біз үлестірдік. Сондай-ақ бір-біріне бағынсын деп, бірін-бірінен дәрежеде көтердік. Раббыңның мәрхаметі олардың жиған-тергендерінен артық.

(Зухруф сүресі, 30-32)

Сондай қарсы келгендер, иман келтіргендер үшін: «Егер (бұл дінде) игілік болса еді, олар бізден озбас еді. (Алдымен біз мұсылман болар едік)» деді. Онымен де тура жол таппағандықтан: «Бұл көне бір өтірік», – деседі. Құраннан бұрын жолбасшы әрі игілік түрінде Мұсаның (ғ.с.) кітабы бар еді. Міне, осы Құран зұлымдық қылғандарға ескерту, жақсылық істеушілерді қуанту үшін араб тіліндегі растаушы бір Кітап.

(Ахқаф сүресі, 11-12)

(Перғауын): «Ал сонда бұрынғы дәуірдегілердің жағдайы қандай?», – деді. (Мұса ғ.с.): «Олардың мәліметі Раббымның қасындағы Кітапта бар. Раббым жаңылмайды да, ұмытпайды», – деді.

(Таһа сүресі, 51-52)

Олар: «Сен бізді тәңірлерімізден айныту үшін келдің бе? Ендеше, шын айтушылардан болсаң, дереу бізге бопсалаған нәрсенді келтір», – деді. «Шын мәнінде, мәлімет Алланың қасында. Мен сендерге менімен жіберілген нәрсені жалғастырып отырмын. Дегенмен, сендерді надан ел көремін», – деді.

(Ахқаф сүресі, 22-23)

Олар: «Ей, Шұғайып! Біздің аталарымыздың табынғанын тастауымызды немесе малдарымызды қалауымызша істетуден тыйылуымызды саған намазың әмір ете ме? Тіпті сен өте жұмсақ, аса есті көрінесің», – деді (Шұғайып ғ.с.): «Ей, халқым! Айтыңдаршы! Егер мен Раббым тарапынан ашық дәлел үстінде болсам және Өз қасынан маған көркем ризық берген болса, сендерді тыйған нәрсемді өзім істеп, сендерге қарсы келуді қаламаймын. Шамам келгенінше түзелтуді ғана қалаймын. Табысты болуым Аллаға ғана байланысты, Оған тәуекел еттім әрі Оған бой ұсынамын», – деді.

(Гуд сүресі, 87-88)

Бірде олар: «Пайғамбарға бір періште неге түсірілмейді?», – деді. Егер періште түсірсек еді (оған да қарсы келгендіктерінен) іс біткен болып оларға сонан кейін мұрса берілмес еді. Егер пайғамбарды бір періште қылсақ еді, оны да бір адам (бейнесінде) қылар едік те, оларға күдіктенген сайын шақ салған болар едік.

(Әнғам сүресі, 8-9)

Немесе олар: «Оны өзі жасады» дей ме? (Мұхаммед ғ.с.): «Қашан өзім жасаған болсам, сонда мені Алладан еш қорғай алмайсыңдар. Алла ол жөнінде не көкігендеріңді (айтқандарыңды) жақсы біледі. Сондай-ақ Ол мені мен сендердің арамызға куәлікте жетіп асады. Және Ол тым жарылқаушы, ерекше мейірімді» де.

(Ахқаф сүресі, 8)

Қайта тірілу жайындағы сұрақтарына жауап

Олар: «Қашан топыраққа араласып жоғалсақ, шынымен де жаңа жаратыламыз ба?», – дейді. Әрине, олар Раббыларына қауышуға қарсы келгендер. (Мұхаммед ғ.с.): «Сендерге уәкіл етілген өлім періштесі жандарыңды алады. Сонан соң Раббыларыңа қайтасыңдар» де.

(Сәжде сүресі, 10-11)

Керісінше, қарсы келгендер (Құрайыш кәпірлері) өздеріне араларынан бір ескертуші келуін: «Бұл бір ғажайып нәрсе» десті. (Және былай десті): «Біз өліп, топырақ болған кезде, (қайта тірілеміз бе?). Бұл қайту ақылдан ұзақ. Расында, жердің олардан нені кеміткенін

білеміз. Жанымызда әр нәрсені сақтаушы бір Кітап бар. (Лаухы Махфүз).

(Қаф сүресі, 2-4)

Олар: «Біз сүйектер және қоқыс болған кезде, жаңа бір жаратылыспен қайта тірілеміз бе?», – деді. (Мұхаммед ғ.с.) оларға: «Тас болындар», – де. «Әлде тіпті ойларындағы ең зор жаратылыс болындар. (Қайта тірілтілесіңдер). «Сонда олар: «Бізді кім қайта тірілтеді?», – дейді. «Жақында болатын шығар» де.

(Исра сүресі, 49-51)

Бұл олардың сазайы. Өйткені, олар аяттарымызға қарсы келді. Және: «Біз сүйектер, тіпті қоқым топырақ болып кеткен кезде; жаңадан жаратылып, тірілеміз бе?», – деді. Олар шынында көктер мен жерді жаратқан Алланың, өздері сияқтыларды да жаратуға күші жететіндігін көрмей ме? (Алла) олар үшін бір белгілі мерзім жасаған, онда әсте шәк (күмән) жоқ. Сонда да залымдар бас тартып, мүлде қарсы келді.

(Исра сүресі, 98-99)

Күпірлік

(Құрайыш кәпірлері: «Ей, Мұхаммед! Бір жыл Аллаға, бір жыл пұтқа табынайық» – десті). (Мұхаммед ғ.с): «Ей, кәпірлер (құрайыш кәпірлері)! Сендердің табынғандарыңа табынбаймын. Әрі сендер де менің құлшылық қылғаныма құлшылық қылмайсыңдар. Сірә, мен сендердің шоқынғандарыңа шоқынушы емеспін. Сондай-ақ сендер де менің құлшылық қылғаныма құлшылық қылушы емессіңдер. Сендердің діндерің өздеріңе, менің дінім өзіме тән» де.

(Кәфирун сүресі)

Алланың аяттарына қарсы келгендер және жазықсыз пайғамбарларды өлтіргендер, сондай-ақ адамдарға туралықты әмір еткендерді өлтіргендер соларды күйзелтуші азаппен сүйіншіле. Міне, солар дүниеде де, ақыретте де амалдары жойылғандар. Сондай-ақ олар үшін жәрдемші жоқ. (Мұхаммед ғ.с.) сондай кітаптардан үлес берілгендердің, араларына үкім беру үшін Алланың кітабына

шақырылғандарды көрмейсің бе? Сонан соң олардың бір бөлімі Одан бет бұрады. Сондай-ақ олар ұдайы бет бұрушы. Бұл олардың: «Бізге тозақ оты санаулы күндер ғана соқтығады» дегендіктері себепті. Дін жайындағы жасанды нәрселері оларды алдады. Болуы шәксіз күнде жинағанымызда, сондай-ақ әркімге әділетсіздік етілмей еңбектері толық берілгенде, жағдайлары қалай болар еді?..

(Әли Иман сүресі, 21-25)

Жолдан тайғандар және екіжүзділер

Ал сондай иман келтіргеннен кейін қарсы болғандар және қарсылықтарын арттырғандар, олардың тәубесі әсте қабыл болмайды. Міне, солар – жолдан адасқандар.

(Әли Иман сүресі, 90)

(Мұхаммед ғ.с.) мұнафықтарға, өздеріне негізінен күйзелтуші азап бар екендігін сүйіншіле.

(Нуса сүресі, 138)

Саған Кітап түсірілетінін үміт етпеген едің. Бірақ, Раббыңның мәрхаметі. Сондықтан қарсы болғандарды сүйемелдеме! Алланың аяттары саған түсірілгеннен кейін олар сені одан (аяттарға амал қылудан) тоспасын. Оларды Раббыңа шақыр да, әсте серік катушылардан болма!

(Қасас сүресі, 86-87)

Имансыздардың ісі желмен ұшқан күлмен тең

Сондай Раббыларына қарсы келгендердің амалдарының мысалы; Боранды күнде жел ұшырған күл сияқты. Еңбектерінен ешбір пайда көре алмайды. Міне! Осы – ұзақ қаңғырыс.

(Ибраһим сүресі, 18)

Олардың ішінен саған құлақ асқандар да жоқ емес. Ақыры қасыңнан шыққан кезде өздеріне ғылым берілгендерден: «Қазір не айтты?» – деп сұрайды. Міне, бұлар – Алла жүректерін бітеп қойған, әуестеріне ергендер.

(Мұхаммед сүресі, 16)

АЛТЫНШЫ ТАРАУ. ЖАРАТЫЛЫС ЖӘНЕ ТАБИҒАТ

Әлемнің жаратылу тарихы

Ол сондай Алла, көктерді тірексіз көтерді; көріп тұрсыңдар. Сонан соң ғаршыны менгеріп, күн мен айды іске қосты. Олардың әрбірі бір белгілі мерзім үшін жүреді. Бүкіл істерді Ол жолға қойып, аяттарды ашық баян етеді. Әрине, Раббыларыңа кездесетіндеріңе нанарсыңдар. Тағы Ол сондай Алла, жерді төсеп, онда асқар таулар, өзендер жаратты. Әрі онда әртүрлі жемістерден екіден жұп етті. Түнді күндізге жабады. Шынында, бұнда ойланатын қауым үшін дәлелдер бар.

(Рағыз сүресі, 2-3)

Әлемде барлығы өлшеммен жаратылған

Шын мәнінде, әр нәрсені бір өлшеумен жараттық.

(Қамар сүресі, 49)

(Мұхаммед ғ.с.): «Алланың қалауынан басқа өзіме пайда, зиян келтіру күшіне ие емеспін. Әр үмбет үшін бір ажал бар. Қашан олардың белгілі мерзімі келсе бір сәтке кешіктірілмейді де, ілгерілетілмейді» де.

(Юныс сүресі, 49)

(Мұхаммед ғ.с.) әрқандай бір жағдайда болсаң, Алла тарапынан бір Құран оқысаң және сендер бір іс істесеңдер, әлбетте, оған шомған кездерінде, сендерді көреміз. Сондай-ақ жердегі, көктегі тозаң салмағындай нәрсе Раббыңнан жасырылмайды. Тағы одан кішісі, үлкені ашық бір Кітапта бар.

(Юныс сүресі, 61)

«Сол уақытта әпекең барып: Сендерге оны бағатын біреу көрсетейін бе?», – деді. Сонда сені көз айым болып кейімеуі үшін анаңа қайтардық. Және бір кісі өлтірдің. Сонда сені ол қайғыдан

құтқарған едік те, сынаулармен сынаған едік. Сондай-ақ жылдар бойы Мәдиян елінде тұрдың. Сонан соң белгілі мерзімде қайтып келдің, ей, Мұса!»

(Таһа сүресі, 40)

Алланың бұйрығы болмайынша ешкім өлмейді, ол жазулы бір мерзім. Кім дүниенің пайдасын тілесе, оған одан береміз. Ал кім ақырет пайдасын қаласа, оған одан береміз. Сондай-ақ шүкірлік етушілерді сыйлаймыз.

(Әли Имран сүресі, 145)

Ол сондай Алла сендерді балшықтан жаратып, сонан соң өлім мезгілін белгіледі. Және белгілі (Қиямет) мерзімі де Оның қасында. Сонда да күдіктенесіңдер ме?

(Әнғам сүресі, 2)

Әр әлеуметтің белгілі бір мерзімі бар. Олар сол мерзімі келген сәтте бір дем кешікпейді де, ілгерілемейді.

(Ағраф сүресі, 34)

Ешбір үмбет ажалын ілгерілете алмайды да, кейіндете алмайды.

(Хижр сүресі, 5)

Жер-көкте ашық Кітапта болмаған ешбір көмес нәрсе жоқ.

(Нәміл сүресі, 75)

Жер жүзіне, сондай-ақ сендерге қашан бір бейнет келетін болса, ол жаратуымыздан бұрын Кітапта жазулы. Шәксіз, осы Аллаға жеңіл.

(Хадид сүресі, 22)

Егер Раббыңнан бекітілген сөз, белгіленген бір мерзім болмаса, әрине, істері біткен болар еді.

(Таһа сүресі, 129)

Адамдар бір-ақ үмбет еді, сонан соң олар қайшылыққа түсті. (Мұхаммед ғ.с.) егер Раббыңнан бір сөз өткен болмаса еді, таласқан нәрселері турасында, әрине, араларына үкім берілген болар еді. (Жазаландырылар еді).

(Юныс сүресі, 19)

(Мұхаммед ғ.с.) егер Алла саған бір зиян жеткізсе, сонда оны Алладан басқа айықтырушы жоқ. Ал егер саған бір жақсылық қаласа, оның кеңшілігін тойтарушы жоқ. Ол оны құлдарынан қалаған кісісіне береді. Ол өте жарылқаушы, ерекше мейірімді.

(Юныс сүресі, 107)

Көктің қалыптасуы

Күдіксіз, Раббыларың сондай Алла, көктер мен жерді алты күнде жаратқан. Сонан кейін ғаршыны меңгерген. Бірін-бірі қуалап, күндізді бүркеген түнді және күн мен айды, жұлдыздарды да әміріне бағындырған. Сақ болындар! Жарату және бұйрық беру Оған тән. Өте жоғары Алла – бүкіл әлемнің Раббысы.

(Азраф сүресі, 54)

Ол сондай Алла, жер жүзіндегі барлық нәрселерді сендер үшін жаратты. Сонан кейін аспанға көңіл бөліп оны жеті қабат көк етіп тәртіптеді. Ол әр нәрсені толық білуші.

(Бақара сүресі, 29)

Тұщы және ащы теңіз

Екі теңіз тең емес: Бұл тәтті шөл қандырады, ішілуі сүйкімді. Ол тұзды ащы. Әрбірінен жас ет (балық) жейсіндер әрі тағатын сәндік-бұйымдар (інжу-маржан) шығарасындар. Сондай-ақ Алланың кеңшілігінен несібе іздеу үшін кеменің теңізде суды жарып бара жатқанын көресің. Әрине, шүкір етерсіңдер.

(Фатыр сүресі, 12)

Таулар

Жер оларды тербетпесін деп, асқар тауларды орналастырдық. Және жөн табулары үшін кең жолдар жараттық.

(Әнбия сүресі, 31)

Сендер тіреусіз көрген көкті жаратты да, сендерді теңселтеді деп, жер бетіне асқар тауларды қойды. Сондай-ақ бүкіл жандықты

өргізді де, көктен жаңбыр жаудырып, онда әртүрлі көркем парымен өсімдіктерді өсірдік.

(Лұқман сүресі, 10)

Құрылықтар

Жер жүзінде көршілес құрылықтар, жүзім бақшалары, егіндер және ашалы, ашасыз құрманың ағаштары бар. Бәрі бір сумен суарылады да, жемістерін бір-бірінен арылтамыз. Сөз жоқ, бұнда түсінген ел үшін дәлелдер бар.

(Рағыд сүресі, 4)

Бақшалар мен бұлақтар

Сендерге малдар, балалар берді. Бақшалар, бұлақтар берген (Алладан қорқындар).

(Шұғара сүресі, 133-134)

Сендер осы жерде бейбіт қала аласындар ма? Бақшаларда, бұлақтарда. Егіндерде, жұмсақ қаушақты құрма ағаштарында? Сондай-ақ таулардан ойып, шеберлікпен үй жасайсындар ма?

(Шұғара сүресі, 146-149)

Теңіз

Немесе жерді тұратын орын қылып, араларынан өзендер ағызып, оған асқар таулар жасаған және екі теңіздің арасына жік жасаған кім? Алла мен бірге басқа тәңір бар ма? Жоқ, олардың көбі білмейді.

(Нәміл сүресі, 61)

Немесе құрылықтың, теңіздің қараңғылықтарында жолға салатын кім? Рахметтің (жаңбырының) алдынан қуаныш самалын естіретін кім? Алламен бірге басқа тәңір бар ма? Алла олардың қосқан ортақтарынан тым жоғары.

(Нәміл сүресі, 63)

Адамдардың қолекі істегендерінің кейбірінің сазайын таттыру үшін құрылықта әрі теңізде бұзықтық шықты. Мүмкін олар, бағыттарынан қайтар.

(Рум сүресі, 41)

Екі теңіз тең емес: Бұл тәтті шөл қандырады, ішілуі сүйкімді. Ол тұзды ащы. Әрбірінен жас ет (балық) жейсіңдер әрі тағатын сәндік-бұйымдар (інжу-маржан) шығарасыңдар. Сондай-ақ Алланың кеңшілігінен несібе іздеу үшін кеменің теңізде суды жарып бара жатқанын көресің. Әрине, шүкір етерсіңдер.

(Фатыр сүресі, 12)

Ол сондай Алла, теңізді еріктеріне берді. Оның бұйрығымен теңізде кемелерді жүргізіп, Оның кеңшілігінен несібе іздейсіңдер. Әрине, шүкірлік етерсіңдер.

(Жәсия сүресі, 12)

Жер жүзі мен көктер

Көрмейсің бе? Алла көктен жаңбыр жаудырып, оны жер жүзіндегі қайнарларға салды. Сонан соң ол арқылы түрлі-түсті егіндер шығарды. Содан соң қурап оның сарғайғанын көресің. Сонан кейін оны қоқымға айналдырады. Бұнда ақыл иелеріне үгіт бар.

(Зумар сүресі, 21)

Ол Алла сендерге жерді тұрақ, көкті күмбез қылды. Сондай-ақ сендерді бейнелегенде көркем бейнеледі. Және де таза нәрселерден қорек берді. Міне, осы Алла-Раббыларың. Төтенше ұлы Алла, бүкіл әлемнің Раббысы.

(Гафыр сүресі, 64)

(Мұхаммед ғ.с.) расында, жердің құрғап қалғанын көресің. Сонда Біз оған жаңбыр жаудырған мезгілде құлпырып көпсуі Алланың дәлелдерінен. Күдіксіз, оны тірілткен Алла, өліктерді де тірілтеді. Өйткені Оның әр нәрсеге толық күші жетуші.

(Фуссиләт сүресі, 39)

Көктерді де, жерді де әрі екі арасындағы нәрселерді де ойыншық кылып жаратпадық.

(Дұхан сүресі, 38)

Және де Ол, Өз тарапынан сендер үшін көктердегі әрі жердегі барлық нәрсені іске қосты. Шын мәнінде, осыларда түсінген ел үшін белгілер бар.

(Жәсия сүресі, 13)

Жерді төсеп, онда әртүрлі көркем нәрселерді өсірдік.
(Қаф сүресі, 7)

Жер бетіндегі игі жолдар

Алла сендерге жерді төсеніш қылды. Оның кең жолдарында жүрулерің үшін.

(Нұх сүресі, 19-20)

Сендерді теңселтпеу үшін жер жүзінде асқар тауларды орналастырды. Жөн тауып жүрулерің үшін өзендер, жолдар жаратты.

(Нахыл сүресі, 15)

Ол сондай Алла, сендер үшін жерді бесік қылып, онда сендерге жолдар ашқан және көктен жаңбыр жаудырған. Ол су арқылы түрлі өсімдіктерден пар-парымен шығардык.

(Таһа сүресі, 53)

Жер оларды тербетпесін деп, асқар тауларды орналастырдык. Және жөн табулары үшін кең жолдар жараттык.

(Әнбия сүресі, 31)

Рас, Алланың көктен жаңбыр жаудырғанын көрмейсің бе? Сонда онымен түрлі-түсті жемістер шығардык. Сондай-ақ таулардан да ақ, қызыл әрі қап-қара түрлі-түсті жолақтарды көрмейсің бе?

(Фатыр сүресі, 27)

Сондай Алла, сендерге жерді бесік қылды да, онда тура жүрулерің үшін жолдар жаратты.

(Зухруф сүресі, 10)

Жолдары бар аспанға серт! Күмәнсіз, сендер талас-тартыс сөз-десіндер.

(Зәрият сүресі, 7-8)

Жел құбылысы

Ол сондай Алла рахметінің (жаңбырдың) алдын ала желдерді қуантушы етіп жібереді. Ауыр бұлттарды көтерген бойда, өлі (қағыр,

құрғақшылық басқан) бір мемлекетке жіберіп, сонда ол арқылы жаңбыр жаудырып, сонымен әртүрлі жемістерді шығарамыз. Осылайша, өліктерді де, тірілтеміз. Әрине, үгіттенерсіңдер.

(Азраф сүресі, 57)

Пайдалы желдерді жібердік те, аспаннан жаңбыр жаудырып, сендерді сонымен сусындаттық. Әйтпесе, сендер оны жинап ала алмайсыңдар.

(Хижр сүресі, 22)

Сүлейменге (ғ.с.) қатты желді бағындырдық. Оның әмірімен, Біз мұбарак қылған жерге жүреді. (Сүлеймен ғ.с. тағы желмен ұшып Шамға, Йеменге дейін баратын еді).

(Әнбия сүресі, 81)

Немесе құрылықтың, теңіздің қараңғылықтарында жолға салатын кім? Рахметтің (жаңбырының) алдынан қуаныш самалын естіретін кім? Алламен бірге басқа тәңір бар ма? Алла олардың қосқан ортақтарынан тым жоғары.

(Нәміл сүресі, 63)

Ол сондай Алла, желдерді жіберіп, сонда ол; Бұлтты қозғап, оны өлі бір жерге айдаймыз. Және жаңбыр арқылы жансыз қалған жерді қайта жандандырамыз. Өліктің тірілуі де осы сияқты.

(Фатыр сүресі, 9)

Егер Ол қаласа, желді тоқтатар еді де, кемелер су үстінде тұрыш қалар еді. Даусыз, бұнда өте сабырлы, толық шүкір етушілерге өнегелер бар.

(Шура сүресі, 33)

Түн мен күндіздің ауысуында, сондай-ақ Алланың көктен жаңбыр жаудырып, өлгеннен кейін жерге сонымен жан беруінде және желдерді игеруінде түсінген елге ғибрат бар.

(Жәсия сүресі, 5)

Жаңбыр және өсімдіктер

Ол сондай Алла, сендерге жерді төсек, аспанды төбе етіп жаратты. Әрі көктен жаңбыр жаудырып, сол арқылы сендер үшін әртүрлі өсімдіктен ризық шығарды. Сондықтан, біле тұра, Аллаға серік қатпандар. (Сенбеушілер Құранды Мұхаммед ғ.с. ойдан шығарып отыр деген).

(Бақара сүресі, 22)

Олардан бұрын қаншалаған нәсілдерді жоқ еткенімізді көрмеді ме? Оларға жер жүзінде сендерге бермеген мүмкіншілікті берген едік. Оларға аспаннан жаңбыр жіберіп, астарынан өзендер ағыздық. Бірақ, қылмыстары себепті оларды жоқ еттік те, олардан кейін басқа нәсіл жараттық.

(Әнғам сүресі, 6)

Және Ол аспаннан жаңбыр жаудырды. Ол арқылы әртүрлі өсімдікті шығардық та, одан жасылдық (көк) шығарып үсті-үстіне ұйысқан түйірді шығарамыз. Және құрма ағашының қауашығынан салбыраған шумақтар және жүзім бақтарын, бір-біріне ұқсаған, ұқсамаған зәйтін, анар шығарамыз. Мәуеленгенде әрі піскенде жемістеріне бір қарандар; міне, шәксіз, осыларда сенген ел үшін әрине дәлелдер бар.

(Әнғам сүресі, 99)

«Ей, халқым! Раббыларыңнан жарылқау тілендер. Сонан соң Оған тәубе қылыңдар. Сендерге көктен жаңбыр жаудырып, қуаттарыңның үстіне қуат қоссын. Сондай-ақ, күнәкар болып, жалтармандар» деді.

(Һуд сүресі, 52)

Ол сондай Алла, сендерге көктен жаңбыр жаудырып, одан сусын және ол арқылы малдарыңды жаятын орман шығарды.

(Нахыл сүресі, 10)

Алла аспаннан жаңбыр жаудырып, өлген жерді кейін онымен жандандырды. Негізінде, бұнда тыңдаған қауым үшін әрине үлгі бар.

(Нахыл сүресі, 65)

Көрмейсің бе? Рас, Алла көктен жаңбыр жаудырып, жерді жасылдыққа айналдырды. Шәксіз, Алла өте мұлайым (жұмсақ), толық білуші.

(Хаж сүресі, 63)

Көктен бір мөлшерде жаңбыр жаудырып, оны жер жүзіне тоқтаттық. Рас, оны жоғалтуға да күшіміз жетеді.

(Муминун сүресі, 18)

Көрмейсің бе? Рас, Алла бұлттарды айдайды. Содан соң оның араларын біріктіреді. Сонан соң оны қабат-қабат қылады. Сонда бұлттың араларынан жаңбыр шыққанын көресің. Және аспаннан ішінде бұршағы бар (бұлт) тауларын түсіреді де, ол арқылы қалаған пендесіне апат жеткізіп, қалағанынан бұрып әкетеді. Нажағайдың жарқылы; көздерді әкете жаздайды.

(Нұр сүресі, 43)

Ол сондай Алла, рахметінің (жаңбырдың) алдында қуандырып, самалдарды жіберді. Аспаннан тап-таза жаңбыр жаудырды. Ол арқылы өлі жерді жандандырып, Біз жаратқан хайуандар мен көптеген адамдарды суару үшін.

(Фұрқан сүресі, 48-49)

Көктер мен жерді жаратқан, сендер үшін көктен жаңбыр жаудырып, онымен сендер бір ағашын да өсіре алмайтын әдемі бақшаларды өсірген кім? Алламен бірге басқа тәңір бар ма? Жок, олар шектен шыққан ел.

(Нәміл сүресі, 60)

Ал егер олардан: «Көктен жаңбыр жаудырып, онымен жерді өлімнен кейін жандандырған кім?» – деп сұрасаң, әлбетте: «Алла», – дейді. (Мұхаммед ғ.с.): «Барлық мақтау Аллаға лайық» де. Бірақ, олардың көбі түсінбейді.

(Ғанкәбүт сүресі, 63)

Әрине, Қиямет мерзімінің мәліметі Алланың қасында. Жаңбырды Ол жаудырады, Ол жатырлардағыны біледі. Ешкім ертең не істейтінін білмейді әрі ешкім қай жерде өлерін де білмейді. Күдіксіз, Алла толық білуші, хабар алушы.

(Лұқман сүресі, 34)

Олар көрмей ме? Рас, суды шөл жерге апарамыз да, ол арқылы малдары әрі өздері жейтін өнім шығарамыз. Олар сонда да көрмей ме?

(Сәжде сүресі, 27)

Аспаннан берекетті жаңбыр жаудырып, сонда ол арқылы бақшалар және орылатын астық өсірдік. Қауашақтары шоғырланған ұзын құрма ағаштарын өсірдік.

(Қаф сүресі, 9-10)

Найзағай құбылысы

Ол сондай Алла, сендерге қорқу және үміт түрінде найзағайды көрсетіп, жаңбыр толы ауыр бұлттарды пайда қылады. Көктің гүрілі дәріптеп, періштелер қорқып, Алланы пәктейді. Алла нажағайларды жіберіп, қалағанына тигізеді. Олар Алла жайында таласады. Негізінде, Алла орасан күшке ие.

(Рағьд сүресі, 12-13)

Көрмейсің бе? Рас, Алла бұлттарды айдайды. Сонан соң оның араларын біріктіреді. Содан соң оны қабат-қабат қылады. Сонда бұлттың араларынан жаңбыр шыққанын көресің. Және аспаннан ішінде бұршағы бар (бұлт) тауларын түсіреді де, ол арқылы қалаған пендесіне апат жеткізіп, қалағанынан бұрып әкетеді. Нажағайдың жарқылы; к өздерді әкете жаздайды.

(Нұр сүресі, 43)

Түн мен күндіздің болуы

Күдіксіз, көктер мен жердің жаратылуында, түн мен күннің ауысуында, адам баласына пайдалы нәрселермен теңізде жүрген кемеде және Алланың көктен жаңбыр жаудырып, жер өлгеннен кейін онымен жандандыруында әрі онда әртүрлі хайуанды таратуында, желдерді және көк пен жердің арасындағы бағынышты бұлтты басқаруында, әлбетте, ойлаған елге (Алланың барлығы, бірлігіне) белгілер бар.

(Бақара сүресі, 164)

Таңды сөгуші, түнді тынығу және күн мен айды есеп үшін жаратқан. Осылар, аса үстем, толық білуші Алланың өлшеуі.

(Әнғам сүресі, 96)

Расында, түн мен күннің ауысып келуінде және Алланың көктер мен жердегі жаратқан нәрселерінде, әрине, сақтанатын ел үшін дәлелдер бар.

(Юныс сүресі, 6)

Тағы Ол сондай Алла, жерді төсеп, онда асқар таулар, өзендер жаратты. Әрі онда әртүрлі жемістерден екіден жұп етті. Түнді күндізге жабады. Шынында, бұнда ойланатын қауым үшін дәлелдер бар.

(Рағьд сүресі, 3)

Ал сендер үшін түнді, күндізді әрі айды, күнді істетті. Жұлдыздар да Оның әміріне бағынысты. Тақ осында, ойланған қауым үшін әлбетте белгілер бар.

(Нахыл сүресі, 12)

Күн мен түнді екі белгі жасадық. Сонда түн белгісін кетіріп, күндізді; Раббыларыңның кеңшілігінен несібе іздеулерің және жылдардың санын, заманның есебін білулерің үшін жарық қылдық. Сондай-ақ әр нәрсені ашық баян еттік.

(Исра сүресі, 12)

Сендерді тірілтеді, өлтіреді және күндіз, түннің ауысуы Оған тән. Ал ойламайсыңдар ма?

(Муминун сүресі, 80)

Алла күндіз бен түнді ауыстырады. Рас, бұнда қырағылар үшін, әрине, ғибрат бар.

(Нұр сүресі, 44)

Ол Алла, түнді күндізге кигізіп, күндізді де түнге кигізеді. Сондай-ақ ай мен күнді игерді. Бәрі де белгілі бір мерзімге дейін жүріп тұрады. Біртұтас осылар Раббыларың Алланыкі. Иелік Соған тән. Одан өзге табынғандарың бір ұрық қабығына да ие емес.

(Фатыр сүресі, 13)

Ол сондай Алла, сендерге түнді тынығу, күндізді көру үшін жаратты. Күдіксіз, Алла тым кеңшілік иесі. Бірақ, адамдардың көбі шүкірлік қылмайды.

(Ғафыр сүресі, 61)

Ай мен апталардың мерзімі

Таңды сөгуші, түнді тынығу және күн мен айды есеп үшін жаратқан. Осылар аса үстем, толық білуші Алланың өлшеуі.

(Әнғам сүресі, 96)

Ол сондай Алла, күнді жарық, айды нұр етіп жаратты да, оған (айға) жылдардың сандарын, есептерін білулерің үшін орындар белгіледі. Алла бұларды шындықпен ғана жаратты. Алла білетін ел үшін аяттарын ашық-ашық баян етеді.

(Юныс сүресі, 5)

Күн мен түнді екі белгі жасадық. Сонда түн белгісін кетіріп, күндізді; Раббыларыңның кеңшілігінен несібе іздеулерің және жылдардың санын, заманның есебін білулерің үшін жарық қылдық. Сондай-ақ әр нәрсені ашық баян еттік.

(Исра сүресі, 12)

Құранда айтылатын хайуандар

Сендер және малдарың пайдалану үшін.

(Назиғат сүресі, 33)

Және көлік болатын әрі ұсақ малдарды жаратты. Сендерге Алланың ризықтандырған нәрсесінен жеңдер, шайтанның ізіне ермеңдер. Өйткені, ол – сендерге ашық дұшпан.

(Әнғам сүресі, 142)

Тағы малды жаратты: Малдарда сендерді жылытатын және басқа пайдалы заттар бар. Әрі олардан жейсіңдер.

(Нахыл сүресі, 5)

Шын мәнінде, сендер үшін малдарда ғибрат бар. Малдың қарнындағы қаны мен жынының арасынан шыққан ішушілерге сүйкімді нағыз сүтті сендерге ішкіземіз.

(Нахыл сүресі, 66)

Адамдардан, құрт-құмырсқа және ірі жәндіктерден түрлі-түстегілер осындай. Шын мәнінде, құлдарынан ғалымдары Алладан қорқады. Рас, Алла өте үстем, аса жарылқаушы

(Фатыр сүресі, 28)

Көктер мен жердің жаратушысы сендер үшін өз жыныстарыңнан жұбайлар жаратып, хайуандар үшін де жұптар жаратушы. Өстіп сендерді өсірді. Еш нәрсе Ол сияқты емес. Ол (Алла) әр нәрсені естуші, толық көруші.

(Шура сүресі, 11)

Бұзау

Сол уақытта Мұсаға (ғ.с.) (Тұр тауында Тәуратты үйрету үшін) қырық кеш уәде берген едік. Кейін оның артынан бұзауды тәңір жасап алдыңдар да, өздерің залым болдыңдар.

(Бақара сүресі, 51)

Сол уақытта Мұса (ғ.с.): «Ей, қауымым! Расында, сендер бұзауды тәңір жасап алумен өздеріңе қастық қылдыңдар! Ал енді жаратушыларыңа тәубе қылыңдар әрі өздеріңді түзетіндер. Бұларың сендер үшін жаратушыларыңның қасында қайырлы. Сонда тәубелеріңді қабыл етті. Өйткені, Ол тәубені қабылдаушы, ерекше мейірімді», – деді.

(Бақара сүресі, 54)

Сонда Самири оларға мөңіреген бір бұзаудың мүсінін шығарды да, олар: «Сендердің де Мұсаның да тәңірі осы. Бірақ, ол жаңылды», – десті.

(Таһа сүресі, 88)

Дереу үйіне барып, семіз бір бұзау әкелді.

(Зәрият сүресі, 26)

Жабайы аңдар

Жан-жануарлар жиналған сәтте,

(Тәкуир сүресі, 5)

Шыбын

Ей, адам баласы! Бір мысал келтірілді. Енді соған құлақ салыңдар: Сендердің Алладан өзге табынғандарың, барлығы жиылса да, әсте бір шыбын жарата алмайды. Сондай-ақ егер шыбын олардың бір нәрсесін алып қашса, одан оны құтқара алмайды. Өйткені, іздеуші де, ізделген де нашар (әлсіз).

(Хаж сүресі, 73)

Аралар мен бал

(Мұхаммед ғ.с.) Раббың араға: «Таулардан, ағаштардан және лапастардан ұялар жасап ал!», – деп нұсқады. (Жаратылыс қабылет берді). «Сонан соң әртүрлі өсімдіктен же де, Раббыңның қолайластырған жолына түс!». Араның қарындарынан түрлі-түсте бал шығады. Онда адам баласы үшін шипа бар. Шынында, мұнда да ойлайтын қауым үшін ғибрат бар.

(Нахыл сүресі, 68-69)

ЖЕТІНШІ ТАРАУ. АДАМ ТАБИҒАТЫ

Адам – Тәңірдің жердегі уәкілі

(Мұхаммед ғ.с.) сол уақытта Раббың періштелерге: «Әрине, мен жерде бір орынбасар жаратамын!» – деген еді. (Періштелер): «Онда бұзақылық істеп, қан төгетін біреуді жаратасың ба? Негізінен, біз Сені дәріптеп, мақтау мен пәктаудамыз», – деді. Алла: «Мен сендердің білмегендеріңді жақсы білемін!» – деді. (Алла Адамды топырақтан жаратып оған жан салды. Алла Адамға (ғ.с.) біртұтас атауларды үйретті де, сонан соң оларды періштелерге көрсетіп: «Айтқандарың рас болса, Маған осы нәрселердің аттарын айтып беріңдер», – деді. Періштелер: «Сен пәксің! Біздің Сенің үйреткеніңнен басқа білеріміз жоқ. Әрине, Сен толық білуші, өте данасың», – деді. (Алла): «Ей, Адам! Оларға бұлардың аттарын баян ет», – деді. Сонда (Адам ғ.с.) оларға ол заттардың аттарын айтқан сәтте, Алла: «Мен сендерге көктер мен жердің құпиясын, сендердің де көрнеу, көмес істегендеріңді білемін деп айтпадым ба?» – деді.

(Бақара сүресі, 30-33)

Расында, сендерді жаратып сонан кейін бейнеледік. Сонан соң періштелерге: «Адамға сәжде қылыңдар!» – дедік. Барлығы сәжде етті. Бірақ, Ібіліс сәжде етпеді де, сәжде етушілерден де болмады. (Алла Ібіліске): «Саған Мен әмір еткенде, сені сәжде етуден не тыйды?» – деді. Ол: «Мен одан артықпын. Мені оттан жаратып, оны балшықтан жараттың», – деді. (Алла): «Онда ол жерден түс. Онда сенің менменсуіңе болмайды. Дереу шық, қор болушылардансын», – деді. (Ібіліс): «Қайта тірілетін күнге дейін мұрса бер», – деді. (Алла): «Шынында, мұрса берілгендерденсің», – деді. (Ібіліс): «Ендеше, мені қаңғыртқаның себепті, әлбетте, мен де оларға қарсы Сенің тура жолыңда отырып аламын», – деді. «Сонан соң оларға алды-артынан, оң-солынан келемін де, олардың көбін шүкір етушілерден таппайсың», – деді. (Алла): «Қорланып қуылған түрде ол жерден шық. Әрине, олардан кім саған ілессе, сендердің барлықтарыңмен тозақты толтырамын», – деді. (Алла): «Ей, Адам! Сен және жұбайың жәннатқа орналас. Екеуің қалағандарыңша жеңдер. Алайда, осы ағашқа жоламаңдар. Сонда залымдардан боласыңдар», – деді. Сон-

да шайтан ол екеуінің ұятты жерлерінің ашылуы үшін азғырды да: «Раббыларың сендерді осы ағаштан екеуің періште болып кетеді немесе мәңгі қалып қояды деп қана тыйған», – деді. Және: «Шынында, мен екеуіңді үгіттеушілерденмін», – деп ант ішті. Сөйтіп, екеуін алдап түсірді. Сонда екеуі ағаштан татқан сәтте ұятты жерлері ашылып кетті. Екеуі жәннат жапырақтарынан үстеріне жапсыра бастады. Раббылары екеуіне: «Екеулеріңді осы ағаштан тыймап па едім? Расында, шайтан сендерге ашық дұшпан демеп пе едім?» – деп дабыстады. (Адам ата мен Хауа ана): «Раббымыз, біз өзімізге кесір істедік. Егер Сен бізді жарылқап, мәрхамет етпесең, әлбетте, зиян етушілерден боламыз», – деді. (Алла): «(Жәннаттан) бір-біріңе дұшпан болып түсіңдер. Сендерге жер жүзінде бір мерзімге дейін тұрақ және пайдалану бар», – деді. «Ол жерде тіршілік етесіңдер де, ол жерде өлесіңдер. Және ол жерден қайта шығарыласыңдар», – деді. Ей, адам баласы! Ұятты жерлеріңді жабу үшін киім және сәндік бұйым түсірдік (жараттық). Негізінде, тақуалық киімі жақсы. Солар Алланың белгілері. Әрине, түсінерсіңдер.

(Азраф сүресі, 11-26)

Нәресте немесе адамның жаратылуы

Ол сондай Алла сендерді жатырларда қалауынша бейнелейді. Одан басқа ешбір тәңір жоқ. Өте үстем, хикмет иесі.

(Әли Имран, 6)

Ол сондай Алла, сендерді бір-ақ кісіден (Адамнан) жаратқан және оған тиянақ үшін жұбайын (Хауаны) жаратқан. Ол жұбайына жақындасқанда, жұбайы жеңіл түрде жүкті болды. Сонда онымен жүріп ауырлаған кезде Аллаға: «Егер бізге игі бала берсең, әрине шүкір етушілерден болар едік» деп жалбарды.

(Азраф, 189)

Ей, адам баласы! Егер өлгеннен кейін тірілуден күдіктенсеңдер, әрине, Біз сендерді топырақтан, сонан соң жыныстық тамшыдан, кейін ұйыған қаннан тағы бейнеленген, бейнеленбеген кесек еттен, өздеріңе тектеріңді білдіру үшін жараттық. Сондай-ақ жатырларда қалаған мерзімге дейін қойып қоямыз. Соңында бөбек түрінде шығарамыз. Одан кейін ер жетесіңдер. Кейбіреулерің қайтыс болып,

кейбіреулерің әр нәрсені білгеннен кейін түк білмейтін өмірдің ең нашарына қайтарыласыңдар. Қураған жерді көресің. Оған жаңбыр жаудырсақ, құлпырып көпсіді де, әртүрлі көркем өсімдік өндірді.

(Хаж, 5)

Расында, адамды нағыз балшықтан жараттық. Сонан кейін оны жатырда тұратын тамшы қылдық. Сонан соң тамшыны ұйыған қан жасадық. Ұйыған қанды кесек ет жасап, кесек етті сүйек жасадық та, сүйектерге ет қаптадық. Сонан кейін оны басқа бір жаратылыс қылып, жан салдық. Жаратушылардың шебері – ұлы Алла.

(Муминун, 12-14)

Сонан соң оның нәсілін бір жайсыз судың негізінен жаратты. Содан соң оны бейнелеп, ішіне өз рұхын үрледі. Сондай-ақ сендерге есту, көру және түсіну қабілетін берді. Аз шүкір етесіңдер.

(Сәжде, 8-9)

Алла сендерді топырақтан, сонан соң мәниден жаратып, кейін сендерді жұп-жұп қылды. Ешбір ұрғашы Алланың білімінен тыс жүкті болмайды да, тумайды. Алланың Кітабында жазылған өмір ұзартылмайды да, қысқартылмайды. Әрине, бұл Аллаға оңай.

(Фатыр, 11)

Алла сендерді бір кісіден жаратты. Сонан соң одан жұбайын жаратты. Тағы сендер үшін малдардан (түйе, сиыр, кой, ешкі) сегіз түр пайда қылды. Және сендерді аналарыңның ішіндегі (құрсақ, жатыр, қағанақ) үш қараңғылықта бір жаратылыстан кейін бір жаратылыспен жаратты. Міне, осы Раббыларың Алла, патшалық Оған тән. Одан басқа еш тәңір жоқ. Қайтып бұрылып барасыңдар?

(Зумәр, 6)

Шүбәсіз, Алла ер, әйелді жұп жаратқан. Тамызылған бір тамшы «мәни» суынан. Шәксіз, екінші жасау да Оған тән. Сөз жоқ, байытқан да, өркендеткен де – Ол.

(Нәжім, 45-48)

Расында, Ол сендерді түрлі жағдайларда жаратты.

(Нұх, 14)

Ол (жатырға) тамызылған бір тамшы мәни емес пе? Сонан соң ол ұйыған қан болды. Сонда Алла жаратып бейнеледі. Сонда одан ер-әйел екі жыныс жаратты. Бұларды жасаған Алланың өліктерді қайта тірілтуге күші жетпей ме?

(Қиямет, 37-40)

Шын мәнінде, Біз адам баласын біріккен тамшыдан жараттық. Оны сынаймыз. Сондықтан оны еститін, көретін қылдық.

(Инсан, 2)

Сендерді болымсыз судан жаратпадық па? Сондай оны берік бір жерде (жатырда) етпедік пе? Белгілі бір мерзімге дейін оның тағдырын мөлшерледік. Нендей толық күшке иеміз.

(Мурсәләт, 20-23)

Адам баласы әлсіз жаратылған

Негізінен, Алла сендерге жеңілдікті қалайды. Өйткені, адам баласы әлсіз жаратылған.

(Ниса сүресі, 28)

Адам баласы асыққыш әрі сабырсыз

Адам баласы асыққыш болып жаратылған. Белгілерімді көрсетемін. Менен тез тілемендер.

(Әнбия сүресі, 37)

Шын мәнінде, адам баласы сабырсыз жаратылған. Басына бір бейнет жетсе, тым төзімсіз. Қашан қолына дәулет түссе, өте сараң. Бірақ, намаз оқушылар басқа.

(Мағариж сүресі, 19-22)

Адам баласы күмәншіл

Сонда ол мойындамады да, намаз оқымады. Бірақ, жасынға шығарып бет бұрды. Сонан соң ол кердендей басып үйіне кетті. Саған пәле келсін, сонан соң сені пәле басқыр! Адам баласы бос қоя берілеміз деп ойлай ма? Ол (жатырға) тамызылған бір тамшы

мәни емес пе? Содан соң ол ұйыған қан болды. Сонда Алла жаратып бейнеледі. Сонда одан ер, әйел екі жыныс жаратты. Бұларды жасаған Алланың өліктерді қайта тірілтуге күші жетпей ме?

(Қиямет сүресі, 31-40)

Адам баласы алданғыш

Расында, адамзатты жараттық. Оған нәпсісінің не сыбырлағанын білеміз. Өйткені, Біз оған күре тамырынан да жақынбыз. Оның оңынан да, солынан да екі байқаушы отырады. Аузынан бір сөз шығарса-ақ болды, алдында аңдушы дайын.

(Қаф сүресі, 16-18)

Адам болмысындағы ар-ождан

Кісіге және оны толықтағанға, сонда оған жамандық әрі тақуалық қабілетті бергенге серт. Расында, нәпсісін тазартқан кісі құтылды да, әлдекім оны кірлетсе қор болды.

(Шәмс сүресі, 7-10)

Нәпсі жамандықты аян етеді

Сондай жүректерінде дерті бар мұнафықтардың: «Бізге бір сұмдық келуінен (мұсылманнан күн кетіп қалуынан) қорқамыз» деп, олардың арасында жүгіріп жүргендерін көресің. Бәлкім, Алла бір жеңіс берер немесе Өз қасынан бір әмір берер, сонда олар жүректеріндегі жасырғандарына өкінер.

(Мәидә сүресі, 52)

Нәпсімді ақтамаймын. Расында, нәпсі жамандыққа бұйырады. Бірақ та, Раббым мәрхамет етсе ол басқа. Күдіксіз, Раббым өте жарылқаушы, ерекше мейірімді.

(Юсyf сүресі, 53)

Өркөкіректік адастырады

Алла бір адамға кітап, даналық және пайғамбарлық берген болса, сонан соң оның басқа адамдарға: «Алланы қойып маған

құл болындар» деулері лайық емес. Бірақ, «Кітапты үйретулерін, оқуларың бойынша нағыз Құдайшыл болындар» (деулері лайық). Сондай-ақ олар сендерге: «Періштелерді, пайғамбарларды тәңір жасап алындар!» – деп бұйырмайды. Сендерді мұсылман болғаннан кейін қарсылыққа бұйыра ма?

(Әли Имран сүресі, 79-80)

(Мұхаммед ғ.с.): «Ей, Кітап иелері! Біздің арамыз бен сендердің араларыңа бірдей бір сөзге келіндер; жалғыз Аллаға құлшылық қылайық, Оған еш нәрсені ортақ қоспайық. Сондай-ақ Алладан өзге бір-бірімізді тәңір тұтпайық», – деп айт. Егер олар жүз бұрса: «Қуә болындар, шәксіз, біз мұсылман болдық», – деңдер.

(Әли Имран сүресі, 64)

Олардан кім: «Алладан өзге мен де тәңірмін!» – десе, оны тозақпен жазаландырамыз. Залымдардың сазайын сөйтіп тарттырамыз.

(Әнбия сүресі, 29)

Және Аллаға өтірік жала қойғандардан немесе аяттарын өтірікке жорығандардан кім залымырақ? Күдіксіз, Алла залымдарды құтқармайды. Оларды Қиямет күні түгел жинаймыз да, сонан соң: «Аллаға ойша қосқан ортақтарың қайда?» – дейміз. Сонан кейін олардың: «Аллаға серт! Раббымыз, біз ортақ қоспаған едік» дегенінен басқа сылтаулары болмайды. Қара! Олар өздеріне қалай өтірік айтты. Және Алланың ортағы деген пұттары сөйтіп жоқ болды.

(Әнғам сүресі, 21-24)

Алайда, Бізге кездесуді үміт етпегендерді адасқан бойда қойып қоямыз да, қаңғыра береді.

(Юныс сүресі, 11)

Жолдан тайғандар мен екіжүзділер туралы

Сондай-ақ өтірік сөздерден сақтанындар.

(Хаж сүресі, 30)

«Егер өтірік айтушылардан болсам, Маған Алланың лағынеті болсын!».

(Нұр сүресі, 7)

(Мұхаммед ғ.с.) саған мұнафықтар келген кезде: «Сені анық пайғамбар деп айғақ боламыз», – деді. Сенің хақ пайғамбар екеніңді Алла біледі. Сондай-ақ Алла расында мұнафықтардың мүлде суайт екендігіне куәлік етеді.

(Мунафиқун сүресі, 1)

Енді Аллаға берген уәделеріне қарсы келіп, өтірік айтқандары үшін Алла өзіне жолығатын күнге дейін олардың жүректеріне екібеткейлік салып қояды.

(Тәубе сүресі, 77)

Адамдардың кейбіреулері екіжүзді (мұнафықтар): «Аллаға, Ақырет күніне сендік» дейді. Бірақ, олар сенбейді. Олар (өздерінше) Алланы және иман келтіргендерді алдайды. Бірақ, олар өздерін ғана алдағандарын сезбейді. Олардың жүректерінде дерт бар (күншілдік дерті). Сонда Алла олардың дертін арттыра түсті (мұсылмандар дамыған сайын күншілдіктері қоза түсті). Сондай-ақ оларға өтірікшіліктерінің салдарынан күйзелтуші азап бар. Оларға: «Жер жүзінде бұзақылық қылмандар!», – делінсе, олар: «Біздер түзеуші ғанамыз», – дейді. Сақ болындар! Шын мәнінде, олардың өздері бұзақы, алайда олар түсінбейді. Егер оларға: «Адамдар иман келтіргендей иман келтіріңдер!» – делінсе, олар: «Ақылсыздарша иман келтірейік пе?» – дер. Байқандар! Шын мәнінде, олардың өздері ақымақ. Бірақ, олар білмейді. Ал және олар мүміндерге кездесе: «Біз де иман келтірдік» дер. Әрқашан олар шайтандарымен (бастықтарымен) оңашалана қалса: «Расында, біз сендермен біргеміз, біз оларды тәлкек қылып қана жүрміз», – дер. Алла оларды мазаққа ұшыратып, азғындықтарында қаңғыртып қояды. Олар қисық жолды туралықпен айырбастап алды. Сонда оларға саудалары пайда бермеді. Әрі олар тура жолды таппады.

(Бақара сүресі, 8-16)

Рухи аурулар мен қылмыстар

Күмән мен атаққұмарлық

Аллаға құлшылық қылындар. Оған еш нәрсені ортақ қоспандар. Және әке-шешеге жақындарға, жетімдерге, міскіндерге жақын көршіге, бөгде көршіге, жан жолдасқа, жолда қалғандарға және қол астындағыларға жақсылық қылындар. Негізінен, Алла тәкаппар, мақтаншақты жақсы көрмейді.

(Ниса сүресі, 36)

Жер жүзінде дандайсып жүрме. Өйткені, сен жерді әсте тесіп жара алмайсың да, бой жағынан да тауларға жете алмайсың.

(Исра сүресі, 37)

(Мұхаммед ғ.с.) Қиямет күні Аллаға өтірік айтқандардың беттері қап-қара болғанын көресің. Менменсігендердің орны тозақ емес пе?

(Зұмәр сүресі, 60)

(Мұхаммед с.ғ.с.) сондай істегендеріне мәз болып, істемегендерімен де мақталуларын сүйгендерді есепке алма. Сондай-ақ оларды азаптан құтылады деп әсте ойлама. Өйткені, олар үшін жан түршігерлік азап бар.

(Әли Имран сүресі, 188)

Сондай қайыр істегендер бергендеріне міндетсу, ренжіту араластырмаса (беріп алып бұлданбаса, кейітпесе), оларға Раббыларының құзырында сыйлық бар. Сондай-ақ оларға қорқыныш жоқ әрі олар қайғырмайды. Көркем сөз және кешірімділік артынан бұлдану, кейіту араласқан садақадан жақсы. Алла бай, жұмсақ.

(Бақара сүресі, 262-263)

Көрәлмаушылық

Кітап иелерінің көбі, оларға шындық айқын болғаннан кейін, өз күншілдіктерінен сендерді иманнан кейін қарсылыққа қайтаруды қалайды. Алла бір әмірін келтіргенге дейін оларды кешіріндер, елемендер. Күдіксіз, Алланың әр нәрсеге күші толық жетеді.

(Бақара сүресі, 109)

«Күншілдердің кесірінен, ол күндеген сәтте (сыйынамын)» де.
(*Фалақ сүресі, 5*)

Сараңдық

Алланың кеңшілігінен өздеріне берген нәрселеріне сараңдық істегендер, олардың сараңдық қылған нәрселері, Қиямет күні өздерінің мойындарына оралады. Сондай-ақ көктер мен жердің мирасы – Алланыкі. Әрі Алла олардың не істегендерін толық біледі.
(*Әли Имран сүресі, 180*)

Бүкіл қорлаушы, өсекшіге нендей өкініш! Сондай мал жиып, оны санағандарға. Негізінен, малы өзін мәңгі жасатады деп ойлайды. Олай емес, әлбетте, ол «Хұтамаға» тасталады.
(*Һүмәзә сүресі, 1-4*)

Аллаға құлшылық қылындар. Оған еш нәрсені ортақ қоспаңдар. Және әке-шешеге, жақындарға, жетімдерге, міскіндерге жақын көршіге, бөгде көршіге, жан жолдасқа, жолда қалғандарға және қол астындағыларға жақсылық қылындар. Негізінен, Алла тәкаппар, мақтаншақты жақсы көрмейді. Бұлар сондай сараңдық қылып, адамдарға да сараңдықты бұйырады. Сондай-ақ олар өздеріне Алланың кеңшілігімен бергенін жасырады. Қарсы болушылар үшін қорлаушы азап әзірледік.

(*Ниса сүресі, 36-37*)

Ысырапшылдық

Және мүлде ысырап қылмаңдар. Шынында, ысырапқорлар шайтанның туысы. Ал шайтан Раббыңа өте қарсы.

(*Исра сүресі, 26-27*)

Ысырап етпеңдер. Күдіксіз, Алла ысырап етушілерді жақсы көрмейді.

(*Әнғам сүресі, 141*)

Арамзалық

Бір топты басқа топтан үстем деген сылтаумен араларыңдағы анттарыңды бұзып, жібін мықтап иіргеннен кейін тарқатқан әйел құсаған болмандар. Шын мәнінде, Алла сендерді осымен сынайды. Сондай-ақ дүниеде қайшылыққа түскен нәрселеріңді Қиямет күні сендерге ашықтайды. Егер Алла қаласа еді, сендерді бір-ақ үмбет қылар еді. Алайда, Алла кімді қаласа адастырып, кімді қаласа, тура жолға салады. Әлбетте, істегендеріңнен сұраласыңдар.

(Нахыл сүресі, 92-93)

Ей, мүміндер! Аллаға әрі елшісіне опасыздық қылмандар. Сондай-ақ біле тұра аманаттарыңа қиянат қылмандар.

(Әнфал сүресі, 27)

Ал егер кім қаралық істесе, Қиямет күні қаралық істеген нәрсесімен келеді. Сонан соң әркімнің еңбегі толық беріледі. Сондай-ақ олар зұлымдыққа ұшырамайды.

(Әли Имран сүресі, 161)

Қастандықтар

Шын мәнінде, құпия жиналыс мүміндерді кейіту үшін (болған) шайтан ісі. Алла қаламайынша, ешбір зиян келтірмейді. Сондықтан мүміндер Аллаға тәуекел етсін.

(Мұжадале сүресі, 10)

Ғайбат пен сырттан сөзу

Ей, мүміндер! Бұзық біреу хабар келтірсе, оны анықтаңдар. Әйтпесе, білмей бір елге кесірлерің тиіп, істегендеріңе өкінесіңдер.

(Хужурат сүресі, 6)

Сыр тексермендер, біреуді-біреу ғайбаттамасын. Біреулерің өлген туысының етін жеуді жақсы көре ме? Әрине, оны жек көресіңдер. Расында, Алла тәубені тым қабыл етуші, ерекше мейірімді.

(Хужурат сүресі, 12)

(Мұхаммед ғ.с.) әрбір көп ант ішкен ынжықтарға бойсұнба. Өте айыптағыш, өсек тасығышқа да.

(Қалам сүресі, 10-11)

Алайда, кейбіреулерің сарандық қылады. Кім сарандық қылса, өзіне ғана сарандық қылады. Өйткені, Алла бай, сендер кедейсіңдер. Егер Алладан бет бұрсаңдар, орындарыңа сендерден басқа халықты ауыстырады. Сонан соң олар сендер сияқты болмайды.

(Мұхаммед сүресі, 38)

Мүміндер өз нәпсісін тәрбиелейді

Ал енді кім Раббының алдына тұрудан қорқып, нәпсісін соққан нәрседен (жеңілтек ойдан) тежеген болса, негізінде, оның барар жері ұжмақ (жәннат).

(Назигат сүресі, 40-41)

Сондықтан шамаларың келгенінше Алладан қорқыңдар. (Әмірлерін) тыңдаңдар, бой ұсыныңдар. Сондай-ақ тиісті орындарға мал жұмсаңдар, сендер үшін қайырлы болсын. Кім нәпсісінің сарандығынан сақсынса, міне, солар – құтылушылар.

(Тағабун сүресі, 16)

Жай тапқан жүрек

Ей, орныққан нәпсі! Раббыңа, Ол сеннен, сен Одан разы болған түрде қайт! Енді құлдарымның арасына кір! Сондай-ақ жәннатыма кір!

(Фәжір сүресі, 27-30)

СЕГІЗІНШІ ТАРАУ. ҚҰРАН МЕН ҒЫЛЫМ

Астрономия

Ғаламдағы кемелдік

Ол сондай Алла, жеті аспанды қабат-қабат жаратқан. Рахманның жаратуында еш мүлтік көре алмайсың. Қайта көз сал. Ешбір ақау көре аласың ба? Тағы көзіңді екі қайтарып қара. Көзің саған шаршап, талған түрде айналады.

(Мүлік сүресі, 3-4)

Орбиталар мен айналған ғарыш денелері

Ол сондай Алла түнді, күндізді, күнді және айды жаратты. Әрқайсысы өз айналасында жүзеді.

(Әнбия сүресі, 33)

Күннің ғарыштағы сапары

Сондай-ақ күн белгіленген көлемінде жүреді. Міне, осы аса үстем, әр нәрсені білуші Алланың өлшеуі.

(Ясин сүресі, 38)

Жеті қабат жер мен жеті қабат көк

Ол сондай Алла, жеті көкті жаратқан және жерді де солар сияқты жаратқан. Күмәнсіз, Алланың әр нәрсеге күші толық жететіндігін білулерің үшін әмірлері жер мен көктің арасына түсіп тұрады. Сондай-ақ Алланың білімі әр нәрсені ішіне алады.

(Талақ сүресі, 12)

Дүниенің қозғалысы

Сен тауларды көріп, тапжылмай тұр деп ойлайсың. Негізінде, ол бұлт тәрізді жүреді. (Бұл аят жердің айналатындығын дәлелдейді).

Бұл – әр нәрсені берік жасаған Алланың шеберлігі. Күдіксіз, Ол жасаған нәрселерінді толық біледі.

(Нәміл сүресі, 88)

Дүниенің дөңгелектігі

Көктерді, жерді шындық бойынша жаратты. Түнді күндізге айналдырады, күндізді түнге айналдырады және күн мен айды меңгереді. Әрбірі белгілі бір мерзімге дейін жүріп тұрады. Абайлаңдар! Ол тым үстем, аса жарылқаушы.

(Зумәр сүресі, 5)

Ғарыштың қара тесіктері

Ал енді жұлдыздардың орындарына серт етемін. Егер білсеңдер, ол зор серт. Шын мәнінде, ол – ардақты Құран. Кітапта (Лаухы-Махфузда) сақтаулы.

(Вақиға сүресі, 75-78)

Биология

Жаратылыстың жұптары

Сондай пәк Алла, барлық нәрсені жұп-жұбымен жаратты. Мейлі ол жердің өсірген нәрселерінен болсын, мейлі өздері өндірген және тағы білмегендерінен болсын.

(Ясин сүресі, 36)

Зиготаның жатырға жабысуы

Сондай жаратқан Раббыңның атымен оқы! Ол адам баласын ұйыған қаннан жаратқан. Оқы! Ол Раббың аса ардақты. Сондай қаламмен (жазу-оқумен) үйреткен. Ол адамзатқа білмеген нәрселерін үйреткен.

(Алақ сүресі, 1-5)

Адам баласы бос қоя берілеміз деп ойлай ма? Ол (жатырға) тамызылған бір тамшы мәни емес пе? Сонан соң ол ұйыған қан бол-

ды. Сонда Алла жаратып бейнеледі. Сонда одан ер-әйел екі жыныс жаратты.

(Қиямет сүресі, 36-39)

Сендерді болымсыз судан жаратпадық па? Сондай оны берік бір жерде (жатырда) етпедік пе? Белгілі бір мерзімге дейін. Оның тағдырын мөлшерледік. Нендей толық күшке иеміз.

(Мурсәләт сүресі, 20-23)

Медицина және шипа

Айюб та (ғ.с.) Раббына: «Маған бір бәле келді. Сен мәрхамет етушілердің абзалысың», – деп жалбарынды. Сонда тілегін қабыл етіп, өзіндегі науқасты айықтырып, сондай-ақ құлшылық қылушыларға ғибрат үшін өзіне семьясын және олармен бірге бір есе артық мәрхамет етіп бердік. (Алла сынамаққа балаларын, мал-мүлкін алып, құрт ауру берсе де, қабақ шытпай сабыр еткендіктен; науқасынан айықтырып, бұрынғыдан екі есе әулет, дәулет береді).

(Әнбия, 83-84)

Ол мені жаратқан, маған тура жол көрсетеді. Ол маған жегізеді де, ішкізеді. Ол қашан ауырсам, маған шипа береді.

(Шұғара, 78-80)

Бал шипасы

(Мұхаммед ғ.с.) Раббың араға: «Таулардан, ағаштардан және лапастардан ұялар жасап ал!» – деп нұсқады. Сонан соң әртүрлі өсімдіктен же де, Раббыңның қолайластырған жолына түс! Араның қарындарынан түрлі-түсті бал шығады. Онда адам баласы үшін шипа бар. Шынында, мұнда да ойлайтын қауым үшін ғибрат бар.

(Нахыл, 68-69)

Ғайб

Уақыттың құбылмалылығы

Ол жоғарғы орынға періштелер және Жәбірейіл (ғ.с.) мөлшері елу мың жылдық бір күнде шығады.

(Мағариж сүресі, 4)

Ол көктен жерге дейін істі игереді. Сонан соң сендердің санауларың бойынша, мың жыл шамасындағы бір күнде Оған көтеріледі.
(*Сәжде сүресі, 5*)

Бұ дүниедегі және Ақыреттегі уақыт

Сүр үрілген күні күнәкарларды көздері көгерген түрде жинаймыз. Олар араларында: «Дүниеде он-ақ тәулік тұрдық» деп сыбырласады. Олардың не айтқандарын жақсы білеміз. Олардың ең туралары: «Дүниеде бір-ақ күн тұрдыңдар», – дейді.
(*Таһа сүресі, 102-104*)

Алла оларға: «Сендер жер жүзінде қанша жыл тұрдыңдар?» – дейді. Олар: «Бір күн немесе тағы аз уақыт тұрдық. Санаушылардан сұра», – дейді. «Егер білген болсаңдар, азғана-ақ тұрдыңдар» дейді.
(*Муминун сүресі, 112-114*)

(Мұхаммед ғ.с.) пайғамбарлардан майталмандар (мықтылық, тұрақтылық иелері) сабыр еткеніндей сабыр ет. Олар үшін асықпа; олар өздеріне уәде етілгенді көрген күні дүниеде күндізден бір дем ғана тұрғандай білінеді. Бұл бір ұқтыру. Бұзақы ел ғана жоқ етіледі.
(*Ахқаф сүресі, 35*)

Қиямет-қайым болатын күні күнәкарлар «(өлгеннен Қияметке дейін) бір сағаттан басқа тұрмадық» деп ант ішеді. Осылайша, олар (дүниеде де алданып) адасқан еді.
(*Рум сүресі, 55*)

Періштелердің Алланың құзырына көтерілу мерзімі

Бір сұраушы болатын бір азапты сұрады. Имансыздар үшін оны кегіруші жоқ. Ол азап биік дәреже иесі Алладан. Ол жоғарғы орынға періштелер және Жәбірейіл (ғ.с.) мөлшері елу мың жылдық бір күнде шығады.

(*Мағариж сүресі, 1-4*)

Ғайбты тек Алладан өзгесі біле алмайды

(Мұхаммед ғ.с.): «Көктер мен жердегі көместі Алладан басқа ешкім білмейді. Олар қашан тірілтілетіндіктерін білмейді» де. Олардың Ақырет туралы мәліметі жеткілікті ме? Расында, олар одан күдікте, тіпті олар оған байланысты мүлде соқыр.

(Нәміл сүресі, 65-66)

Және олар: «Оған Раббылары тарапынан бір мұғжиза неге түсірілмейді?» – дейді. Сонда сен оларға: «Негізінен, көмес Аллаға тән. Сондықтан күтіндер! Мен де сендермен бірге соны тосамын», – де!

(Юныс сүресі, 20)

Мен сендерге: «Жанымда Алланың қазыналары бар демеймін де, көместі де білмеймін. Мен бір періштемін де демеймін. Сондай-ақ көздеріңе ілмейтіндерге: «Алла әсте жақсылық қылмайды» демеймін. Алла олардың ішіндегілерді жақсы біледі. Ол уақытта мен залымдардан болармын» (деді).

(Һуд сүресі, 31)

Лаухул-Махфуз – барлығы ашық түрде жазылған Кітап

Сөз жоқ, Раббың әлбетте, олардың көңілдеріндегіні де, көрнеуге шығарғандарын да біледі. Жер-көкте ашық Кітапта болмаған ешбір көмес нәрсе жоқ.

(Нәміл сүресі, 74-75)

(Мұхаммед ғ.с.): «Ей, көктерді және жерді жаратушы, көрнеу, көместі білуші Алла! Қайшылыққа түскен нәрселерде құлдарыңның арасына Сен төрелік етесің» де.

(Зумар сүресі, 46)

Әрине, ол ұлы бір Құран. Лаухул-Махфузда сақтаулы.

(Буруж сүресі, 21-22)

Алла ғайб білімін қалаған құлына береді

(Мұхаммед ғ.с.) міне, бұлар білінбеген әңгімелерден. Оны саған уахи етеміз. Бұдан бұрын оны сен де, қауымың да білмейтін еді. Онда сабыр ет. Расында, соңғы табыс тақуалар үшін.

(Гүд сүресі, 49)

Егер оларға жалбарынсаңдар, дауыстарыңды естімейді. Қашан олар естісе де, сендерге жауап қайтара алмайды. Сондай-ақ Қиямет күні олар сендердің ортақ қосқандықтарыңнан танады. Толық хабар беруші Алладай саған ешкім түсіндірмейді.

(Фатыр сүресі, 14)

(Мұхаммед ғ.с.) саған бұл қиссаны көмес хабарлардан уахи етеміз. Олар іс жүзінде бірлесіп (Юсыпқа) мекерлік (қулық-айла) жасағанда, жандарында болмаған едің.

(Юсып сүресі, 102)

(Мұхаммед ғ.с.) міне, бұл саған Біз уахи етіп отырған көмес хабарлардан. Олардың қайсысы Мәриямға ие болады деп, қаламдарын (шар, жеребе) салған кезде, қастарында жоқ едің. Сондай-ақ олар таласқан сәтте де алдарында емес едің.

(Әли Имран сүресі, 44)

Түс

Сол уақытта Юсып (ғ.с.) әкесіне: «Әкетайым! Рас, мен түсімде он бір жұлдыз және күн мен айды, маған сәжде қылғанын көрдім», – деді.

(Юсып, 4)

(Яғқұп ғ.с.): «Ей, балақайым! Түсінді туыстарыңа айтпа! Саған бір айлакерлік жасар. Расында, шайтан адам баласына ашық дұшпан», – деді.

(Юсып, 5)

Әке-шешесін таққа көтерді. Барлығы Алла үшін сәждеге жығылды. (Юсып ғ.с.): «Ей, әкетайым! Міне, бұрыңғы көрген

түсімнің жоруы. Рас, оны Раббым хакикатқа шығарды. Сондай-ақ шайтан туыстарым мен менің арамды бұзғаннан кейін, мені абақтыдан шығарып, сахарадан сендерді келтіріп, маған рас игілік етті. Күдіксіз, Раббым қалағанына өте мейірімді. Ол толық білуші, хикмет иесі».

(Юсып, 100)

Юсып пайғамбардың жорыған түстері

Және де Юсыппен бірге екі жігіт абақтыға кірді. Ол екеуінің бірі: «Мен түсімде арақ сыққанымды (әзірлегенімді) көрдім», – деді. Екіншісі: «Мен төбеме нан көтеріп жүр екенмін. Одан құс жегенін көрдім». Бізге бұл түстердің жоруын айтып бер. Күдіксіз, біз сені жақсылық қылушылардан көреміз деді. (Юсып ғ.с. оларға): «Сендерге қоректендірілетін тамақ келмей-ақ екеуіңе түстің жоруын айтып беремін. Бұл маған Раббымның үйреткендерінен. Шынында, Аллаға сенбеген және Ақырет күніне сенбеген бір елдің дінін тастадым», – деді.

(Юсып сүресі, 36-37)

«Ей, абақты жолдастарым! (Бұл түс көрген екеуінің бірі патшаның сушысы, бірі аспазы екен). Біреуің қожайыныңа арақ ішкізеді (бұрынғы жұмысын істейді). Ал біреуің дереу асылып, басын құс шоқиды. Міне, екеуінің жоруын сұраған іс бітті».

(Юсып, 41)

ТОҒЫЗЫНШЫ ТАРАУ. БҰ ДҮНИЕ ТІРШЛІГІ ЖАЙЫНДА

Дүние тектен-текке (бекерге) жаратылған жоқ

Олай емес, кім жүзін Аллаға жөнелтіп, өзі жақсылық істейтін болса, сонда оған Раббыңның қасында сыйлық бар, оларға қорқыныш жоқ әрі олар қайғырмайды. Кітапты оқи отырып, яһудилер: «Христиандар еш нәрсе емес», – деді. Христиандар да: «Яһудилер дәнеңе емес», – деді. Сондай-ақ білмегендер де олардың айтқанындай айтты. (Арабтар да: «Ислам діні еш нәрсе емес» деді.) Сонда Алла олардың таласқандарына Қиямет күні билік айтады. Алланың мешіттерінде Оның аты зікір етілуіне тыйым салғаннан әрі мешітті бұзуға тырысқаннан кім залымырақ? Олардың мешітке қорыққан түрде ғана кірулері керек еді. Олар үшін дүниеде қорлық, ақыретте зор азап бар. Шығыс, батыс әр тарап Аллаға тән. Сондықтан қай жаққа бет қаратсаңдар да, Алланың жүзі (ризалығы) сол жақта. Расында, Алла өте кең, толық білуші. (Егер қыблаға қарау қауіп-қатерлі болса, бет алдына қарап намаз оқуға болады).

(Бақара сүресі, 112-115)

Көк пен жерді және екі арасындағыны ойыншық қылып (бекерден-бекер) жаратпадық. Егер бір ойыншық жасағымыз келсе де, оны жасайтын болсақ Өз қасымыздан-ақ жасап алар едік.

(Әнбия сүресі, 16-17)

Бұ дүние сынақ мекені

Өркім өлімді татады. Сендерді сынап, жаман-жақсы күйге саламыз. Сондай-ақ бізге қайтарыласыңдар.

(Әнбия сүресі, 35)

Адамдар: «Сендік» деумен сыналмай қойып қойылатындықтарын ойлай ма? Рас, олардан бұрынғыларды да сынаған едік. Сондай-ақ Алла, әлбетте, шыншылдарды да біледі, өтірікшілерді де біледі.

(Ғанкәбут сүресі, 2-3)

Әрине, сендерді қауіп-қатер, ашаршылық және малдардан, жандардан сондай-ақ өнімдерден кеміту арқылы сынаймыз, (Мұхаммед ғ.с. сондай жағдайларда) сабыр етушілерді қуандыр!

(Бақара сүресі, 155)

(Мұсылмандар!) Сендерге бұрынғы өткендердің басына келген сияқты (жағдай) келмей жәннатқа кірулеріңді ойладыңдар ма? Оларға ашаршылық, ауру-науқас келді. Сондай-ақ пайғамбар және онымен бірге иман келтіргендер: «Бізге Алланың жәрдемі қашан болар екен?» – дегенге дейін (қиыншылықта) тербетілді. Естеріңде болсын! Негізінен, Алланың жәрдемі жақын.

(Бақара сүресі, 214)

Біз адам баласының қайсысы жақсы амал істейді деп сынау үшін жер үстіндегі нәрселерді жердің көркі қылдық.

(Кәһф сүресі, 7)

Шын мәнінде, Біз адам баласын біріккен тамшыдан жараттық. Оны сынаймыз. Сондықтан оны еститін, көретін қылдық.

(Инсан сүресі, 2)

Ол сондай Алла, ізгі іс жүзінде қайсыларың жақсы, сынау үшін өлім мен тіршілікті жаратқан. Ол – тым Үстем, аса Жарылқаушы.

(Мүлік сүресі, 2)

Жасатушы (тіршілік беруші) және өлтіруші – Алла тағала

Өйткені, өлтірген де тірілткен де – Ол (Алла).

(Нәжім сүресі, 44)

Күдіксіз, Біз тірілтеміз де, өлтіреміз. Сондай-ақ, барлығының мұрагері Бізбіз.

(Хижр сүресі, 23)

Расында, тірілтеміз де өлтіреміз. Сондай-ақ қайтар орын Біз жақ.

(Қаф сүресі, 43)

Шынында, көктердің және жердің иелігі Аллаға тән. Ол тірілтеді, өлтіреді. Сондай-ақ сендер үшін Алладан өзге дос та, жәрдемші де жоқ.

(Тәубе сүресі, 116)

Одан басқа ешбір тәңір жоқ. Тірілтеді, өлтіреді. Сендердің де Раббыларың, бұрынғы аталарыңның да Раббысы.

(Дұхан сүресі, 8)

Біз араларыңда өлімді белгіледік. Бізден ешкім оза алмайды. Сендердің бейнелеріңді өзгертіп, сендер білмегенді жарата аламыз.

(Уақиға сүресі, 60-61)

Барлығы өлшеммен жаратылған

Шын мәнінде, әр нәрсені бір өлшеумен жараттық.

(Қамар сүресі, 49)

(Мұхаммед ғ.с.): «Алланың қалауынан басқа өзіме пайда, зиян келтіру күшіне ие емеспін. Әр үмбет үшін бір ажал бар. Қашан олардың белгілі мерзімі келсе, бір сәтке кешіктірілмейді де, ілгерілетілмейді» де.

(Юныс сүресі, 49)

(Мұхаммед ғ.с.) қандай да бір жағдайда болсаң, Алла тарапынан бір Құран оқысаң және сендер бір іс істесеңдер, әлбетте оған шомған кездерінде, сендерді көреміз. Сондай-ақ жердегі, көктегі тозаң салмағындай нәрсе Раббыңнан жасырылмайды. Тағы одан кішісі, үлкені ашық бір Кітапта бар.

(Юныс сүресі, 61)

«Сол уақытта әпекең барып: Сендерге оны бағатын біреу көрсетейін бе?», – деді. Сонда сені көзайым болып кейімеуі үшін анаңа қайтардық. Және бір кісі өлтірдің. Сонда сені ол қайғыдан құтқарған едік те, сынаулармен сынаған едік. Сондай-ақ, жылдар бойы Мәдиян елінде тұрдың. Сонан соң белгілі бір мерзімде қайтып келдің, ей Мұса!»

(Таһа сүресі, 40)

Алланың бұйрығы болмайынша ешкім өлмейді, ол жазулы бір мерзім. Кім дүниенің пайдасын тілесе, оған одан береміз. Ал кім Ақырет пайдасын қаласа, оған одан береміз. Сондай-ақ шүкірлік етушілерді сыйлаймыз.

(Әли Имран сүресі, 145)

Ол сондай Алла, сендерді балшықтан жаратып, сонан соң өлім мезгілін белгіледі. Және белгілі (Қиямет) мерзімі де Оның қасында. Сонда да күдіктенесіңдер ме?

(Әнғам сүресі, 2)

Әр әлеуметтің белгілі бір мерзімі бар. Олар сол мерзімі келген сәтте бір дем кешікпейді де, ілгерілемейді.

(Ағраф сүресі, 34)

Ешбір үмбет ажалын ілгерілете алмайды да, кейіндете де алмайды.

(Хижр сүресі, 5)

Жер-көкте, ашық Кітапта болмаған, ешбір көмес нәрсе жоқ.

(Нәміл сүресі, 75)

Жер жүзіне, сондай-ақ сендерге, қашан бір бейнет келетін болса, ол жаратуымыздан бұрын Кітапта жазулы. Шәксіз, осы Аллаға жеңіл.

(Хадид сүресі, 22)

Егер Раббыңнан бекітілген сөз, белгіленген бір мерзім болмаса, әрине, істері біткен болар еді.

(Таһа сүресі, 129)

Адамдар бір-ақ үмбет еді, сонан соң олар қайшылыққа түсті. (Мұхаммед ғ.с.) егер Раббыңнан бір сөз өткен болмаса еді, таласқан нәрселері турасында, әрине, араларына үкім берілген болар еді. (Жазаландырылар еді.)

(Юныс сүресі, 19)

(Мұхаммед ғ.с.) егер Алла саған бір зиян жеткізсе, сонда оны Алладан басқа айықтырушы жоқ. Ал егер саған бір жақсылық қаласа,

оның кеңшілігін тойтарушы жоқ. Ол оны құлдарынан қалаған кісісіне береді. Ол өте жарылқаушы, ерекше мейірімді.

(Юныс сүресі, 107)

Әрбір тірі жан өлімді татады

Әркім өлімді татады. Сендерді сынап; жаман-жақсы күйге саламыз. Сондай-ақ бізге қайтарыласындар.

(Әнбия сүресі, 35)

Бұдан кейін, әрине, сендер өлесіңдер. Сонан соң, сендер Қиямет күні, күдіксіз, тірілтілесіңдер.

(Муминун сүресі, 15-16)

(Мұхаммед ғ.с.) шын мәнінде, сен де өлесің, олар да өледі.

(Зумар сүресі, 30)

Алла сендерді жаратты және сендерді өлтіреді. Кейбіреулерің білгеннен кейін білмейтін өмірдің қорына қайтарылады. Күдіксіз, Алла толық білуші, аса күшті.

(Нахыл сүресі, 70)

(Мұхаммед ғ.с.) сенен бұрын да адам баласына мәңгілік (өмір) бермедік. Ал егер сен өлсең, сонда олар мәңгі қала ма?

(Әнбия сүресі, 34)

Алланың бұйрығы болмайынша ешкім өлмейді, ол жазулы бір мерзім. Кім дүниенің пайдасын тілесе, оған одан береміз. Ал кім ақырет пайдасын қаласа, оған одан береміз. Сондай-ақ шүкірлік етушілерді сыйлаймыз.

(Әли Имран сүресі, 145)

Дүние тіршілігі ойын мен уақытша алдану ғана

Бұл дүние тіршілігі бір ойыншық, ермек ғана. Күдіксіз, ақырет жұрты анық тіршілік. Әттең! Олар білсе.

(Фанкәбут сүресі, 64)

Адам баласы үшін әйелдер, балалар, алтын-күмістен жиналған қазыналар, сәнделген аттар, малдар және егіндерді қызыға сүю әдемі көрсетілді. Бірақ, олар дүние тіршілігінің сәні. Негізінде, орынның жақсысы Алланың қасында.

(Әли Имран сүресі, 14)

Дүние тіршілігі бір ойын, ермек қана. Егер иман келтіріп, сақынсаңдар, Алла сыйлықтарыңды береді. Сендердің малдарыңды сұрамайды.

(Мұхаммед сүресі, 36)

Сондай діндерін ойын-сауыққа алғандарды және дүние тіршілігіне алданғандарды қойып, Құран арқылы ескерт. Біреу қылығы себепті зиянға ұшырамасын. Негізінен, оған Алладан өзге ешбір дос, не қолдаушы жоқ. Және әрқандай төлеу берсе де, одан алынбайды. Міне, сондай қылықтарының салдарынан жанышталғандар үшін қарсылықтары себепті қайнап тұрған судан, сусын әрі жан түршігерлік азап бар.

(Әнғам сүресі, 70)

Біліңдер! Шын мәнінде, дүние тіршілігі бір ойын, ермек, сән және өзара мақтанысу, сондай-ақ малдарды, балаларды көбейту ғана. Бұның мысалы: Өсірген өсімдігі имансыздарды таңырқатқан жаңбыр сияқты. Сонан соң қурап, сап-сары болғанын көресің. Содан кейін үгінді болады. Ақыретте қатты азап әрі Алладан жарылқау, ризалық бар. Негізінде, дүние тіршілігі бір алданыштың ғана нәрсесі.

(Хадид сүресі, 20)

Шын мәнінде, дүние тіршілігінің мысалы: Біз көктен жаудырған жаңбыр тәрізді. Ол арқылы адамдар, малдар жейтін өсімдіктер аралас өсіп, жер жүзі құлпырып зейнеттенген кезде, жер иесі; пайдалануға күшіміз жетеді деп ойлаған сәтте, түнде не күндіз әміріміз келіп, тіпті кеше болмаған тәрізді түбінен орылғанға айналдырдық. Ойланатын қауымға аяттарымызды осылайша айырып баян етеміз.

(Юныс сүресі, 24)

Олардың бұл дүние тіршілігінде қылған қайырларының мысалы: Өздеріне зұлымдық істеген елдің егініне тиіп жоқ еткен суық

боран тәрізді. Оларға Алла зұлымдық етпеді, бірақ олар өздеріне зұлымдық етті.

(Әли Имран сүресі, 117)

Кім дүниені қаласа, Біз де қалаған кісімізге дүниеде қалағанымызды береміз. Сонан соң оны жәһаннамға саламыз. Ол оған қорланып, мәрхаметке зар болған түрде кіреді. Ал кім мүмін болған түрде Ақыретті қалап, сол үшін тырысса, міне, солардың тырысулары шүкірге (қабылдануға) лайықты. (Мұхаммед ғ.с.) дүние тілеген бұларға да, Ақырет тілеген оларға да Раббыңның мәрхаметінен береміз. Негізінен, Раббыңның берері тыйылмайды.

(Исра сүресі, 18-20)

(Мұхаммед ғ.с.) оларға дүние тірлігінен мысал бер: (Дүние тірлігі;) көктен Біз жаудырған жаңбыр арқылы жердің өсімдіктері бір-біріне араласып, құлпырып, одан құрғақ үгіндіге айналып, оны желдер ұшырып кеткен тәрізді. Сондай-ақ Алла, әр нәрседен үстем күш иесі. Мал мен балалар, дүние тіршілігінің сәні. Ал бақи (мәңгі) қалатын жақсылықтар болса, Раббыңның қасында; табыс бойынша да жақсы әрі үміт тұрғысынан да жақсы. Қиямет күні тауларды жүргіземіз де, жерді жап-жазық көресің. Және де Адам баласын; олардан ешкімді тастамай жинаймыз. Олар Раббыңның құзырына қатарланып келтіріледі. Оларға: «Бастапта жаратқанымыз тәрізде келдіңдер, тіпті сендерге бір уәделі мерзім белгілемедік деп ойладыңдар» (делінеді.) Ғамал дәптері алдарына қойылады. Сонда күнәкарлардың одан қорыққанын көресің. Олар: «Ойпырым-ай! Бізге нендей өкініш! Мына кітапта кішкенеңі де, үлкенді де тастамай-ақ түгендепті» дейді. Сондай-ақ олар істегендерін дайын түрде табады. Раббың ешкімге әділетсіздік қылмайды.

(Кәһф сүресі, 45-49)

Имансыздардың дүниедегі табыстары Ақыретте босқа кетеді

Кім дүние тіршілігін әрі оның зейнетін қаласа, дүниеде олардың еңбектерін толық береміз, сондай-ақ олар кемшілікке ұшыратылмайды. Соларға ақыретте тозақ отынан басқа еш нәрсе жоқ. Дүниедегі жасағандары жойылып кетеді. Расында, олардың істегендері босқа.

(Һуд, 15-16)

ОНЫНШЫ ТАРАУ. ҚИЯМЕТ ҚАЙЫМ

Барлық адамдар қайта тірілтіледі

Ол өліден тіріні шығарып, тіріден өліні шығарады да, жерді өлгеннен кейін жандандырады. Сол сияқты сендер де (кабірден) шығарыласыңдар.

(Рум сүресі, 19)

«Өліп, топырақ және сүйектер болсақ та, шын тірілеміз бе?», – дейді. «Бұрынғы аталарымыз да тіріле ме?» – (дейді.) (Мұхаммед ғ.с.): «Сөзсіз, бұрынғылар да, соңғылар да », – де! «Әлбетте, мәлім күнде белгілі орынға жиналады» (де.)

(Уақиға сүресі, 47-50)

Өлімнен соң тірілу жайында Алла тағала табиғаттан мысалдар келтіреді

Ол сондай Алла рахметінің (жаңбырдың) алдын ала желдерді қуантушы етіп жібереді. Ауыр бұлттарды көтерген бойда, өлі (қағыр, құрғап қалған) бір мемлекетке жіберіп, сонда ол арқылы жаңбыр жаудырып, сонымен әртүрлі жемістерді шығарамыз. Осылайша, өліктерді де тірілтеміз. Әрине, үгіттенерсіңдер.

(Азраф сүресі, 57)

Ол өліден тіріні шығарып, тіріден өліні шығарады да, жерді өлгеннен кейін жандандырады. Сол сияқты сендер де (кабірден) шығарыласыңдар.

(Рум сүресі, 19)

Ол сондай Алла, желдерді жіберіп, сонда ол; Бұлтты қозғап, оны өлі бір жерге айдаймыз. Және жаңбыр арқылы жансыз қалған жерді қайта жандандырамыз. Өліктің тірілуі де осы сияқты.

(Фатыр сүресі, 9)

Күдіксіз, Алла түйірді және ұрықты жарушы. Және өліден тіріні, тіріден өліні шығарушы. Міне, Алла – осы. Ал сонда қайда бұрылып бара жатырсындар?

(Әнғам сүресі, 95)

Оларға өлі жер – бір белгі. Оны жандандырып, одан дән шығарамыз да, сонда олар одан жейді.

(Ясин сүресі, 33)

Ей, адам баласы! Егер өлгеннен кейін тірілуден күдіктенсеңдер, әрине, Біз сендерді топырақтан, сонан соң жыныстық тамшыдан, кейін ұйыған қаннан тағы бейнеленген, бейнеленбеген кесек еттен өздеріңе тектеріңді білдіру үшін жараттық. Сондай-ақ жатырларда қалаған мерзімге дейін қойып қоямыз. Соңында бөбек түрінде шығарамыз. Одан кейін ержетесіндер. Кейбіреулерің қайтыс болып, кейбіреулерің әр нәрсені білгеннен кейін түк білмейтін өмірдің ең нашарына қайтарыласындар. Қураған жерді көресің. Оған жаңбыр жаудырсақ, құлпырып, көпсіді де әртүрлі көркем өсімдік өндірді. Осы дәлелдер бойынша, шын мәнінде, Алла; Ол хақ. Күдіксіз, Ол өлікті тірілтеді. Өйткені, әр нәрсеге күші жетеді.

(Хаж сүресі, 5)

Алланың рахметінің әсерлеріне қара. Жер жүзі өлгеннен кейін оны қалай жандандырды. Рас, Ол өлілерді тірілтеді, Оның әр нәрсеге күші толық жетеді.

(Рум сүресі, 50)

Күдіксіз, көктер мен жердің жаратылуында, түн мен күннің ауысуында, адам баласына пайдалы нәрселермен теңізде жүрген кемеде және Алланың көктен жаңбыр жаудырып, жер өлгеннен кейін онымен жандандыруында әрі онда әртүрлі хайуанды таратуында, желдерді және көк пен жердің арасындағы бағынышты бұлтты басқаруында, әлбетте, ойлаған елге (Алланың барлығы, бірлігіне) белгілер бар.

(Бақара сүресі, 164)

Қиямет күнінің мерзімін жалғыз Алла біледі

Қиямет мезгілінің мәліметі Аллаға тән. Оның білуінен тыс, жемістердің ешбірі қауашағынан шықпайды. Және ешбір ұрғашы

жүкті болмайды да, тумады. Оларға: «Менің ортақтарым қайда?» деп сұралған күні, олар: «Саған бойұсындық, бізден оған куә болушы жоқ» – дейді.

(Фуссиләт сүресі, 47)

Расында, билік күні белгілі болған бір мерзім.

(Нәбә сүресі, 17)

(Мұхаммед ғ.с.) олар сенен Қияметтің қашан болатындығын сұрайды: «Шынында, оның мәліметі Раббымның қасында, оның мезгілін Ол ғана білдіреді. Көктер мен жердегі ауыр жағдай (Қиямет) сендерге кенеттен-ақ келеді» де. Сен оны зерттеп отырғандай-ақ сұрастырады. Шынында, оның білімі Алланың қасында, бірақ адамдардың көбі оны түсінбейді де.

(Азраф сүресі, 187)

Көктердегі және жердегі сыр Аллаға тән. Қиямет сағаты кірпік қаққандай, тіпті одан да жақынырақ. Сөзсіз, Алланың әр нәрсеге күші толық жетуші.

(Нахыл сүресі, 77)

Әрине, Қиямет мерзімінің мәліметі Алланың қасында. Жаңбырды Ол жаудырады, Ол жатырлардағыны біледі. Ешкім ертең не істейтінін білмейді әрі ешкім қай жерде өлерін де білмейді. Күдіксіз, Алла толық білуші, хабар алушы.

(Лұқман сүресі, 34)

(Мұхаммед ғ.с.) адамдар сеннен Қиямет мерзімін сұрайды. Оларға: «Оның білімі Алланың қасында; қайдан білесің, мүмкін мерзімі жақын шығар» де.

(Ахзаб сүресі, 63)

Олар: «Егер шыншыл болсаңдар, осы құқайлаған уәделерің қашан?», – дейді. (Мұхаммед ғ.с.): «Сендерге уәде етілген бір күн бар. Одан бір сәтке кейін қалмайсыңдар да, ілгері кете алмайсыңдар» де.

(Сәбә сүресі, 29-30)

Ол сондай өте жоғары Алла, көктер мен жердің әрі екі арасындағы нәрселердің игілігі Оған тән (Оның меншігінде.) Сондай-ақ Қиямет мезгілінің мәліметі Оның қасында әрі Оған қайтарыласындар.

(Зухруф сүресі, 85)

(Мұхаммед ғ.с.) олар саған «Қиямет қашан болады?» – деп сұрақ қояды. Ол жөнінде түсінік беру сенің ісің бе? Оның қорытындысы Раббыңа байланысты

(Назигат сүресі, 42-44)

Олар: «Егер айтқандарың рас болса, осы уәде қашан?» – дейді. (Мұхаммед ғ.с.) оларға: «Шын мәнінде, оның мәліметі Аллаға тән. Мен ашық ескертуші ғанамын» де.

(Мүлік сүресі, 25-26)

Қиямет жақындады. Оны Алладан өзге әшкерелеуші жоқ.

(Нәжім сүресі, 57-58)

Қиямет ұлы ақиқат

Ол күнде көкті кітаптың бетін бүктегендей бүктейміз де, әуел бастағыдай қайта жаратамыз. Бұл Бізге бір міндет. Шынында, Біз орындаймыз.

(Әнбия сүресі, 104)

Қиямет уақиғасы болған кезде, оның болуын өтірік деуші болмас.

(Уақиға сүресі, 1-2)

Шын мәнінде, сендерге уәде етілген (Қиямет), әлбетте, болады.

(Мурсәләт сүресі, 7)

(Мұхаммед ғ.с.): «Сендерді Алла тірілтеді, сонан кейін өлтіреді. Сонан соң сендерді болуы шәксіз Қиямет күнінде жинайды. Бірақ, адамдардың көбі түсінбейді» де.

(Жәсия сүресі, 26)

Қиямет аңдаусыз келеді

Олар, өздеріне қиямет мезгілінің кенеттен өздері аңғармаған түрде, келуін ғана күте ме?

(Зухруф сүресі, 66)

Олар қиямет мезгілінің өздеріне кенеттен келуін ғана күте ме? Расында оның белгілері келді ғой. Қиямет келіп болғанда, үгіт алулары неге жарайды?

(Мұхаммед сүресі, 18)

Олай емес! Бейнет оларға кенеттен келіп, өздерін абыржытады. Сонда олар оны тойтара алмайды да өздеріне мұрса да берілмейді.

(Әнбия сүресі, 40)

Олар таласып тұрғанда, оларды қолға алатын бір-ақ ащы дауыс күтіп тұрады. Сонда олар өсиет айталмайды да түлеріне де қайта алмайды.

(Ясин сүресі, 49-50)

Қиямет бір дауыспен басталады

Шын мәнінде ол бір үрейлі дауыс. Сонда олар қарап қалады.

(Сафват сүресі, 19)

Олар таласып тұрғанда, оларды қолға алатын бір-ақ ащы дауыс күтіп тұрады.

(Ясин сүресі, 49)

Олар ол күні ащы дауысты анық естиді. Ол (қабырдан) шығатын күн.

(Қаф сүресі, 42)

Қиямет күні адамдар қабірлерінен шығып жиналады

Сүр үрілсе, сонда олар қабырларынан Раббыларына жүгіреді:

(Ясин сүресі, 51)

(Мұхаммед ғ.с.) ендеше, олардан бет бүр. Бір күні шақырушы жаман іске шақырады. Олар, қабырларынан көздерін сүлмейтіп, таралған шекіртке құсап шығады. Шақырушы жаққа жүгірген кәпірлер: «Бұл ауыр күн» дейді.

(Қамар сүресі, 6-8)

Оларды қиямет күні түгел жинаймыз да, сонан соң: «Аллаға ойша қосқан ортақтарың қайда?» дейміз.

(Әнғам сүресі, 22)

Қиямет күні оларды түгел жинаймыз. Сонсоң мүшріктерге: «Сендер де, аллаға қосқан шеріктерің де орындарыңда тұрыңдар!», - дейміз. Сонда олардың араларын айырамыз. Олардың шеріктері: «Сендер бізге табынбаған едіңдер» дейді. (Олардың Аллаға теңеп табынғандары: Пайғамбарлар, періштелер.)

(Юныс сүресі, 28)

Сұр үрілген күні топ-топ болып келесіңдер.

(Нәбә сүресі, 18)

Қиямет күні, тауларды жүргіземіз де жеді жап-жазық көресің. Және де Адам баласын; олардан ешкімді тастамай жинаймыз. Олар, Раббыңның құзырына қатарланып келтіріледі. Оларға: “Бастапта жаратқанымыз тәрізде келдіңдер, тіпті сендерге бір уәделі мерзім белгілемедік деп, ойладыңдар” (делінеді.)

(Кәһф сүресі, 47-48)

Қиямет күні, оларды бір-біріне қосылған түрде қоямыз да Сұр үріліп, оларды тұтас жинаймыз.

(Кәһф сүресі, 99)

Қиямет күні Алланың рұқсатынсыз ешкім тіл қата алмайды

Ол күн келсе, Алланың рұқсатынсыз ешкім сөйлемейді. Олардың сорлысы да бақыттысы да бар.

(Һуд сүресі, 105)

Олар; қиямет күні, шақырушыға еш бұрылмай ілеседі. Сондай-ақ Рахманның алдында дауыстар бәсеңдейді. Тіпті сыбдырдан басқаны естімейсің.

(Таһа сүресі, 108)

Қияметте әркім жалғыз есепке тартылады

Сондай-ақ олардың барлығы Оған жеке-жеке келеді.

(Мәриәм сүресі, 95)

Қиямет күні дәлдікпен өлшейтін таразылар құрылады

Қиямет күні, туралық таразысын қоямыз . Сонда ешкім әділетсіздікке ұшырамайды. Егер бір ұрық түйірінің салмағындай болса да оны әкелеміз. Есеп көруде жеткіліктіміз.

(Әнбия сүресі, 47)

Қиямет күні адамдарды айыру күні

Ол шешім күнін қайдан білесің? Ол күні жасынға шығарушыларға нендей өкініш!

(Мурсәләт сүресі, 14-15)

Қиямет уақиғасы болған кезде, оның болуын өтірік деуші болмас. Ол төмендетеді, жоғарылатады. Сол уақытта жер тұтас сілкіндіріледі. Таулар мүлде үгітіледі. Ұшқан тозаңдай болады. Сол уақытта сендер үш бөлімге бөлінесіңдер.

(Уақиға сүресі, 1-7)

«Өттеген-ай! Бұл есеп күні екен ғой!», – деседі. «Бұл сендер жасынға шығарған билік күні!»

(Сафفات сүресі, 20-21)

Адамдар үш топ болады

Ол төмендетеді, жоғарылатады. Сол уақытта жер тұтас сілкіндіріледі. Таулар мүлде үгітіледі. Ұшқан тозаңдай болады. Сол уақытта сендер үш бөлімге бөлінесіңдер; (Ғамал дәптері оңынан

берілген) оңшылдар, нендей жақсы ол оңшылдар. (Ғамал дәптері солынан берілген) солшылдар, нендей жаман ол солшылдар. Озаттар алдыңғы қатарда болады. Міне, солар Аллаға жақын болғандар. Ұжмақта нығметке бөленеді.

(Уақиға сүресі, 3-12)

Аллаға иман келтірмегендердің жүздері қап-қара болады

(Мұхаммед ғ.с.) Қиямет күні Аллаға өтірік айтқандардың беттері қап-қара болғанын көресің. Менменсігендердің орны тозақ емес пе?

(Зумар сүресі, 60)

Көздерді қорқыныш билейді

(Мұхаммед ғ.с.) Алла залымдардың істегендерінен қаперсіз деп есте ойлама! Шынында, Алла оларды көздер шарасынан шығатын бір күнге дейін кешеуілдетеді. (Сол күні) олар бастарын қақшитып, олардың көздері өздеріне де қайрылмай және жүректері ұшып, жүгіріп бара жатады.

(Ибраһим сүресі, 42-43)

Мүміндер нұрынан танылады

Сол күні мүмін ерлер мен мүмін әйелдердің нұрлары алдарында және оң жақтарында жүгіргенін көресің: «Сендерге бүгін қуаныш. Астарынан өзендер ағатын ұжмақтар бар. Ол арада мүлде қаласыңдар. Міне, осы ұлы қол жеткендік» (делінеді.) Сол күні мұнафық ерлер мен мұнафық әйелдер мүміндерге: «Бізге көздеріңнің қырын салыңдар! Нұрларыңнан біз де пайдаланайықшы!» – дейді. Оларға: «Арттарыңа қайтып, нұр іздеңдер!», – делінеді. Сонда олардың араларына есігі бар бір дуар орнатылады. Оның ішінде рахмет (рақымшылық), сырт жағында азап бар.

(Хадид сүресі, 12-13)

Ол күні кейбір жүздер жарқырайды, күлген қуанышты.

(Ғабәсә сүресі, 38-39)

Ей, мүміндер! Аллаға шынайы тәубе қылыңдар. Раббыларың жамандықтарыңды жойып, астарынан өзендер ағатын ұжмақтарға кіргізуі үміт етіледі. Алла ол күні пайғамбарды және онымен бірге иман келтіргендерді кейітпейді. Олардың нұрлары алдарында, оң жақтарында жүреді. Олар: «Раббымыз! Нұрымызды толықтыр, бізді жарылқа. Сөзсіз, Сенің әр нәрсеге толық күшің жетеді», – дейді.

(Тахрим сүресі, 8)

Қорқынышты күннің соты

Тұр тауына, жазулы Кітапқа, Теріге жазулыға, Толықсыған үйге, (Көктегі қыблаға,) Көтерілген төбеге, көкке және ыстық теңізге серт! Сөзсіз, Раббының азабы болады. Оны тойтарушы жоқ. Ол күні аспан қатты теңселеді. Таулар ұшып жүреді.

(Тұр сүресі, 1-10)

Жалғасты жіберілгендерге, қатты есіп, ұшырушыларға, таркатқан сайын тарқатушыларға, айырған сайын айырушыларға, сонан соң зікір тастаушыларға, жанама түрінде мейлі ескерту түрінде болсын, осыларға серт. Шын мәнінде, сендерге уәде етілген (Қиямет) әлбетте болады. Жұлдыздар сөнген сәтте, көк жарылғанда, таулар үгітіліп, ұшырылғанда, пайғамбарлардың уақыты жеткен кезде; Қайсы күнге кешіктіріліп еді? Шешім күніне. Ол шешім күнін қайдан білесің? Ол күні жасынға шығарушыларға нендей өкініш!

(Мұрсалат сүресі, 1-15)

Расында, билік күні белгілі болған бір мерзім. Сұр үрілген күні, топ-топ болып келесіңдер. Көктер сетінеп, есіктер пайда болады. Таулар жүргізіліп сағым болады.

(Нәбә сүресі, 17-20)

Жақсылыққа сый және зұлымдыққа жаза

Егер біртұтас жер жүзінде болған нәрселер және онымен бірге сондай тағы залымдардыкі болса еді, Қиямет күнінің қатты азабынан (құтылу үшін) оны төлеуге берер еді. Олар Алла тарапынан еш күтпеген нәрселерді көреді. Оларға істеген жамандықтары мәлім болады. Әрі олардың әжуалаған нәрселері өздерін баурап алады.

(Зүмәр сүресі, 47-48)

Жер сілкіндіріп қозғалған сәтте, жер ішіндегі жүгін шығарған кезде (қазыналар, өліктер), адам баласы: «Бұған не болды?» – деген сәтте; Ол күні жер уақиғасын түсіндіреді. Раббыңның оған білдіруімен. Сол күні адам баласы ғамалдары көрсетілуі үшін топ-топ келеді. Сонда кім тозаңның түйірінің салмағындай жақсылық істеген болса, ол оны көреді. Ал және кім тозаңның түйірінің салмағындай жамандық істесе, оны көреді.

(Зилзала сүресі, 1-8)

ОН БІРІНШІ ТАРАУ. ҚҰРАНДА АТАЛАТЫН ТҮЛҒАЛАР МЕН ҚАУЫМДАР

Израилұлдары (яһудилер)

Бір заманда, Израил ұрпақтарынан: «Алладан басқаға құлшылық қылмандар, әке-шешеге жақсылық істеңдер, жақындарға, жетімдерге, міскіндерге қамқорлық жасаңдар, адамдарға көркем сөз сөйлендер, намазды толық орындандар және зекет беріндер» деп ант алған едік. Содан кейін бет бұрдыңдар. Сендерден аз-ақ адам қалды. Өйткені сендер ежелден бет бұрушысыңдар. (Сендер үшін шындықтан бет бұру қиын емес.) (Ей, яһудилер!) бір заманда: «Бір-біріңнің қандарыңды төкпеңдер, өз-өздеріңді жұрттарыңнан шығармандар» деп, уәде алған едік. Сөйтіп, мақұлдап куә болған едіңдер. Содан кейін өздеріңді өлтіресіңдер, бір бөлімдеріңді жұрттарыңнан шығарасыңдар әрі оларға қарсы жауыздық, дұшпандыққа өзара көмектесесіңдер. Егер олар сендерге тұтқын болып келсе, оларға бодау беріп құтқарасыңдар. Негізінен, сендерге оларды жұрттарынан шығаруға тыйым салынған. (Алла олардан бір-бірін өлтірмеуге, жұрттарынан шығармауға, қастандық істемеуге, тұтқынға түссе, төлеу беріп құтқаруға уәде алады. Бірақ, олар соңғысын ғана орындамақ болады.) Сендер Кітаптың кейіне сеніп, кейіне қарсы келесіңдер ме? Сендерден кім мұндай істесе, әрине, олардың жазасы дүние тіршілінде қорлық әрі Қиямет күнінде қатты қинауға қайтарылады (салынады). Және Алла істеген істеріңнен ғапыл емес. Осындай ақыретті беріп, дүние тіршілігін айырбастап алғандар, олардан азап жеңілдетілмейді де, оларға көмек те болмайды.

(Бақара сүресі, 83-86)

Және яһудилерге барлық тырнақты хайуанды арам қылдық. Әрі оларға сиыр, қойдың майларын да арам қылдық. Бірақ қыртыс майлары мен шажырқай және жілік майларын арам қылмадық. Осылайша, олардың шектен шығулары себепті жазаландырдық. Расында, турасын айтушымыз.

(Әнғам сүресі, 146)

Христиандар

Және «Христианбыз» дегендерден де серт алған едік. Дегенмен, олар да берілген үгіттен үлестерін ұмытты. Сондықтан араларына Қиямет күніне дейін дұшпандық, өштік салдық. Және Алла оларға не істегендерінің хабарын тез береді.

(Мәйдә сүресі, 14)

Яһудилер мен христиандар: «Біздер Алланың ұлдары және сүйгендеріміз», – деді. Оларға айт: «Онда Алла күнәларың себепті сендерді неге азаптайды? Керісінше, сендер Алланың жаратқан адамдарысыңдар». Алла қалаған кісісін жаратып және қалаған кісісін азаптайды. Көктердің және жердің әрі екі арасындағылардың барлығы Алланың иелігінде және барар жері де Оның алды.

(Мәйдә сүресі, 18)

Негізінен, Аллаға сенгендер, яһудилер, сабийлер және христиандардан кім Аллаға, ақырет күніне иман келтіріп, ізгі іс істесе, сонда оларға қорқу да жоқ әрі қайғырмайды.

(Мәйдә сүресі, 69)

Сабийлер

Негізінен, Аллаға сенгендер, яһудилер, сабийлер және христиандардан кім Аллаға, ақырет күніне иман келтіріп, ізгі іс істесе, сонда оларға қорқу да жоқ әрі қайғырмайды.

(Мәйдә сүресі, 69)

Екеудің екіншісі

Егер сендер пайғамбарға жәрдем етпесендер де, оны кәпірлер Меккеден шығарған кезде; үңгірдегі екеудің бірі болған сәтте, оған Алла жәрдем еткен. Сол уақытта (Мұхаммед ғ.с.) жолдасына (Хазірет Әбу Бәкірге): «Кейіме! Расында, Алла бізбен бірге» дегенде, Алла оған тоқтау салды. Сондай-ақ оны сендер көрмейтін әскерлермен қолдады. Сөйтіп, кәпірлердің сөзін төмендетті. Алланың сөзі жоғары. Алла өте үстем, хикмет иесі.

(Тәубе сүресі, 40)

Хз. Мұсаның жолдасы

Сол уақытта Мұса (ғ.с.) жігітіне: «Екі теңіздің қосылған жеріне дейін тоқтамаймын. Немесе жүріспен жылдар өткіземін», – деді. Екеуі екі теңіздің құйғанына жеткен кезде, балықтарын ұмытты. Сонда балық сырғып барып теңізден жол алды. Екеуі ілгерілеп барған кезде Мұса (ғ.с.) жігітіне: «Азығымызды әкелші, әрине, осы сапарымызда шаршадық», – деді. «Көрдің бе? Тасқа дем алғанда балықты ұмытқан екенмін. Маған оны айтуды шайтан-ақ ұмыттырды. Ол таңғажайып түрде теңізде жол алды», – деді. (Мұса ғ.с.): «Міне, іздегеніміз осы» деп, екеуі ізінше қайта қайтты.

(Кәһф сүресі, 60-64)

Кітаптан ілімі бар адам

Сонда екеуі; өз тарапымыздан игілік беріп, өз қасымыздан ғылым үйреткен құлдарымыздан бірін тапты. Мұса (ғ.с.) ол кісіге: «Саған үйретілген даналықтан маған да үйретуің үшін саған ерейін бе?», – деді. «Расында, сен менімен бірге болуға шыдай алмайсың» деді. «Ішкі сырын толық білмейтін нәрсеге қалай сабыр ете аласың?» (деді.) (Мұса ғ.с.): «Алла қаласа, мені сабырлы табарсың. Сондай-ақ саған ешбір істе қарсы келмеймін», – деді. «Ал онда маған ілессең, саған айтпайынша, меннен еш нәрсені сұрама» деді. Сөйтіп, екеуі жолға шықты да кемеге түсіп, оны тесе бастады. (Мұса ғ.с.): «Кемедегілерді суға батыру үшін тестің бе? Рас, орынсыз істедің», – деді. (Ол кісі): «Мен саған менімен бірге әсте сабыр ете алмайсың демедім бе?» деді. (Мұса ғ.с.): «Ұмытқан нәрсемді есепке алма. Маған ісімде қолайсыздық тудырма» деді. Екеуі тағы жолға шықты. Бір ұл бала кездесіп еді, (ол кісі) оны өлтірді. (Мұса ғ.с.): «Кісі өлтірмеген жазықсыз біреуді өлтірдің бе? Рас, жаман іс істедің», – деді. «Сен менімен бірге жүруге әсте шыдай алмайсың демедім бе?», – деді. «Егер бұдан кейін бір нәрсе сұрасам, тіпті мені жолдас қылма. Рас, менен саған сылтау табылды», – деді. Сонда екеуі тағы жүріп, бір кент (ауыл) халқына барып, тұрғындарынан тамақ сұрады. Олар екеуін қонақ қылудан бас тартты. Сонда екеуі ол жердегі жығылғалы тұрған тамды көріп, оны жөнделді. (Мұса ғ.с.): «Егер қаласаң, бұған жалақы алар едің», – деді. «Міне, осы мені мен

сен екеуміздің арамыздың айрылуы. Ал енді саған сабыр ете алмаған нәрселеріңнің сырын айтайын», – деді.

(Кәһф сүресі, 65-78)

Үңгір адамдары

(Мұхаммед ғ.с.) үңгірдегілерді және жазуды таңырқарлық белгілерімізден деп ойладың ба? Бір заманда Тарсұс қаласындағы Дақянұс патшаның залымдығынан қашқан адамдар, «Кәһф» – солардың бекінген үңгірі. «Рақим» – солардың аты-жөні жазылған тақтай. т.б. риуаяттар бар...) Сонау заманда жігіттер үңгірге бекінді де: «Раббымыз! Бізге Өз қасыңнан игілік бер! Біз үшін бұл ісімізде тура жол әзірле», – деді. Сонда олардың құлақтарына үңгірде неше жыл бойы перде қойдық (терең ұйқы бердік). Сосын екі жақтың қайсысы олардың жатқан мезгілін есептегендігін анықтау үшін оларды ояттық. (Мұхаммед ғ.с.) Біз саған олардың хабарын шынайы түрде баян етеміз. Олар Раббыларына шын сенген жігіттер еді де оларға туралықты арттыра түстік. Олардың жүректерін бекемдедік. Сол уақытта олар тіке тұрып: «Раббымыз – көктер мен жердің Раббы. Одан өзге тәңірге әсте жалбарынбаймыз. Әрине, сол уақытта рас көкіп (мылжың) сөйлеген боламыз» деді. «Мына еліміз Алладан өзге тәңір тұтты. Бұлар оған байланысты ашық дәлел келтірсе еді? Енді Аллаға өтірік жала қойғаннан залымырақ кім бар?»,- деді. (Олар өзара): «Сонымен елдеріңнен де олардың Алладан өзге табынғандарынан да айрылдындар, енді үңгірге бекініңдер. Сендерге Раббыларың рахметін шассын! Сондай-ақ сендер үшін істеріңде оңайлық әзірлесін». (Мұхаммед ғ.с.) қарасаң, күн шыққан сәтте үңгірлерінің оң жағынан ауытқығанын, күн батқан сәтте оларды сол жақта қалдырғанын көрер едің. Олар үңгірдің кең бір жерінде. Бұл Алланың белгілерінен. Алла кімді оңғарса, сол тура жолда. Ал кімді адастырса, сонда оған әсте көмекші, жетекші таба алмайсың. Олар ояу деп ойлайсың; негізінен олар ұйқыда еді. Оларды оңға, солға аунататын едік. Иттері екі аяғын көсілген бойда босағада. Егер оларды көрсең, олардан ішіңе қорқу толып, бұрылып қашар едің.

(Кәһф сүресі, 9-18)

Яжүж бен Мәжүж

Тіпті екі таудың арасына жеткен кезде, сөзді түсіне алмайтын бір елді тапты. Олар: «Ей, Зұлқарнайын! Яжүж, Мажүж бұл жерде

бұзақылық істеуде. Саған салық төлесек, олар мен біздің арамызға бір бөгет жасайсың ба?» деді. (Бұл Азербайжан таулары. Яжұж, Мажұж Япас ұрпағынан болған бір бұзақы ел.) Зұлқарнайын: «Раббымның маған бергені бек артық. Сендер маған күш көмегін қылындар да, сендер мен олардың арасына бір бөгет жасайын», – деді. «Маған темір тақтайлар әкеліндер» деді. Екі беттің арасы теңелген кезде: «Көріктендер» деді. Ол от болған сәтте: «Маған еріген мыс әкеліндер, үстіне құяйын» деді. Сонда олар оны аса алмады да, тесе алмады...

(Кәһф сүресі, 93-97)

Яжұж, Мажұж ағытылып, әрбір төбеден келгенге дейін. (Хадис кітаптарында заманақыр таяғанда: Яжұж, Мажұж шығатындығы білдірілген. Тәпсір Мәдарик.)

(Әнбия сүресі, 96)

Хз. Адамның екі ұлы

(Мұхаммед ғ.с.) оларға Адам (ғ.с.)-ның екі ұлының әңгімесін шынайы түрде оқы: «Сол уақытта екеуі Аллаға жақындық үшін құрбан шалған еді. Сонда біреуінен қабылданып, екіншісінен қабылданбаған еді». (Құрбаны қабылданбаған Қабыл): «Әлбетте, мен сені өлтіремін», – деді. Сонда (Һәбіл): «Алла сөзсіз тақуалардың құрбанын қабыл етеді», – деді. «Сен мені шын өлтіруге қол созсаң да, мен сені өлтіру үшін қол созбаймын. Күдіксіз, мен әлемдердің Раббысы Алладан қорқамын!». «Сөзсіз, мен сенің өз күнәң мен менің күнәмді жүктеп, тозақтық болуыңды қаламаймын. Осы – залымдардың жазасы». Сонда оның нәпсісі туысын өлтіруге қызықтырды да, ол оны өлтіріп, зиянға ұшыраушылардан болды. (Адам ғ.с. егіз ұлқыздарды ауыстырып үйлендіреді екен. Бірақ Қабыл өз сыңарымды аламын деп, Һәбіл екеуі серттесіп құрбан шалғанда құрбаны қабылданбаған Қабыл Һәбілді өлтіріп, қайтерін білмей жүргенде, Алланың құдіретінше екі қарға таласып бірін-бірі өлтіріп көмгенін көріп, оны көмеді). Сонда Алла оған туысының өлігін жасыруын көрсетуі үшін жіберген қарға жерді қаза бастағанда: «Әттең! Маған не болды? Туысының денесін көмген қарға құрлы бола алмадым ба?», – деді де, өкінушілерден болды.

(Мәйдә сүресі, 27-31)

Қарұн

Рас, Қарұн Мұсаның (ғ.с.) елінен еді де, оларға қарсы келді. Сондай-ақ оған кілттерін күшті бір топ әрең көтеретін қазыналар берген едік. Сонда оған халқы: «Елірме! Расында, Алла еліргендерді жақсы көрмейді», – деді. «Алланың саған берген дәулетімен ақырет жұртын ізде де, дүниедегі несібенді де ұмытпа. Алла саған жақсылық еткендей сен де жақсылық істе, сондай-ақ жер жүзінде бүліншілік ізденбе! Алла бұзақыларды сүймейді. Қарұн: «Шын мәнінде, бұл маған мендегі білімге берілді. (Баюдың жөнін білуші едім)» деді. Негізінде, Алланың бұдан бұрын бұдан да күшті тобы көп нәсілдерді жоқ еткенін білмеді ме? Күнәкарлар күнәларынан сұралмайды. (Бәрі жазулы). Ол қауымына сән-салтанат ішінде шықты. Дүние тіршілігін қалағандар: «Әттең! Бізге де Қарұнға берілген тәрізді болса; өйткені ол, зор ырыс иесі», – деді. Өздеріне білім берілгендер: «Алланың сыйлығы иман келтіріп ізгі іс істегендерге тағы жақсы. Ал оған сабырлылар ғана жетеді» деді. Ақыры оны да үйін де жерге жұтқыздық. Алладан өзге оған жәрдем етер бір топ болмады әрі оған көмек етілмеді. (Бұл атақты Қарұн бай, Мұса (ғ.с.)-ның жақыны, асқан сараң, мың да бір зекет бер десе бермей, Мұсаны (ғ.с.) ел алдында қорлау үшін жала жапсырып, көп ренжітеді).

(Қасас сүресі, 76-81)

Һаман

Оларды жерге (Мысырға) орналастыруды әрі Перғауын, Һаман және екеуінің әскерлеріне бұлардың қорыққан нәрселерін көрсетуді қаладық.

(Қасас сүресі, 6)

Сонда Перғауынның семьясы өздеріне қастас әрі қайғы болатын баланы тауып алды. Расында, Перғауын мен Һаман және әскерлері қателесті.

(Қасас сүресі, 8)

Расында, Мұсаны (ғ.с.) мұғжизаларымызбен және ашық дәлелмен жібердік. Перғауын, Һаман және Қарұнға жібердік. Олар: «Өтірікші жәдігер» деді.

(Ғафыр сүресі, 23-24)

Перғауын: «Ей, Һаман! Маған бір мұнара жаса. Бәлкім, жолдарға жетермін», – дейді. «Көктердің жолдарына жетіп, Мұсаның Тәңірін байқаймын. Расында, мен оны өтірікші деп ойлаймын». Осылайша, Перғауынға жаман істері көркем көрсетіліп, жолдан тосылды. Перғауынның тәсілдері, мүлде жойылуда.

(Ғафыр сүресі, 36-37)

Перғауын: «Ей, бастықтар! Мен сендер үшін менен басқа тәңір барлығын білмеймін. Ей, Һаман! Мен үшін балшыққа от жағып (өрте!) Бір мұнара жаса. Бәлкім, Мұсаның Тәңірін көрейін. Расында, оны өтірікші деп ойлаймын», – деді.

(Қасас сүресі, 38)

Қарұн, Перғауын және Һаманды да (жоқ еттік.) Расында, Мұса (ғ.с.) оларға ашық белгілер келтірген еді де, олар жер жүзінде дандайсыған еді. Сонда да олар қашып құтыла алмады.

(Ғанкәбут сүресі, 39)

Перғауын

Расында, Израил ұрпақтарын қорлаушы бейнеттен құтқардық. Перғауыннан. Өйткені, ол тым шектен шығушылардан еді.

(Дұхан сүресі, 30-31)

Мұсада да (ғибрат) бар. Оны ашық мұғжизалармен жіберген уақытта: Перғауын сыбайластарымен теріс айналып: «Жады (сиқыршы) немесе жынды» деді. Сондықтан оны және әскерлерін қолға алып, оны өзіне сөгіс берген түрде теңізге тастадық.

(Зәрият сүресі, 38-40)

Расында, Біз Перғауынға пайғамбар жібергендей сендерге де куә түрінде пайғамбар жібердік. Сонда Перғауын пайғамбарға қарсы келді. Сондықтан оны қатты қинаумен қолға алдық.

(Музәммил сүресі, 15-16)

Зұлқарнайын

(Мұхаммед ғ.с.) олар сеннен Зұлқарнайынды сұрайды: «Сендерге оның жайын түсіндірейін» де. (Бұл Зұлқарнайын «екі мүйізді» де-

ген ұғымда. Екі тұлымы немесе тажында екі мүйізі болғандықтан атанған. Аты – Ескендір, пайғамбар емес. Батыс, шығысты кезген. Рұм, парсы делінген т.б. риуаяттар бар). Негізінде, Зұлқарнайынды жер жүзінде күшке ие қылдық. Өзіне әр істе қолайлық бердік. Ол да бір шара қолданды. Тіпті күн бататын жерге жеткен сәтте, оны қара балшықты бұлаққа батқан түрде көрді. Сондай-ақ сол маңнан бір ел тапты. «Ей, Зұлқарнайын, не (ол елді) азаптарсың немесе оларға жақсылық істерсің» дедік. Оларға: «Енді кім зұлымдық қылса, оны жазаландырамыз. Сонан соң Раббына айдалып, Раббысы оған қатты жаза береді», – деді. «Ал енді кім иман келтіріп, түзу іс істесе, оған жақсы сыйлық бар. Сондай-ақ жеңіл іс бұйырамыз». Бұдан кейін (шығысқа қарай) шара қолданды. Тіпті күн шығатын жерге жеткен кезде, оның (күннің) бір елдің үстінде туғанын көрді. Ол елге күннен өзге перде жасамаған едік. (Баспаналары, киімдері жоқ еді.) Осындай еді. Расында, оның не істегенін толық білеміз. Содан кейін тағы да бір шара қолданды. Тіпті екі таудың арасына жеткен кезде, сөзді түсіне алмайтын бір елді тапты. Олар: «Ей, Зұлқарнайын! Яжұж, Мажұж бұл жерде бұзақылық істеуде. Саған салық төлесек, олар мен біздің арамызға бір бөгет жасайсың ба?» – деді. (Бұл Азербайжан таулары. Яжұж, Мажұж Япас ұрпағынан болған бір бұзақы ел). Зұлқарнайын: «Раббымның маған бергені бек артық. Сендер маған күш көмегін қылындар да, сендер мен олардың арасына бір бөгет жасайын», – деді. «Маған темір тактайлар әкеліндер» деді. Екі беттің арасы теңелген кезде: «Көріктендер» деді. Ол от болған сәтте: «Маған еріген мыс әкеліндер, үстіне құяйын», – деді. Сонда олар оны аса алмады да тесе алмады... (Зұлқарнайын): «Бұл Раббымнан бір мәрхамет. Қашан Раббымның уәдесі (Қиямет) келсе, оны жермен-жексен қылады. Сондай-ақ Раббымның уәдесі хақ», – деді.

(Кәһф сүресі, 83-98)

Сәбә патшайымы

Сонда ол көп кешікпей-ақ келіп: «Сен білмеген нәрсені білдім. Сондай-ақ Сәбә мемлекетінен анық хабар келтірдім», – деді (Сәбә–Йемен мемлекеті.) «Расында, оларға патша болған бір әйелді таптым. Оған әртүрлі нәрсе берілген әрі оның үлкен тағы бар». (Шайтан қызы Былқыйс деген әйел патша еді). «Оны да, елін де Алладан өзге күнге табынғанын көрдім. Шайтан оларға істеген істерін

әдемі көрсетіп, жолдан тосқан. Сондықтан тура жол таба алмайтын көрінеді». Көктер мен жердегі көместі көрнеуге шығаратын, өсімдіктерді өсіретін, сондай-ақ олардың көрнеу, көмес істегендерін білетін Аллаға неге сәжде қылмайды?».

(Нәміл сүресі, 22-25)

(Былкыйс): «Ей, бастықтар! Маған бір елеулі хат тасталды»,— деді. «Ол Сүлейменнен: «Аса қамқор, ерекше мейірімді Алланың атымен» (бастаймын дейді.) «Маған ұлықтық қылмаңдар, өзіме бағынған түрде келіңдер!» (делінген.) «Ей, бастықтар! Маған ақыл беріңдер. Сендер болмайынша, бір іске шешім жасамаймын» деді. Олар: «Біз күшті, қуатты жауынгерміз. Әмір беру саған тән. Қане не бұйырасың!» десті. (Патша, оларға): «Сөз жоқ, патшалар қашан бір мемлекетке кірсе, ол жерді бұзып, елінің құрметтілерін қор етеді. Осылайша істейді» деді. «Әрине, оларға бір сәлемдеме жіберіп, елшілер арқылы не жауап қайтаратындығын күтемін». (Елшілер) Сүлеймен (ғ.с.)-ге келген сәтте: «Сендер маған малмен көмек етпекшісіңдер ме? Алланың өзіме бергені, сендер бергеннен жақсы. Сыйлықтарыңмен өздерің-ақ мәз болыңдар» деді. «Елдеріңе қайт! Әрине, олар қарсы тұра алмайтын әскермен барып, ол жерден оларды қорлап шығарамын да, олардың соры қайнайды».

(Нәміл сүресі, 29-37)

ОН ЕКІНШІ ТАРАУ. ЖӘННАТ ПЕН ТОЗАҚ

Алла оларға астарынан өзендер ағатын, олар ішінде мәңгі қалатын бақшалар әзірледі. Осы зор қол жеткендік.

(Тәубе сүресі, 89)

Расында, сондай иман келтіріп, ізгі іс істегендердің имандары себепті Раббылары оларды астарынан өзендер ағатын – Нағым жәннәтінің жолына салады.

(Юныс сүресі, 9)

Сондай тақуалар үшін әзірленген ұжмақтың мысалы: Астынан өзендер ағады. Оның жемістері және көлеңкелері мәңгілік. Міне, Алладан қорыққандардың соңы. Қарсы келушілердің орны – тозақ.

(Рағд сүресі, 35)

Жәннаттағы мекендер

Әл-мәуә Жәннаты

Расында, ол Жәбірейілді екінші рет көрді. Тұрақтау ағашының жанында. Оның қасында Мәуа жәннаты бар.

(Нәжм сүресі, 13-15)

Ғадын жәннаттары

Олар Ғадын атты жәннаттарға кіреді. Аталарынан, жұбайларынан және ұрпақтарынан кім түзу болса, олар да кіреді. Періштелер әр есіктен олардың үстіне кіреді.

(Рағд сүресі, 23)

Олар ғадын жәннаттарына кіреді. Онда алтын және інжу білезіктермен безенеді де, олардың онда киімдері жібектен болады.

(Фатыр сүресі, 33)

Олар үшін есіктері ашық Гадын жәннаттары бар
(*Сад сүресі, 50*)

Фердаус жәннаты

Олар онда мәңгі қалатын фердауыс жәннатына мұрагер болады.
(*Муминун сүресі, 11*)

Жәннат бақшалары

Алла баста жаратады да, сосын қайтаратын да Өзі. Және Ол жаққа қайтарыласындар.
(*Рум сүресі, 15*)

Саялы бақшалар

Олар да жұбайлары да көлеңкелердегі дивандарға (төсеніштерге, мамықтарға) жастанған түрде болады.
(*Ясин сүресі, 56*)

Сарқырап аққан су бар. Мол жеміс бар. Еш таусылмайтын, үзілмейтін, ешкім қорымайтын.
(*Уақиға сүресі, 30-33*)

Жәннаттың кеңдігі

Раббыларыңнан жарылқауға және кеңдігі жер мен көктің кеңдігіндей; Аллаға, Елшісіне иман келтіргендер үшін әзірленген жаннатқа жарысындар. Ол – Алланың мәрхаметі. Оны қалаған кісісіне береді. Алла зор кеңшілік иесі.
(*Хадид сүресі, 21*)

Көтеріңкі жәннатта болады.
(*Хаққа сүресі, 22*)

Раббыларыңның жарылқауына және тақуалар үшін әзірленген, кеңдігі жер мен көктей жәннатқа жарысындар.
(*Әли Имран сүресі, 133*)

Атқылап аққан бұлақтар

Екі бақшада ағылып қайнаған екі бастау бар.

(Рахман сүресі, 66)

Отаулар

Шатырларда тұратын хуурлар (қор қыздары) бар.

(Рахман сүресі, 72)

Жәннатта мүміндердің қарсы алынуы

Олар Ғадын атты жәннаттарға кіреді. Аталарынан, жұбайларынан және ұрпақтарынан кім түзу болса, олар да кіреді. Періштелер әр есіктен олардың үстіне кіреді. «Сабыр еткендіктерің үшін, Алланың есендігі сендерге болсын! Соңғы жұрт нендей жақсы» (дейді).

(Рағд сүресі, 23-24)

Сондай иман келтіріп ізгі іс істегендер, Раббыларының рұқсатымен ішінде мәңгі қалатын, астынан өзендер ағатын жәннаттарға кіргізіледі. Олардың жәннаттағы амандасулары «сәлем» болады.

(Ибраһим сүресі, 23)

Жәннатқа амандықпен кіріңдер!

(Хижр сүресі, 46)

Ал Раббыларына қарсы келуден сақсынғандар, топ-топ жаннатқа жолданады. Сондай-ақ олар оған барғанда оның есіктері ашылады. Оларға оның сақшылары: «Сендерге сәлем. Қош келдіңдер, жәннатқа мәңгі қалатын түрде кіріңдер», – дейді.

(Зумәр сүресі, 73)

Ол сондай тақуалар, жақсы жағдайда періштелер жандарын алып: «Сендерге есендік болсын, ғамалдарыңа орай жаннатқа кіріңдер», – дейді.

(Нахыл сүресі, 32)

Міне, бұлар сабыр еткендіктері себепті жоғарғы сыйлыққа бөленеді. Аман-сәлеммен қарсы алынады.

(Фұрқан сүресі, 75)

Жәннатта мәңгілік тіршілік бар

Алла оларға астарынан өзендер ағатын, олар ішінде мәңгі қалатын бақшалар әзірледі. Осы зор қол жеткендік.

(Таубе сүресі, 89)

(Мұхаммед ғ.с.) иман келтіріп, ізгі іс істегендерді қуандыр! Расында, олар үшін астарынан өзендер ағатын жәннаттар бар. Әрқашан оларға оның жемісінен бір ризық берілсе, олар: «Осы бізге бұрын да беріліп еді», – дейді. Тағы оның ұқсасы келтіріледі. Әрі олар үшін онда тап-таза жұбайлар да бар. Олар онда мәңгі қалады. (Құрандағы шыбын, өрмекші және құмырсқа тәрізді кішкентай мысалдарға таңырқағандар болған...).

(Бақара сүресі, 25)

Сол күні мүмін ерлер мен мүмін әйелдердің нұрлары алдарында және оң жақтарында жүгіргенін көресің: «Сендерге бүгін қуаныш. Астарынан өзендер ағатын ұрмақтар бар. Ол арада мүлде қаласындар. Міне, осы – ұлы қол жеткендік» (делінеді).

(Хадид сүресі, 12)

Жәннаттың ауа-райы

Ал сондай иман келтіріп, ізгі іс істегендер, оларды астарынан өзендер ағатын бақшаларға кіргіземіз. Олар онда мәңгі қалады. Сондай-ақ оларға онда тап-таза жұбайлар бар. Және оларды қалың көлеңкеге кіргіземіз

(Ниса сүресі, 57)

Олар ол арада дивандарға жастанған түрде отырады. Олар онда ыстық та суық та көрмейді.

(Инсан сүресі, 13)

Олар тікенсіз сидр (ағаштары). Жемістері үсті-үстіне шоғырланған банан ағаштарының, созылған көлеңкенің астында болады. Сарқырап аққан су бар.

(Уақиға сүресі, 28-31)

Жәннаттағы жайғасу орындары

Сондай молшылық иесі-Алла қаласа, бұлардан да жақсы, астарынан өзендер ағатын бақшалар бере алады. Тағы сен үшін сарайлар жасай алады.

(Фұрқан сүресі, 10)

Иман келтіріп, ізгі іс істегендер, әлбетте, оларды жәннаттың астынан өзендер ағатын жоғарғы орындарына орналастырамыз да, олар онда мәңгі қалады. Ғамал істеушілердің сыйлығы нендей әдемі.

(Ғанкәбут сүресі, 58)

Малдарың да, балаларың да, сендерді жанымызға жақындастырмайды. Бірақ кім иман келтіріп, оң іс істесе, міне, соларға істегендерінің салдарынан неше есе сыйлық бар. Сондай-ақ олар аман-есен жоғары орындарда болады.

(Сәба сүресі, 37)

Раббыларынан қорыққандар үшін астарынан өзендер ағатын қабат-қабат салынған сарайлар бар. Бұл – Алланың уәдесі, Алла уәдесінен таймайды.

(Зумәр сүресі, 20)

Жастықтар мен төсеніштер

Олар астары қалың жібек төсектерге сүйеніп отырады. Екі бақшаның жемістері жақын тұрады.

(Рахман сүресі, 54)

Бейіштегілер, жасыл дивандарға, көркем төсеніштерге жастанып отырады.

(Рахман сүресі, 76)

Қойылған кеселер бар. Тізілген жастықтар бар. Төселген төсеніштер бар.

(Фашия сүресі, 14-16)

Биік төсектерде болады.

(Уақиға сүресі, 34)

Жәннаттағы көркем кебістер мен әшекей бұйымдары

Оларды сабыр еткендіктері үшін ұжмақ және жібекпен сыйлайды.

(Инсан сүресі, 12)

Олардың киімдері жұқа, қалың жасыл жібек, күміс білезіктермен безенген болады. Сондай-ақ Раббылары, тап-таза ішімдік ішкізеді.

(Инсан сүресі, 21)

Күдіксіз, Алла иман келтіріп, ізгі іс істегендерді астарынан өзендер ағатын бақшаларға кіргізеді. Олар онда алтын және інжу білезіктермен безенеді. Ондағы киімдері де жібек болады.

(Хаж сүресі, 23)

Олар ғадын жәннаттарына кіреді. Онда алтын және інжу білезіктермен безенеді де, олардың онда киімдері жібектен болады.

(Фатыр сүресі, 33)

Жәннат дәмі мен сусындары

Олар онда жастанып отырады. Ол жерде мол жемістер, сусындар тілейді.

(Сад сүресі, 51)

Олардың киімдері жұқа, қалың жасыл жібек, күміс білезіктермен безенген болады. Сондай-ақ Раббылары, тап-таза ішімдік ішкізеді.

(Инсан сүресі, 21)

Олар мөрленген ішімдіктен сусындатылады. Оның сарқыны жұпар аңқиды. Жарысушылар, осыған жарыссын.

(Мутаффифин сүресі, 25-26)

Онда биік дивандар бар. Қойылған кәіселер бар. Тізілген жастықтар бар. Төселген төсеніштер бар.

(Фашия сүресі, 13-16)

Негізінде, тақуалар үшін құтылу бар. Бақшалар, жүзімдер бар. Жас өспірім құрдас қыздар бар. Толып тасыған кәсе бар.

(Нәбә сүресі, 31-34)

Әрине, жақсылар жаннатта: «Кәфүр» қосылған кеседен ішеді. Ол Алланың құлдары ішетін, қалаған жағына ағызатын бастауы.

(Инсан сүресі, 5-6)

Міне, бұлар үшін белгілі бір несібе бар. Түрлі жемістер де. Олар құрметке бөленеді. Нығмет бақшаларында, дивандардың үстінде ерсілі-қарсылы болады. Оларға қайнаған көзден кәселер айналдырыла ұсынылады. Ішушілер үшін аппақ, тәтті. Ол бас ауыртпайды да, мас қылмайды.

(Сафفات сүресі, 41-47)

Ағып жатқан арақтан толтырылған шелектер, құмандар және кәселерменен. Ол бас ауыртпайды да, мас қылмайды. Қалаған жемістері бар. Көңілдері соққан құс еті бар.

(Вақиға сүресі, 18-21)

Олар тікенсіз сидр (ағаштары). Жемістері үсті-үстіне шоғырланған банан ағаштарының...

(Вақиға сүресі, 28-29)

Мол жеміс бар. Еш таусылмайтын, үзілмейтін және ешкім қорымайтын.

(Вақиға сүресі, 32-33)

Оларға бейіштің көлеңкелері иіліп, жемістері мүлде еріктерінде болады. Оларға күмістен ыдыстар, шыныдан құмыралар ұсынылады. Күмістен шынылары өлшеумен толтырылған болады. Бейіште оларға «Зәнжәбил» араластырылған ішімдік кәсемен ішкізіледі.

(Инсан сүресі, 14-17)

Ол екеуінде жеміс, құрма және анарлар бар. Енді, (ей, адамдар мен жындар), Раббыларыңның қайсы нығметтерін жалған дейсіңдер?!
(Рахман сүресі, 68)

Жәннатта адамның жаны қалайтынның барлығы бар

(Мұхаммед ғ.с.) залымдарды қылмыстарының жазасы келуінен шошығандарын көресің. Ал сондай иман келтіріп, түзу іс істегендер, жәннат бақшаларында болады. Олар үшін Раббыларының қасында не тілесе бар. Міне, сол – ұлы кеңшілік.

(Шура сүресі, 22)

Оларға алтыннан табақтар, кәселер ұсынылады. Сондай-ақ онда көңілдері қызығатын, көздері қуанатын нәрселер бар. Сендер онда мәңгі қаласыңдар.

(Зухруф сүресі, 71)

Олар тозақтың сыбдырын да естімейді. Сондай-ақ олар жәннаттағы көңілдері қалаған нәрселерінде мәңгі қалады.

(Әнбия сүресі, 102)

Бейіште олар не тілесе бар. Сондай-ақ жанымызда артығы да бар.

(Қаф сүресі, 35)

Жәннаттағы бақыт пен жан рахаты

Алла оларды разы болатын орынға кіргізеді. Рас, Алла аса білуші, өте жұмсақ.

(Хаж сүресі, 59)

Сонда ол қуанышты тіршілікте, көтеріңкі жәннатта болады. Жемістері салбырап тұрады. (Оларға): «Өткен күнде істеген амалдарыңның арқасында ішіндер, жеңдер сіңімді болсын» (делінеді).

(Хаққа сүресі, 21-24)

Бірақ кім тәубе қылып, иман келтірген түрде түзу іс істесе, міне солар ешбір әділетсіздікке ұшырамай жәннатқа кіреді.

(Мәриәм сүресі, 60)

Ол күні кейбір жүздер шаттықта, амалдарына разы.

(Ғашия сүресі, 8-9)

Ал енді иман келтіріп, ізгі іс істегендер бір бақшада сыйланады.

(Рум сүресі, 15)

Қиямет күні кейбір жүздер жарқырап Раббына қарайды.

(Қиямет сүресі, 22-23)

Сондықтан Алла оларды сол күннің апатынан сақтап, жарық жүз әрі қуанышқа бөлейді.

(Инсан сүресі, 11)

Олардың бақытқа бөленгендіктерін шырайларынан танийсың.

(Мутаффифин сүресі, 24)

Ал енді кімнің дәптері оңынан берілсе, сонда ол дереу жеңіл есеппен есептеледі. Ол үй ішіне қуанып қайтады.

(Иншиқак сүресі, 7-9)

Жәннат – сенім мен сүйіспеншілік мекені

Малдарың да балаларың да сендерді жанымызға жақындас-тырмайды. Бірақ кім иман келтіріп, оң іс істесе, міне соларға істегендерінің салдарынан неше есе сыйлық бар. Сондай-ақ олар аман-есен жоғары орындарда болады.

(Сәбә сүресі, 37)

Олардың жүректеріндегі кекті шығардық. Туыс болып, тақтардың үстінде бір-біріне қарсы отырады.

(Хижр сүресі, 47)

Жәннатта бос сөздер мен жалған сөз жоқ

Олар жәннатта бос не күнәлі сөз естімейді. Бірақ «Сәлем, сәлем» деген сөзді ғана естиді.

(Вақиға сүресі, 25-26)

Олар онда бос сөз және өтірік естімейді.

(Нәбә сүресі, 35)

Ол арада бір бос сөз естімейді.

(Ғашия сүресі, 11)

Жәннатта шаршау мен жалығу жоқ

«Ол Өз кеңшілігінен бізді тұрақты орынға орналастырды. Бізге бұл жерде шаршау да жалығу да болмайды» (деп бата қылады).

(Фатыр сүресі, 35)

Жәннатта олар шаршамайды да, одан шығарылмайды.

(Хижр сүресі, 48)

Жәннатта қорқыныш пен қайғы жоқ

Әлбетте, иман келтіргендер, яһудилер, христиандар және (Аллаға сенетін, бірақ ешбір шарифатқа амал етпейтін тайпа болған) сабийлер(олардың) қайсысы (әуел баста қай дінде болғандарына қарамастан, иманға келіп, бір) Алла тағалаға, Ақыретке сенсе және игі амалдар істесе, міне соларға Раббылары алдында сауап бар және олар үшін қауіп-қатер де, қайғы да жоқ.

(Бақара сүресі, 62)

Олар Алланың кеңшілігімен өздеріне берген нәрселеріне мәз-мейрам болады да, әзірше өздеріне қосылмай арттарында қалғандарды да: «Оларға қорқыныш жоқ әрі олар қайғырмайды» деп шүйіншілегілері келеді.

(Әли Имран сүресі, 170)

Олар: «Барлық мақтау бізден қайғыны жойған Аллаға лайық. Әрине, Раббымыз аса жарылқаушы, қадыр білуші», – дейді.

(Фатыр сүресі, 34)

Ей, адам балалары! Егер сендерге іштеріңнен өздеріңе аяттарымды түсіндіретін елшілер келсе, сонда біреу сақсынып, өзін түзелтсе, оларға бір қорку да жоқ әрі олар қайғырмайды.

(Азраф сүресі, 35)

Жәннатта көркем жүзді және әсем мінезді жұбайлар бар

Олардың қасында телмірген жас сұлу қор қыздары бар.

(Сад сүресі, 52)

Расында, қор қыздарын жаңадан жаратамыз. Немесе жәннаттық әйелдерді қайтадан жаратамыз. Оларды ер көрмеген қыздар етіп жаратамыз. Күйеуін сүйгіш құрдас болады.

(Уақиға сүресі, 35-37)

(Мұхаммед ғ.с.) иман келтіріп, ізгі іс істегендерді қуандыр! Расында, олар үшін астарынан өзендер ағатын жәннаттар бар. Әрқашан оларға оның жемісінен бір ризық берілсе, олар: «Осы бізге бұрын да беріліп еді» дейді. Тағы оның ұқсасы келтіріледі. Әрі олар үшін онда тап-таза жұбайлар да бар. Олар онда мәңгі қалады.

(Бақара сүресі, 25)

Олардың қасында телмірген ботакөздер бар.

(Саффат сүресі, 48)

Ботакөз хуурлар (қор қыздары) бар. Сақтаулы інжу сияқты.

(Уақиға сүресі, 22-23)

Осы сияқты, сондай-ақ оларды ботакөз хуурлармен үйлендіреміз.

(Дұхан сүресі, 54)

Оларды ер көрмеген қыздар етіп жаратамыз. Күйеуін сүйгіш құрдас болады.

(Уақиға сүресі, 36-37)

Әркім өлімді тағады. Шын мәнінде, Қиямет күні ақыларың толық төленеді. Сонда кім оттан құтқарылып ұжмаққа кіргізілсе, рас құтылды. Негізінде, дүние тіршілігі алданыштың ғана нәрсесі.

(Әли Имран сүресі, 185)

Күнәларыңды жарылқайды. Сендерді астарынан өзендер ағатын бейіштерге; Гадын жәннаттарындағы орындарға кіргізеді. Зор табыс – осы.

(Саф сүресі, 12)

Негізінен, иман келтіріп, ізгі іс істегендер, оларға астарынан өзендер ағатын бейіштер бар. Осы – зор мұратқа жетушілік.

(Буруж сүресі, 11)

Сол күні мүмін ерлер мен мүмін әйелдердің нұрлары алдарында және оң жақтарында жүгіргенін көресің: «Сендерге бүгін қуаныш. Астарынан өзендер ағатын жұмақтар бар. Ол арада мүлде қаласындар. Міне, осы – ұлы қол жеткендік» (делінеді).

(Хадид сүресі, 12)

ТОЗАҚ – Ең жаман тұрақ

Ал қашан оған: «Алладан қорық!», – делінсе, оның пандығы ұстап, өзін күнәкар етеді. Оған тозақ жетеді, нендей жаман орын.

(Бақара сүресі, 206)

Ал біреу өзіне тура жол айқындалғаннан кейін пайғамбарға қарсы шықса, сондай-ақ мүміндердің жолынан басқа жол іздесе, оны бұрылған жағына бұрамыз да, тозаққа саламыз. Ол нендей жаман орын!

(Нуса сүресі, 115)

Олардың кірер жерлері тозақ. Сонда нендей жаман орын; Иә, осы! Енді олар қайнар су, ірің татсын!

(Сад сүресі, 56-57)

Тозақта оттан жамылғылар мен төсектер бар

Күдіксіз, аяттарымызды жасынға айналдырып, одан өздерін жоғары көргендерге көктің есіктері ашылмайды. Және олар түйе иненің көзінен өткенге дейін ұрмаққа кірмейді. Күнәкарларды өстіп жазаландырамыз. Оларға жәннамда төсек және үстерінде жамылғылар бар. Залымдарға осылайша жаза береміз.

(Азраф сүресі, 40-41)

Күнәкарлар алаулаған от ішінде діңгектерге байланады

Хұтаманың не екенін қайдан білесің? Ол – Алланың жағылған оты, сондай жүректерді шалатын. Расында, олар ол отқа қамалады. Ұзын діңгектерге байланады.

(Хұмәзә сүресі, 5-9)

Жәһаннамның бір тар бұрышына сақталады

Олар тозақтың тар бір жеріне қолдары мойындарына байлаулы тасталғанда сол жерде жоқ болуды қалайды.

(Фұрқан сүресі, 13)

Қап-қара түтін мен тұман ішінде болады

Олар ыстық бу, қайнар суда болады. Қара түнек көлеңкеде болады. Салқын да емес, жайлы да емес.

(Уақиға сүресі, 42-44)

Тозақтың айналасы берік қоршаулы болады

Сол күні мұнафық ерлер мен мұнафық әйелдер мүміндерге: «Бізге көздеріңнің қырын салыңдар! Нұларыңнан біз де пайдаланайықшы!», – дейді. Оларға: «Арттарыңа қайтып, нұр іздендер!», – делінеді. Сонда олардың араларына есігі бар бір дуар (қорған) орнатылады. Оның ішінде рахмет (рақым), сырт жағында азап бар.

(Хадид сүресі, 13)

«Бұл ақиқат (Құран) Раббыларыңнан» де. Сонда кім қаласа, сенсін. Расында, Біз залымдар үшін дуалдары қоршап алатын тозақ отын әзірледік. Егер олар су сұрап жалбарынса, еріген кен тәрізді беттерді қуыратын бір су беріледі. Ол нендей жаман сусын әрі нендей жаман орын.

(Кәһф сүресі, 29)

Тозақылар ұзындығы жетпіс аршын шынжырлармен байланады

«Оны ұстандар да, байлаңдар». «Сосын оны тозаққа салыңдар». «Одан кейін оны жетпіс құлаш шынжырмен матаңдар» (делінеді).
(*Хаққа сүресі, 30-32*)

Тозақ – мәңгілік тұрақ

Әлбетте, тозақ күтіп тұрады. Азғындардың барар жері. Олар онда ғасырлар (бойы) тұрады. Олар онда салқындамайды да, сусын татпайды. Бірақ, қайнап тұрған су және ірің ішеді.
(*Нәбә сүресі, 21-25*)

Тозақтың қоректері

«Бұл ақиқат (Құран) Раббыларыңнан» де. Сонда кім қаласа, сенсін. Расында, Біз залымдар үшін дуалдары қоршап алатын тозақ отын әзірледік. Егер олар су сұрап жалбарса, еріген кен тәрізді беттерді қуыратын бір су беріледі. Ол нендей жаман сусын әрі нендей жаман орын.

(*Кәһф сүресі, 29*)

Жанып тұрған отқа тасталады. Қайнап тұрған бастаудан ішкізіледі. Олардың ащы, сасық тікенектен басқа ешбір тамағы болмайды. Ол семіртпейді де, аштықты баспайды.

(*Ғашия сүресі, 4-7*)

Шынында, зәкқұм ағашы күнәкарлардың тамағы. Балқыған кен сияқты қарындарында қайнайды. Қайнаған су құсаған. «Оны ұстандар да, сүйретіп, тозақтың ортасына тастаңдар». Сонан соң басының үстіне азап ретінде қайнар су қойыңдар».

(*Дұхан сүресі, 43-48*)

Тозақтан қашу жоқ

Күнәкарлар тозақ отын көріп, сонда өздерінің оған түсетіндіктерін сезеді. Бірақ, одан бұрылар жер таба алмайды.

(*Кәһф сүресі, 53*)

Кімдер тозаққа кіреді

Керісінше, кім жамандық істесе, қателіктері оны баурап алса, сонда олар тозақтық болады да, олар онда мәңгі қалады.

(Бақара сүресі, 81)

Содан кейін өздеріңді өлтіресіңдер, бір бөлімдеріңді жұрттарыңнан шығарасыңдар әрі оларға қарсы жауыздық, дұшпандыққа өзара көмектесесіңдер. Егер олар сендерге тұтқын болып келсе, оларға бодау беріп құтқарасыңдар. Негізінен, сендерге оларды жұрттарынан шығаруға тыйым салынған. (Алла олардан бір-бірін өлтірмеуге, жұрттарынан шығармауға, қастандық істемеуге, тұтқынға түссе, төлеу беріп құтқаруға уәде алады. Бірақ, олар соңғысын ғана орындамақ болады.) Сендер Кітаптың кейіне сеніп, кейіне қарсы келесіңдер ме? Сендерден кім мұндай істесе, әрине олардың жазасы дүние тіршілігінде қорлық әрі Қиямет күнінде қатты қинауға қайтарылады (салынады). Және Алла істеген істеріңнен ғапыл емес.

(Бақара сүресі, 85)

Алланың тмешіттерінде Оның аты зікір етілуіне тыйым салғаннан әрі мешітті бұзуға тырысқаннан кім залымырақ? Олардың мешітке қорыққан түрде ғана кірулері керек еді. Олар үшін дүниеде қорлық, ақыретте зор азап бар.

(Бақара сүресі, 114)

Адамдардың кейбіреулері Аллаға өзгені теңдес етеді де, оларды Алланы сүйгендей сүйеді. Ал мүміндер Алланы тағы артық сүйеді. Егер залымдар азапты көрсе, бүкіл қуаттың Аллаға тән екенін, шын мәнінде, Алланың қатты азап иесі екенін білсе еді.

(Бақара сүресі, 165)

Сондай Алла түсірген Кітаптан (Тәураттағы Мұхаммед ғ.с.-ның сипаттарын) жасырып, оны аз ақшаға (дүниеге), айырбастағандар, солар қарындарына отты ғана жейді. (Қарындарын отпен толтырады.) Қиямет күні Алла оларға тіл қатпайды да, оларды ақтамайды және оларға күйзелтуші азап бар.

(Бақара сүресі, 174)

(Мұхаммед ғ.с.) олар сенен құрметті айда соғысудан сұрайды. Оларға: «Ол айда соғысу – зор күнә. Дегенмен, Алланың жолынан тыю, Оған қарсы келу, Месжид Харамнан тыю және оның тұрғындарын шығару Алланың қасында тағы зор күнә» де. Сондай-ақ жауыздық, кісі өлтіруден де зор. Егер олардың шамалары келсе, сендерді діндеріңнен қайтарғанға дейін өздеріңмен соғысуды үзбейді. Сендерден кім діннен қайтып, ол кәпір күйінде өлсе, олардың амалдары дүние, ақыретте де жойылып және олар тозақтық болып, олар онда мәңгі қалады.

(Бақара сүресі, 217)

Негізінен, сондай жетімдердің малдарын зұлымдықпен жегендер, олар қарындарын отпен толтырған болады. Сондай-ақ жалындаған тозаққа кіреді.

(Ниса сүресі, 10)

Сондай қарсы келіп аяттарымызды өтірікке ұйғарғандар, солар тозақтық.

(Мәидә сүресі, 10)

Өсім жегендер (Ақырет күнінде қабырларынан) тұрмайды, (тұрса да) тек жын ұрған жынды сияқты тұрады. Оған себеп олардың: «Сауда да өсімқорлықтың өзі ғой» дегендері. Негізінде, Алла саудасаттықты адал, өсімқорлықты арам еткен. Енді, кімде-кім Раббысынан уағыз-насихат (осы аят) жеткеннен кейін, (өсімқорлықтан) тоқтаса, онда бұрынғы өткендері өзіне және оның ісі Аллаға (тапсырылады, яғни Алла Өзі қаласакешіреді). Енді, кім өсімқорлыққа қайтса, олар-тозақ иелері және онда мәңгі қалады.

(Бақара сүресі, 275)

Қашан беті бұрылса, жер жүзінде сотқарлық істеуге сондай-ақ егінді, малды жоқ етуге тырысады. Алла жауыздықты жақсы көрмейді. Ал қашан оған: «Алладан қорық!» делінсе, оның паңдығы ұстап, өзін күнәкар етеді. Оған тозақ жетеді, нендей жаман орын.

(Бақара сүресі, 205- 206)

Алланың аяттарына қарсы келгендер және жазықсыз пайғамбарларды өлтіргендер, сондай-ақ адамдарға туралықты әмір еткендерді өлтіргендер, соларды күйзелтуші азаппен сүйіншіле.

(Әли Имран сүресі, 21)

Өздеріне ашық дәлелдер келгеннен кейін сондай бөлініп, қайшылыққа түскендер тәрізді болмаңдар. Міне, соларға зор азап бар.
(Әли Имран сүресі, 105)

(Мұхаммед ғ.с.) сондай істегендеріне мәз болып, істемегендерімен де мақтауларын сүйгендерді есепке алма. Сондай-ақ оларды азаптан құтылады деп әсте ойлама. Өйткені олар үшін жан түршігерлік азап бар.

(Әли Имран сүресі, 188)

Ей, мүміндер! Ғалымдары мен машайыхтарының көбі адамдардың малдарын бұзықтық арқылы жейді. Сондай-ақ Алланың жолынан тосады. (Мұхаммед ғ.с.) сондай алтын, күмісті жиып, оны Алла жолында жұмсамағандарды күйзелтуші азаппен сүйіншіле.
(Тәубе сүресі, 34)

Олар, біреу Аллаға және елшісіне қарсы келсе, расында, соған ішінде мәңгі қалатын тозақ оты бар екенін білмей ме? Міне, ірі қорлық – осы.

(Тәубе сүресі, 63)

Алла мұнафық ерлер мен мұнафық әйелдерге және қарсы келушілерге ішінде мүлде қалатын тозақ отын уәде етті. Сол оларға жетеді. Сондай-ақ Алла оларға лағынет етті. Әрі оларға тұрақты қинау бар.

(Тәубе сүресі, 68)

(Мұхаммед ғ.с.) егер таңғалсаң олардың: «Біз бір топырақ болған кезде жаңадан жаратыламыз ба?», – деген сөздеріне таңырқау керек. Міне, бұлар – Рабыларына қарсы болғандар. Әрі бұлар мойындарында темір шынжырлар болатындар. Сондай-ақ бұлар–тозақтықтар. Олар онда мәңгі қалады.

(Рағд сүресі, 5)

Сондай Аллаға берген серттерін бекіткеннен кейін бұзғандар және Алланың бірлесуін бұйырған нәрселерді бөлгендер әрі жер жүзінде бұзақылық істегендер, міне, лағынет осыларға. Сондай-ақ мекеннің жаманы солардікі.

(Рағд сүресі, 25)

Жүрегі иманнан орныққаннан кейін зорлық көрген біреуден басқа біреу; иман келтіргеннен кейін Аллаға қарсы келсе, сондай-ақ біреу көңілін имансыздыққа берсе, оған Алланың ашуы және оларға зор азап бар. (Бұл аят бойынша, жүрегіндегі Аллаға сенімі мықты біреудің зорлық көргенде қарсылық сөз айтуына болады).

(Нахыл сүресі, 106)

Тілдеріңнің «бұл арам, бұл халал» деп өтірік сипаттағанын айтпаңдар. Аллаға өтірік жала жапсырған боласыңдар. Шынында, Аллаға өтірік жала жапсырғандар құтылмайды. Дүние – аз бір күн көріс. Олар үшін күйзелтуші азап бар.

(Нахыл сүресі, 116-117)

(Мұхаммед ғ.с.) Қиямет күні Аллаға өтірік айтқандардың беттері қап-қара болғанын көресің. Менменсігендердің орны тозақ емес пе?

(Зумар сүресі, 60)

Сондай-ақ қарсы болғандар үшін дайындалған оттан қорқыңдар.

(Әли Имран сүресі, 131)

Тозақ имансыздардың қауышу орны

Сөз жоқ, олардың бәрінің уәделі жері жәһаннам.

(Хижр сүресі, 43)

Адамдар тозаққа қалай кіреді

Олар сол күні тозаққа итеріліп тасталады.

(Тур сүресі, 13)

Күнәкарлар кескіндерінен танылады да, кекілдері мен аяқтарынан ұсталады.

(Рахман сүресі, 41)

Сол уақытта олардың мойындарында ажырғылар, боғаулар болған түрде сүйреледі.

(Фафыр сүресі, 71)

Кім дүниені қаласа, Біз де қалаған кісімізге дүниеде қалағанымызды береміз. Сонан соң оны жәһаннамға саламыз. Ол оған қорланып, мәрхаметке зар болған түрде кіреді.

(Исра сүресі, 18)

Имансыздар тозаққа отын болады

Расында, сондай қарсы болғандардың балалары, малдары Алладан (келетін) еш нәрсеге төтеп бере алмайды. Міне, солар – тозақтың отындары.

(Әли Имран сүресі, 10)

Сендер және Алладан өзге табынған нәрселерің, тозақтың отынысындар. Сендер соған кіресіндер.

(Әнбия сүресі, 98)

Егер оны істемесеңдер (әзір келтірмесеңдер, келешекте) сірә, істей алмайсындар. Ендеше, отыны адамдар мен тастардан болып, иман келтірмегендер үшін әзірленген оттан қорқындар!

(Бақара сүресі, 24)

Ей, мүміндер! Өздеріңді әрі үй іштеріңді отыны адамдар мен тастардан болған оттан қорғандар. Оның басындағы періштелер жуан денелі, қатал. Олар Алланың өздеріне берген әмірлеріне қарсы келмейді. Не бұйырылса, соны орындайды.

(Тахрим сүресі, 6)

Бірақ, Раббыңның мәрхамет еткені басқа. Оларды сол үшін жаратты. Раббыңның: «Әрине, тозақты бүкіл жындар және адамдармен толтырамын» деген сөзі тура шықты.

(Һуд сүресі, 119)

Егер қаласақ еді, әркімді тура жолға салар едік. Бірақ Менен: «Тозақты бүтіндей жындар мен адамдардан толтырамын» деген сөз болған. (Бұлар шайтандар мен оларға ерген адамдар).

(Сәжде сүресі, 13)

Тозақтың уылдаған дауысы болады

Тозақ оларды ұзақ бір жерден көрген сәтте, олар оның қайнап, күркірегенін естиді.

(Фұрқан сүресі, 12)

Ішіне тасталған сәтте оның қайнап, күжілдеген дауысын естиді.

(Мүлік сүресі, 7)

Тозақ имансыздарды өзіне қарай шақырады

Ол күні тозаққа: «Толдың ба?», – дейміз. Ол: «Тағы да бар ма?», – дейді.

(Қаф сүресі, 30)

Ол тозақтың не екенін қайдан білдің? Кейін қалдырмайды да, шала тастамайды. Ол адам терісін өртеп кетеді. Оған он тоғыз (періште) қарайды.

(Муддәссир сүресі, 27-30)

Тозақылардың ыңырысқан дауыстары естіліп тұрады

Олар тозақта ыңыранып, олар ол жерде еш нәрсе естімейді.

(Әнбия сүресі, 100)

Азап үздіксіз болады әрі жеңілдетілмейді

Олар қарғыста мүлде қалады да, олардан азап жеңілдетілмейді және оларға назар аударылмайды.

(Әли Имран сүресі, 88)

Олар оттан шығуларын қалайды. Дегенмен, олар одан шығушы емес. Және олар үшін тұрақты азап бар.

(Мәидә сүресі, 37)

Ал енді қарсы келушілер үшін тозақ оты бар. Оларға өлім үкімі берілмейді. Олардан азап жеңілдетілмейді. Әрбір қарсы келушілерді өстіп жазалаймыз.

(Фатыр сүресі, 36)

Олар ертелі-кеш отқа тасынылады. Қиямет-қайым болған күні: «Перғауындықтарды азаптың ең қаттысына кіргізіңдер». Сол уақытта олар тозақта керкілдеседі. Нашарлары паңсығандарына: «Расында, біз сендерге ерген едік. Ал енді сендер бізден оттың бір бөлімін кетіре аласыңдар ма?», – дейді.

(Ғафыр сүресі, 46-47)

Сонан соң залымдарға: «Мәңгілік азапты татыңдар! Істегендеріңнің ғана сазайын тартасыңдар» делінеді.

(Юнус сүресі, 52)

Сөзжоқ, сондай кітап иелерінен, мүшіріктерден қарсы шыққандар, мүлде тозақ отында қалады. Міне, солар – жаратылғандардың жауызы.

(Бәйинә сүресі, 6)

Тозақтағылар бір-бірімен тартысып айтысады

Олар: «Олай емес, сендерге жақсылық болмасын! Бұны бізге сендер келтірдіңдер. Нендей жаман орын» (дер.) Олар: «Раббымыз! Бізге бұны кім келтірген болса, оның тозақтағы азабын неше есе арттыра түс!», – дейді. Олар: «Бізге не болды? Өздерін жамандардан санаған адамдарды көрмейміз ғой» деседі. «Оларды сынаққа алушы едік. Немесе олар көздерімізге түспей ме?» Күдіксіз, міне, осы тозақтықтардың тартысулары бір шындық.

(Сад сүресі, 60-64)

(Алла Қияметте оларға): «Сендерден бұрынғы өткен, тозақтағы жын және адамдар тобының ішіне кіріңдер» дейді. Әр топ тозаққа кірген сәтте өз туысын (алдыңғы жолдасын) қарғайды. Барлығы онда жиналғанда артқылары алдындағыларына: «Раббымыз! Осылар бізді адастырған. Сондықтан оларға тозақ отынан екі есе азап бер» дейді. (Алла): «Әркімге екі есе азап бар. Бірақ, сендер білмейсіңдер» дейді.

(Ағраф сүресі, 38)

ОН ҮШІНШІ ТАРАУ. АХЛАҚ ЖӘНЕ ҚАРЫМ-ҚАТЫНАСТАР ТУРАЛЫ

Құрандағы әдептіліктің кей қағидалары

Үй иесінің рұқсатынсыз бөтен үйге кірмеу

Ей, мүміндер! Өз үйлеріңнен басқа үйге рұқсат алмайынша әрі үй иесіне сәлем бермейінше кірмеңдер. Бұл сендер үшін қайырлы. Әрине, түсінерсіңдер. Егер үйде ешкім таппасаңдар, өздеріңе рұқсат бермейінше кірмеңдер. Егер сендерге: «Қайтыңдар» делінсе, онда қайтыңдар. Бұл сендер үшін жақсырақ. Алла не істегендеріңді жақсы біледі. Ішінде отырылмайтын, нәрселерің бар (қонақ үй сияқты) үйлерге кірулеріңнің оқасы жоқ. Алла көрнеулеріңді де, көместеріңді де біледі.

(Нұр сүресі 27-29)

(Бір үйден тамақ жеулерінде) соқырға кінә жоқ, ақсаққа кінә жоқ, ауруға да кінә жоқ. Сондай-ақ сендерге өз үйлеріңнен (әйелдеріңнің, балаларыңның, Ж.М.Р.) не әкелеріңнің үйлерінен, не шешелеріңнің үйлерінен, немесе аға-інілеріңнің үйлерінен, я әпеке-қарындастарыңның үйлерінен, яки әкелеріңмен туысқан көкелеріңнің үйлерінен, я болмаса әкелеріңмен туысқан апайларыңның үйлерінен, я нағашы ағаларыңның үйлерінен, не нағашы апайларыңның үйлерінен, немесе кілттеріне ие болған не достарыңның үйлерінен тамақ жеулерінде айып жоқ. Сондай-ақ бірлікте не жеке-жеке жеулерің айып емес. Қашан үйлерге кірсеңдер, өздеріңе (мұсылмандарға) Алла тарапынан көркем берет-кет тіршілігін тілеп сәлем беріңдер! Осылайша, Алла сендерге аят-тарын ашық баян етеді. Әрине, түсінерсіңдер.

(Нұр сүресі, 61)

Жүріп-тұру және сөйлеу әдебі

(Мұхаммед ғ.с.) Мүміндерге айт: (Бөгде әйелдерге қараудан) көздерін сақтасын. Әрі ұятты жерлерін (зинадан) қорғасын. Бұл олар үшін өте жақсы. Рас, Алла олардың не істегендерінен хабар алушы.

(Нұр сүресі, 30)

«Жүрісінде орташа бол да, даусыңды бәсендет. Сөз жоқ, дауыстардың ең жаманы есектің дауысы». Көрдіндер ме? Рас, Алла сендерге көктердегі, жердегі нәрселерді бой ұсындырды. Және сендерге көрнеу, көмес нығметтерін толықтастырды. Сонда да ешбір білімі, тура жолы не нұрландырушы кітабы болмаған кейбір адамдар Алла жайында таласады.

(Лұқман сүресі, 19-20)

Киім және киінуі әдебі

Ей, адам баласы! Ұятты жерлерінді жабу үшін киім және сәндік-бұйым түсірдік (жараттық). Негізінде, тақуалық киімі жақсы. Солар – Алланың белгілері. Әрине, түсінерсіңдер. Ей, адам баласы! Шайтан ата-аналарыңның ұятты жерлерін көрсету үшін киімдерін шешіп, жәннаттан шығарған сияқты сендерге де сұмдық жасамасын. Өйткені, ол және оның сыбайластары, сендер оларды көрмеген жерден көреді. Шайтандарды иман келтірмейтіндерге дос қылдық.

(Ағраф, 26-27)

Әйелдердің киінуі

Мүмін әйелдерге де айт: «(Бөгде ерлерден) көздерін сақтасын. Әрі ұятты жерлерін (зинадан) қорғасын. Сондай-ақ зейнеттерін көрсетпесін. Бірақ олардың өзіндігінен көрінгендері басқа. (Беті, қол-аяқтары, әшекейлері). Және бүркеншіктерін омырауларына түсірсін. Зейнеттерін керсетпесін. Бірақ: Ерлеріне, әкелеріне, қайын аталарына, өз ұлдарына, өгей ұлдарына, аға-бауырларына, олардың ұлдарына, әпеке-сіңлілерінің ұлдарына, мұсылман әйелдерге, қолдарындағы күндеріне, әйел керек қылмайтын қызметшілерге немесе әйелдердің ұятты жерлерін білмейтін балаларға көрсетулеріне болады. Және де көмескі зейнеттерін басқаларға білдіру үшін аяқтарын ұрып жүрмесін. Ей, мүміндер, түгел Аллаға тәубе қылыңдар! Әрине, құтыларсыңдар.

(Нұр, 31)

Ей, пайғамбар! Жұбайларыңа, қыздарыңа және мүмін әйелдерге айт: «Үстеріне бүркеншектерін орансын. Бұл олардың танылуларына, сондай-ақ кейітілмеулеріне жақынырақ. Алла аса жарылқаушы, тым мейірімді.

(Ахзаб, 59)

Некеленуден күдер үзіп, үйде отырған кемпірлердің зейнеттерін ашпай сырт киімдерін шешулері айып емес. Егер бұдан да сақтанса, олар үшін тағы жақсы. Алла толық естуші, әр нәрсені білуші.

(Нұр, 60)

Әшекейдің халалдығы

(Мұхаммед ғ.с.): «Алланың құлдарына көркем етіп шығарған нәрсесін (киімін) және берген жақсы несібелерін кім арам етті» де. «Бұл несібе дүние тіршілігінде иман келтіргендер үшін. (Алайда иман келтірмегендер де ортақ). Қиямет күні мүміндерге ғана» де. Білген елге аяттарды өстіп түсіндіреміз.

(Азраф сүресі, 32)

Дүниелік әшекей – алтын

Адам баласы үшін әйелдер, балалар, алтын күмістен жиналған қазыналар, сәнделген аттар, малдар және егіндерді қызыға сүю әдемі көрсетілді. Бірақ, олар дүние тіршілігінің сәні. Негізінде, орынның жақсысы Алланың қасында.

(Әли Имран сүресі, 14)

Оған алтыннан білезіктер неге салынбаған немесе онымен бірге періштелер неге жолдас болып келмеген?

(Зухруф сүресі, 53)

Сәндік үшін жаратылысты бұзу

«Және оларды жолдан адастырамын, бос ойларға жолықтырамын, бұйырсам, олар малдарының құлақтарын кеседі, бұйырсам Алла жаратқан нәрселерді өзгертіп бұзады». Кім Алланы қойып, шайтанды дос тұтса, сонда ол ашықтан-ашық зиян істепті.

(Нуса, 119)

Құмар ойындары

(Мұхаммед ғ.с.) олар сеннен арақ, құмар ойындары жайында сұрайды. Оларға: «Екеуінде де зор күнә бар. Адамға пайдасы бола

тұра, пайдасынан көрі күнәсі зорырақ» де. Ал және сенен: «Алла жолында не беретіндіктерін» сұрайды. «Артығы беріледі» де. Алла сендер түсінер деп аяттарын өстіп баян етеді.

(Бақара, 219)

Ей, мүміндер! Арақ, құмар, тігілген тастар (бұттар) және бал ашатын оқтар – лас, шайтанның істерінен. Одан сақтаныңдар, құтыларсыңдар. Негізінен, шайтан арақта, құмарда араларыңа дұшпандық әрі кек салып, Алланы еске алудан және намаздан тосуды қалайды. Ал сонда да тыйылмайсыңдар ма?

(Мәйдә, 90-91)

Пайғамбар жұбайларының сөйлесу әдебі

Ей, пайғамбардың әйелдері! Сендер әйелдерден әлдебіреу сияқты емессіңдер. Егер тақуалық қылсаңдар, қылымсып сөйлемендер. Онда жүрегінде дерті бар әлдекім дәмеленеді. Әдеттегі сөзді сөйлендер.

(Ахзаб сүресі, 32)

Құранда әйелдердің әдебі

Үйлерінде отырыңдар, кәдімгі надандық дәуірінше ашылмандар. Сондай-ақ намазды орындап, зекет беріп, Аллаға, пайғамбарына бағыныңдар. Ей, пайғамбардың үй-іші! Шын мәнінде, Алла сендерден араздықты аулақ қылып, өздеріңді тап-таза қылуды қалайды.

(Ахзаб сүресі, 33)

Ей, пайғамбар! Жұбайларыңа, қыздарыңа және мүмін әйелдерге айт: «Үстеріне бүркеншіктерін орансын. Бұл олардың танылуларына, сондай-ақ кейітілмеулеріне жақынырақ. Алла аса жарылқаушы, тым мейірімді.

(Ахзаб сүресі, 59)

Білім-ғылым іздеу

Оларға пайғамбарлары: «Дау жоқ. Алла сендерге Талұтты патша сайлады» деді. Олар: «Оның бізге патшалығы қалайша болады? Одан гөрі патшалыққа біздер лайықпыз. Сондай-ақ оған малдан да

кеңшілік берілмеген еді» десті. Пайғамбар: «Негізінен, сендерге оны Алла сайлады да, өзін білімде әрі тұлғада артық қылды. Алла әкімшілікті қалағанына береді. Алла әр нәрсені кеңінен білуші», – деді

(Бақара, 247)

Алла хикметті (терең білімді) қалаған құлына береді. Ал кімге білім берілсе, оған көптеген игілік берілген болады. Бұны ақыл иелері ғана түсіне алады.

(Бақара, 269)

Дегенмен іштерінен ғылымда озат болғандар және иман келтіргендер саған түсірілгенге әрі сенен бұрынғы түсірілгенге сенеді. Және намазды орындаушылар, зекет берушылар әрі Аллаға, ақырет күніне сенушілер, әрине, соларға зор сыйлық береміз.

(Нуса, 162)

(Мұхаммед ғ.с.): Құранға мейлі сеніңдер, мейлі сенбеңдер; бұдан бұрын өздеріне ғылым берілгендер, оларға Құран оқылған заман, етбеттерінен сәждеге жығылады.

(Исра, 107)

(Мұхаммед ғ.с.) ғылым берілгендер, Құранның Раббыңнан бір ақиқат екендігін біліп, оған сеніп және оған жүректері берілуі үшін. Күдіксіз, Алла иман келтіргендерді әлбетте тура жолға салды.

(Хаж, 54)

Рас, Дәуіт пен Сүлейменге (ғ.с.) ғылым бердік те, олар: «Барлық мақтау бізді мүмін құлдарының көбінен артық қылған Аллаға лайық», – деді.

(Нәміл, 15)

Сондай өзі кітап ғылымына ие біреу де (Бархия ұлы Асып, не Хызыр не Сүлейменнің өзі немесе Жәбірейіл): «Оны кірпік қағуыңнан бұрын келтіремін» деді. (Сүлеймен ғ.с.) оның жанына келтіріліп қойылғанын көрген сәтте: «Бұл – Раббымның кеңшілігі. Шүкірлік қыламын ба, күпірлік қыламын ба, мені сынау үшін. Кім шүкірлік қылса, әрине өзі үшін қылады. Ал кім күпірлік етсе, Раббым бай да (оның шүкірлігіне мұхтаж емес) өте жомарт».

(Нәміл, 40)

(Мұса ғ.с.) ержетіп, теңелген кезде, өзіне хикмет, ғылым бердік. Жақсылық істеушілерді өстіп сыйлыққа бөлейміз.

(Қасас, 14)

Өздеріне білім берілгендер: «Алланың сыйлығы иман келтіріп, ізгі іс істегендерге тағы жақсы. Ал оған сабырлылар ғана жетеді», – деді.

(Қасас, 80)

Алладан өзгені ие етіп алғандар ұя жасап алған өрмекшінің мысалы сияқты. Шын мәнінде, үйлердің ең осалы – өрмекшінің ұясы. Егер олар білетін болса.

(Ғанкәбут, 41)

Олай емес. Расында, Құран өздеріне ғылым берілгендердің көңілдерінде айқын аяттар. Аяттарымызға залымдар ғана қарсы келеді.

(Ғанкәбут, 49)

Бұл дүние тіршілігі бір ойыншық, ермек ғана. Күдіксіз, ақырет жұрты анық тіршілік. Әттең, олар білсе!

(Ғанкәбут, 64)

Ал ғылым және иман берілгендер: «Расында, Алланың жазуындағы тірілетін күнге дейін тұрдыңдар, тірілетін күн осы. Бірақ, сендер білмейтін едіңдер», – дейді.

(Рум, 56)

Өздеріне білім берілгендердің саған Раббыңнан түсірілгеннің хақ екендігіне және мақтаулы, үстем Алланың жолына салатындығына көздері жетеді.

(Сәба', 6)

(Ал осылар) бой ұсынып, түн ішінде сәжде етіп, тіке тұрып, сондай-ақ ақыреттен қорқып Алланың рахметінен үміт еткен кісі сияқты ма? (Мұхаммед ғ.с.) оларға: «Білгендер мен білмегендер тең бола ма?», – де. Шын мәнінде, ақыл иелері ғана үгіт ала алады.

(Зумар, 9)

Аса қамқор Алла Құранды үйретті. Адамзатты жаратты. Оған сөйлеуді үйретті.

(Рахман, 1-4)

Ей, иман келтіргендер! Сендерге жиналыста: «Орын беріндер» делінсе, ашылыңдар. Алла да сендерге кеңшілік етеді. Ал және: «Тарқандар» делінсе, дереу тарқандар. Алла сендерден сондай иман келтіргендердің, ғылым бергендердің дәрежелерін көтереді. Істегендерінді толық біледі.

(Мужәдәлә, 11)

Оқы! Ол Раббың аса ардақты. Сондай қаламмен (жазу-оқуды) үйреткен. Ол адамзатқа білмеген нәрселерін үйреткен.

(Алақ, 3-5)

Надандық пен оның салдары

Алланың аты айтылғанды жемейтін сендерге не болды? Өте шарасыз болмағанда сендерге арам етілген нәрселерді ашық білдірген. Олардың көбі білместіктен ойша адастырады. Күдіксіз, Раббың Ол шектен шығушыларды жақсы біледі.

(Әнғам, 119)

Және түйеден екеу, сиырдан да екеу. «Екі еркегін немесе екі ұрғашысын арам етті ме? Оған екі ұрғашысының жатырларындағылар да қосыла ма? Немесе Алла сендерге осыны нұсқағанда бар ма едіңдер?» де. Білмесе де, адамдарды адастыру үшін Аллаға өтірік жала жапқаннан кім залымырақ? Күдіксіз, Алла залым елді тура жолға салмайды.

(Әнғам, 144)

ОН ТӨРТІНШІ ТАРАУ. ҚЫЛМЫС ПЕН ЖАЗА

Оларға тәуратта: жанға жан, көзге көз, мұрынға мұрын, құлаққа құлақ, тіске тіс және жараларға да, қарама-қарсы төлеу (қысас) жаздык. Дегенмен біреу оны кешірім етсе, сонда ол оған кәппарат болады. (Өз күнәсы кешіледі).

(Мәйдә, 45)

Діннен қайту және оның жазасы

Ей, мүміндер! Сендерге қысас (есе қайтару) парыз етілді: Азатқа азат, құлға құл, әйелге әйел (өлтіріледі). Дегенмен оған туыс жағынан кешірілсе, оның ережеге үйлесуі екінші жақтың да оған дұрыс төлеуі қажет. (Егер қысас кешіріліп, құнға тоқтаса, алушының орынсыз егеске қысас істемеуі, берушінің де дұрыс орындауы керек.) Міне, осы – Раббылары жағынан жеңілдік және мәрхамет. Ал кімде-кім бұдан кейін шектен шықса, (кек сақтаса) ол үшін ақыретте күйзелтуші азап бар.

(Бақара, 178)

Жүрегі иманнан орныққаннан кейін зорлық көрген біреуден басқа біреу; иман келтіргеннен кейін Аллаға қарсы келсе, сондай-ақ біреу көңілін имансыздыққа берсе, оған Алланың ашуы және оларға зор азап бар. (Бұл аят бойынша, жүрегіндегі Аллаға сенімі мықты біреудің зорлық көргенде қарсылық сөз айтуына болады).

(Нахыл, 106)

Адам өлтіру және жазасы

Бір мүміннің бір мүмінді өлтіруіне болмайды. Бірақ, қатеден болса басқа. Және біреу бір мүмінді қателесіп өлтірсе, сонда бір мүмін құл азат етуі әрі өлгеннің иесіне құн тапсыруы керек. Бірақ, олар кешірім етсе, ол басқа. Егер өлтірілген сендермен дұшпан елдегі бір мүмін болса, (құн төлемей) бір мүмін құл азат етуі керек. Ал егер (өлтірілген мүмін) сендермен олардың арасында келісім болған бір елден болса, өлгеннің иесіне құн тапсырып әрі бір мүмін құл азат

етуі керек. Бұларды таба алмаған кісі Аллаға (тәубесінің қабыл болуы) үшін тұтас екі ай ораза ұстауы керек. Алла толық білуші, хикмет иесі. Кім бір мүмінді әдейі өлтірсе, оның жазасы, ішінде мүлде қалатын тозақ болады. Сондай-ақ оған Алланың ашуы, қарғысы болып және оған зор қинау әзірлеп қойған.

(Нуса, 92-93)

Соның салдарынан Израил ұрпақтарына: Кім кісі өлтірмеген немесе жер жүзінде бұзақылық қылмаған біреуді өлтірсе, сонда шынайы түрде барлық адамды өлтіргенмен және кім оны тірілтсе, (өлімнен құтқарса,) барлық адамды тірілткенмен тең деп жаздық. Расында, оларға елшілеріміз ашық дәлелдермен келді. Бірақ, содан кейін де, олардың көбірегі жер жүзінде шектен шығушылар болды.

(Мәйдә, 32)

Қасақана және абайсыз өлтіру

Бір мүміннің бір мүмінді өлтіруіне болмайды. Бірақ қатеден болса басқа. Және біреу бір мүмінді қателесіп өлтірсе, сонда бір мүмін құл азат етуі әрі өлгеннің иесіне құн тапсыруы керек. Бірақ, олар кешірім етсе, ол басқа. Егер өлтірілген сендермен дұшпан елдегі бір мүмін болса, (құн төлемей) бір мүмін құл азат етуі керек. Ал егер (өлтірілген мүмін) сендермен олардың арасында келісім болған бір елден болса, өлгеннің иесіне құн тапсырып әрі бір мүмін құл азат етуі керек. Бұларды таба алмаған кісі Аллаға тәубесінің қабыл болуы үшін тұтас екі ай ораза ұстауы керек. Алла толық білуші, хикмет иесі. Кім бір мүмінді әдейі өлтірсе, оның жазасы ішінде мүлде қалатын тозақ болады. Сондай-ақ оған Алланың ашуы, қарғысы болып және оған зор қинау әзірлеп қойған.

(Нуса, 92-93)

Жарақаттаудың жазасы

Оларға тәуратта: жанға жан, көзге көз, мұрынға мұрын, құлаққа құлақ, тіске тіс және жараларға да, қарама-қарсы төлеу (қысас) жаздық. Дегенмен біреу оны кешірім етсе, сонда ол оған кәппарат (өтем) болады (өз күнәсі кешіріледі).

(Мәйдә, 45)

Зина және оның салдары мен жазасы

Некелі әйелдермен үйленулерің арам қылынды. Бірақ, қолдарыңдағы күндер (соғыс тұтқындары) басқа. Сендерге Алланың жазуы осы. Бұлардан басқаларды абыройлы болу, бой суытушы болмау шартымен малдарыңды беріп қалауларың (мәһір беріп алуларың) халал қылынды. Сонда олардан осы шартпен пайдалансаңдар, бекітілген мәһірін беріңдер. Мәһір тоқтасылғаннан кейін ризалассаңдар, (еркек артық беріп, әйелдің аз алуы немесе тіпті алмауында) сендерге оқасы жоқ. Расында, Алла толық білуші, хикмет иесі. Сендерден біреудің, мүмін азат әйел алуға шамасы келмесе, онда қолдарыңдағы мүмін күндерден алсын. Алла имандарыңды жақсы біледі. Бір- бірінненсіндер. (Бәрің адам баласысыңдар.) Ендеше, күндерді қожайындарының рұқсатымен олардың мәһірлерін дұрыс беріп, абыройлы болулары, зинашы және астыртын көңілдес болмаулары шартымен алсын. Егер олар үйленіп алып арсыздық істесе, онда оларға азат әйелдерге болатын жазаның жартысы орындалады. Бұл (күнді алу) сендерден зинадан қорыққан кісі үшін. Егер сабыр етсеңдер, өздерің үшін қайырлы. Алла аса жарылқаушы, ерекше мейірімді.

(Нуса, 24-25)

Зинаға жоламаңдар. Өйткені, ол анық арсыздық және жаман жол. (Зинаға жуымаңдар: «Соған бейімделетін әртүрлі әрекеттерден аулақ болыңдар!» деген мағынада).

(Исра, 32)

Зинакор әйел мен ердің әрбіріне жүз дүре соғыңдар. Егер Аллаға, ақырет күніне сенсеңдер, оларға жұмсақтықтарың ұстамасын. Әрі екеуінің жазасын мүміндерден бір тобы көріп тұрсын.

(Нұр, 2)

Жала жабу

Сондай абыройлы әйелдерге зина жаласын жапсырғандар, кейін төрт айғақ (куә) келтіре алмаса, онда оларға сексен дүре соғыңдар. Және олардың куәліктерін мүлде қабыл етпеңдер. Міне, солар – бұзықтар.

(Нұр, 4)

Ұрлық

Ер және әйел ұрының қылмыстарына жаза әрі Алладан бір өнеге түрінде қолдарын кесіндер. Алла аса үстем, хикмет иесі.

(Мәйдә, 38)

Азаматтық қақтығыстар

Егер мүміндерден екі топ соғысса, дереу араларын жарастырыңдар. Қашан екі жақтың бірі екіншісіне өктемдік жасаса, бас тартқан жақпен Алланың әміріне қайтқандарына дейін соғысыңдар. Егер қайтса, араларын әділдікпен жарастырыңдар, туралық істендер. Расында, Алла туралық істеушілерді жақсы көреді. Шын мәнінде, мүміндер туыс қой. Сондықтан екі туыстарыңның арасын жарастырыңдар. Және Алладан қорқыңдар. Мүмкін, игілікке бөленерсіңдер. Ей, мүміндер! Бір ел бір елді тәлкек қылмасын. Бәлкім, олар өздерінен жақсы шығар. Сондай-ақ әйелдер әйелдерді келемеждемесін. Бәлкім олар өздерінен жақсы шығар. Бір-бірінді міндемеңдер, жаман ат тағыспаңдар. Иман келтіргеннен кейін сүркей ат нендей жаман. Ал кім тәубе қылмаса, міне, солар – залымдар.

(Хужурат, 9-11)

Рухани жаза

Егер біртұтас жер жүзінде болған нәрселер және онымен бірге сондай тағы залымдардыкі болса еді, Қиямет күнінің қатты азабынан (құтылу үшін) оны төлеуге берер еді. Олар Алла тарапынан еш күтпеген нәрселерді көреді. Оларға істеген жамандықтары мәлім болады. Әрі олардың ажыуалаған нәрселері өздерін баурап алады.

(Зүмәр сүресі, 47-48)

ОН БЕСІНШІ ТАРАУ. ҚҰРАНДАҒЫ ХАЛАЛДАР МЕН ХАРАМДАР

Халал және таза тағамдар

Ей, адам баласы! Жер жүзінде болған халал, таза нәрседен жеңдер! Және шайтанның ізіне ермендер! Өйткені, ол сендерге ашық дұшпан.

(Бақара, 168)

Ей, мүміндер! Ризықтандырғанымыздың жақсысынан жеңдер. Әрі Аллаға шүкірлік етіңдер, егер Оған ғана құлшылық ететін болсаңдар.

(Бақара, 172)

Ей, мүміндер! Уәделеріңді орындаңдар. Сендерге ыхрамда аңды халал санамау шартымен, сендерге түсіндірілетіндерден басқа хайуандар халал қылынды. Күдіксіз, Алла не тілесе, соны әмір етеді.

(Мәйдә, 1)

Олар сенен өздеріне не нәрсенің халал қылынғандығын сұрайды: «Сендерге таза нәрселер (дін бойынша халал нәрселер) халал қылынды» де. Және де Алланың өздеріне білдіргенін үйретіп, тәрбиелеген жыртқыштарды: Алланың атын айтып (аңға) салсаңдар, сендер үшін ұстағандарын жеңдер. Алладан қорқындар, күдіксіз, Алла есепте өте тез.

(Мәйдә, 4)

Бүгін сендерге жақсы нәрселер халал етілді. Кітап берілген (христиан, яһуди)-дердің тамағы (бауыздағандары) халал етілді. Сендердің тамақтарың оларға да халал етілді. Және мүміндерден абыройлы әйелдермен әрі сендерден бұрын Кітап берілген (христиан, яһуди)-дерден де абыройлы әйелдермен мәһірлерін беріп, бой суытушы, астыртын көңілдес болмай үйленулерің халал етілді. Кім иманға қарсы шықса, сонда оның амалы жойылды және ол ақыретте де зиян етушілерден болады.

(Мәйдә, 5)

Және Алланың сендерге берген халал, таза несібесінен жеңдер. Сондай-ақ өздерің иман келтірген Алладан қорқындар.

(Мәйдә, 88)

Біз Израил ұрпақтарын он екі рулық топтарға бөлдік. Мұсадан (ғ.с.) елі су сұрағанда: «Таяғыңды тасқа ұр» деп уахи еттік. Сонда тастан он екі бастау шықты да, әркім өз суатын білді. Оларға бұлтты көлеңке қылып, өздеріне «Мәнна, Сәлуаны» түсірдік: «Сендерге Біз берген таза ризықтан жеңдер» (дедік). Олар бізге зиян тигізбеді. Алайда өздеріне зиян тигізді.

(Азраф, 160)

Алла өз жыныстарыңнан жұбайлар жаратты. Жұбайларыңнан сендерге балалар, немерелер пайда қылды. Сондай-ақ сендерді тап-таза нәрселерден ризықтандырды. Сонда да олар бос нәрселерге сеніп, Алланың нығметіне шүкірсіздік ете ме?

(Нахыл, 72)

Ал енді Алланың сендерге берген ризығының халал, тазасынан жеңдер. Сондай-ақ егер Оған ғана құлшылық қылатын болсаңдар, Алланың нығметіне шүкіршілік қылыңдар.

(Нахыл, 114)

Расында, Адам баласын ардақтадық. Сондай-ақ оларды құрылықта да, теңізде де көліктендірдік және оларды жақсы нәрселермен қоректендірдік. Әрі оларды жаратқандарымыздың көбінен неғұрлым артық жараттық.

(Исра, 70)

Міне, осы кім Алланың ардақтағандарын жоғары бағаласа; сонда оған Раббыларының қасында қайырлы. Сендерге арамдығы білдірілгеннен басқа малдар халал қылынды. Ал енді нәжіс бұттардан сақтаныңдар. Сондай-ақ өтірік сөздерден сақтаныңдар.

(Хаж, 30)

Ей, пайғамбарлар! Таза нәрселерден жеңдер, игілік істеңдер. Расында, не істегендеріңді жақсы білемін.

(Муминун, 51)

Теңіз өнімін тұтыну

Сендерге теңіз аңы және оны жеу халал қылды. Сендерге әрі жолаушыларға пайдалы. Және сендерге ыхрамдағы мезгіл бойынша құрылықтың аңы арам қылды. Алдына жиналатын Алладан қорқындар.

(Мәйдә, 96)

Және де Ол сондай Алла, жас ет жеулерің үшін және киініп, тағынатын сәндік-бұйымдар шығаруларың үшін теңізді бағындырды. Алладан ризық іздеулерің үшін кемеңіз суды жарып бара жатқанын көресіз. Әрине, шүкірлік етесіндер.

(Нахыл, 14)

Екі теңіз тең емес: Бұл тәтті шөл қандырады; ішілуі сүйкімді. Ол тұзды ащы. Әрбірінен жас ет (балық) жейсіңдер әрі тағатын сәндік бұйымдар (інжу-маржан) шығарасыңдар. Сондай-ақ Алланың кеңшілігінен несібе іздеу үшін кемеңіз теңізде суды жарып бара жатқанын көресіз. Әрине, шүкір етерсіңдер.

(Фатыр, 12)

Харам астар

Шынайы түрде сендерге өлексені (арам өлген малды), қанды, доңыз етін және Алладан басқаның атымен бауыздалғанды арам қылды. Сонда кім мәжбүрленсе, қарсылық қылмаса, шектен шықпаса оған кінә жоқ. Күдіксіз, Алла өте жарылқаушы, ерекше мейірімді. (Алладан басқаға арналып бауыздалған мал арам. Егер бір мұсылман Алладан басқаға жақындасу ниетімен бауыздаса діннен шығады. Бауыздағаны жемтік болады. Және мәжбүрлік екі түрлі: жейтін таба алмау немесе біреу зорлау (яғни, мәжбүрлеу).

(Бақара, 173)

Сендерге өлексе, аққан қан, доңыз еті және Алладан басқаның атымен бауыздалған мал арам қылды. Бірде буынып, ұрылып, құлап, сүзіліп өлген малдар және жыртқыш жеген мал арам. Бірақ (жаны шықпай) бауыздағандарың басқа. Және тігілген тасқа (бұтқа) арнап бауыздалған мал әрі оқтар арқылы талай сынауларың

(бал ашуларың) да арам етілді. Бұларың бұзықтық. Бүгін иман келтірмегендер діндеріңнен (тосудан) күдер үзді. Олардан қорықпаңдар, Менен қорқыңдар. Бүгін діндеріңді толықтастырдым және нығметімді тәмамдадым. Сондай-ақ сендерге Ислам дінін қоштап ұнаттым. Кім аштықтан шарасыз қалса, күнәға ауытқымаса (жеуге болады). Шәксіз, Алла тым жарылқаушы, ерекше мейірімді.
(Мәида, 3)

(Мұхаммед ғ.с.): «Маған уахи етілгенде жейтін кісіге жеуге арам болған нәрсені таппадым. Бірақ, жемтік немесе ағызылған қан негізінен арам, доңыз еті немесе күнәлы болып Алладан басқаның атымен бауыздалған мал арам. Біреу бас тартпай, шектен шықпай, шарасыз қалса (жеуіне болады). Күдіксіз, Раббың аса жарылқаушы, ерекше мейірімді» де.

(Әнғам, 145)

Шын мәнінде, сендерге жемтік, қан, доңыз еті және Алладан басқаның атын алып бауыздалғанды арам етті. Сонда біреу мәжбүрленсе, бас тартпаса, шектен шықпаса, күдіксіз, Алла аса жарылқаушы, ерекше мейірімді.

(Нахыл, 115)

Ей, мүміндер! Арақ, құмар, тігілген тастар (бұттар) және бал ашатын оқтар – лас, шайтанның істерінен. Одан сақтаныңдар, құтыларсыңдар. Негізінен, шайтан арақта, құмарда араларыңа дұшпандық әрі кек салып, Алланы еске алудан және намаздан тосуды қалайды. Ал сонда да тыйылмайсыңдар ма?

(Мәида сүресі, 90-91)

Мәжбүрлік жағдайында харам асты тұтыну

Шын мәнінде, сендерге жемтік, қан, доңыз еті және Алладан басқаның атын алып бауыздалғанды арам етті. Сонда біреу мәжбүрленсе, бас тартпаса, шектен шықпаса, күдіксіз, Алла аса жарылқаушы, ерекше мейірімді.

(Нахыл, 115)

Ішімдіктің харам болуы

(Мұхаммед ғ.с.) олар сеннен арақ, құмар ойыны жайында сұрайды. Оларға: «Екеуінде де зор күнә бар. Адамға пайдасы бола тұра, пайдасынан гөрі күнәсі көбірек (үлкенірек)» де. Ал және сеннен: «Алла жолында не беретіндіктерін» сұрайды. «Артығы беріледі» де. Алла сендер түсінер деп, аяттарын осылайша баян етеді.

(Бақара, 219)

Ей, мүміндер! Сендер мас болып, не айтқандарыңды білгенге дейін намазға жақындамаңдар. Сондай-ақ жүніп күйінде шомылмайынша (бой дәретсіз намаз оқымаңдар). Бірақ, жол жүргенде болады. Ал егер ауру немесе сапарда болсаңдар не сендерден біреу түзге отырып келсе яки әйелдерге жақындассаңдар да су таба алмасаңдар, сонда таза жер жынысына (тәяммүм соғып) беттеріңді, қолдарыңды сипаңдар. Расында, Алла аса кешірімді, тым жарылқаушы.

(Нуса, 43)

Ей, мүміндер! Арақ, құмар, тігілген тастар (бұттар) және бал ашатын оқтар – лас, шайтанның істерінен. Одан сақтаныңдар, құтыларсыңдар. Негізінен, шайтан арақта, құмарда араларыңа дұшпандық әрі кек салып, Алланы еске алудан және намаздан тосуды (қалдыруды) қалайды. Ал сонда да тыйылмайсыңдар ма?

(Мәидә, 90-91)

Құрма ағаштарының жемістерінен және жүзімдерден арақ әрі көркем қорек жасап аласыңдар. Рас, мұнда ойлаған елге анық үлгі бар. (Араққа тыйым салынудан бұрын түскен аят).

(Нахыл, 67)

Тамақтану әдебі

Ол сондай Алла аспалы және аспасыз бақшаларды, құрма ағаштарын, түрлі жемісті, өсімдіктерді, зейтін және анарды бір-біріне ұқсаған, ұқсамаған түрде жаратқан. Әрбірі жеміс берген кезде, жемісінен жеңдер. Оны жиып алған күнде құшырын беріндер. Ысырап етпеңдер. Күдіксіз, Алла ысырап етушілерді жақсы көрмейді.

(Әнғам, 141)

(Жаһилиет дәуірінде арабтар Қағбаны жалаңаш айналып және ет, май жемеген.) Ей, адам балалары! Әрбір құлшылық орнында зейнеттеріңді алыңдар. Киініңдер және жеңдер, ішіндер де ысырап етпеңдер. Күдіксіз, Алла ысырап етушілерді сүймейді.

(Ағраф, 31)

Аңшылық және ауланған аңдарды тұтыну

Олар сеннен өздеріне не нәрсенің халал қылынғандығын сұрайды. «Сендерге таза нәрселер (дін бойынша халал нәрселер) халал қылды» де. Және де Алланың өздеріне білдіргенін үйретіп, тәрбиелеген жыртқыштарды Алланың атын айтып (аңға) салсаңдар, сендер үшін ұстағандарын жеңдер. Алладан қорқыңдар, күдіксіз, Алла есепте өте тез.

(Мәйдә, 4)

Сендерге (ихрамда болған кездерінде де) өздерің және басқа жолаушылар пайдалануы үшін теңіз (су) ауы және оның жемістері (яғни, сендер ауламастан, өзі теңіз жағалауына шығып қалған нәрселер) адал етілді. Қашан ихрамда екенсіңдер, сендерге құрлықтың аңы арам етілді. (Ақырет күні оның) алдына жиналатын Алладан қорқыңдар!

(Мәйдә, 96)

ОН АЛТЫНШЫ ТАРАУ. ҚҰЛШЫЛЫҚТАР

Киім тазалығы

Ей, адам балалары! Әрбір құлшылық орнында зейнеттеріңді алыңдар. (Киініңдер) және жеңдер, ішіндер де ысырап етпеңдер. Күдіксіз, Алла ысырап етушілерді сүймейді.

(Азраф, 31)

Киіміңді тазала! Әртүрлі лас істерден аулақ бол!

(Мүддәссир, 4-5)

Ей, Адам балалары, әрбір сәжде сәтінде зейнеттеніңдер (яғни, таза киімде болыңдар) және де (қалағандарыңша) жеп-іше беріңдер, тек қана ысырап етпеңдер. Өйткені, Ол ысырап етушілерді сүймейді.

(Азраф сүресі, 31)

Қыбла (Исламда құлшылықта жүзді қарататын тарап)

Енді жүзіңді «Харам мешіті» жаққа бұр. (Мүміндер) қай жерде болсаңдар да: Жүздеріңді сол жаққа жөнелтіңдер.

(Бақара, 144)

(Яһудилер Месжид Ақсаны, христиандар оның шығыс жағын қыбла тұтып, әрқайсысы өз қыбласын жақсы деп ойлайды). Жүздеріңді шығысқа, батысқа жөнелту бір игілік емес. Бірақ, кім Аллаға, Ақырет күніне, періштелерге, кітаптарға, пайғамбарларға иман келтірсе және жақындарына, жетімдерге, міскіндерге, жолда қалғандарға, қайыршыларға және құл азат етуді жақсы көре отырып, мал сарып қылса әрі намазды толық орындап зекет берсе, өзара байласқан уәдесін орындаушы, таршылықта, қиыншылықта және соғыс кезінде сабыр етуші болса, міне, солар – шыншылдар әрі солар тақуалар.

(Бақара сүресі, 177)

Дәрет, зұсыл және тәяммум

Ей, мүміндер, намазға тұрғандарыңда жүздеріңді, қолдарыңды шынтақтарыңа дейін жуыңдар, бастарыңа мәсіх жүргізіңдер (яғни, су қолдарыңмен сипаңдар) және аяқтарыңды тобықтарыңа дейін (жуыңдар)! Егер жүніп болсаңдар, шомылыңдар! Науқас яки сапарда болсаңдар, немесе сендерден біреу әжетханадан шыққан болса, немесе әйелдеріңе жақындасқан болсаңдар және (сол кезде) су таба алмасаңдар, таза топырақпенен тәяммум алыңдар (жүздеріңді және қолдарыңды таза топырақпенен) сипаңдар. Алла сендерді бірер қиыншылыққа салуды қаламайды, бірақ сендерді тазартуды және сендерге Өзінің нығметін толық қылып беруді қалайды. Әрине, шүкір етерсіңдер.

(Мәйдә, 6)

Егерсырқат, яки сапарда болсаңдар, немесе сендердің біреуің әжетханадан шыққан болса және (осы жағдайларда) су таба алмасаңдар, таза жер жынысына таяммум қылып, бет пен қолдарыңа сипаңдар. Әлбәтте, Алла-ғафу етуші және Жарылқаушы.

(Ниса, 43)

Намаз және оның сыйы

Бірақ, олардың арасынан білімде мықты болғандар және де саған түсірілген нәрсеге әрі сенен бұрын түсірілген нәрселерге иман келтіретін мүміндер, әсіресе намаз өтеушілер, зекет берушілер және Аллаға, Ақырет күніне иман келтірушілер, әне, соларға ұлы сый береміз.

(Ниса, 162)

(Олардың араларында) Кітапты мықты ұстаған және намазды толық орындағандар да бар. Әлбетте, Біз өздерін оңдағандардың сауап-сыйын зая қылмаймыз.

(Азраф, 170)

Алланың мешіттерін тек Аллаға және Ақырет күніне иман келтірген, намазды толық атқарған, зекетті (тиісті жерге) берген және жалғыз Алладан ғана қорқатындар ғана көркейтеді әне солар-тура жол табушылар болса, ғажап емес.

(Тәубе, 18)

Мүмін еркектер және мүмін әйелдер бір-бірлеріне дос. Олар жақсылыққа бұйырады, жамандықтан тоқтатады, намазды толық орындайды, зекетті (тиістілерге) береді, Аллаға және Оның пайғамбарларына бойсұнады. Міне, соларға Алла рақым етеді. Әлбетте, Алла Құдіретті, Дана.

(Тәубе, 71)

Күндіздің екі жартысында да және түннің бір бөлігінде намазды толық атқарыңдар! Әлбетте, игі амалдар жамандық күналарды кетіреді. Бұл – құлақ салушылар үшін бір насихат.

(Һуд, 114)

Раббыларының разылығын көздеп (қиыншылықтарға) сабыр етіп, намаздарын толық орындаған және Біз ризық қылып берген нәрселерден жасырын және әшкере – ашық сарып-ихсан қылған және де жамандықты жақсылықпен қайтаратындар – міне, солар үшін Ақырет жұрты бар (сол жұрт) мәңгі тұратын жәннаттар болып, олар ол жерлерге ата-бабалары, жұбайлары және ұрпақтарынан болған салиқалы пенделермен бірге кіреді.

(Рағд, 22)

Олар Алла зікір етілгенде, жүректері қорқуға түсетін, өздеріне жеткен бәле-апаттарға сабыр ететін, намазды толық атқаратын және біз ризық-несібе етіп берген нәрселерден сарып-ихсан ететіндер.

(Хаж, 35)

Намаз оқымағандардың тауқыметі

Сонан соң, олардың арттарынан намазды зая қылатын және нәпсілеріне (соқыр сезімдеріне) берілетіндер орынбасар болды. Енді, ол (орынбасарлар), әлбетте, жамандыққа (жаман жазаға) жолығады. Тек қана тәубе етіп, иман келтіріп және игі амал қылғандар ғана (азапқа жолықтырылмайды). Олар жәннатқа кіреді және оларға ешбір зұлымдық етілмейді.

(Мәриәм, 59)

Олар жәннаттарда бір-бірлерімен (тозаққа тасталған) қылмыскер туралы әңгіме етеді. (Олар тозақыларға): «Сендерді не нәрсе сақарға

кіргізді?» (дегендерінде). Олар айтады: «Біздер намаз оқушылардан болмадық...

(Муддәссир, 41-43)

(Құран және пайғамбарды) да растамады және намазды да оқымады. Керісінше, ол (Құранды) өтірік деді және (иманнан) бет бұрды! Сосын, (міне, осы қылмыстарынан ұялу орнына) кердең басып өз үй жағына кетті! (Ей, нашар адам), өлім болсын саған, өлім! Сосын, тағы өлім болсын саған, өлім!

(Қиямет, 31-35)

Азан

Сендер қашан намазға (азан) шақырсаңдар, олар сол (намазды) ойын-мазақ етіп алады. Бұған себеп – олардың ақылсыз,надан (яғни, айтқанды түсінбейтін) қауым екендіктері.

(Мәидә, 58)

Ей, мүміндер, қашанжұма күніндегі намазға шақырылса(азан айтылса), тездетіп Алланың зікіріне асығып барындар және (сол кезде) сауда-саттықты тоқтатындар! Егербілетін болсаңдар, міне, осы (яғни, Алланың зікіріне-жұма намазын оқуға асығу) өздерің үшін жақсырақ.

(Жұма, 9)

Намаз үшін киілетін киім

Ей, Адам балалары, әрбір сәжде сәтінде зейнеттеліндер (яғни, таза киімде болындар) және де қалағандарыңша жеп–іше беріндер, тек қана ысырап етпендер. Өйткені, Ол ысырап етушілерді сүймейді.

(Азраф сүресі, 31)

Намаздың уақыты

Намаз мүміндерге белгілі уақытта парыз қылынды.

(Ниса сүресі, 103)

(Мұхаммед с.ғ.с.) күндіздің екі жағында (таң және екінді намазы), түннің күндізге таяу кезінде (ақшам, құтпан) намазын толық

орында. Шынында, жақсылықтар жамандықтарды жояды. Бұл түсінушілер үшін бір насихат.

(Һүд сүресі, 114)

Түс қиғаннан түннің қараңғылығына дейін намаз оқы. (Бесін, ескінті, ақшам және құптан намаздары.) Әрі таң намазын оқы. Күдіксіз, таң намазына періштелер де қатынасады. (Мұхаммед с.ғ.с.) Түннен оянып (Құранмен) өзіңе тән нәпіл оқы. Раббыңның сені бір мақтаулы орынға жеткізуінен үміт етіледі. (Бұл зор шапағат орны. (Мұхаммед с.ғ.с.): «Раббым! Мені (кірер жеріме) шындықпен кіргіз де, (шығар жерімнен) шындықпен шығар. Әрі маған өз қасыңнан жеңіс көмек ет» де.

(Исра сүресі, 78-80)

(Мұхаммед с.ғ.с.) сонда олардың айтқандарына сабыр ет. Күн шығудан бұрын да батудан бұрын да Раббыңды мақтай пәкте. Кеш мезгілдерінде және күндіздің айналасында да пәкте. Мүмкін ризалыққа бөленерсің. Біз олардың кейбіреуіне сынау үшін берген дүние тіршілігінің ғана сәні түріндегі нәрселерге көзінді сүзбе. Раббыңның несібесі қайырлы да тұрақты. Үй-ішінді намазға бұйыр және өзің де оған көңіл бөл. Біз сенен ризық тілемейміз. Сені біз ризықтандырамыз. Соңғы табыс тақуаға тән.

(Таһа сүресі, 130-132)

Намазды жамағат болып оқу

(Мұхаммед с.ғ.с.) Сен олардың ішінде (соғыс майданында имам болып) тұрған кезде, олардан бір бөлігі сенімен бірге намазға тұрсын, барлығы құралдарын алсын. Сонда қашан олар сәжде қылса, (саған ұйып бір рәқағат оқыса), олар арт жақтарында (жау жақта) болсын.

(Нуса сүресі, 102)

Намаздың басқа шарттары

(Мұхаммед с.ғ.с.) оларға: «Мейлі Алла деп немесе Рахман деп атаңдар. Қайсысымен атасандар да, ең көркем аттар Оған тән» де. Намазда жариялап та құпиялап та оқыма да, осының арасындағы жолды ұста.

(Исра сүресі, 110)

(Мұхаммед с.ғ.с.) Кітаптан саған уахи етілгенді ғана оқы да намазды орында. Күдіксіз, намаз арсыздықтан, жамандықтан тыяды. Әрине, Алланы еске алу, аса ірі нәрсе. Сондай-ақ Алла не жасағандарыңды біледі.

(Анкәбүт сүресі, 45)

Жұма намазы

Ей, мүміндер, қашан жұма күніндегі намазға шақырылса, (яғни, азан айтылса), тездетіп Алланың зікіріне асығып барындар және (сол кезде) сауда-саттықты тоқтатындар! Егер білетін болсаңдар, міне, осы (яғни, Алланың зікіріне-жұма намазын оқуға асығу) өздерің үшін жақсырақ.

(Жұма, 9)

Намаз арқылы Тәңірден көмек сұрау

Күндізгі және түнгі нәпіл намаз

Күндіздің екі жартысында да және түннің бір бөлігінде намазды толық орындандар! Әлбетте, игі амалдар жамандық күналарды кетіреді. Бұл – құлақ салушылар үшін бір насихат.

(Гүд, 114)

Рахманның (сүйікті) пенделері жерде кішіпейілдікпенен жүретін, надандар (жаман) сөйлеген кезде де «Аман болындар» деп жауап беретіндер. Олар түндерді Раббыларына сәжде етіп және (жайнамаздың үстінде) тік тұрып ұйқысыз өткізетіндер.

(Фұрқан, 64)

Ол сені өзің (намаз үшін) тұрып жатқан уақытыңда да, сәжде қылушылар (намаз оқушылар) арасында (имам болған күйінде де, намаз әрекеттерінің бірінен екіншісіне) көшіп жатқан (уақытыңда да) көріп тұрады. Шүбәсіз, Ол – Есітуші, Білуші.

(Шұғара, 219-220)

Түннің (бір бөлегінде) оянып, өзің үшін құлшылық (етуге шарт) болған намазды оқы! Әрине, Раббың сені (Қиямет күнінде) мақтаулы (яғни, күнә істеуші үмбеттеріңді шапағат етіп ақтайтын) орында тірілтеді.

(Исра, 79)

Әрі түннің (бір бөлігінде) және сәжделер (яғни, намаздар) артынан Оны ардақта.

(Қаф, 40)

Ей, (киімдеріне) оралып алушы, түнде (сергек болып, намазда) тұр! Тек азғана, оның (түннің) жарымында (ұйықтап, дем ал) немесе (ұйқыны түннің) жарымында да (біраз) кемейт, немесе оған (біраз) арттыр (яғни, түннің жарымынан көбірегінде ұйықтап, дем ал) және Құранды тәртіппен (яғни, дана-дана етіп анықтап), оқы!

(Музәммил, 2-4)

(Ей Мұхаммед аләйһис-сәләм), әлбетте, Раббың сен және сенімен бірге болғандардан болған тайпа (яғни, сахабаларың, кейде), түннің үштен екісінен азырағында, (кейде), оның жарымында және (кейде), үштен бірінде (ұйқысыз-сергек болып намазда) тұратындарыңды біледі. Түн және күн (сағаттары)н Алла белгілейді. Ол (мезгілдердің өзгеруімен түндер де ұзақ-қысқа болып тұруы себепті, сендер ол түндерде ұйқысыз-сергек болуларың керек сағаттардың) санағына жете алмайтындықтарыңды біліп, сендерге қайта жеңілдік берді. Енді, (түнгі намаздарыңды) Құраннан жеңіл болған мөлшерде оқи беріңдер. Ол сендердің араңда (түндері сергек болуға қуаты жетпейтін) аурулардың болуын, басқалар Алланың кеңшілік-мәрхаматынан (ризық-несібе) іздеп жер бетінде (яғни, оның түрлі жақтарына) сапар қылуларың және басқалар болса, Алланың жолында соғысқа шығып кетулерің білді. Енді, (өздеріңді қинамай, Құраннан) жеңіл болған мөлшерде оқи беріңдер және намазды толық атқарыңдар, зекетті (тиістілерге) беріңдер және (бейшаракембағалдарға-кедейлерге қайырымдылық етумен) Аллаға көркем қарыз беріңдер. Өздерің үшін келтіретін әрбір жақсылықты (Қиямет күні) Алланың алдында және де жақсырақ, және де ұлырақ сый күйінде табасыңдар. Алладан жарылқау сұраңдар! Әлбетте, Алла-жарылқаушы, мейірімді.

(Музәммил, 20)

Және түннің бір бөлегінде де Оған сәжде ет және ұзақ түнде (ояу болып) Оған тасбих айт.

(Инсан, 26)

Намазды қысқарту

(Ей, мүміндер) сапар шегіп, басқа жерлерге барғандарыңда, егер, қарсы келгендер қастандығынан қорықсаңдар, намаздарыңды қаср (келте, қысқартып) етіп оқуларыңның күнасы жоқ. Өйткені, қарсы болғандар сендерге ашық дұшпан болғандар.

(Ниса, 101)

Зекет

Адамдарға әйелдер, балалар, таусылмас алтын-күміс байлықтар, (қымбат) бағалы аттар, мал және егіндер сияқты қызық-қалауларға көңіл қою әдемі етіп көрсетілді. Негізінде, бұлар-дүние өмірінің (өткінші) нәрселері болып қала береді. Алланың жанында болса, ең қызығатын орын жәннат бар.

(Әли Имран, 14)

Біліп қойыңдар, әлбетте, мал-дүниелерің және бала-шағаларың (сендер шүкір етесіндер ме яки жоқ па екенін сынақ ету үшін берілген) тек бір фитна-алдау ғана. Жалғыз Алланың алдында ғана (яғни, оның әмір-бұйрығына бойсұнуда ғана) ұлы сауап бар

(Әнфәл, 28)

Олардан күшің жеткенді үніңмен қозға, олардың үстіне атты және жаяу (әскерінді) тарт, тапқан мал-дәулет және бала-шағаларыңда оларға серік бол (яғни, оларды арамнан мал-дүние және бала-шаға арттыруға үйрет), оларға (жалған) уәделер қыл. Расында, шайтан оларға тек қана алдау-өтірік нәрселерді ғана уәде қылады .

(Исра, 64)

Мал-мүлік, бала-шаға осы дүние өмірінің безегі. Раббыларыңның қасында болса, (мәңгі-бақи) қалушы игі амалдар сауапты және үміт тұрғысынан да жақсы (үміт етуге лайық).

(Кәһф, 46)

Олар Біз оларға беріп жатқан мал-дәулет пен балаларды өздері үшін жақсылықтарды тездетуіміз деп ойлайды ма?! Жоқ, олар (мұның олардың ықылассыздықтары тағы да арта түсуі үшін істеліп жатқанын) сезбейді.

(Муминун, 55-56)

Ол күнде мал да, дәулет те және бала-шаға да пайда бермейді. Тек Алланың алдына таза жүрекпен келгендерге ғана (пайда береді).

(Шұғара, 88)

Әлбетте, Қарұн өзі Мұсаның қауымынан еді. Сонда ол (қауымдастарына) тәкаппарлық қылды. Біз оған қазына-кең байлықтарынан кілттерін (көтеріп жүрудің өзі) күш-қуат иелері болған бір жамағатқа да ауырлық ететін (есепсіз) нәрселерді берген едік. Сол кезде қауымдастары оған: «Есірмегін, өйткені, Алла есіргендерді сүймейді және Алла саған берген мал-дәулетпен (бірінші) Ақырет (жақсылығын) қалағын және дүниеден болған нәсібенді де ұмытпағын. Алла саған ихсан (жақсылық) еткені сияқты, сен де (Алланың пенделеріне) сарып-ихсан қыл. Жерде (зорлық-зомбылықпен) бұзақылық жасауға ұрынба. Өйткені, Алла бұзақыларды сүймейді» дегендерінде. Ол «Маған (барлық мал-дәулетім) тек қана өзімдегі білім арқылы берілген (сондықтан, ешкім оны меннен тартып ала алмайды)», – деді.

(Қасас, 76-79)

Ей, мүміндер, мал-дүниелерің денемесе бала-шағаларың да сендерді Алланың зікірінен (яғни, Аллаға бойсұнудан) тоспасын! Кім сондай қылса, міне, солар – зиян көрушілер!

(Мунафиқун, 9)

Сендердің мал-мүліктерің және бала-шағаларың тек бір алданыш-сынау ғана. Ұлы сауап-сый болса, Жалғыз Алланың алдында.

(Тағабун, 15)

Жоқ, (сендер күмән еткендеріндей ізет-құрмет байлықпен, қор болу кедейлікпен болмайды). Жоқ, сендер жетімді ізет-құрмет етпейсіңдер! Мүскін-бейшараға тағам беруге де бір-бірлеріңді үгіттемейсіңдер! Мирасты болса (өздеріңнің үлестеріңе өзгелердікін де) қосып жеумен асай бересіңдер! Және мал-дүниені бекем махаббатпен жақсы көресіңдер!

(Фәжр, 17-20)

Ораза

Әлбетте, мұсылман еркек және мұсылман әйелдер, мүмін еркек және мүмін әйелдер, итағатты еркектер және итағатты әйелдержәне сабыр қанағат етуші еркектер және сабырқанағатты етуші әйелдер, кішіпейіл еркектер және кішіпейіл әйелдер, қайыр-садақа беруші еркектер, қайыр-садақа беруші әйелдер, ораза ұстаушы еркектер және ораза ұстаушы әйелдер, абұйырларын (әуреттерін) арамнан сақтаушы еркектер және абұйырларын арамнан сақтаушы әйелдер, Алланы көп зікір етуші еркектер және Алланы көп зікір етуші әйелдер олар үшін Алла жарылқау және ұлы сыйлық (яғни, жәннат) дайындап қойған.

(Ахзаб, 35)

Ей, мүміндер, тақуалылардан табылуларың үшін, сендерден бұрын өткендерге парыз етілгені сияқты, сендерге де санаулы күндерде ораза тұту парыз етілді. Егерсендерден біреу науқас немесе жолаушы болса, ол жағдайда (ораза тұтылмаған күндерінің) санағын басқа күндерде тұтады. (Кәрілігі немесе әлсіздігі себепті) ораза ұстауға қиналатындар (бір күндік оразаға бір күндік) бір міскін-бишараның азығы мөлшерінде тағамды төлеп берулері қажет. Егеркім өз ықтиярымен қосымша игілік жасаса (қажеттіктен молырақ төлеу берсе), өзіне жақсы. Егер, білсендер, ораза тұтуларың өздерің үшін (төлем беруден немесе кешірімді ораза ұстамаудан көрі) жақсырақ. (Ол санаулы күндер-) Рамазан айы. Ол айда адамдарға тура жол және (шындық пен жалғанды) ажыратушы ашық аяттары болып Құран түсірілген. Енді, сендерден кім ол айға әзір болса, ораза тұтсын. Кім науқас немесе жолаушы болса, онда (ораза тұта алмаған күндерінің) санағын басқа күндерде (аурудан түзелгеннен кейін немесе жол сапарынан оралғаннан кейін) тұтады. Алла сендерге жеңілдікті қалайды, сендерге ауыр болуын қаламайды. Ол (жеңілдік) - (ораза тұту) санын толықтыруларың және тура жолға салғандығы себепті, Алланы ұлықтауларың үшін. Шүкіршілік етсендер қане еді.

(Бақара, 183-185)

Сендерге ораза түнінде әйелдеріңе қосылу адал етілді. Олар сендердің киімдерің, сендер оларға киімсіңдер. (Яғни, ер-әйелдің мұқтаждығы, адамның киімге мұқтаждығындай, ерлі-зайып бір-бірі үшін, тура дененің айыптарын жасырып, оны ыстық-суықтан

сақтап, жылу беріп тұратын киім секілді). Алла сендердің өздеріңе қиянат етіп жатқандарыңды біліп, тәубелеріңді қабыл қылды және сендерді кешірді. Енді олармен (әйелдеріңмен ораза түндерінде де) қосыла беріңдер және Алла сендерге жазғанды (перзентті) тілек етіңдер. Таңнан ақ жіп қара жіптен ажыратылған кезге дейін, жеп-іше беріңдер. Сонан кешке дейін оразаны кемшіліксіз тұтыңдар. Мешіттерде Иғтикафта болған (ғибадат еткен) кезде (сол түні де) олармен (әйелдеріңмен) қосылмандар.

(Бақара сүресі, 187)

Қажылық пен ғұмра

Онда мақамы Ибраһим (яғни, Қағбаны құру кезінде Ибраһим аләйһис-сәләмнің аяқтарының астында болған үлкен тас бар, ол тастан қазірге дейін Ибраһим пайғамбар аяқтарының іздері кетпеген. Бұл үйді Ибраһим аләйһис-сәләм құрғанына) айқын белгі-аяттар бар. Сол сияқты оған кірген адам (әртүрлі қауіп-қатерден) аман болады. Және жолға (жүруге) шамасы келген кісілер міндетінде Алла үшін, міне, сол Үйді қаж-зиярат ету борышы бар. Кімде-кім қарсы болса (яғни, Қағбаны зиярат ету-парыз екеніне қарсы болса), сонда, әлбетте, Алла бүкіл әлемдерден мұқтажсыз.

(Әли Имран, 97)

Және адамдардың арасында (жүріп оларды) Қажылыққа шақыр, олар саған (яғни, сенің дағуатыңа-шақыруыңа жауап ретінде) жаяу күйінде және ұзақ жолдардан келетін арықтаған түйелердің үстінде келеді. Олар өздері үшін болған (діни және дүние) пайдаларына куә болуға және мәлім күндерде (Құрбан айт күндерінде Алла) оларға ризық етіп берген малдарын (құрбандыққа сою) үстінде Алланың атын атау үшін (келеді). Ендеше, одан өздерің де жей беріңдер, бейшара кембағалдарға да жегізіңдер.

(Хажж, 27-28)

Құлшылықта көз жасы

Олар пайғамбарға түсірілген нәрсені (Құранды) естіген сәттерде, оның хақ-шын екендіктерін білгендіктері себепті көздерінен жас ағып (жылап) жатқандығын көресің. Олар: «Раббымыз, иман келтірдік. Енді, бізді куәлік берушілердің қатарына жаз»,– дейді.

(Мәйдә, 83)

(Ей, Мұхаммед аләйһис-сәләм), әне солар (яғни, Біз саған қиссаларын сөйлеп берген кісілер) Адам ұрпағынан болған (Ыдырыс сияқты), Біз Нұхпен бірге (кемеде) көтеріп (топан су азабынан құтқарған) кісілерден болған (Ибраһим сияқты), Ибраһим ұрпағынан болған (Исмайыл, Ысқақ, Жақып сияқты), Исраил-Жақып (ұрпағынан болған Мұса, Харун, Зәкәрия, Яхья және Иса сияқты) пайғамбарлардан және Біз тура жолға салған және таңдап алғандардан болған Алланың нығметіне бөленгендер. Қашан оларға Алланың аяттары оқылса, сол кезде-ақ сәжде қылған және жылаған хәлдерінде жығылады.

(Мәриәм, 58)

Зікір және истиғфар

Раббыңды іштей жалбарынып, қорқып, жүректен күндіз-түні еске ал және қапыда қалушылардан болма!

(Азраф, 205)

Кейін адамдар түскен жақтан түсіндер және Алладан (күналарыңды) жарылқауын сұраңдар. Әлбетте, Алла – Жарылқаушы, Рақымды.

(Бақара, 199)

Олар – сабыр-қанағатты, имандарына берік, ғибадатты, мойынұсынушы, сарып-ихсанды болған және таң сәріде Алладан (күналарынан) кешірім сұрайтын кісілер.

(Әли Имран, 17)

Біз қайсыбір пайғамбарды жіберген болсақ, тек қана Алланың қалау-рұқсатымен оған бойұсынылсын деп жібергенбіз. Егер олар (шайтаннан үкім сұрап барулары себепті) (өз) жандарына (өздері) зұлымдық қылған кездерінде тездетіп сенің алдыңа келіп, Алладан жарылқау сұрағандарында және пайғамбар да олар үшін жарылқау сұрағанында еді, Алланың тәубелерді Қабыл етуші, Мейірбан екендігін тапқан болар еді.

(Нуса, 64)

Алладан жарылқауды сұра! Әлбетте, Алла – Жарылқаушы және Мейірбан.

(Нуса, 106)

Кім бір жаман іс қылса немесе (Алланың бұйрықтарына мойынсұнбастан) өз жанына зұлымдық етсе, сонан соң Алладан жарылқауын сұраса, Алланың Жарылқаушы және Мейірбан екенін табады (көреді).

(Нуса, 110)

(Ей, Мұхаммед аләйһис-сәләм), сен олардың арасында болған кезінде, Алла оларды ешқашан азаптамайды және олар кешірім сұрап тұрған жағдайларында да, Алла оларды азаптаушы емес.

(Әнфәл, 33)

Адамдарға тура жол келген кезде оларды иман келтірулерінен және Раббыларынан жарылқау тілеулерінен, тек оларға өткендердің сүннәті-өлімдері келуін яки ашық азаптың келуін (күтулері ғана) тыйып тосты.

(Кәһф, 55)

Ол Жаза (Қиямет) күнінде менің қате-күналарымды Оның Өзі жарылқауын үміт етемін.

(Шұғара, 82)

Дәуіт (оқиға арқылы) Біз оны сынағанымызды білді де, Раббысынан (асығып үкім шығарғаны үшін) жарылқауын сұрады және (сәждеге) иілген күйінде құлап, тәубе етіп жалбарынды. Сонда Біз оның сол (катесін) жарылқадық. Шүбәсіз, ол үшін Біздің құзырымызда жақындық және көркем нәтиже (яғни, жәннат) бар.

(Сад, 25)

Дұға

(Мұхаммед ғ.с.): «Раббым әділдікті бұйырды. Әрбір құлшылық орнында бет алыстарыңды туралап, діндеріңді Аллаға арнап отырып, Одан тілеңдер. Сендер бастапқы жаратқанындай және Оған қайтасыңдар» де.

(Азраф, 29)

Раббыларыңа жалбарынып, жасырын түрде тілеңдер. Күдіксіз, Ол шектен шығушыларды жақсы көрмейді. Жер жүзі түзетілгеннен кейін бүліншілік қылмаңдар. Және Аллаға қауіп әрі үмітпен жалбарыныңдар. Расында, Алланың рахметі жақын.

(Азраф, 55-56)

(Ей, Мұхаммед аләйһис-сәләм), сен олардың малдарынан бір бөлегін өздерін пәктеп, тазалайтын садақа ретінде ал және олардың ақысына дұға қыл! Әлбетте, Сенің дұғаң олар үшін тоқтам-тыныштық болады. Алла – Естуші, Білуші.

(Тәубе, 103)

(Ей Мұхаммед аләйһис-сәләм) пенделерім сенен Мен туралы сұраса, (айт) Мен оларға жақынмын. Маған дұға қылған кездерінде, дұға етушілердің дұғасын қабыл етемін. Ендеше, (олар да) Маған (дағуатыма-шақыруыма) жауап қылсын және Маған иман келтірсін. (Сонда), әрине, тура жолды табады.

(Бақара, 186)

Сонда Раббысы оны (Мәриямды) жақсы қабыл етіп, (туылған қызды) көркем (етіп) өсірді және оған Зәкәрияны ие-уәкіл қылды. Зәкәрия әрқашан Мәриямның алдына бөлмеге кіргенінде, оның (Мәриямның) қасында бір ризық-несібе көретін еді. Ол (Зәкәрия): «Ей, Мәриямбұл нәрселер саған қай жақтан келді? – деп сұрағанда (Мәриям) жауап берді: «Бұлар Алланың алдынан. Әлбетте, Алла Өзі қалағандарға есепсіз ризық-несібе береді.

(Әли Имран, 37)

Сонда Раббылары олардың дұғаларын қабыл етіп (айтты): «Әлбетте, Мен сендерден бірде-бір амал істеушіні»-ер кісі яки әйел адамның амалын жоймаймын. Өйткені, (сендер) бір-біріңненсің (яғни, ер кісі әйелден, әйел ер кісіден дүниеге келген)». Ендеше, отандарынан ауып, жұрттарынан қуылған, дінінде жапа шеккендер мен шейіттердің құналарын өшіремін және оларды астарынан өзендер ағып тұратын бау-бақшаларға кіргіземін. Бұл Алла құзырынан болған сауап-сый болады. Өйткені, ең көркем сауап-сый Алланың құзырында.

(Әли Имран, 195)

Сонда Раббыларыңнан жәрдем сұрағандарыңда, Ол сендерге жауап беріп: «Мен сендерге бірінен кейін бірі келетін мың періштемен көмек беремін», – деді. Алла тек қана қуанышты хабар болсын деп және көңілдерің тоқ болуы үшін осылай істеді. Жеңіс (негізінде періштелер себепті емес санақтарының көптігі емес немесе құрал-жарақтарының қуатыменен емес, керісінше) тек Алланың құзырынан болады. Ақиқатта, Алла өте Үстем және даналық Иесі.

(Әнфәл, 9)

Раббыларың: «Маған дұға (жасап) жалбарыныңдар, Мен сендердің (жасаған дұғаларыңды) қабыл етемін», – деді. Әлбетте, Маған құлшылық етуден тәкаппарлық қылғандар жақында мойындарын иген күйлерінде тозаққа кіреді.

(Мумин, 60)

Ол иман келтірген және игі амал істегендердің (дұғаларын) қабыл етеді және оларға (сұраған нәрселерін тарту етіп, және) Өз кеңшілігінен арттырады. Иман келтірмегендер үшін болса, қатты азап бар.

(Шура, 26)

Мешіт – Алланың үйі

Алла тағаланың мешіттерінде Алла тағала есімінің зікір етілуінен тыятын және оларды бұзу әрекетінде жүретіндерден де залымырақ кім бар? Расында, бұлардың ондай мешіттерге жалғыз қорыққан хәлдерінде кіруі дұрыс еді ғой. Олар үшін бұл дүниеде қорлық, Ақыретте үлкен азап бар.

(Бақара, 114)

Сендерге ораза түнінде әйелдеріңе қосылу адал етілді. Тек мешіттерде игтикафта болған кезде (сол түні де) олармен қосылмаңдар.

(Бақара, 187)

Мүшріктер өздерінің күпірлік иелері екендіктеріне куә болған түрлерінде Алланың мешіттерін көркейтулері дұрыс емес. Олардың істеген амалдары зая кетеді, өздері болса, тозақта мәңгі қалушы (болады).

(Тәубе, 17)

Алланың мешіттерін тек Аллаға және Ақырет күніне иман келтірген, намазды толық атқарған, зекетті (тиісті жерге) берген және Жалғыз Алладан ғана қорқатындар ғана көркейтеді әне солар-тура жол табушылар болса, ғажап емес.

(Тәубе, 18)

Олар өз отандарынан тек қана, «Біздің Раббымыз (Жалғыз) Алла» дегендері үшін қуылғандар. Егер Алла адамдардың кейбіреулерін-кейбіреулерімен қайтарып тұрмаса, күдіксіз, (раһибтердің) монастырлары, (христиандардың) шіркеулері, (яһудилердің) ғибадатханалары және ішінде Алланың аты көп зікір етілетін (мұсылмандардың) мешіттері құлатылар еді. Әлбетте, Алла Өзіне (яғни, дініне) жәрдем беретіндерді үстем етеді. Күдіксіз, Алла – Күшті, Құдіретті.

(Хаж, 40)

Әлбетте, (барлық) мешіттер Алланыкі. Сондықтан, (мешіттерде) Алламен бірге тағы әлдекімдерге дұға етпендер!

(Жын, 18)

Мешіттерге жақсы киініп бару

(Жаһилиет дәуірінде, арабтар, Қағбаны жалаңаш айналып, және ет, май жемеген.) Ей, адам балалары! Әрбір құлшылық орнында зейнеттеріңді алындар. (Киініңдер) және жеңдер, ішіңдер де ысырап етпендер. Күдіксіз, Алла ысырап етушілерді сүймейді.

(Азраф сүресі, 31)

ОН ЖЕТІНШІ ТАРАУ. ЖАНҰЯ ЖӘНЕ ҚОҒАМ

Ата-аналармен қарым-қатынас

Адамдарға ата-анасына қарайласуды бұйырдық. Ананың оған мешеулік (қиналу) үстіне мешеулікпен (қиналып көтеріп) жүкті болып, екі жылда омыраудан айыруы бар. Маған және әке-шешеңе шүкір ет. Қайтар орның Мен жақ.

(Лұқман сүресі, 14)

Адам баласына әке-шешесіне жақсылық істеуді нұсқадық. Өйткені шешесі оны зорға көтеріп, әрең босанады. Сондай-ақ оған жүкті болу, (сүттен) айыру отыз ай. Ақыры ол ержетіп, қырық жасқа жеткен кезде: «Раббым! Өзіме әке-шешеме берген нығметтеріңе шүкірлік етуімді, Өзің разы болатын түзу амал істеуімді маған нәсіп ете көр! Менің ұрпақтарымды да түзелт. Шын мәнінде, мен тәубе қылдым. Әрине, мен бой ұсынушыларданмын» деді. Міне, бұлар Біз жақсы амалдарын қабыл етіп, жамандықтарын кешіретін жәннаттықтардың ішінде болады. Бұл оларға етілген шынайы уәде.

(Ахқаф сүресі, 15-16)

Раббың Өзіне ғана ғибадат етулеріңді, әке-шешеге жақсылық қылуларыңды әмір етті. Ал егер ол екеуінің бірі немесе екеуі де жандарыңда кәрілікке жетсе: «Тұһ» деме (кейіс білдірме). Сондай-ақ ол екеуіне зекіме де, оларға сыпайы сөз сөйле. Ол екеуіне кішірейіп мәрхамет құшағын жай да: «Раббым! Ол екеуі мені кішкентайда тәрбиелегендей Сен де оларды мәрхаметіңе бөлей гөр!» де. Раббыларың іштеріңдегі нәрселерді жақсы біледі. Егер игілерден болсаңдар, негізінде, Алла бойсұнушыларды жарылқайды.

(Исра сүресі, 23-25)

(Мұхаммед ғ.с.) олар сеннен Алла жолында не беретіндіктерін сұрайды. «Нендей қайыр сарып қылсаңдар, әке-шеше, жақындар, жетімдер, міскіндер және жолда қалғандар үшін. Қайырдан не істесеңдер де, күдіксіз, Алла оны біледі» де.

(Бақара сүресі, 215)

Ата-ананы сыйлау

Раббың Өзіне ғана ғибадат етулеріңді, әке-шешеге жақсылық қылуларыңды әмір етті. Ал егер ол екеуінің бірі немесе екеуі де жандарыңда кәрілікке жетсе: «Тұһ» деме (кейіс білдірме). Сондай-ақ ол екеуіне зекіме де, оларға сыпайы сөз сөйле. Ол екеуіне кішірейіп мәрхамет құшағын жай да: «Раббым! Ол екеуі мені кішкентайда тәрбиелегендей Сен де оларды мәрхаметіңе бөлей көр!» де.

(Исра, 23-24)

Адам баласына әке-шешесіне жақсылық қылуды нұсқадық.

(Ғанкәбут, 8)

Адамдарға ата-анасына қарайласуды бұйырдық. Ананың оған мешеулік үстіне мешеулікпен жүкті болып, екі жылда омыраудан айыруы бар. Маған және әке-шешенің шүкір ет. Қайтар орның Мен жақ. Егер екеуі білмеген нәрсеңді Маған ортақ қосуға зорласа, оларға келіспе! Олармен дүниеде дұрыс жолдас бол да, Маған құштар адамдардың жолына түс. Сонан соң барар орындарың Мен жақ, сонда істеген істеріңді баян етемін.

(Лұқман, 14-15)

Ұлы (Исмайыл) өзімен бірге жүруге жеткен кезде: «Балақайым! Сені түсіңде бауыздағанымды көремін, назар аудар, көзқарасың қалай?», – деді. Ол: «Ей, әкетайым! Өзіңе не әмір етілсе, соны орында. Алла қаласа, мені сабырлылардан табарсың», – деді.

(Саффат, 102)

Туған-туысқандардың және мұң-мұқтаждардың құқығы

Негізінде, Алла әділетті, игілікті және ағайынға қарайласуды бұйырады. Және де арсыздықтан, қарсылықтан және зорекерліктен тыяды. Сендерге насихат береді. Әрине, түсінерсіңдер.

(Нахыл сүресі, 90)

Туысы жақындарға, міскіндерге, жолда қалғандарға міндетті түрде қарайласыңдар. Және мүлде ысырап қылмандар.

(Исра сүресі, 26)

(Яһудилер месжід Ақсаны, христиандар оның шығыс жағын қыбла тұтып, әрқайсысы өз қыбласын жақсы деп ойлайды. Жүздеріңді шығысқа, батысқа жөнелту бір игілік емес. Бірақ, кім Аллаға, Ақырет күніне, періштелерге, кітаптарға, пайғамбарларға иман келтірсе және жақындарына, жетімдерге, міскіндерге, жолда қалғандарға, қайыршыларға және құл азат етуге жақсы көре отырып, мал сарып қылса әрі намазды толық орындап зекет берсе, өзара байласқан уәдесін орындаушы, таршылықта, қиыншылықта және соғыс кезінде сабыр етуші болса, міне солар шыншылдар әрі солар тақуалар.

(Бақара сүресі, 177)

Бөліс кезінде ағайындар, жетімдер және міскіндер келсе, онда оларды құр тастамай бір нәрсе беріңдер де, өздеріне сыпайы сөз сөйлеңдер.

(Ниса сүресі, 8)

Сендерден кеңшілік, молшылыққа ие болғандар жақындарына, міскіндерге, мұһажірлерге Алла жолында бермеуге ант етпесін. Ғапу етіп, кешірсін. Алланың сендерді жарылқауын жақсы көрмейсіңдер ме? Алла аса жарылқаушы, ерекше мейірімді.

(Нұр сүресі, 22)

Аллаға құлшылық қылыңдар. Оған еш нәрсені ортақ қоспаңдар. Және әке-шешеге жақындарға, жетімдерге, міскіндерге жақын көршіге, бөгде көршіге, жан жолдасқа, жолда қалғандарға және қол астыңдағыларға жақсылық қылыңдар. Негізінен, Алла тәкаппар, мақтаншақты жақсы көрмейді.

(Ниса сүресі, 36)

Кедейлердің алдындағы жауапкершілік

«Сонан соң оны тозаққа салыңдар». «Одан кейін оны жетпіс құлаш шынжырмен матаңдар» (делінеді.) «Өйткені ол ұлы Аллаға иман келтірмеген» «Әрі олар міскіндерді тамақтандыруға қызықтырмаған еді». Сондықтан бүгін мұнда оның бір жанашыры жоқ. Сондай-ақ іріңнен басқа ешбір тамақтары жоқ. Оны күнәкарлар ғана жейді.

(Хаққа сүресі, 30-37)

(Мұхаммед ғ.с) сондай дінді өтіріксінгенді көрдің бе? Міне, сол жетімді қақпайлайды, міскінді тамақтандыруға қызықтырмайды.
(Мағұн сүресі, 1-3)

Жетімдердің ақысы

Ендеше, жетімді қорлама.

(Дұха сүресі, 8)

Арттарында нашар (жас) балалар қалдырса, оларға не болар екен деп уайым жесін. Алладан қорықсын да, дұрысын айтсын.

(Ниса сүресі, 9)

Жетімнің малына жақындамандар! Бірақ, ол есейгенге дейін жақсы басқаруға болады.

(Әнғам сүресі, 152)

Негізінен, сондай жетімдердің малдарын зұлымдықпен жегендер, олар қарындарын от пен толтырған болады. Сондай-ақ жалындаған тозаққа кіреді.

(Ниса сүресі, 10)

Жетімдердің малдарын беріңдер, жаманды жақсымен алмастырмаңдар.

(Ниса сүресі, 2)

Құранда әйел мен ердің теңдігі

Алланың біріңе-біріңді артық еткен нәрсесін көксемендер. Еркектердің еңбектерінің үлесі өзіне және әйелдердің еңбектерінің тиесісі өзіне тән. Алладан оның кеңшілігін сұраңдар. Шәксіз, Алла әр нәрсені толық білуші.

(Ниса сүресі, 32)

Еркектен немесе әйелден кім иман келтіруші болып, ізгі істерден істесе, міне солар жәннатқа кіреді. Ешқандай да әділетсіздікке ұшыратылмайды.

(Ниса сүресі, 124)

Мүмін ерлер мен мүмін әйелдер бір-біріне көмекші. Олар дұрыстыққа қосып, бұрыстықтан тосады. Сондай-ақ олар намаздарын толық орындап, зекет беріп, Аллаға, елшісіне бой ұсынады. Соларды Алла мәрхаметіне бөлейді. Расында, Алла тым үстем, аса дана. Алла мүмін ерлер мен мүмін әйелдерге астарынан өзендер ағатын, олар онда мүлде қалатын бақшалар және ғадын жәннатында, көркем орындар уәде етті. Ал Алланың ризалығы өте зор табыс. Міне, осы үлкен қол жетушілік.

(Тәубе сүресі, 71-72)

Сондай мүмін ер, мүмін әйелдерді жазықсыз кейіткендер, әрине олар жала жауып, ашық күнә жүктеп алды.

(Ахзаб сүресі, 58)

Нәтижеде Алла мұнафық ерлер мен әйелдерді және мүшрік ерлер мен әйелдерді азапқа салады да, мүмін ерлер мен әйелдердің тәубесін қабыл етеді. Алла аса жарылқаушы, ерекше мейірімді.

(Ахзаб сүресі, 73)

Ер немесе әйелден кім сенген бойда түзу іс істесе, әлбетте оны жақсы тіршілікте жасатамыз. Әрі оларға істеген істерінен жақсырақ сыйлық береміз.

(Нахыл сүресі, 97)

«Раббым! Мені, әке-шешемді, мүмін болып үйіме кірген кісіні және мүмін ерлер мен мүмін әйелдерді жарылқа! Сондай-ақ залымдардың жоқ болуларын ғана арттыр», – деді.

(Нұх сүресі, 28)

Сұмпайы әйелдер сұмпайы ерлерге, сұмпайы ерлер сұмпайы әйелдерге сондай-ақ игі әйелдер игі ерлерге, игі ерлер игі әйелдерге лайық. Бұлар, олардың айтқандарынан ақ. Олар үшін жарылқау әрі көркем несібе бар.

(Нұр сүресі, 26)

Шүбәсіз, садақа беруші ерлер мен садақа беруші әйелдер, сондай-ақ Аллаға көркем борыш бергендер (тиісті орынға мал сарып қылғандар), оларға неше есе арттырады әрі олар үшін көркем сыйлық бар.

(Хадид сүресі, 18)

Сөз жоқ, мұсылман ерлер және мұсылман әйелдер, мүмін ерлер және мүмін әйелдер, бой ұсынушы ерлер және бой ұсынушы әйелдер, шыншыл ерлер және шыншыл әйелдер, сабырлы ерлер және сабырлы әйелдер, ықыласты ерлер және ықыласты әйелдер, садақа беруші ерлер және садақа беруші әйелдер, ораза ұстаушы ерлер және ораза ұстаушы әйелдер, ұятты жерлерін қорғаушы ерлер және әйелдер, Алланы көп зікір етуші ерлер және әйелдер; Алла бұлар үшін жарылқау және ірі сыйлық әзірледі. Алла және елшісі қашан бір іске үкім берсе, мүмін ер және мүмін әйел үшін олардың істерінде ерікті болуларына болмайды. Сондай-ақ кім Аллаға, елшісіне қарсы келсе, сонда рас ашық адасқан болады.

(Ахзаб сүресі, 35-36)

Сол күні мүмін ерлер мен мүмін әйелдердің нұрлары алдырында және оң жақтарында жүгіргенін көресің: «Сендерге бүгін қуаныш. Астарынан өзендер ағатын ұрмақтар бар. Ол арада мүлде қаласыңдар. Міне, осы – ұлы қол жеткендік» (делінеді).

(Хади́д сүресі, 12)

«Әлде кім бір жамандық істесе, сонда ол, соның өзіндей ғана жаза көреді. Ал және ер, әйел кімде-кім сенген түрде ізгі іс істесе, міне, солар жәннатқа кіреді. Сондай-ақ олар онда есепсіз ризыққа бөленеді».

(Фафыр сүресі, 40)

Неке

Расында, сеннен бұрын да пайғамбарлар жібергенбіз. Оларға да жұбайлар, ұрпақтар бергенбіз. Ешбір пайғамбар Алланың рұқсатынсыз бір аят келтіре алмайды. Әр нәрсенің мезгілі жазулы.

(Рағьд сүресі, 38)

Егер (үйленгенде) жетім әйелдер жайында әділетсіздік істеуден қорықсаңдар, өздеріңе жаққан басқа әйелдерден екі, үш және төртке дейін үйленіңдер. Сонда егер тең ұстай алмаудан қорықсаңдар, онда біреу алыңдар немесе қолдарыңдағы күң де болады. Әділетсіздік болмауға жақыңрағы осы.

(Нуса, 3)

Іштеріңдегі бойдақтарды (ер жеткен ұл-қыздарды, тұл ер, әйелдерді) сондай-ақ қолдарыңдағы құл, күндердің дұрыстарын үйлендіріңдер. Егер олар кедей болса да, Алла өз кеңшілігімен оларды байытады. Алла аса кеңшілік иесі, толық білуші.

(Нұр, 32)

Сендерге оған тұрақтауларың үшін өз жыныстарыңнан жұбайлар жаратып, араларыңа сүйіспеншілік, мейірімділік пайда қылғандығы да Оның белгілерінен. Сөз жоқ, осыларда ойланған елге белгілер бар.

(Рум, 21)

Некенің мақсаттары:

Адамзат баласының ұрпағын жалғастыру

Ей, адам баласы! Сендерді бір кісіден (Адам атадан) жаратқан және одан оның жұбайын (Хауа ананы) жаратып, ол екеуінен көптеген ер, әйелді таратқан Раббыларыңнан қорқыңдар. Сол арқылы өзара сұрасқан Алладан және туыстардан (безуден) сақтаныңдар. Шәксіз, Алла сендерді бақылаушы.

(Ниса сүресі, 1)

Өйткені әйелдерің егіндіктерің. Егіндіктеріңе қалай қаласандар келіңдер. Алдын ала өздерің үшін қамданыңдар. Сондай-ақ Алладан қорқыңдар да, негізінен Аллаға қауышатындықтарыңды біліңдер. (Мұхаммед ғ.с.) мүміндерді қуандыр. Алла деген анттарыңды жақсылық істемеулеріңе, сақсынбауларыңа және адамдардың арасын жарастырмауларыңа бөгет қылмаңдар. (Алланың атымен бұндай ант етпеу, етілген жағдайда кәферат беріп бұзу керек. Алла әр нәрсені естуші, білуші.

(Бақара сүресі, 223)

Намыс пәктігін, тазалығын қорғау

Бүгін сендерге жақсы нәрселер халал етілді. Кітап берілген (христиан, яһуди)-лердің тамағы (бауыздағандары) халал етілді. Сендердің тамақтарың оларға да халал етілді. Және мүміндерден

абыройлы әйелдермен әрі сендерден бұрын Кітап берілгендерден (христиан, яһудилерден) де абыройлы әйелдермен мәһірлерін беріп, бой суытушы, астыртын көңілдес болмай үйленулерің халал етілді. Кім иманға қарсы шықса, сонда оның ғамалы жойылады және ол ақыретте де зиян етушілерден болады.

(Мәида сүресі, 5)

Сендерден біреудің мүмін азат әйел алуға шамасы келмесе, онда қолдарыңдағы мүмін күндерден алсын. Алла имандарыңды жақсы біледі. Бір-біріңненсіңдер. (Бәрің адам баласысыңдар.) Ендеше күндерді қожайындарының рұқсатымен олардың мәһірлерін дұрыс беріп, абыройлы болулары, зинақор және астыртын көңілдес болмаулары шартымен алсын. Егер олар үйленіп алып арсыздық істесе, онда оларға азат әйелдерге болатын жазаның жартысы орындалады. Бұл (күнді алу) сендерден зинадан қорыққан кісі үшін. Егер сабыр етсеңдер, өздерің үшін қайырлы. Алла аса жарылқаушы, ерекше мейірімді.

(Ниса сүресі, 25)

(Бастапқыда кей мұсылмандар оразаның кешінде әйелдеріне жақындаспағандықтан осы аят түскен екен.) Сендерге оразаның кешінде әйелдеріне жақындасу халал етілді. (Өйткені бір-біріңді қорғауда) олар сендерге киім, сендер де оларға киім іспеттісіңдер. Алла өздеріңе зиян қылатындықтарыңды біледі. Сондықтан тәубелеріңді қабыл етіп сендерді кешірді. Ал енді (бұдан былай) олармен жақындасыңдар. Алланың өздеріңе жазғанын талап етіндер. Және таңнан қара жіптен ақ жіп (қараңғылықтан сәуле) айрылғанға дейін ішіп-жеңдер де, сонан соң оразаны кешке дейін толық орындаңдар. Мешіттерде (ғибадат етіп) ығтиқәфта болған кеште әйелдеріңе жақындаспаңдар. Осы Алланың шегі, оған жақындамаңдар. Осылайша Алла саксынулары үшін адамдарға аяттарын баян етеді.

(Бақара сүресі, 187)

Рухани ләззат, махаббат пен құштарлық

Сендерге оған тұрақтауларың үшін өз жыныстарыңнан жұбайлар жаратып, араларыңа сүйіспеншілік, мейірімділік пайда қылғандығы да Оның белгілерінен. Сөз жоқ, осыларда ойланған елге белгілер бар.

(Рум сүресі, 21)

Ол сондай Алла, сендерді бір-ақ кісіден (Адамнан) жаратқан және оған тиянақ үшін жұбайын (Хауаны) жаратқан. Ол жұбайына жақындасқанда, жұбайы жеңіл түрде жүкті болды. Сонда онымен жүріп ауырлаған кезде, Аллаға: «Егер бізге игі бала берсең, әрине, шүкір етушілерден болар едік», – деп жалбарынды.

(Азраф сүресі, 189)

Некелесу одағындағы сенімнің маңыздылығы

Мүшрік әйелдермен олар иман келтіргенге дейін үйленбедер. Азат мүшрік әйелден мүмін күң артық. Егер сендерді қызықтырса да. Және иман келтіргенге дейін мүшрік ерге мүмін әйелдерді де үйлендірмендер. Егер олар сендерді қызықтырса да. Мүшрік азат ерден мүмін құл артық. Олар тозаққа шақырады да, Алла өз ұйғаруымен жәннатқа шақырады. Сондай-ақ адамдар үгіт алсын деп, аяттарын баян етеді.

(Бақара сүресі, 221)

Сұмпайы әйелдер сұмпайы ерлерге, сұмпайы ерлер сұмпайы әйелдерге, сондай-ақ игі әйелдер игі ерлерге, игі ерлер игі әйелдерге лайық. Бұлар олардың айтқандарынан-ақ. Олар үшін жарылқау әрі көркем несібе бар.

(Нұр сүресі, 26)

Зинақор ер зинақор немесе мүшрік әйелмен үйленуге лайық. Зинақор әйел де зинақор немесе мүшрік ермен ғана үйленеді. Бұлар мүміндерге арам қылынды.

(Нұр сүресі, 3)

Жар таңдаудағы еркіндік

Егер (үйленгенде) жетім әйелдер жайында әділетсіздік істеуден қорықсаңдар, өздеріңе жаққан басқа әйелдерден екі, үш және төртке дейін үйленіңдер. Сонда егер тең ұстай алмаудан қорықсаңдар, онда біреу алыңдар немесе қолдарыңдағы күң де болады. Әділетсіздік болмауға жақынырағы осы.

(Ниса сүресі, 3)

Некеге тұрудың заңы

Ол сондай Алла сендерге жерді төсек, аспанды төбе етіп жаратты. Әрі көктен жанбыр жаудырып, сол арқылы сендер үшін әртүрлі өсімдіктен ризық шығарды. Сондықтан біле тұра Аллаға ортақ қатпандар. (Сенбеушілер Құранды Мұхаммед ғ.с. ойдан шығарып отыр деген).Егер құлымызға түсіргенімізден күдіктенсеңдер, онда сендер де сол құсаған бір сүре келтіріңдер, Алладан өзге көмекшілеріңді де шақырыңдар, егер сөздерің рас болса. Егер оны істемесеңдер (әзір келтірмесендер, келешекте) сірә істей алмайсыңдар. Ендеше, отыны адамдар, тастардан болып имансыздар үшін әзірленген оттан қорқыңдар! (Мұхаммед ғ.с.) иман келтіріп, ізгі іс істегендерді қуандыр! Расында, олар үшін астарынан өзендер ағатын жәннаттар бар. Әрқашан оларға оның жемісінен бір ризық берілсе, олар: «Осы бізге бұрын да беріліп еді» дейді. Тағы оның ұқсасы келтіріледі. Әрі олар үшін онда тап-таза жұбайлар да бар. Олар онда мәңгі қалады. (Құрандағы шыбын, өрмекші және құмырсқа тәрізді кішкентай мысалдарға таңырқағандар болған...)
(Нуса сүресі, 22-25)

Көпәйелділік

Егер (үйленгенде) жетім әйелдер жайында әділетсіздік істеуден қорықсаңдар, өздеріңе жаққан басқа әйелдерден екі, үш және төртке дейін үйленіңдер. Сонда егер тең ұстай алмаудан қорықсаңдар, онда біреу алыңдар немесе қолдарыңдағы күң де болады. Әділетсіздік болмауға жақынырағы осы.

(Нуса сүресі, 3)

Қаншалық тырыссаңдар да, әйелдердің арасына әсте әділдік істей алмайсыңдар. Ендеше, (біреуіне) мүлде ауып кетіп, өзгесін жіпсіз байлағандай етіп қоймаңдар (байсыз әйел құсап, делсалда жүрмесін). Егер түзеліп сақсынсаңдар, негізінен, Алла тым жарылқаушы, ерекше мейірімді.

(Нуса сүресі, 129)

Жұбайлардың өзара міндеттері

Талақ болған әйелдер, үш етеккір мерзімін күтеді. Оларға жатырларындағы Алланың жаратқанын жасырулары дұрыс емес. Егер олар Аллаға, ақырет күніне сенетін болса, бұл жерде егер жарасуды қаласа, әйелдерін қайта алуға өз ерлері лайығырақ. Ерлердің әйелдердегі хақтары сияқты, әйелдердің де ерлерде белгілі хақтары бар. Әйелдерден көрі ерлердің дәрежесі артық. Алла өте ұстам, хикмет иесі.

(Бақара сүресі, 228)

Еркектер әйелдерді билеуші. Өйткені Алла бірін-бірінен артық қылды. Сондай-ақ олар малдарынан да пайдаландырады. (Әйелдерге мәһір, нәфақа береді.) Ал енді жақсы әйелдер – бой ұсынушылар, Алла қоруға бұйырған көмескі нәрселерді (абыройын) қорғаушылар. Ал сондай-ақ әйелдердің бас тартуларынан сезіктенсеңдер, сонда оларды насихаттаңдар және оларды төсектеріңде тастап қойыңдар. (Одан болмаса) оларды (жеңіл түрде) сабаңдар. Ал егер олар сендерге бой ұсынса, онда олардың зиянына бір жол іздемеңдер. Расында, Алла өте жоғары, тым ірі.

(Нұса сүресі, 34)

Ерлі-зайыптыларды қолдау керек

Сендер әйелдерді жақындасудан, қалың тоқтасудан бұрын талақ қылсаңдар сөгіс жоқ. Сонда оларды шамалы өз жағдайынша, нашар өз халынша дұрыстықпен пайдаландырыңдар. Бұл жақсылық істеушілерге бір борыш.

(Бақара сүресі, 236)

Кеңшілік иесі бай кісі өзіне Алланың бергені бойынша нәфақа берсін. Алла біреуге оған бергенінен артық жүктемейді. Алла ауыршылықтан кейін жеңілдік береді.

(Талақ сүресі, 7)

Ердің міндеті:

Әйелдерге әділдікпен қарау

Ей, мүміндер! Сендер үшін әйелдерге зорлықпен мұрагер болуларың халал емес. Және бергендеріңнің бір бөлімін алып қалу үшін оларды зорламаңдар. Бірақ олар ашық арсыздық істесе басқа. Сондай-ақ олармен жақсы шығысыңдар. Егер оларды жек көрсендер, сендердің жақтырмаған нәрселеріңде Алланың көптеген қайыр жасап қойған болуы мүмкін. (Яғни: Әйелдің келбеті, мінезі сендерге жек көрінсе де шығысыңдар, басқа түрлі қайыр болуы мүмкін).

(Нуса сүресі, 19)

Ей, мүміндер! Сөзсіз, әйелдеріңнен, балаларыңнан өздеріңе дұшпан болатындар да бар. Олардан сақсыныңдар. Егер оларды кешірім етсендер, шығыссаңдар, жарылқасаңдар, шәксіз, Алла өте жарылқаушы, ерекше мейірімді.

(Тағабұн сүресі, 14)

Әйелін талақ қылдым дегеннен кейін ғыддаты толмай тұрып, екі рет сөзінен қайтуына болады. Бұны «Ражғи» талақ деп атайды. Қашан әйелдерді талақ қылсаңдар да, олардың ғыддаты жетсе, сонда оларды туралықпен ұстаңдар немесе оларды дұрыстықпен біржола ажыратыңдар. Оларды зиян салып қанау үшін ұстамаңдар. Кім осыны істесе, рас, өзіне зұлымдық қылған болады. Алланың аяттарын мазақ қылмаңдар және Алланың өздеріңе берген нығметін әрі сендерді насихаттау үшін түсірген Кітапты, хикметті (Құранды, сүннетті) түсініңдер. Сондай-ақ Алладан қорқыңдар да, күдіксіз, Алланың әр нәрсені толық білетіндігін біліңдер.

(Бақара сүресі, 231)

Егер (үйленгенде) жетім әйелдер жайында әділетсіздік істеуден қорықсаңдар, өздеріңе жаққан басқа әйелдерден екі, үш және төртке дейін үйленіңдер. Сонда егер тең ұстай алмаудан қорықсаңдар, онда біреу алыңдар немесе қолдарыңдағы күң де болады. Әділетсіздік болмауға жақынырағы осы.

(Нуса, 3)

Қаншалық тырыссаңдар да, әйелдердің арасына әсте әділдік істей алмайсыңдар. Ендеше, (біреуіне) мүлде ауып кетіп, өзгесін жіпсіз байлағандай етіп қоймаңдар. Егер түзеліп, сақсынсаңдар, негізінен, Алла тым жарылқаушы, ерекше мейірімді.

(Нуса, 129)

Еркектер әйелдерді билеуші. Өйткені Алла бірін-бірінен артық қылды. Сондай-ақ олар малдарынан да пайдаландырады (әйелдерге мәһір, нәфақа береді). Ал енді жақсы әйелдер – бой ұсынушылар, Алла қоруға бұйырған көмескі нәрселерді (абыройын) қорғаушылар. Ал сондай-ақ әйелдердің бас тартуларынан сезіктенсеңдер, сонда оларды насихаттаңдар және оларды төсектеріңде тастап қойыңдар. Одан болмаса, (жеңіл түрде) сабаңдар. Ал егер олар сендерге бой ұсынса, онда олардың зиянына бір жол іздемеңдер. Расында, Алла өте жоғары, тым ірі.

(Нуса, 34)

Қалың мал

Некелі әйелдермен үйленулерің арам қылынды. Бірақ қолдарыңдағы күндер (соғыс тұтқындары) басқа. Сендерге Алланың жазуы осы. Бұлардан басқаларды абыройлы болу, бой суытушы болмау шартымен малдарыңды беріп қалауларың (мәһір беріп алуларың) халал қылынды. Сонда олардан осы шартпен пайдалансаңдар, бекітілген мәһірін беріңдер. Мәһір тоқтасылғаннан кейін ризалассаңдар, (еркек артық беріп, әйелдің аз алуы немесе тіпті алмауында) сендерге оқасы жоқ. Расында, Алла толық білуші, хикмет иесі.

(Нуса сүресі, 24)

Әйелдердің мәһірін (қалыңын) ықыласпен беріңдер. Сонда егер әйелдер өз көңілдерінше сендерге мәһірден бір нәрсе кеңшілік етсе, онда оны жеңдер, сіңімді-жұғымды болсын.

(Нуса сүресі, 4)

Әйелдің міндеті

Еркектер әйелдерді билеуші. Өйткені Алла бірін-бірінен артық қылды. Сондай-ақ олар малдарынан да пайдаландырады (әйелдерге

мәһір, нәфака береді). Ал енді жақсы әйелдер – бой ұсынушылар, Алла қоруға бұйырған көмескі нәрселерді (абыройын) қорғаушылар. Ал сондай-ақ әйелдердің бас тартуларынан сезіктенсендер, сонда оларды насихаттандар және оларды төсектерінде тастап қойыңдар. (Одан болмаса) оларды (жеңіл түрде) сабаңдар. Ал егер олар сендерге бой ұсынса, онда олардың зиянына бір жол іздемеңдер. Расында, Алла өте жоғары, тым ірі.

(Ниса сүресі, 34)

Егер бір әйел ерінің жеруінен немесе бет бұруынан қорықса, өзара келісіп жарасуларында екеуіне де күнә жоқ. Сондай-ақ жарасу жақсы. Нәпсілер қытымырлыққа бейім жаратылған. Егер жақсы шығысып, саксынсаңдар, негізінен, Алла не істегендеріңді толық біледі.

(Ниса сүресі, 128)

Ей, мүміндер! Пайғамбардың үйлеріне сендерге рұқсат берілмейінше кірмендер де, тамақтың пысуын күтпендер. Бірақ, қашан шақырылсаңдар кіріндер де, тамақ жеген кезде, дереу тарқандар, сөзге айналмаңдар. Расында, бұларың пайғамбарды қынжылтады әрі сендерден ұялады. Бірақ Алла шындықтан ұялмайды. Егер пайғамбардың (ғ.с.) жұбайларынан бір нәрсе сұрасаңдар перденің артынан сұраңдар, бұларың сендердің де, олардың да жүректерінің тазалығы. Сондай-ақ сендердің Алланың елшісін қынжылтуларыңа және одан кейін жұбайларымен әсте некелесулеріңе болмайды. Сондай істеулерің Алла қасында зор күнә.

(Ахзаб сүресі, 53)

Ей, пайғамбар әйелдері! Сендер әйелдерден әлдебіреу сияқты емессіңдер. Егер тақуалық қылсаңдар қылымсып сөйлемендер. Онда жүрегінде дерті бар әлде кім дәмеленеді. Әдеттегі сөзді сөйлендер. Үйлеріңде отырыңдар, кәдімгі надандық дәуірінше ашылмаңдар. Сондай-ақ намазды орындап, зекет беріп, Аллаға, пайғамбарына бағыныңдар. Ей, пайғамбардың үй-іші! Шын мәнінде, Алла сендерден арамдықты аулақ қылып, өздеріңді тап-таза қылуды қалайды.

(Ахзаб сүресі, 32, 33)

Ей, пайғамбар! Жұбайларыңа, қыздарыңа және мүмін әйелдерге айт: «Үстеріне бүркеншіктерін орансын. Бұл олардың танылулары-

на, сондай-ақ кейітілмеулеріне жақынырақ. Алла аса жарылқаушы, тым мейірімді.

(Ахзаб сүресі, 59)

(Мұхаммед ғ.с.) мүміндерге айт: (Бөгде әйелдерге қараудан) көздерін сақтасын. Әрі ұятты жерлерін (зинадан) қорғасын. Бұл олар үшін өте жақсы. Рас, Алла олардың не істегендерінен хабар алушы. Мүмін әйелдерге де айт: «(Бөгде ерлерден) көздерін сақтасын. Әрі ұятты жерлерін (зинадан) қорғасын. Сондай-ақ зейнеттерін көрсетпесін. Бірақ олардың өзіндігінен көрінгендері басқа. (Беті, қол-аяқтары). Және бүркеншіктерін омырауларына түсірсін. Зейнеттерін көрсетпесін. Бірақ, ерлеріне, әкелеріне, қайын аталарына, өз ұлдарына, өгей ұлдарына, аға-бауырларына, олардың ұлдарына, әпеке-сіңлілерінің ұлдарына, мұсылман әйелдерге, қолдарындағы күндеріне, әйел керек қылмайтын қызметшілерге немесе әйелдердің ұятты жерлерін білмейтін балаларға көрсетулеріне болады. Және де көмескі зейнеттерін басқаларға білдіру үшін аяқтарын ұрып жүрмесін. Ей, мүміндер, түгел Аллаға тәубе қылыңдар! Әрине, құтыларсыңдар.

(Нұр сүресі, 30-31)

Некеленуден күдер үзіп, үйде отырған кемпірлердің зейнеттерін ашпай сырт киімдерін шешулері айып емес. Егер бұдан да сақтанса, олар үшін тағы жақсы. Алла толық естуші, әр нәрсені білуші.

(Нұр сүресі, 60)

Зинакор әйел мен ердің әрбіріне жүз дүре соғыңдар. Егер Аллаға, Ақырет күніне сенсеңдер оларға жұмсақтықтарың ұстамасын. Әрі екеуінің жазасын мүміндерден бір тобы көріп тұрсын.

(Нұр сүресі, 2)

Ерлі-зайыптылардың ажырасқаннан соң қайта жарасулары

Егер де екеуінің арасының ашылуынан қауіптенсеңдер, еркектің ағайынынан бір төреші, әйелдің ағайынынан бір төреші жіберіңдер. Егер ол екеуі жарастыруды қаласа, Алла да екеуінің арасын үйлестіреді. Күдіксіз, Алла толық білуші, анық хабар алушы.

(Ниса сүресі, 35)

Талақ – ажырасудың ережесі

Сендер әйелдерді жақындасудан, қалың тоқтасудан бұрын талақ қылсаңдар сөгіс жоқ.

(Бақара сүресі, 236)

Ей, пайғамбар! Қашан әйелдеріңді талақ қылсаңдар, сонда оларды белгілі мерзімінде ажыратыңдар және ол мерзімді есептеңдер. Раббыларың Алладан қорқыңдар. Оларды үйлерінен шығармаңдар әрі олар да шықпасын. Бірақ, олар ашық бір арсыздық істесе, ол басқа. Міне, бұл – Алланың шектері. Ал кім Алланың шектерінен шықса, расында, ол өзіне қастық қылған болады. Білмейсің, мүмкін, Алла бұл уақиғадан кейін бір жағдай пайда қылар. Ал қашан олардың мерзімдері жетсе, оларды дұрыстықпен ұстаңдар немесе туралықпен ажыратыңдар. Сондай-ақ өздеріңнен екі әділ кісіні айғақ қойыңдар. Күәлікті Алла үшін толық орындандар. Міне, осылармен Аллаға, Ақырет күніне иман келтіргендер үшін насихат етіледі. Кім Алладан қорықса, оған бір шығар жол пайда қылады.

(Талақ сүресі, 1-2)

Талақ тек екі рет. Сонда не туралықпен ұстау немесе жақсылықпен ажырасу керек. (Қайталай беру дұрыс емес). Оларға бергендеріңнен еш нәрсе алуларың халал емес. Бірақ екеуі де Алланың шегін орындай алмаудан (бірге жасай алмаудан) қорықса және сендер де екеуінің Алланың шегін орындай алмауынан қауіп қылсаңдар, ол уақытта әйелдің еріне бодау беруінде екеуіне де күнә жоқ. Міне, осы Алланың шегі, сонда одан өтпендер. Ал кім Алланың шегінен өтсе, міне солар залымдар. (Екіден кейін) ері әйелін мүлде ажыратса, бұдан кейін оған, ол басқа ерге тимейінше, халал болмайды. Егер оны, ол (екінші ер) талақ қылса, екеуі де Алланың шегін орындаймыз деп ойласа, қайта табысуларында күнә жоқ. Бұл білген елге Алланың баян еткен шектері. Әйелін талақ қылдым дегеннен кейін ғыддаты толмай тұрып, екі рет сөзінен қайтуына болады. Бұны «Рағғи» талақ деп атайды. Қашан әйелдерді талақ қылсаңдар да олардың ғыддаты жетсе, сонда оларды туралықпен ұстаңдар немесе оларды дұрыстықпен біржола ажыратыңдар. Оларды зиян салып қанау үшін ұстамаңдар. Кім осыны істесе, рас өзіне зұлымдық қылған болады. Алланың аяттарын мазақ қылмаңдар және Алланың өздеріңе берген нығметін әрі сендерді насихаттау үшін түсірген Кітапты, хикметті (Құранды,

сүннетті) түсініңдер. Сондай-ақ Алладан қорқындар да, күдіксіз, Алланың әр нәрсені толық білетіндігін біліңдер. Қашан әйелдерді талақ қылсаңдар, ғыддаты бітсе, өз ерімен ризаласып үйленуін тоспаңдар. (Немесе өзара ризаласқан біреумен үйленуін тоспаңдар.) Бұл сендерден Аллаға, Ақырет күніне иман келтіргендерге берілген насихат. Бұл сендер үшін тым таза, өте пәк. Алла біледі, сендер білмейсіңдер.

(Бақара сүресі, 229-232)

Ғиддет

Талақ болған әйелдер үш етеккір мерзімін күтеді. Оларға жатырларындағы Алланың жаратқанын жасырулары дұрыс емес. Егер олар Аллаға, Ақырет күніне сенетін болса, бұл жерде егер жарасуды қаласа, әйелдерін қайта алуға өз ерлері лайығырақ. Ерлердің әйелдердегі хақтары сияқты, әйелдердің де ерлерде белгілі хақтары бар. Әйелдерден көрі ерлердің дәрежесі артық. Алла өте ұстам, хикмет иесі.

(Бақара, 228)

Етеккірден қалған әйелдеріңнен күмәндансаңдар, олардың «ғыддаты» мерзімі үш ай. Және әдет көрмеген әйелдердің мерзімдері де сондай. Ал және жүкті әйелдердің мерзімдері олар босанғанға дейін. Кім Алладан қорықса, оның ісіне оңайлық жасайды.

(Талақ, 4)

Үйленуге болмайтын (махрам) туыстар

Сендерге аналарың, (әке-шешелеріңнің аналары) қыздарың, (ұл-қыздарыңның қыздары,) қыз туыстарың, (әке-шеше бір не бөлек), әкелеріңмен туысқан әйелдер, шешелеріңмен туысқан әйелдер, еркек және қыз туыстарыңның қыздары, (олардың қыздары), сүт емізген аналарың, емізген қыз туыстарың, қайын аналарың, жақындасқан әйелдеріңнің (бұрыңғы ерінен болған) қолдарыңдағы өгей қыздарың, егер ол әйелдерге жақындаспаған болсаңдар, сендерге бір оқасы жоқ, сондай-ақ бел балаларыңның әйелдері және екі қыз туысты бірге үйленулерің арам қылынды. Бірақ, өткен өтті. Негізінен, Алла тым жарылқаушы ерекше мейірімді.

(Нуса, 23)

(Пайғамбар ғ.с.-ның) жұбайларына әкелері, ұлдары, туыстары, олардың ұлдары, қыз туыстарының ұлдары, мұсылман әйелдер және қол астарындағы күндері жайында бір айып жоқ. (Бұларға көрінулеріне болады). (Ей, әйелдер!) Алладаи қорқыңдар! Алла әр нәрсені көреді.

(Ахзаб, 55)

Айттыру, құда түсу, сырға салу, сөз байласу

Ал (бұндай ғыддат ішіндегі) әйелдерге үйленуді жақауратып ескертулерінде немесе іштерінде сақтауларында бір сөгіс жоқ. Алла негізінен сендердің оларды еске алатындықтарыңды біледі. Бірақ, олармен жасырын уәде байласпаңдар. Әрине, олармен әдеттегі сөз сөйлесу басқа. Ғыддаты жетбейінше неке байлауды ойламаңдар. Расында, Алланың жүректеріндегіні білетіндігін біліңдер. Сонда Одан именіңдер әрі біліңдер. Алла тым жарылқаушы, ерекше мұлайым.

(Бақара, 235)

Үйленуде теңдік

Сендерден біреудің мүмін азат әйел алуға шамасы келмесе, онда қолдарыңдағы мүмін күндерден алсын. Алла имандарыңды жақсы біледі. Бір-біріңненсіңдер. (Бәрің адам баласысыңдар.) Ендеше, күндерді кожайындарының рұқсатымен олардың мәһірлерін дұрыс беріп, абыройлы болулары, зинақор және астыртын көңілдес болмаулары шартымен алсын. Егер олар үйленіп алып, арсыздық істесе, онда оларға азат әйелдерге болатын жазаның жартысы орындалады. Бұл (күнді алу) сендерден зинадан қорыққан кісі үшін. Егер сабыр етсеңдер, өздерің үшін қайырлы. Алла аса жарылқаушы, ерекше мейірімді.

(Нуса, 25)

Зинақор ер зинақор немесе мүшрік әйелмен үйленуге лайық. Зинақор әйел де зинақор немесе мүшрік ермен ғана үйленеді. Бұлар мүміндерге арам қылынды.

(Нұр, 3)

Олар: «Раббымыз! Бізге жұбайларымыздан, ұрпақтарымыздан көзайымдық бер. Сондай-ақ бізді тақуалардың алды қыл!», – дейді.
(Фұрқан, 74)

Мәһір

Әйелдердің мәһірін (қалыңын) ықыласпен беріңдер. Сонда егер әйелдер өз көңілдерінше сендерге мәһірден бір нәрсе кеңшілік етсе, онда оны жеңдер, сіңімді, жүрімді болсын.

(Нуса, 4)

Егер бір жұбайды (ажыратып) орнына басқа жұбай алғыларың келсе, оған толып жатқан мәһір берген болсаңдар да, одан еш нәрсе алмаңдар. Оған жала қойып, ашық күнәлі болып аласыңдар ма?
(Нуса, 20)

Нәпақа

(Ажырасып, мерзім күткен) әйелдерді шамаларың келгенінше, үйлерінде тұрғызыңдар. Оларға зорлау үшін түрткі салмаңдар. Егер олар жүкті әйелдер болса, сонда оларға босанғанға дейін нәпақа беріңдер. Егер ажыраған әйелдер сендер үшін бала емізсе, сонда олардың жалақыларын беріңдер. Өзара дұрыстықпен ақылдасыңдар. Егер (ер аз беріп, әйел көп тілеп) бір-біріңе ауырлық салсаңдар, баланы басқа әйел емізуге болады. Кеңшілік иесі бай кісі өзіне Алланың бергені бойынша нәфақа берсін. Алла біреуге оған бергенінен артық жүктемейді. Алла ауыршылықтан кейін жеңілдік береді.

(Талақ, 6-7)

Жыныстық қатынас әдебі

(Мұхаммед ғ.с.) олар сенен етеккір жайынан сұрайды. Оларға: «Ол жиренішті нәрсе, етеккір кезінде әйелдерден аулақ болыңдар. Оларға тазарғанға дейін жақындаспаңдар. Қашан олар нақ тазарса, оларға Алланың өздеріңе бұйырған жерінен жақындасыңдар» де. Шәксіз, Алла тәубе етушілерді жақсы көреді әрі таза болушыларды да жақсы көреді.

(Бақара, 222)

Өйткені әйелдерің – егіндіктерің. Егіндіктеріңе қалай қаласандар келіндер. Алдын ала өздерің үшін қамданыңдар. Сондай-ақ Алладан қорқыңдар да негізінен Аллаға қауышатындықтарыңды біліңдер. (Мұхаммед ғ.с.) мүміндерді қуандыр. Алла деген анттарыңды жақсылық істемеулеріңе, саксынбауларыңа және адамдардың арасын жарастырмауларыңа бөгет қылмаңдар. (Алланың атымен бұндай ант етпеу, етілген жағдайда кәферат беріп бұзу керек. Алла әр нәрсені естуші, білуші.

(Бақара, 223)

Бала асырау

Алла ешбір адамның кеудесінде екі жүрек жасаған емес. (Анамның арқасындайсың деп), серт қылған жұбайларың аналарың болмайды. (Арабтар әйелін анасының бір мүшесіне ұқсатып серт қылса, анам болып қалды деп, ажырасатын болған. Ислам дінінде садақа төленеді. Бұны «Зихар» деп атайды). Және асырандыларың бел балаларың бола алмайды. Бұларың ауызша сөздерің ғана. Алла шындықты айтады да, Ол тура жол көрсетеді. Оларды әкелерімен шақырыңдар. Сол Алланың қасында тұрақ. Егер келерін біл-месендер, сонда олар дінде туыстарың, достарың. Ол жөнінде қателессендер, сендерге кінә емес. Бірақ, әдейі жүректеріңнен болса, (болмайды.) Алла өте жарылқаушы, тым мейірімді.

(Ахзаб, 4-5)

(Мұхаммед ғ.с.) сол уақытта өзіне Алла да бақ берген, сен де бақ берген Зәйітке: «Жұбайыңды ажыратпа, Алладан қорық!» – дегуде едің. Алланың жариялайтын нәрсесін көңілінде жасыруда едің. Адамдардан қорқасың. Негізінде, қорқуға Алла лайық. Сонда одан Зәйіттің жұмысы біткен (ажыраған) кезде оны саған некелендірдік, мүміндерге асырандыларынан босаған әйелдерді алуда бір кінә болмауы үшін. Алланың әмірі орындалады.

(Ахзаб, 37)

Бала емізу

Емізуді тәмамдағысы келген кісі үшін; аналар, балаларын толық екі жыл емізеді. Ананың тиісті қорегі мен киімі баланың әкесіне

міндет. Әркімге шамасы келетін ғана жүктеледі. Ана баласы арқылы әрі әке де баласы үшін зиянға ұшратылмайды. Сондай-ақ мұрагерге де сол сияқты. (Бала емізушінің тиісті хақысы төленеді.) Егер әкешеше ризалықпен кеңесіп, (омыраудан) айыруды қаласа, сонда екеуіне де күнә жоқ. Ал егер балаларыңды (бөгде әйелге) емізгілерің келсе, хақысын жақсылап тапсырсаңдар сендерге күнә жоқ. Алладан қорқыңдар да, біліңдер! Расында, Алла істегендеріңді толық көруші.

(Бақара, 233)

Адам баласына әке-шешесіне жақсылық істеуді нұсқадық. Өйткені шешесі оны зорға көтеріп, әрең босанады. Сондай-ақ оған жүкті болу, (сүттен) айыру отыз ай. Ақыры ол ержетіп, қырық жасқа жеткен кезде: «Раббым! Өзіме әке-шешеме берген нығметтеріңе шүкірлік етуімді, Өзің разы болатын түзу ғамал істеуімді маған нәсіп ете көр! Менің ұрпақтарымды да түзелт. Шын мәнінде, мен тәубе қылдым. Әрине, мен бой ұсынушыларданмын», – деді.

(Ахқаф, 15)

Жетімге қарайласу

Жетімдердің малдарын беріңдер, жаманды жақсымен алмастырмаңдар, олардың малдарын өз малдарыңа қосып жемендер. Өйткені, ол – күнә.

(Нуса, 2)

Жетімдерді үйлену шағына жеткенше сынаңдар. Сонда егер олардан бір естиярлық көрсеңдер, дереу олардың малдарын өздеріне беріңдер. Сондай-ақ олардың ержетуінен қорқып, ысыраптап, тездетіп жемендер. Ал және біреу бай болса, онда тартынсын да, біреу жарлы болса, онда да орнымен жесін. Қашан олардың малдарын өздеріне тапсырсаңдар, оларға айғақ қойыңдар. Алла есеп көруде жеткілікті.

(Нуса, 6)

Негізінен, сондай жетімдердің малдарын зұлымдықпен жегендер, олар қарындарын отпен толтырған болады. Сондай-ақ жалындаған тозаққа кіреді.

(Нуса, 10)

Міне, сол жетімді қақпайлағанды (көрдiң бе)?

(Мағұн, 2)

Балалардың құқығы

«Раббым! Мені әрі ұрпақтарымды намазды толық орындаушы қыл! Раббымыз! Тілегімді қабыл айла!». «Раббымыз! Есеп құрылатын күні мені әке-шешемді және мүміндерді жарылқа!», – (деді)

(Ибраһим сүресі, 40-41)

Олар: «Раббымыз! Бізге жұбайларымыздан, ұрпақтарымыздан көзайымдық бер. Сондай-ақ бізді тақуалардың алды қыл!», – дейді.

(Фұрқан сүресі, 74)

Сол арада Зәкария (ғ.с.) Раббына жалбарынды: «Раббым! Маған қасыңнан игі ұрпақ бер. Шәксіз, Сен тілекті естушісің», – деді.

(Әли Имран сүресі, 38)

Ешқашан да кедейшіліктен қорқып, баларынды өлтірмеңдер. Біз оларды да сендерді де қоректендіреміз. Расында, оларды өлтіру зор қателік. (Жаһилиет дәуірінде, арабтар қыз балаларын тірідей көміп тастайтын болған...).

(Исра сүресі, 31)

(Оларға): «Келіндер, сендерге Раббыларыңның арам еткендерін оқиын: «Оған еш нәрсені серік қатпандар, әке-шешеге жақсылық істесеңдер, жарлылықтан балаларынды өлтірмеңдер» де. Сендерді де, оларды да Біз ризықтандырамыз. «Тағы арсыздықтардың көрнеуіне де, көмесіне де жақындамандар. Және де Алла арам еткен кісіні өлтірмеңдер, жазықты болса ғана болады. Сендерге осыларды Алла әмір етті. Әрине, түсінерсіңдер» (де). (Өлтірілуге тиісті болғандар; кісі өлтіргендер, мүртәд болып діннен шыққандар және т.б.)».

(Әнғам сүресі, 151)

Сондай ақымақтық, білместікпен балаларын өлтіргендер, Аллаға қасарысып, Алланың өздеріне берген несібесін арам еткендер зиянға ұшыраған. Олар адасқан әрі тура жол да таппайды.

(Әнғам сүресі, 140)

Расында, малдарыңды және балаларыңды сын деп біліңдер. Алланың қасында зор сыйлық бар.

(Әнфал сүресі, 28)

Шын мәнінде, малдарың мен балаларың бір сынақ. Үлкен сыйлық Алланың қасындағы.

(Тағабұн сүресі, 15)

Мирас және мұрагерлік

Біреулеріне өлім келген шақта артына мал қалдырса, әкешесіне, жақындарына дұрыстықпен өсиет парыз етілді. Өсиет тақуаларға бір міндет. (Бұл аяттың үкімі мирас аятымен қалдырылған).

(Бақара, 180)

Әке-шеше және жақындардың қалдырған нәрселерінен еркектерге де үлес бар. Әке-шеше және жақындардың қалдырған нәрселерінен әйелдерге де үлес бар. Аз немесе көп болса да, одан өлшеулі несібе бар. Бөліс кезінде ағайындар, жетімдер және міскіндер келсе, онда оларды құр тастамай бір нәрсе беріңдер де, өздеріне сыпайы сөз сөйлендер.

(Ниса, 7-8)

Сонда Һұдты (ғ.с.) және онымен бірге болғандарды мәрхаметімізбен құтқардық та, аяттарымызды жасынға шығарғандар мен сенбегендердің артын үздік.

(Әнфал, 72)

Алла сендерге балаларың жайында, бір еркекке екі әйелдің мिरасындай үлес бұйырады. Егер әйелдер екінің үстінде болса, онда қалған малдың үштен екісі олардікі. Ал егер жалғыз қыз болса, онда жартысы оныкі. Өліктің баласы болса, әке-шешесіне қалған малдың алтыдан бірі тиеді. Егер баласы болмай оның мұрагері әке-шешесі ғана болса, онда шешесіне үштен бірі тиеді. Егер өліктің туыстары болса, онда шешесіне алтыдан бірі тиеді. (Бұлар) етілген өсиет және борыш өтелгеннен кейін орындалады. Сендер әкелеріңмен ұлдарыңның пайда тұрғысынан қайсысы жақын екенін білмейсіңдер.

Бұл үкімдер Алла тарапынан бекітілген. Күдіксіз, Алла терең білім, хикмет иесі. Сендерге баласы болмаған жұбайларыңның қалдырған нәрселерінің жартысы тиеді. Ал егер олардың баласы болса, олардың қалдырған нәрселерінің сендерге төрттен бірі тиеді, олардың өсиеті және борышы өтелгеннен кейін. Егер сендерде бала болмағанда, қалдырған нәрселеріңнің оларға төрттен бірі, сендерде бала болса, оларға сегізден бірі тиеді, өсиеттерің және борыш өтелгеннен кейін. Ал егер мирас алынатын әке- шешесіз және баласыз (кәлала) ер немесе әйелдің бір еркек яки қыз туысы болса, онда әрбіріне алтыдан бірі, олар бірден көп болса, сонда олар үштен біріне ортақ болады; өсиет және борыш өтелгеннен кейін. Өсиет зиянсыз болу керек, Алланың нұсқауы осы. Алла әр нәрсені білуші, өте жұмсақ.

(Нуса, 11-12)

Қоғамдағы әдептілік нормасы

Бірлік

Түп-түгел Алланың жібіне (дініне) жабысыңдар да, бөлінбеңдер. Сондай-ақ өздеріңе Алланың берген нығметін еске алыңдар. Өйткені, бір- біріне дұшпан едіңдер, жүректеріңнің арасын жарастырды, Оның игілігімен туысқа айналдыңдар. Оттан бір шұңқырдың ернеуінде едіңдер сендерді одан құтқарды. Осылайша, Алла сендерге аяттарын тура жолға түсулерің үшін баян етеді.

(Әли Имран сүресі, 103)

Бауырмашылық және достық

Шын мәнінде, мүміндер туыс қой. Сондықтан екі туыстарыңның арасын жарастырыңдар. Және Алладан қорқыңдар. Мүмкін игілікке бөленерсіңдер.

(Хужурат сүресі, 10)

Амандасып, есендік тілеу жайында

Қашан саған аяттарымызға сенгендер келсе: «Сәламүн ғалейкүм (сендерге есендік болсын)» де. Раббыларың мәрхамет етуді өз үстіне алған. Шәксіз, Алла сендерден біреу білмей бір жамандық

істеп, сонан кейін тәубе қылып өзін түзелтсе, сөз жоқ, Алла аса жарылқаушы, ерекше мейірімді.

(Әнғам сүресі, 54)

Қашан сендерге сәлем берілсе, одан жақсырық немесе соның өзін қайтарындар. Шәксіз, Алла әр нәрседен есеп алушы.

(Ниса сүресі, 86)

Ей, мүміндер! Өз үйлеріңнен басқа үйге рұқсат алмайынша әрі үй иесіне сәлем бермейінше кірмеңдер. Бұл сендер үшін қайырлы. Әрине, түсінерсіңдер. Егер үйде ешкімді таппасаңдар, өздеріңе рұқсат бермейінше кірмеңдер. Егер сендерге: «Қайтындар» делінсе, онда қайтындар. Бұл сендер үшін жақсырақ. Алла не істегендеріңді жақсы біледі.

(Нұр сүресі, 27-28)

Өзара көмек және ынтымақтастық жайында

Ей, иман келтіргендер! Алланың белгілеріне (хаж ғамалдарына), құрметті айға, құрбандықтарға, мойындарына тағылған белгілерге және Раббыларының ризалығын, ілтипатын іздеп, ардақты үйге (Қағбаға) келуші хажыларға құрметсіздік етпеңдер. Және қашан ыхрамнан шықсаңдар аң аулай аласыңдар. Және сендерді Месжід Харамнан (әл-Харам мешітінен) тосқан елдің кегі шектен шығуларыңа сылтау болмасын. (Сендерді Қағбадан тыйған болса да, кек сақтамаңдар). Жақсылыққа, тақуалыққа жәрдемдесіңдер. Күнәға және дұшпандыққа жәрдемдеспендер. Алладан қорқындар! Күдіксіз, Алланың азабы қатты.

(Маида сүресі, 2)

Мүмін ерлер мен мүмін әйелдер бір-біріне көмекші. Олар дұрыстыққа қосып, бұрыстықтан тосады. Сондай-ақ олар намаздарын толық орындап, зекет беріп, Аллаға, елшісіне бой ұсынады. Соларды Алла, мәрхаметіне бөлейді. Расында, Алла тым үстем, аса дана.

(Тәубе сүресі, 71)

«Ей, ұлым! Намазды толық орында. Дұрыстыққа бұйырып, бұрыстықтан тый. Басыңа келген ауыршылыққа сабыр ет. Рас, бұлар маңызды істерден».

(Лұқман сүресі, 17)

Адамдарға көркем сөз сөйлендер...

(Бақара сүресі, 83)

Өмірдің құндылығы жайында

Кім бір мүмінді әдейі өлтірсе, оның жазасы ішінде мүлде қалатын тозақ болады. Сондай-ақ оған Алланың ашуы, қарғысы болады және оған зор қинау әзірлеп қойған.

(Ниса сүресі, 93)

Өзгелердің сезіміне құрмет

Негізінен, Алла сендерге аманаттарды өз лайықты орнына тапсыруларыңды және адамдардың арасына билік қылсаңдар, әділдікпен билік қылуларыңды әмір етеді. Расында, Алла сендерге нендей жақсы уағыз береді. Шәксіз, Алла толық естуші, тым қырағы. Ей, мүміндер, Аллаға бой ұсынып, пайғамбарға әрі өздеріңнен болған әмір иелеріне бой ұсыныңдар. Сонда егер бір нәрсеге талассандар, оны Аллаға, пайғамбарға ұсыныңдар. Егер сендер Аллаға, Ақырет күніне иман келтірген болсаңдар. Міне, осы қайырлы да нәтижеде жақсы.

(Нұр сүресі, 58-59)

Қоғам жұмысындағы іс-әрекеттер

Шын мәнінде, мүміндер, сондай Аллаға, пайғамбарына иман келтіргендер, егер олар пайғамбармен бірге топты түрде бір істе болса, пайғамбардан рұқсат алмайынша кетпейді. (Мұхаммед ғ.с.) рас, сенен рұқсат сұрағандар; міне, солар Аллаға, пайғамбарға иман келтіргендер. Қашан олар кейбір жұмыстары үшін сенен рұқсат сұраса, олардан қалағаныңа рұқсат бер. Және оларға Алладан жарылқау тіле. Күдіксіз, Алла өте жарылқаушы, аса мейірімді.

(Нұр сүресі, 62)

Ей, иман келтіргендер! Сендерге жиналыста: «Орын беріңдер» делінсе, ашылыңдар. Алла да сендерге кеңшілік етеді. Ал және: «Тарқандар» делінсе, дереу тарқандар. Алла сендерден сондай иман келтіргендердің, ғылым бергендердің дәрежелерін көтереді. Істегендерінді толық біледі.

(Мұжадалә сүресі, 11)

Талас-тартыстың ережесі

(Мұхаммед ғ.с.) аяттарымыз жайында олардың ажуаға (келемеждеуге) кіріскенін көрген сәтте, басқа сөзге кіріскендеріне дейін олардан бет бұр. Егер шайтан саған ұмыттырса, есіңе түскеннен кейін залымдар тобымен бірге отырма. Сондай сақсынғандарға олардың есебінен (жауапкершілік) еш нәрсе түспейді. Бірақ, ескертуге болады. Бәлкім, олар сақсынар. Сондай діндерін ойын-сауыққа алғандарды және дүние тіршілігіне алданғандарды қойып, Құран арқылы ескерт. Біреу қылығы себепті зиянға ұшырамасын. Негізінен, оған Алладан өзге ешбір дос не қолдаушы жоқ. Және әрқандай төлеу берсе де одан алынбайды. Міне, сондай қылықтарының салдарынан жанышталғандар үшін қарсылықтары себепті қайнап тұрған судан, сусын әрі жан түршігерлік азап бар.

(Әнғам сүресі, 68-70)

Іштеріндегі зұлымдық қылғандарынан басқа Кітап иелерімен көркем түрде сөз таластырыңдар. (Сыпайы, дәлелді түрде қанағаттандырыңдар). Оларға: «Бізге түсірілгенге де, сендерге түсірілгенге де иман келтірдік. Және біздің тәңіріміз де сендердің тәңірлерің де біреу-ақ. Біз Оған бой ұсынғандармыз» дендер.

(Ғанкәбүт сүресі, 46)

Ей, мүміндер! Бір ел бір елді тәлкек қылмасын. Бәлкім, олар өздерінен жақсы шығар. Сондай-ақ әйелдер әйелдерді келемеждемесін. Бәлкім, олар өздерінен жақсы шығар. Бір-бірінді міндемендер, жаман ат тағыспаңдар. Иман келтіргеннен кейін сүркей ат нендей жаман. Ал кім тәубе қылмаса, міне, солар – залымдар.

(Хужурат сүресі, 11)

Расында, күнәкарлар иман келтіргендерге күлетін еді. Олар жандарынан өткенде ымдасатын еді. Олар үйлеріне қайтып барған кезде күңкілдесетін еді.

(Мұтаффифин сүресі, 29-31)

Адамдардың кейбіреуі білімсіз, жолбасшысыз және сәуле беруші кітабы да жоқ. Алла жайында таласады.

(Хаж, 8)

Әскери іс-әрекеттер және бейбітшілік

Егер мүміндерденекі топсоғысса, дереу араларын жарастырыңдар. Қашан екі жақтың бірі екіншісіне өктемдік жасаса, бас тартқан жақпен Алланың әміріне қайтқандарына дейін күресіңдер. Егер қайтса, араларын әділдікпен жарастырыңдар, туралық істендер. Расында, Алла туралық істеушілерді жақсы көреді.

(Хужурат сүресі, 9)

Басқа мұсылмандарға тілеулес болу

(Мұхаммедғ.с.) енді біл! Шын мәнінде, Алладан басқа ешбір тәңір жоқ. Өзіңнің әрі мүмін ер, әйелдердің күнәларының жарылқануын тіле! Алла айналған әрі тұрақтаған жерлерінді біледі.

(Мұхаммед, 19)

ОН СЕГІЗІНШІ ТАРАУ. ЭКОНОМИКА ЖӘНЕ ДІН

Сауда-саттық өздерін Алланың зікірінен, намаз өтеуден, зекет беруден тоспайтын адамдар бар. Олар жүректер мен көздердің қозғалатын күнінен қорқады.

(Нұр сүресі, 37)

Расында, сендерді жер жүзіне орналастырып, өздеріне онда күн көрістер жасадық. Нендей аз шүкір етесіндер?!

(Ағраф сүресі, 10)

Ислам заңы бойынша шаруашылық

Өмірден ризық іздеу мен материалдық жетістікке ұмтылу жөнінде

(Мұхаммед ғ.с.): «Алланың құлдарына көркем етіп шығарған нәрсесін (киімін) және берген жақсы несібелерін кім арам етті» де. «Бұл несібе дүние тіршілігінде иман келтіргендер үшін. (Алайда имансыздар да ортақ). Қиямет күні мүміндерге ғана» де. Білген елге аяттарды өстіп түсіндіреміз.

(Ағраф сүресі, 32)

Көрдіндер ме? Рас, Алла сендерге көктердегі, жердегі нәрселерді бой ұсындырды. Және сендерге көрнеу, көмес нығметтерін толықтастырды. Сонда да ешбір білімі, тура жолы не нұрландырушы кітабы болмаған кейбір адамдар Алла жайында таласады.

(Лұқман сүресі, 20)

Алланың саған берген дәулетімен ақырет жұртын ізде де, дүниедегі несібенді де ұмытпа. Алла саған жақсылық еткеніндей, сен де жақсылық істе, сондай-ақ жер жүзінде бүліншілік ізденбе! Алла бұзақыларды сүймейді.

(Қасас сүресі, 77)

Ол сондай Алла, сендер үшін жерді көнпіс қылып жаратты. Ендеше, оның айналасында жүріңдер. Сондай-ақ Оның ризығынан жеңдер. Және барар жерлерің Сол жақ.

(Мүлік сүресі, 15)

(Мұхаммед ғ.с.): «Маған уахи етілгенде жейтін кісіге жеуге арам болған нәрсені таппадым. Бірақ жемтік немесе ағызылған қан негізінен арам, доңыз еті немесе күнәлі болып Алладан басқаның атымен бауыздалған мал арам. Біреу бас тартпай, шектен шықпай шарасыз қалса (жеуіне болады.) Күдіксіз, Раббың аса жарылқаушы, ерекше мейірімді» де.

(Әнғам сүресі, 145)

Ал енді Алланың сендерге берген ризығының халал-тазасынан жеңдер. Сондай-ақ егер Оған ғана құлшылық қылатын болсаңдар, Алланың нығметіне шүкіршілік қылыңдар. Шын мәнінде, сендерге жемтік, қан, доңыз еті және Алладан басқаның атын алып бауыздалғанды арам етті. Сонда біреу зорланса, бас тартпаса, шектен шықпаса, күдіксіз, Алла аса жарылқаушы, ерекше мейірімді.

(Нахыл сүресі, 114-115)

Әр істе теңе-теңдік

(Жаһилиет дәуірінде, арабтар, Қағбаны жалаңаш айналып және ет, май жемеген.) Ей, адам балалары! Әрбір құлшылық орнында зейнеттеріңді алыңдар. (Киініңдер) және жеңдер, ішіндер де ысырап етпендер. Күдіксіз, Алла ысырап етушілерді сүймейді.

(Азраф сүресі, 31)

Ей, адам баласы! Жер жүзінде болған халал, таза нәрседен жеңдер. Шайтанның ізіне ермендер! Өйткені, ол сендерге ашық дұшпан.

(Бақара сүресі, 168)

Сонан соң олардың артынан жалғасты түрде елшілерімізді жібере отырып, Мәриям ұлы Ғисаны (ғ.с.) жіберіп, оған ілескендердің жүректеріне жұмсақтық, мейірімділік салдық. (Раһбанятты) дүниеден безушілікті олар өздері шығарды. Оны оларға жазбадық.

Бірақ, олар Алланың ризалығын іздеу үшін (шығарды.) Сонда олар оны да, шын мәнінде, менгере алмады. Олардан иман келтіргендерге бодауларын бердік. Олардың көбірегі бұзақылар.

(Хадиd сүресі, 27)

Ысырап етпендер. Күдіксіз, Алла ысырап етушілерді жақсы көрмейді.

(Әнғам сүресі, 141)

Және мүлде ысырап қылмаңдар. Шынында, ысырапқорлар шайтанның туысы. Ал шайтан Раббыңа өте қарсы.

(Исра сүресі, 26-27)

Олар мал сарып қылғанда ысырап та қылмай, сараңдық та істемей, осы орталықта тұрады.

(Фұрқан сүресі, 67)

Алланың кеңшілігінен өздеріне берген нәрселеріне сараңдық істегендер, олардың сараңдық қылған нәрселері, Қиямет күні өздерінің мойындарына оралады.

(Әли Имран сүресі, 180)

Байлыққа деген көзқарас

Ей, мүміндер! Өзара малдарыңды бұзықтықпен жемендер. Бірақ, өз ризалықтарыңмен саудаласу басқа. Және бір-бірінді өлтірмендер. Расында, Алла сендерге ерекше мейірімді.

(Ниса сүресі, 29)

Сендерді көбейтуге деген бәсекелесу айналдырды. Тіпті қабірлеріңе барғандарыңа дейін. Жоқ, олай емес. Тез білесіндер. Тағы олай емес. Жуырда білесіндер.

(Тәкәсүр сүресі, 1-3)

Қаншалаған тіршілігіне мас болған кенттерді (елдімекендерді) типыл қылдық. Міне, олардан кейін өте аз отырылған қоныстары. Ақыры Біз мұрагер болдық.

(Қасас сүресі, 58)

Бір кентке (ауылға, елге) ескертуші жіберген болсақ, әсіресе, олардың байлары: «Рас, сендер арқылы жіберілген нәрселерге қарсымыз» деді. Сондай-ақ олар: «Біздер көп малдар (дүние-мүліктер) мен балаларға иеміз. Сондықтан да азапқа душар болмаймыз», деді.

(Сәбә сүресі, 34-35)

Жеке меншікке көзқарас

Әке-шеше және жақындардың қалдырған нәрселерінен еркектерге де үлес бар. Әке-шеше және жақындардың қалдырған нәрселерінен әйелдерге де үлес бар.

(Нуса сүресі, 7)

Олар үшін, рас, құдыретімізбен хайуандарды жаратқанымызды көрмей ме?

(Ясин сүресі, 71)

Ей, мүміндер! Өз үйлеріңнен басқа үйге рұқсат алмайынша әрі үй иесіне сәлем бермейінше кірмеңдер.

(Нұр сүресі, 27)

Олардың (тақуалардың, ізгі амал жасаушылардың) малдарында сұрағанға да, сұрамағанға да тиесі бар.

(Зәрят сүресі, 19)

Ер және әйел ұрының қылмыстарына жаза әрі Алладан бір өнеге түрінде қолдарын кесіндер. Алла аса үстем, хикмет иесі.

(Мәйда сүресі, 38)

Әйелдердің мәһірін (қалыңын) ықыласпен беріңдер. Сонда егер әйелдер өз көңілдерінше сендерге мәһірден бір нәрсе кеңшілік етсе, онда оны жеңдер; сіңімді, жүрімді болсын. Және Алланың сендерді басына тұрғызған малдарды (қаражат-мүліктерді) ақылсыздарға бермеңдер. (Жетімнің малын ақылдары толмай өздеріне тапсырмаңдар.) Оларды қоректендіріп киіндіріңдер де, оларға сыпайы сөз сөйлендер.

(Нуса сүресі, 4-5)

Мемлекеттік меншікке көзқарас

Алланың елшісіне бір кент тұрғындарынан қалдырған олжалары; Аллаға, елшісіне, жақындарына, жетімдерге және жолда қалғандарға тән. Сендерден байлар арасында айналып жүрмеуі керек. Сендерге пайғамбар не берсе алыңдар да, неменеден тыйса одан тыйылыңдар әрі Алладан қорқыңдар. Сөзсіз, Алла қатты азап иесі. Әсіресе, сондай жұрттарынан, малдарынан қуылғандар. Алладан мәрхамет, ризалық іздеп, Аллаға, елшісіне көмек еткен пақыр мұһажірлер үшін. Міне, солар шыншылдар. Бұрыннан Мединеде қоныстанған иман иелеріне де (беріледі.) Олар өздеріне босып келгендерді жақсы көріп, оларға берілген нәрселерге көңілдерінде кірбеңдік болмайды. Сондай-ақ өздерінде таршылық бола тұра оларды өздерінен артық көреді. Әлде – біреу сарандықтан сақтанса, солар – құтылушылар. Сондай олардан кейін келгендерге де (бұл олжадан беріледі). Олар: «Раббымыз! Бізді әрі бізден бұрын иман келтірген туыстарымызды жарылқай көр! Әрі сондай иман келтіргендер үшін жүрегімізде бір кірбеңдік қылма. Раббымыз, шүбәсіз, Сен тым жұмсақ, ерекше мейірімдісің».

(Хашыр сүресі, 7-10)

Адамдар арасындағы материалдық және әлеуметтік теңсіздік

Ол сондай Алла, сендерді жердің халифалары етті. Сендерге берген нәрселерде, сынау үшін дәрежелерде бірінді-біріннен жоғары көтерді.

(Әнғам сүресі, 165)

Алла несібеде біріннен-бірінді артық қылды. Сондай несібелері артық етілгендер, қол астындағыларға бермейді. Сондай-ақ несібеде олар тең. Олар Алланың нығметіне қарсы келе ме?

(Нахыл сүресі, 71)

Көктер мен жердің (қазыналарының) кілті Оған тән. Кімді қаласа, несібесін кеңітеді де, шамалайды. Өйткені Ол әр нәрсені толық білуші.

(Шура сүресі, 12)

Зекет – дәулеттілердің салығы

Олар ғибадатты нағыз Аллаға шынайы ынтамен, бір беткей түрде орындаулары, намаз оқулары, зекет берулері үшін әмір етілген. Міне, осы – тұл тура дін.

(Бәйина сүресі, 5)

Сөзсіз, мүміндер Алла еске алынса, жүректері қобалжиды да, оларға Алланың аяттары оқылса, сенімдері арта түсіп, Раббыларына тәуекел қылады. Сондай-ақ олар намазды толық орындап, оларға берген несібемізден тиісті орынға жұмсайды.

(Әнфал сүресі, 2-3)

Шынайы түрде сендердің достарың – Алла мен Оның елшісі және де намазды толық орындайтын, зекет беретін әрі руқұғ қылушы мүміндер.

(Мәида сүресі, 55)

(Мұхаммед с.ғ.с.) олардың малдарынан садақа ал да, ол арқылы оларды тазартып, берекелендіресің.

(Тәубе сүресі, 103)

Сондай олардың малдарында белгілі хақ бар. Сұрағанға да сұрамағанға да.

(Мағариж сүресі, 24-25)

Тамақты жақсы көре тұра міскінге, жетімге және тұтқынға жегізеді. Олар: «Шын мәнінде, сендерді Алланың ризалығы үшін тамақтандырамыз. Сендерден бір төлеу, алғыс тілемейміз», – дейді.

(Инсан сүресі, 8-9)

Кім Аллаға көркем қарыз берсе (Алла жолында ықыласпен мал (қаражат) жұмсаса), сонда Алла ол үшін көптеген есе арттырып береді.

(Бақара сүресі, 245)

Және намазды толық орындаңдар да зекет беріңдер. Алла үшін көркем қарыз беріңдер. Және өздерің үшін алдын ала қайыр істесеңдер, оны Алланың қасында жақсы, зор сыйлық түрінде табасыңдар.

(Мүзәммил сүресі, 20)

Зекеттің мақсаттары

Шын мәнінде, садақалар (зекеттер) Алла тарапынан бір парыз: Қолы тар пақырларға, түгі жоқ міскіндерге, оны жинауға белгілегендерге, көңілдері алынатын (жаңа мұсылман)-дарға, құлды азат етуге, борыштыларға, Алла жолына және жолда қалғандарға беріледі. Алла әр нәрсені білуші, хикмет иесі.

(Тәубе сүресі, 60)

Садақа және материалдық көмек

Ей, мүміндер, не алып-сату, не ағайындық-достық, не ақталу болмайтын күн келуінен ілгері дүние өмірінде сендерге ризық етіп бергендерімізден сарп-ихсан ажыратыңдар. Қарсы болғандар ғана залымдық қылушылар.

(Бақара, 254)

Ей, мүміндер, кәсіпкерлікпен тапқандарыңның адалынан және Біздің сендерге жерден өндіргендерімізден сарып-ихсан ажыратыңдар! Олардан ихсан етуге өздерің көз жұмып тұрып ала салатын сапасы төмен-таза еместерін таңдамаңдар. Және дебіліп қойыңдар, Алла қажетсінбейді, (Ол) – мадақ-алғыс Иесі.

(Бақара, 267)

Егер Алла мен Ақырет күніне иман келтірсе және де Алла несібе етіп берген нәрселерінен ихсан ажыратса, оларға қандай зиян болатын еді? Алла- олардың (істеген амалдарын) Білуші.

(Ниса, 39)

Олар намазды толық орындайды және Біз оларды несібелі еткен нәрселерден (тиісті орынға) жұмсайды.

(Әнфәл, 8-3)

Әлбетте, Алла әділдікке, игі амалдар істеуге және ағайынға жақсылық істеуге бұйырады және де бұзақылық, жаман істер мен зорлық- зомбылықтардан қайтарады. Ол, әрине, ғибрат аларсыңдар деп сендерге үгіт-насихат қылды.

(Нахыл, 90)

Әлбетте, Алланың кітабын оқитын, намазды толық атқаратын және Біз оларға ризық етіп берген нәрселерден жасырын және әшкере (Алланың разылығы үшін) жұмсайтындар ешқашан таусылмайтын (сауап-сый талап етуден) үміткер, өйткені, Алла олардың сауаптарын толық етіп береді және Өз кеңшілігінен оларға және қосымша сый да береді. Әлбетте, Ол жарылқаушы және өте шүкір етуші (яғни, азғана игі амал үшін көп сый беруші).

(Фатыр, 29)

(Ей, адамдар), Аллаға және Оның пайғамбарына иман келтіріңдер және де Ол сендерді орынбасар–халифа етіп қойған нәрселерден (қаражаттарыңнан) қайыр-ихсан етіндер! Сендерден иман келтірген және қайыр-садақа бергендер үшін үлкен сауап-сый бар.

(Хадид, 7)

Неге сендер Алланың жолында қайыр-садақа жасамай жатырсындар?! Негізінен, көктер мен жердің мұрагерлігі Жалғыз Алланыкі!

(Хадид, 10)

Сендердің әрбіріне өлім келіп, ол: «Раббым, мені азғана мерзімге (өмірде) қалдырсаң, мен қайыр-садақа беріп, саликалы (пенде)лерден болсам» деп калудан бұрын Біз сендерге ризық етіп бергендерден қайыр-садақа істендер!

(Мунафиқун, 10)

Мұрагерлердің мирастағы құқығы

Алла сендерге балаларың жайында бір еркекке екі әйелдің мирасындай үлес бұйырады. Егер әйелдер екінің үстінде болса, онда қалған малдың үштен екісі олардікі. Ал егер жалғыз қыз болса, онда жартысы оныкі. Өліктің баласы болса, әке-шешесіне қалған малдың алтыдан бірі тиеді. Егер баласы болмай оның мұрагері әке-шешесі ғана болса, онда шешесіне үштен бірі тиеді. Егер өліктің туыстары болса, онда шешесіне алтыдан бірі тиеді. (Бұлар) етілген өсиет және борыш өтелгеннен кейін орындалады. Сендер әкелеріңмен ұлдарыңның пайда тұрғысынан қайсысы жақын екенін білмейсіңдер. Бұл үкімдер Алла тарапынан бекітілген. Күдіксіз, Алла терең білім,

хикмет иесі. Сендерге баласы болмаған жұбайларыңның қалдырған нәрселерінің жартысы тиеді. Ал егер олардың баласы болса, олардың қалдырған нәрселерінің сендерге төрттен бірі тиеді; олардың өсиеті және борышы өтелгеннен кейін. Егер сендерде бала болмағанда, қалдырған нәрселеріңнің оларға төрттен бірі, сендерде бала болса, оларға сегізден бірі тиеді; өсиеттерің және борыш өтелгеннен кейін. Ал егер мирас алынатын әке-шешесіз және баласыз (кәлала) ер немесе әйелдің бір еркек яки қыз туысы болса, онда әрбіріне алтыдан бірі, олар бірден көп болса, сонда олар үштен біріне ортақ болады; өсиет және борыш өтелгеннен кейін. Өсиет, зиянсыз болу керек, Алланың нұсқауы осы. Алла әр нәрсені білуші, өте жұмсақ.

(Нуса сүресі, 11-12)

Олар сеннен пәтуа сұрайды. Оларға айт: «Алла сендерге «кәлала» жайында пәтуа береді: Егер әке-шешесі және баласы жоқ біреу өлсе, оның бір қыз туысы болса, сонда оған қалған мирастың жартысы тиеді. Егер өлген әйел болып, оның баласы болмаса, еркек туысы оның мирасқоры болады. Егер өлгеннің қыз туысы екеу болса, екеуіне қалған мирастың үштен екісі тиеді. Және мирасқорлар ер, әйелдер аралас болса, сонда бір ерге екі әйелдің сыбағасындай тиеді. Алла адасарсыңдар деп сендерге ашық түсінік береді. Алла әр нәрсені толық біледі.

(Нуса сүресі, 176)

Әке-шеше және жақындардың қалдырған нәрселерінен еркектерге де үлес бар. Әке-шеше және жақындардың қалдырған нәрселерінен әйелдерге де үлес бар. Аз немесе көп болса да, одан өлшеулі несібе бар. Бөліс кезінде ағайындар, жетімдер және міскіндер келсе, онда оларды құр тастамай бір нәрсе беріңдер де, өздеріне сыпайы сөз сөйлеңдер.

(Нуса сүресі, 7-8)

Және әке-шешеге жақындарға, жетімдерге, міскіндерге жақын көршіге, бөгде көршіге, жан жолдасқа, жолда қалғандарға және қол астындағыларға жақсылық қылыңдар.

(Нуса сүресі, 36)

Заңсыз келісім-шарттар:

Параға сатып алу және алдау

Араларыңдағы малдарыңды бұзық жолмен жемендер. Сондай-ақ біле тұра адамдардың малынан бір бөлім жеу үшін билерге пара апармаңдар.

(Бақара сүресі, 188)

Сенімге қиянат етушілік

Ал егер сапарда болып, хатшы таба алмасаңдар, онда борыштыдан бодау алуға болады. Егер біріңе-бірің сенсеңдер, (бодаусыз берілсе) сенілген жан аманатын тапсырсын. Сондай-ақ Раббы Алладан қорықсын. Куәлікті (көргендеріңді) жасырмаңдар. Кім оны жасырса жүрегі күнәкар болады.

(Бақара сүресі, 283)

Ал егер кім қаралық істесе, Қиямет күні қаралық істеген нәрсесімен келеді. Сонан соң әркімнің еңбегі толық беріледі. Сондай-ақ олар зұлымдыққа ұшырамайды.

(Әли Имран сүресі, 161)

Алаяқтық

Өлшеу, тартуда кеміткендерге нендей өкініш! Олар қашан өлшеп алса, толық өлшеп алады да, қашан олар өлшеп немесе тартып беретін болса, кемітеді.

(Мутаффифун сүресі, 1-3)

Жетімдердің ақысына қысым жасау

Негізінен, сондай жетімдердің малдарын зұлымдықпен жегендер, олар қарындарын отпен толтырған болады. Сондай-ақ жалындаған тозаққа кіреді.

(Ниса сүресі, 10)

Жинақтаушылық

Бүкіл қорлаушы, өсекшіге нендей өкініш! Сондай мал жиып, оны санағандарға. Негізінен, малы (қаражаты) өзін мәңгі жасатады деп ойлайды. Олай емес, әлбетте ол «Хутамаға» тасталады.

(Һүмәзә сүресі, 1-4)

(Мұхаммед с.ғ.с.) сондай алтын, күмісті жиып, оны Алла жолында жұмсамағандарды күйзелтуші азаппен сүйіншіле.

(Тәубе сүресі, 34)

Еңбектеніп кәсіп ету

Біз түн және күндізді (өзіміздің илаһи құдіретімізді көрсетіп тұратын) екі белгі қылып қойдық. (Еш нәрсе) көрінбейтін қараңғылықты түннің белгісі қылдық. Күндіздің белгісін болса, Раббыларыңның кеңшілігін (яғни, ризық-несібе) іздеулерің үшін және де жылдардың санын, есеп-қисапты білулерің үшін жарық қылып қойдық. Және Біз барлық нәрсені ежелден-ақ толық баян етіп қойғанбыз.

(Исра, 12)

Сауда

Өсім жегендер (Ақырет күнінде қабірлерінен) тұрмайды, (тұрса да) тек жын ұрған мәжнүн (жынды) сияқты тұрады. Оған себеп, олардың: «Сауда да өсімқорлықтың өзі ғой» дегендері. Негізінде, Алла сауда-саттықты адал, өсімқорлықты арам еткен. Енді кімде-кім Раббысынан уағыз-насихат (осы аят) жеткеннен кейін, (өсімқорлықтан) тоқтаса, онда бұрынғы өткендері-өзіне және оның ісі Аллаға тапсырылады (яғни, Алла Өзі қаласакешіреді). Енді кім өсімқорлыққа қайтса, олар-тозақ иелері және онда мәңгі қалады.

(Бақара, 275)

Жетімнің малына балиғатқа жеткеніне дейін тек қана ең көркем жолменен жақындаңдар. Өлшеу мен таразыны әділдікпен толық тартыңдар. Біз ешбір жанға күш-жігерінен тыс нәрсені жүктемейміз. Сөйлегендеріңде (күәлік бергендеріңде), егер де жақындарыңа

(қарсы) болса да, әділеттік қылыңдар! Аллаға берген уәделерінді орындаңдар. Әрине, ескерту (насихат) аларсыңдар деп (Алла) сендерді осы нәрсеге бұйырды.

(Әнғам, 152)

Мен бұл (дағуатым-шақыруым) үшін сендерден сауап-сый сұрамаймын. Менің сауап-сыйым тек қана бүкіл әлемдердің Раббысына міндетті. Өлшеуді толық өлшеңдер және кемейтіп (таразы тартушылардан) болмаңдар! Және дұрыс таразымен тартыңдар! Адамдарға нәрселерді кемітіп бермеңдер және жер бетінде бұзақылық етіп қаңғып жүрмеңдер! Әрі сендерді және сендерден алдын өткен үмбеттерді жаратқан Алладан қорқыңдар!»

(Шұғара, 181-184)

Өлшеуде шектен шықпаңдар. Сондай-ақ тартуды әділетпен орындаңдар, таразыда кемітпеңдер!

(Рахман, 8-9)

Пайыз

Олар адасуды туралықтың орнына, азапты жарылқаудың орнына ауыстырып алғандар. Сонда олар тозаққа қалай шыдайды? Осы, Алланың Кітапты туралықпен түсіргендігі үшін. Негізінен, Кітап жайында таласқандар ұзақ қайшылықта. (Яһудилер Месжід Ақсаны, христиандар оның шығыс жағын қыбла тұтып, әрқайсысы өз қыбласын жақсы деп ойлайды). Жүздерінді шығысқа, батысқа жөнелту бір игілік емес. Бірақ, кім Аллаға, Ақырет күніне, періштелерге, кітаптарға, пайғамбарларға иман келтірсе және жақындарына, жетімдерге, міскіндерге, жолда қалғандарға, қайыршыларға және құл азат етуге жақсы көре отырып, мал сарып қылса әрі намазды толық орындап зекет берсе, өзара байласқан уәдесін орындаушы, таршылықта, қиыншылықта және соғыс кезінде сабыр етуші болса, міне солар шыншылдар әрі солар тақуалар. Ей, мүміндер! Сендерге қысас (есе қайтару) парыз етілді: Азатқа азат, құлға құл, әйелге әйел (өлтіріледі). Дегенмен оған туыс жағынан кешірілсе, оның ережеге үйлесуі екінші жақтың да оған дұрыс төлеуі қажет. (Егер қысас кешіріліп, құнға тоқтаса, алушының орынсыз егеске қысас істемеуі, берушінің де дұрыс орындауы керек.) Міне осы, Раббыла-

ры жағынан жеңілдік және мәрхамет. Ал кімде-кім бұдан кейін шектен шықса, (кек сақтаса) ол үшін ақыретте күйзелтуші азап бар. Ей, ақыл иелері! Сендер үшін қысапта (кісі өлтіргенді өлтіруде) тіршілік бар. Әрине, сақтанарсыңдар.

(Бақара, 275-279)

Ей, мүміндер! Үсті-үстіне өсім жемендер, Алладан қорқыңдар. Әрине, құтыласыңдар. Сондай-ақ қарсы болғандар үшін дайындалған оттан қорқыңдар.

(Әли Имран, 130-131)

Сендердің адамдардың малына берген өсімдерің Алланың қасында өспейді де, Алланың ризалығын тілеп берген зекеттерің өседі. Ал сонда, міне, солар – артықша сауапқа бөленушілер.

(Рум, 39)

Қарыз

Егер (сендерден қарыз алушының жағдайы) нашар болса, байығанша күтіндер. Егер білсеңдер-(берген қарыздарыңды) садақа етіп жіберулерің-өздеріне одан да жақсырақ.

(Бақара, 280)

Аллаға игі қарыз (сауапқа жету ниетінде ықтиярлы қарыз) беретін кісі бар ма, (егер болса, әлбетте Алла) оған бірнеше есе етіп қайтарады. Өйткені (ризықтарыңды) тар және кең ететін Алла. Жалғыз Оған (Аллаға) қайтарыласыңдар. Кім Аллаға көркем қарыз берсе (Алла жолында ықыласпен мал жұмсаса) сонда Алла ол үшін көптеген есе арттырып береді. Алла тарылтады да кеңітеді. Әрі Ол жаққа қайтарыласыңдар.

(Бақара, 245)

Әлде кім Аллаға көркем қарыз берсе (тиісті орынға мал-қаражат жұмсаса), сонда Алла оны неше есе арттырады да, оған көркем сауап береді.

(Хадид, 11)

Шүбәсыз, садақа беруші ерлер мен садақа беруші әйелдер, сондай-ақ Аллаға көркем борыш бергендер (тиісті орынға мал сарып қылғандар), оларға неше есе арттырады әрі олар үшін көркем сыйлық бар.

(Хадид, 18)

ОН ТОҒЫЗЫНШЫ ТАРАУ. ЗАҢ ЖӘНЕ МЕМЛЕКЕТ

Иелік пен үстемдік бір Аллаға ғана тән

Білмедің бе? Көктер мен жердің иелігі Аллаға тән. Сендер үшін Алладан өзге не дос, не жәрдемші жоқ.

(Бақара сүресі, 107)

(Мұхаммед ғ.с.): «Шынында, мен Раббым тарапынан ашық дәлел үстіндемін. Сендер оны жалғандадыңдар. Сендер жедел тілеген (азап) менде жоқ. Билік Аллаға ғана тән. Ол туралықпен үкім етеді. Және Ол үкім етушілердің ең жақсысы» де.

(Әнғам сүресі, 57)

«Олардың қанша жатқанын Алла жақсы біледі. Көктер мен жердегі көместі білу Оған тән. Ол нендей толық көруші, естуші. Оларға Алладан өзге бір көмекші жоқ. Ол Өз үкіміне ешкімді ортақ қылмайды» де.

(Кәһф сүресі, 26)

Сонан соң (Алла) сендерге қайғыдан кейін тыныштық ұйқысын жіберді де, сендердің бір бөлімдеріңді баурап алды. Және бір топтың жандары қайғы болып, олар Аллаға орынсыз надандық ой ойлады. Олар: «Бұл істе бізде не ерік бар?», – десті. (Мұхаммед ғ.с.) оларға: «Барлық іс Алланың еркінде» деп айт. Ал олар іштерінде жасырған нәрселерін саған әшкерелемейді. Тағы олар: «Іс біздің еркімізде болса еді, осы жерде өлтірілмес едік» дейді. (Мұхаммед ғ.с.) оларға: «Егер сендер үйлерінде болсаңдар да, өлтірілуі жазылғандар, әрине, өлтірілетін жерлерінде болар еді» деп айт. Алла көкіректеріндегіні сынау және жүректеріндегіні тазарту үшін осылай істеді. Сондай-ақ Алла көкейлеріндегіні толық білуші.

(Әли Имран сүресі, 154)

Сендердің Одан өзге шоқынған нәрселерің сендер және аталарың атаған құр аттар ғана. Алла оларға табынуға байланы-

сты ешбір дәлел түсірмеген. Үкім Аллаға ғана тән. Ол Өзіне ғана құлшылық қылуларыңды бұйырған. Міне, осы – тұл-тура дін. Бірақ, адамдардың көбі білмейді.

(Юсып сүресі, 40)

Күдіксіз, Раббыларың сондай Алла, көктер мен жерді алты күнде жаратқан. Сонан кейін ғаршыны меңгерген. Бірін-бірі қуалап, күндізді бүркеген түнді және күн мен айды, жұлдыздарды да әміріне бағындырған. Сақ болындар! Жарату және бұйрық беру Оған тән. Өте жоғары Алла, бүкіл әлемнің Раббы.

(Азраф сүресі, 54)

Раббыларыңнан сендерге түсірілгенге бой ұсынындар да, Одан өзгені дос тұтып ілеспендер. Нендей аз ғана үгіт тыңдайсындар!

(Азраф сүресі, 3)

Талақ екі рет. Сонда не туралықпенұстау немесе жақсылықпен ажырасу керек. (Қайталай беру дұрыс емес.) Оларға бергендеріңнен еш нәрсе алуларың халал емес. Бірақ екеуі де Алланың шегін орындай алмаудан (бірге жасай алмаудан) қорықса және сендер де екеуінің Алланың шегін орындай алмауынан қауіп қылсаңдар, ол уақытта әйелдің еріне бодау беруінде екеуіне де күнә жоқ. Міне, осы Алланың шегі, сонда одан өтпендер. Ал кім Алланың шегінен өтсе, міне, солар – залымдар.

(Бақара сүресі, 229)

Пайғамбардың (с.ғ.с) жауапкершілігі

Ей, пайғамбар! Раббың тарапынан түсірілгенді жалғастыр. Егер оны істемесең, елшілік міндетін жалғастырмаған боласың. Алла сені адамдардан қорғайды. Күдіксіз, Алла қарсы болған елді тура жолға салмайды.

(Мәйда сүресі, 67)

Ей, пайғамбар! Сөз жоқ, сені бір куә әрі қуантушы, ескертуші етіп, жібердік. Алла жаққа, Оның нұсқауымен шақырушы бір нұрлы шырақ түрінде жібердік. (Мұхаммед ғ.с.) мүміндерді, рас, оларға Алладан ірі игілік барлығымен сүйіншіле.

(Ахзаб сүресі, 45-47)

Ол сондай Алла, дінін бүкіл діндерден үстем қылу үшін пайғамбарын туралық әрі хақ дінмен жіберді. Куәлік тұрғысынан Алла жетіп асады.

(Фатх сүресі, 28)

Пайғамбардың үкімі

Кім пайғамбарға бағынса, расында, Аллаға бағынған болады. Ал және кім бет бұрса (Мұхаммед ғ.с.) оларға сені аңдушы етіп жібермедік.

(Ниса сүресі, 80)

Пайғамбар атаулыны Алланың нұсқауымен бой ұсынылуы үшін ғана жібердік. Егер олар өздеріне бір кесір істеген заманда саған келіп, Алладан жарылқану тілесе әрі пайғамбар да олар үшін жарылқау тілесе, әрине, олар Алланы тәубені өте қабылдаушы, ерекше мейірімді түрде табар еді.

(Ниса сүресі, 64)

Ал біреу өзіне тура жол айқындалғаннан кейін пайғамбарға қарсы шықса, сондай-ақ мүміндердің жолынан басқа жол іздесе, оны бұрылған жағына бұрамыз да, тозаққа саламыз. Ол нендей жаман орын!

(Ниса сүресі, 115)

Алланың, елшісіне бір кент тұрғындарынан қалдырған олжалары; Аллаға, елшісіне, жақындарына, жетімдерге және жолда қалғандарға тән. Сендерден байлар арасында айналып жүрмеуі керек. Сендерге пайғамбар не берсе алыңдар да, неден тыйса одан тыйылыңдар әрі Алладан қорқыңдар. Сөзсіз, Алла қатты азап иесі. (Бұл аят бойынша пайғамбардың (ғ.с.) әміріне бой ұсыну уәжіп).

(Хашыр сүресі, 7)

(Мұхаммед ғ.с.) Раббыңа серт! Олар өзара таласқан нәрселерінде сені би қылып, сонан соң берген билігіңнен көңілдерінде ақау таппай толық бой ұсынғанға дейін мүмін бола алмайды.

(Ниса сүресі, 65)

Исламның қоғамдағы мақсаты

Әрине, сендерді қауіп-қатер, ашаршылық және малдардан, жандардан сондай-ақ өнімдерден кеміту арқылы сынаймыз, (Мұхаммед ғ.с. сондай жағдайларда) сабыр етушілерді қуандыр! Қашан оларға бір қайғы жетсе, олар: «Шын мәнінде, біз Аллаға тәнбіз әрі Оған қайтушымыз», – деді. Міне, соларға Раббылары жақтан жарылқау және мәрхамет бар. Әрі олар тура жолдағылар.

(Бақара сүресі, 155-156)

Түп-түгел Алланың жібіне (дініне) жабысыңдар да, бөлінбейдер. Сондай-ақ өздеріңе Алланың берген нығметін еске алыңдар. Өйткені, бір-біріңе дұшпан едіңдер жүректеріңнің арасын жарастырды, Оның игілігімен туысқа айналдыңдар. Оттан бір шұңқырдың ернеуінде едіңдер, сендерді одан құтқарды. Осылайша, Алла сендерге аяттарын тура жолға түсулерің үшін баян етеді.

(Әли Имран сүресі, 103)

Заманға серт. Негізінен, адам баласы зиянда. Бірақ, сондай иман келтіріп, ізгі іс істегендер бір-біріне шындықты үгіттесіп, сабырды үгіттескендер, олар зиянға ұшырамайды.

(Фасыр сүресі)

Осылайша, сендерді (артық, кемсіз) орташа бір үмбет қылдық. Адамдарға куә болуларың сондай-ақ пайғамбардың сендерге куә болуы үшін. Қарап тұрған қыблаңды теріс бағынатын біреулерден пайғамбарға ілесетін кісілерді білуге істеген едік. Әрине, бұл Алла тура жолға салғандардан басқаға қиынырақ. Алла имандарыңды жоймайды. Күдіксіз, Алла адам баласына өте жұмсақ ерекше мейірімді.

(Бақара сүресі, 143)

Сендер адам баласы үшін игілікті әмір етіп, қарсылықтан тыятын сондай-ақ Аллаға сенетін қайырлы бір үмбет болып шығарылдыңдар. Ал егер кітап иелері иман келтірсе еді, әлбетте, олар үшін жақсы болар еді. Олардан иман келтіргендер де бар. Олардың көбірегі бұзақылар.

(Әли Имран сүресі, 110)

(Мұхаммед ғ.с.) Алла Нұхка (ғ.с.) нұсқау берген нәрселерді және саған уахи еткенімізді, сондай-ақ Ыбырайым, Мұса және Ғисаға (ғ.с.) нұсқау берген нәрселерімізді сендерге діни жол қылды. Дінді мықты орындаңдар да, дінде бөлінбеңдер. Сенің шақырған нәрсең мүшріктерге ауыр келді. Алла оған (сен шақырған дінге) кімді қаласа, соны сайлайды. Кім Оған бейімдесе, оны тура жолға салады.

(Шура сүресі, 13)

(Мұхаммед ғ.с.) міне, сол үшін хақиқатқа шақыр да, бұйырылғанындай мықты тұр. Олардың ойларына ілеспе және оларға: «Алла түсірген Кітапқа иман келтірдім. Сондай-ақ араларында әділдік қылуға бұйырылдым. Алла біздің де Раббымыз, сендердің де Раббыларың. Біздің ісіміз бізге, сендердің істерің сендерге тән. Сендер мен біздің арамызда тартыс жоқ. Алла арамызды қосады. Және қайтар орын сол жақ» де.

(Шура сүресі, 15)

Ең жоғарғы заң

Алла және елшісі қашан бір іске үкім берсе, мүмін ер және мүмін әйел үшін олардың істерінде ерікті болуларына болмайды. Сондай-ақ кім Аллаға, елшісіне қарсы келсе, сонда рас ашық адасқан болады. (Жахыш қызы Зейнеп Мұхаммед ғ.с.-ның әкесімен туысқан апайының қызы еді. Ал Харис ұлы Зәйіт құлдықтан азат еткен асыранды ұлы еді. Пайғамбар ғ.с. Зейнепті Зәйітпен үйлендіргенде, Зейнеп те жақындары да қаламаған еді. Аралары жараса алмай Зәйіт пайғамбарға (ғ.с.) келіп, айрылатындығын айтады).

(Ахзаб сүресі, 36)

Олар: «Аллаға, пайғамбарға иман келтірдік, бой ұсындық» дейді де, сонан соң олардан бір бөлімі жалтарады. Міне, солар – иман келтірмегендер. Қашан олар араларына үкім беру үшін Аллаға, пайғамбарына шақырылса, сол уақытта олардың бір бөлімі бас тартады.

(Нұр сүресі, 47-48)

Шын мәнінде, мүміндер араларына үкім беруге шақырылғанда, олардың сөздері: «Естідік те, бойсұндық» деу болады. Міне, – бұларкұтылушылар.

(Нұр сүресі, 51)

Адам және оның ғаламдағы орны

Ей, Дәуіт! Сені жер жүзінде меңгеруші қылдық. Сондықтан адамдардың арасына хақиқатпен үкім ет, ойға ерме. Онда сені Алланың жолынан адастырады. Шәксіз, Алланың жолынан адасқандар, есеп күнін ұмытулары себепті оларға қатты азап бар.

(Сад сүресі, 26)

(Мұғаммед ғ.с.) солуақытта Раббың періштелерге: «Әрине, мен жерде бір орынбасар жаратамын!» – деген еді. (Періштелер): «Онда бұзақылық істеп, қан төгетін біреу жаратасың ба? Негізінен, біз Сені дәріптеп, мақтау мен пәктаудамыз», – деді. Алла: «Мен сендердің білмегендеріңді жақсы білемін!», – деді. (Алла Адамды топырақтан жаратып оған жан салды).

(Бақара сүресі, 30)

Алла сендерден иман келтіріп, ізгі іс істегендерге өздерінен бұрынғы өткендердей жер жүзіне мұрагер қылуды уәде етті. Сондай-ақ олар үшін Өзі разы болған дінін нығайтып, қауіп-қатерден кейін бейбітшілікке айналдырады. Олар Маған құлшылық қылады. Маған еш нәрсені ортақ қоспайды. Кім бұдан кейін қарсы келсе, міне, солар – бұзақылар.

(Нұр сүресі, 55)

Мемлекетке бағынудың шек-шекарасы

Ей, иман келтіргендер! Алланың белгілеріне (хаж ғамалдарына), құрметті айға, құрбандықтарға, мойындарына тағылған белгілерге және Раббыларының ризалығын, ілтипатын іздеп, ардақты үйге (Қағбаға) келуші хажыларға құрметсіздік етпеңдер. Және қашан ыхрамнан шықсаңдар аң аулай аласыңдар. Және сендерді Месжід Харамнан тосқан елдің кегі шектен шығуларыңа сылтау болмасын. (Сендерді Қағбадан тыйған болса да, кек сақтамаңдар). Жақсылыққа, тақуалыққа жәрдемдесіңдер. Күнәға және дұшпандыққа жәрдемдеспеңдер. Алладан қорқыңдар! Күдіксіз, Алланың азабы қатты.

(Мәйда сүресі, 2)

Кеңесу мен ақылдасу

Және олар (иман келтіргендер) – Раббыларына мақұл дегендер, намазды толық орындағандар, сондай-ақ өзара істерін кеңеспен жүргізгендер әрі өздеріне берген несібемізді тиісті орындарға жұмсағандар. (Өзара ақылдасып, іс жүргізу мұсылманшылықтың елеулі бір сипаты болып саналады).

(Шура сүресі, 38)

(Мұхаммед ғ.с.) оларға Алланың мейірімі бойынша жұмсақ сынай байқаттың. Егер тұрпайы, қатал жүректі болсаң еді, әрине, олар маңайыңнан тарқап кетер еді. Сондықтан оларды кешірім етіп, олар үшін жарылқау тіле де, іс жөнінде олармен кеңес қыл. Сонда қашан қарар берсең, Аллаға тәуекел ет. Негізінен, Алла тәуекелшілдерді жақсы көреді.

(Әли Имран сүресі, 159)

Ислам қоғамында басшылық негіздері

Ей, мүміндер! Аллаға бой ұсынып, пайғамбарға әрі өздеріңнен болған әмір иелеріне (басшыларға) бой ұсыныңдар. Сонда егер бір нәрсеге талассандар оны Аллаға, пайғамбарға ұсыныңдар. Егер сендер Аллаға, Ақырет күніне иман келтірген болсаңдар. Міне, осы–қайырлы да, нәтижеде жақсы.

(Нуса сүресі, 59)

Ей, мүміндер! Өздеріңнен өзгелерді сырлас тұтпаңдар. Олар сендерге қастандықтан тартынбайды. Сондай-ақ олар күйзелулеріңді қалайды.

(Әли Имран сүресі, 118)

Сол уақытты еске ал! Ыбырайым (ғ.с.)-ды Раббысы сөздермен сынады. Сонда ол оларды толық орындады. Алла: «Әрине, сені адамдарға басшы қыламын», – деді. Ол: «Ұрпақтарымынан да ете көр!», – деді. Алла: «(Ұрпақтарыңнан) залымдар сертіме жете алмайды», – деді. (Бұл сынау сөздер туралы тәпсірлерде түрлі баяндар бар).

(Бақара сүресі, 124)

Немесе иман келтіріп, ізгі іс істегендерді жер жүзіндегі бұзақылардай қыламыз ба?

(Сад сүресі, 28)

(Мұхаммед ғ.с.) таңертең, кешке Раббыларына, Оның дидарын іздеп жалбарынғандармен бірге өзің де сабыр ет. Дүние тіршілігінің сәнін қалап көзінді басқаға аударма. Сондай-ақ, Біз жүрегін Бізді еске алудан қаперсіздендірген, әуесіне ерген және ісі шектен асқан біреулерге бағынба.

(Кәһф сүресі, 28)

«Алладан қорқындар да маған бағынындар. Шектен шығушылардың әміріне бағынбандар. Олар жер жүзінде бұзақылық істеп, түзушілік қылмайды».

(Шұғара сүресі, 150-152)

Ей, адам баласы! Шүбәсіз, сендерді бір ер, бір әйелден (Адам, Хауадан) жараттық. Сондай-ақ бір-бірінді тануларың үшін сендерді ұлттар, рулар қылдық. Шынында, Алланың қасында ең ардақтыларың – тақуаларың. Шәксіз, Алла толық білуші, әр нәрседен хабар алушы.

(Хужурат сүресі, 13)

Оларға пайғамбарлары: «Дау жоқ. Алла сендерге Талұтты патша сайлады», – деді. Олар: «Оның бізге патшалығы қалайша болады? Одан көрі патшалыққа біздер лайықпыз. Сондай-ақ оған малдан да кеңшілік берілмеген еді», – десті. Пайғамбар: «Негізінен, сендерге оны Алла сайлады да, өзін білімде әрі тұлғада артық қылды. Алла әкімшілікті қалағанына береді. Алла әр нәрсені кеңінен білуші», – деді.

(Бақара сүресі, 247)

Қашан оларға (мұнафықтарға) аманшылықтан немесе қауіп-қатерден хабар келсе, олар оны жайып жібереді. Егер олар оны пайғамбарға не өздерінің іс басындағыларына ұсынса, олардан оның мән-жайын білер еді. Егер сендерге Алланың кеңшілігі, мейірімі болмаса еді шайтанға ермегендерің өте аз болар еді.

(Ниса сүресі, 83)

(Ал осылар), бой ұсынып, түн ішінде сәжде етіп, тіке тұрып, сондай-ақ ақыреттен қорқып Алланың рахметінен үміт еткен кісі сияқты ма? (Мұхаммед ғ.с.) оларға: «Білгендер мен білмегендер тең бола ма?» де. Шын мәнінде, ақыл иелері ғана үгіт ала алады.

(Зұмар сүресі, 9)

Негізінен, Алла сендерге аманаттарды өз лайықты орнына тапсыруларыңды және адамдардың арасына билік қылсандар әділдікпен билік қылуларыңды әмір етеді. Расында, Алла сендерге нендей жақсы уағыз береді. Шәксіз, Алла толық естуші, тым қырағы.

(Нуса сүресі, 58)

Олардың араларына Алланың түсіргенімен үкім ет. Олардың ойларына ілеспе және саған Алла түсірген кей үкімдерден сені бұзуларынан сақтан! Егер олар жүз бұрса, күдіксіз, Алла оларды кей күнәлары себепті қайғыға ұшыратуды қалайды деп біл. Расында, адамдардың көбі бұзық.

(Мәйда сүресі, 49)

Ей, Дәуіт! Сені жер жүзінде меңгеруші қылдық. Сондықтан адамдардың арасына хақиқатпен үкім ет, ойға ерме. Онда сені Алланың жолынан адастырады. Шәксіз, Алланың жолынан адасқандар, есеп күнін ұмытулары себепті оларға қатты азап бар.

(Сад сүресі, 26)

Негізінен, Алла сендерге аманаттарды өз лайықты орнына тапсыруларыңды және адамдардың арасына билік қылсандар әділдікпен билік қылуларыңды әмір етеді. Расында, Алла сендерге нендей жақсы уағыз береді. Шәксіз, Алла толық естуші, тым қырағы.

(Нуса сүресі, 58)

Олар сондай жазықсыз: «Раббымыз Алла» дегендіктерінен ғана жұрттарынан шығарылғандар. Егер Алла адамдарды бірін-бірі арқылы қорғамаса, манастирлар, шіркеулер, яһудилердің құлшылық орындары және ішінде Алланың аты көбірек зікір етілетін мешіттер құлатылар еді. Кім Алла жолына жәрдем етсе, Алла оған жәрдем етеді. Шәксіз, Алла аса көруші, тым үстем. Егер оларды жер жүзіне орналастырсақ, олар намазды орындар, зекет берер сондай-ақ дұрысқа қосып, бұрыстан тосар еді. Негізінде, істердің соңы Аллаға тән.

(Хаж сүресі, 40-41)

Мүміндердің негізгі құқықтары Жеке бастың қауіпсіздігі

Арам, арам еткен кісіні өлтірмеңдер!

(Исра сүресі, 33)

Жеке мүлікке ие болу құқығы

Араларыңдағы малдарыңды бұзық жолмен жемендер. Сондай-ақ біле тұра адамдардың малынан бір бөлім жеу үшін билерге апармаңдар.

(Бақара сүресі, 188)

Ей, мүміндер! Табыстарыңның және сендер үшін жерден шығарған нәрселеріміздің жақсыларынан тиісті орынға жұмсаңдар. Ал және өздерің көздеріңді жұмып әрең ғана алатын сапасыз нәрсені Алла жолында беруді ойламаңдар. Біліңдер, Алла бай, мақтаулы.

(Бақара сүресі, 267)

Адамгершілік құндылықтарын қорғау құқығы

Ей, мүміндер! Бір ел бір елді тәлкек қылмасын. Бәлкім, олар өздерінен жақсы шығар. Сондай-ақ әйелдер әйелдерді келемеждемесін. Бәлкім, олар өздерінен жақсы шығар. Бір-біріңді міндемендер, жаман ат тағыспаңдар. Иман келтіргеннен кейін сүркей ат нендей жаман. Ал кім тәубе қылмаса, міне солар залымдар. Ей, мүміндер! Күмәннің көбінен сақтаныңдар. Өйткені, күмәннің кейбірі күнә. Сыр тексермендер, біреуді-біреу ғайбаттамасын. Біреулерің өлген туысының етін жеуді жақсы көре ме? Әрине, оны жек көресіңдер. Расында, Алла тәубені тым қабыл етуші, ерекше мейірімді.

(Хужурат сүресі, 11-12)

Жеке тұлғаның жеке өмірге құқығы

Ей, мүміндер! Өз үйлеріңнен басқа үйге рұқсат алмайынша әрі үй иесіне сәлем бермейінше кірмеңдер. Бұл сендер үшін қайырлы. Әрине, түсінерсіңдер.

(Нұр сүресі, 27)

Ей, мүміндер! Меншіктеріңдегі құл-күндер, әлі ер жетпеген балаларың, осы үш мезгілде (жандарына) рұқсат сұрап кірсін: Таң намазының алдында, түсте киімдерінді шешкен уақытта және құптан намазынан кейін. Сендер үшін осы үшеуі ұялатын мезгіл. Бұлардан кейін (басқа уақытта) сендерге де, оларға да айып емес. Өйткені, сендер бір-біріңе кіріп-шығуларына керексіңдер. Осылайша, Алла сендерге аяттарын баян етеді. Алла толық білуші, хикмет иесі.

(Нұр сүресі, 58)

Келіспеушілік құқығы

Ей, мүміндер. Аллаға бой ұсынып, пайғамбарға әрі өздеріңнен болған әмір иелеріне (басшыларға) бой ұсыныңдар. Сонда егер бір нәрсеге талассандар оны Аллаға, пайғамбарға ұсыныңдар, егер сендер Аллаға, Ақырет күніне иман келтірген болсаңдар. Міне, осы қайырлы да, нәтижеде жақсы.

(Ниса сүресі, 59)

Өздеріне берілген үгітті ұмытқан кезде жаманшылықтан тосқандарды құтқардық. Сондай зұлымдық қылғандарды бұзақылық істеулері себепті қатты қинауға ұшыраттық.

(Азраф сүресі, 165)

Сендер адам баласы үшін игілікті әмір етіп, қарсылықтан тыятын сондай-ақ Аллаға сенетін қайырлы бір үмбет болып шығарылдыңдар. Ал егер кітап иелері иман келтірсе еді, әлбетте олар үшін жақсы болар еді. Олардан иман келтіргендер де бар. Олардың көбірегі бұзақылар.

(Әли Имран сүресі, 110)

Қарым-қатынастағы еркіндік

Сендерден жақсылыққа шақыратын, сондай-ақ дұрыстыққа қосып, бұрыстықтан тосатын бір топ болсын. Міне, солар құтылушылар.

(Әли Имран сүресі, 104)

Ар-ұждан еркіндігі

Дінде зорлау жоқ.

(Бақара сүресі, 256)

Адамдарды иман келтіруге сен зорлайсың ба?

(Юныс сүресі, 99)

Олардың Алладан өзге сыйынғандарын сөкпеңдер. Олар білмей шектен шығып Аллаға тіл тигізеді.

(Әли Имран сүресі, 108)

Іштеріндегі зұлымдық қылғандарынан басқа Кітап иелерімен көркем түрде сөз таластырыңдар. (Сыпайы, дәлелді түрде қанағаттандырыңдар).

(Ғанкәбүт сүресі, 46)

Тұлғалық жауапкершіліктің қағидалары

Өрбіреудің істегені өзіне тән. Біреудің күнәсін біреу көтермейді.

(Әнғам сүресі, 164)

Заңды қорғау құқығы

Ей, мүміндер! Бұзық біреу хабар келтірсе, оны анықтаңдар. Өйтпесе, білмей бір елге кесірлерің тиіп, істегендеріңе өкінесіңдер.

(Хужурат сүресі, 6)

Өзің білмеген бір нәрсенің соңына түспе. Расында, құлақ, көз және жүрек олардың барлығы одан сұралады.

(Исра сүресі, 36)

Негізінен, Алла сендерге аманаттарды өз лайықты орнына тапсыруларыңды және адамдардың арасына билік қылсаңдар, әділдікпен билік қылуларыңды әмір етеді.

(Нуса сүресі, 58)

Ислам азаматының міндеттері ***Адалдық (түзу ниет)***

Ей, мүміндер! Аллаға бойсұнып, пайғамбарға әрі өздеріңнен болған әмір иелеріне (басшыларыңа) бойсұныңдар.

(Ниса сүресі, 59)

Заңға және тәртіпке бағыну

Түзетілгеннен кейін жер жүзінде бүліншілік қылмаңдар. Егер иман келтірген болсаңдар, сендерге осы істерің жақсы.

(Азраф сүресі, 85)

Алла және елшісімен жағаласқандардың және жер жүзінде бұзақылық жасап жүргендердің жазасы: Өлтірілулері, не асылулары, яки қол-аяқтарының қиғашталып кесілулері немесе жерден айдалулары. Бұл олардың дүниедегі жапасы. Және олар үшін ақыретте ірі азап бар.

(Мәида сүресі, 33)

Бұзақылық – кісі өлтіруден қиын.

(Бақара сүресі, 191)

Жақсылықта өзара жәрдемдесу

Жақсылыққа, тақуалыққа жәрдемдесіңдер. Күнәға және дұшпандыққа жәрдемдеспендер. Алладан қорқыңдар! Күдіксіз, Алланың азабы қатты.

(Мәида сүресі, 2)

Келісімшартта өзара сыйластық

Сертті орындаңдар. Сөз жоқ, уәде сұралады.

(Исра сүресі, 34)

Қашан серттессендер, Аллаға берген серттеріңді орындаңдар. Анттарыңды, Алланы өздеріңе кепіл етіп бекіткеннен кейін, бұзбаңдар. Күдіксіз, Алла не істегендеріңді біледі.

(Нахыл сүресі, 91)

Олар сендерге түзу сынай байқатса, сендер де оларға түзу ыңғай көрсетіңдер. Алла сақтанушыларды жақсы көреді.

(Тәубе сүресі, 7)

Адалдық және жалпы жұмыстарда әділдік

Анттарыңды араларыңда алдауға сылтау қылмаңдар.

(Нахыл сүресі, 94)

Және бір елдің өшпенділігі сендерді әділсіздікке тартпасын. Әділдік істендер. Сол тақуалыққа жақынырақ. Және Алладан қорқыңдар. Күдіксіз, Алла не істегендеріңнен толық хабар алушы.

(Мәйда сүресі, 8)

Бейбітшілікке ұмтылу

Егер олар бейбітшілікке бейімдесе, сонда оларға сен де бейімде. Әрі Аллаға тәуекел ет.

(Әнфал сүресі, 61)

Бір қауымның басқа қауымды қанауының тыйым салынуы

Бір топты басқа топтан үстем деген сылтаумен араларыңдағы анттарыңды бұзып, жібін мықтап иіргеннен кейін тарқатқан қатын құсаған болмаңдар.

(Нахыл сүресі, 92)

Міне, ақырет жұрты: Оны жер жүзінде өзін-өзі көтеріп, бүлікшілік ізденбегендерге нәсіп етеміз. Негізінде, соңғы табыс тақуалар үшін.

(Қасас сүресі, 83)

Имансыздардың қонысы

Алла сендерге бейбітшіліктегі жайбарақат бір кентті мысал берді: Оған әр тараптан мол ризық келуші еді. Ақырында, Алланың нығыметіне қарсы келді. Сондықтан Алла оларға қылықтарының салдарынан ашаршылық және қауіп-қатердің тонын кидіріп жапа

тарттырды. Расында, оларға өздерінен пайғамбар келді де, олар оны жасынға шығарды. Сондықтан ол залымдарды азап қолға алды.
(*Нахыл сүресі, 86-87*)

Халықаралық достастық жайында

Жақсылықтың сыйлығы жақсылық қана.
(*Рахман сүресі, 60*)

Дұшпандық қылғандарға тойтарыс беру

Сонда кім сендерге соқтықса, сендер де олар сендерге соқтыққандай соқтығындар және біліңдер, шәксіз, Алла тақуалармен бірге.
(*Бақара сүресі, 194*)

Егер дұшпанға жаза берсеңдер, өздеріңе істелген тәрізді ғана істендер. Егер сабыр қылсаңдар, әрине ол сабырлылар үшін қайырлы болады.
(*Нахыл сүресі, 126*)

Бір жамандықтың жазасы өзіндей ғана жамандық. Сонда кім кешірім етіп, жарасса; онда оның сыйлығы Аллаға тән. Күдіксіз, Ол залымдарды жақсы көрмейді. Әлбетте, біреу зұлымдық көргеннен кейін өшін алса, сонда оларға сын жоқ. Шынында, сөгіс адамдарға зұлымдық қылып, жер жүзінде орынсыз шектен шыққандарға лайық. Міне, солар үшін жан түршігерлік азап бар.
(*Шура сүресі, 40-42*)

Ең кемел дін – Ислам

Алланың қасында шынайы дін – Ислам.
(*Әли Имран сүресі, 19*)

Терминологиялық сөздік

Ахлақ – Араб тіліндегі (х-л-қ) яғни жаратылыс түбірінен тарайтын есім сөз. Адамның мінез-құлық жаратылысын, мінезін, табиғи болмысын білдіреді. Қазақ тілінде ол мінез-құлық тіркесіндегі құлық сөзімен түбірлес және мағыналас келеді.

Ғайб – сөздікте ол көзден таса, көрінбейтін дегенді білдіреді. Ал Ислам дініндегі терминдік мағынасы метафизикалық және рухани әлем, көзге көрінбейтін әлем, адам баласы біле алмайтын құпиялар мен сырлар дегенді білдіреді. Ғайбты тек Алла ғана біле алады, ал адам баласы Алланың өзіне үйреткен мөлшерінде ғана білуі мүмкін.

Ғайбат – Біреуді көзінше емес, ту сыртынан жамандап, өсектеу, кемшіліктерін санау мағынасына келетін термин. Ғайбат Ислам дінінде үлкен күнәлардың бірі болып табылады.

Ғиддет – талақ кезінде Ислам шариғаты бойынша әйел төрт ай он күн шамасында ғиддет күтеді. Ғиддеттің мағынасы санаулы күндер дегенді білдіреді. Ғиддет талақтың неғұрлым оңай болмауы үшін қойылған талаптардың бірі. Сондай-ақ бірінші және екінші талақта ғиддет күту мерзімінде екі тарап ниетінен айныса қайтадан қосылуына болады. Ғиддет күту екі жақтың жақсылап ойланып, дұрыс шешім қабылдауына уақыт береді және көбіне қайта қосылуларына себеп болады. Сонымен қатар ғиддет әйел адамның жатырында нәрестенің бар-жоғын анықтауға да қажет.

Ғұсыл – Ислам дініндегі тазалық түрлерінің бірі. Ғұсылды кейде бой дәрет деп те атайды. Ол денені түгелдей, ауыз және мұрын қуыстарымен қоса жуып тазалану дегенді білдіреді. Ерлі-зайыптылар жақындасудан кейін және әйелдер етеккірден кейін ғұсыл құйынуы міндет.

Дәрет – Ислам дініндегі тазалық түрлерінің бірі. Қазақ дәстүрінде дәрет астыңғы дәрет (асты дәрет) және дәрет деп екіге бөлінеді. Алайда негізінде дәрет деп бетті, қолдарды, аяқты жуу және басқа мәсіх тарту (сипау) түрінде жасалатын тазалық түрін атайды.

Дін-дин – Құрандағы басты ұғымдардың бірі болып табылады. Ол шын мәнінде қазақ тіліндегі дін ұғымынан өзге көптеген мағыналарды білдіреді. Қияметтегі есеп-жаза, үкім беру, басқару және т.б. мағыналары бар.

Жәһилият – сөзбе-сөз надандық деп аударуға болады. Терминологияда ол Исламға дейінгі арабтардың қараңғылық дәуірін атау үшін пайдаланылады. Сондай-ақ кез-келген халық немесе адамның Исламмен танысқанға дейінгі кезін жәһилдік кезі деп атайды. Қысқасы Исламды білмеушілік немесе оны мүлде мойындамаушылықты жәһилият деп атауға болады.

Жихад – Араб тілінде (ж-һ-д) сөзінен тарайды, мағынасы: күресу, күш жұмсау, тер төгу. Ислам дінінде жихад кең таралған ұғымдардың бірі. Жихад әртүрлі мағынадағы, дене күресі, ақыл күресі, білім күресі және басқа да күрестерді қамтиды. Атап айтсақ Алла жолында адамның өз нәпсісімен күресуінен бастап Ислам жолында қару ұстап елін, отанын қорғап соғысуына дейінгі күрестің барлық түрін жихад деп атайды.

Зекет – Араб тілінде зекет тазару, арылту дегенді білдіреді. Термин ретінде ол әл-ауқатты мұсылмандардың өз қажетінен тыс жиылып қалған байлығынан қырықтан бір бөлігін жоқ-жітікке беруі. Бұл Ислам негіздерінің біріне жатады. Ежелгі Ислам мемлекеттеріндегі молшылық пен өсіп-өркендеудің басты себебі зекет жүйесін мықты ұстануында болды деуге болады.

Зина – ер мен әйелдің некесіз жақындасуын білдіреді. Сонымен қатар Ислам дінінде тән жақындасуынан бөлек көз зинасы, құлақ зинасы, ой зинасы деген ұғымдар да бар. Бұлар тиісінше адамның қиялымен зинаны әдейілеп ойлауы, көзбен сығалауы немесе есік сыртынан тыңдауы дегенді білдіреді.

Иғтикаф – Мұсылманның бір немесе бірнеше күн мешітке оңаша отырып Аллаға құлшылық жасауға өзін арнауы. Иғтикаф кезінде намаз оқылады, зікір жасалады, Құран оқылады және тек табиғи қажеттіліктерді ғана өтеуге болады. Пайғамбарымыздың өз өмірінде жиі иғтикаф жасағандығы, әсіресе Рамазанның соңғы он күнін иғтикафпен өткізгендігі риуаят етіледі.

Исраил – Исра «таңдаулы құл», Ил – «Алланың» дегенді білдіреді. Алланың таңдаулы құлы дегенді білдіретін бұл лақап Яғқұп пайғамбарға берілген. Ал оның он екі ұлынан тарайтын ұрпақты, яғни яһуд қауымын «Исраил ұлдары» деп те атайды.

Истиғфар – Алладан күнәнің кешірілуін сұрап жалбарыну.

Қиямет – Әлемнің және барлық тіршілік иелерінің екінші рет қайта жаратылуын қиямет деп атайды. Қиямет қайым болған кезде адамдар тірілтіліп, Алланың алдына есеп беру үшін жиналады.

Ләух әл-Махфуз – Құранда Әл-Китәб деп те келетін бұл ұғым

Алланың құзырындағы қорғаулы мандайша дегенді білдіреді. Онда адам, әлем және барлық жаратылыс жайында мәлімет бүгешүгесіне дейін жазулы деп сеніледі. Оны арнайы періштелер қорғап тұратындықтан (Ләух әл-Махфуз) «қорғаулы мандайша» деп аталған.

Мәһір – Шариғат заңы бойынша неке кезінде қалыңдықтың өзіне берілетін арнайы сыйлық. Күйеу жігіт оны кем дегенде екі куәгердің көзінше беруге немесе уәде етуге тиісті. Ажырасқан жағдайда уәде етілген мәһір қолма-қол беріледі. Негізгі мақсаттарының бірі некені қызықтырақ қылу, жастар оған жеңіл қарамауы үшін кішкене қиындату және ажырасқан жағдайда қалыңдықтың қолында белгілі бір қаражат болуын алдын-ала қамтамасыз ету болса керек.

Миграж – көкке өрлеу дегенді білдіреді. Ислам пайғамбары Хз. Мұхаммед Меккеде тұрған кезінде хижрадан бір жарым жыл бұрын Жәбірейіл періштенің жетегінде көкке сапар шеккендігі Құранда Ибра сүресінде баяндалады.

Мүмін – Иманды адам дегенді білдіреді. Мұсылманнан айырмашылығы мұсылман Исламды қабылдаған, мойындаған адам болғанымен әлі иман жүрегіне орнықпаған болуы мүмкін. Ал мүмін жүрегінде иманы бар адам дегенді білдіреді. Сондықтан мүмін деген мұсылмандар арасындағы иман тұрғысынан дәреже деуге болады.

Мұнафиқ – екіжүзді дегенді білдіреді. Ислам терминологиясында мұсылмандар арасында мұсылманша киініп, мұсылман болып көрініп жүргенімен, Аллаға сенбейтін, имансыз адамдарды атайды. Алайда ешкімді мұнафиқ деп атауға болмайды. Өйткені сырт көрінісі мұсылман болған адамдардың қайсысы мұнафиқ екендігін қияметте Алла тағала ғана атай алады. Құран бойынша ондай екіжүзділер тозақтың ең төменгі қабатында болады.

Нәпақа – Отағасының өз отбасына күнделікті қамтамасыз етуі тиісті азық-түліктер мен өзге қажеттіліктерді атайды.

Нәпіл – Ислам шариғатында бекітілген парыз құлшылықтардан өзге әр мұсылманның қосымша өз еркімен орындайтын құлшылықтарын нәпіл деп атайды. Осыдан нәпіл намаз, нәпіл ораза, нәпіл садақа деген ұғымдар шығады.

Нәпсі – сөздікте адамның өзі және өз жан дүниесі дегенді білдіреді. Ислам шариғатында адамның өз басының ләззаты мен құмарына берілуін нәпсіге берілу деп атайды. Нәпсіні тәрбиелеу бағытында пайда болып, қалыптасқан ғылым саласын тасауф деп атайды.

Раббы – тәрбиелеуші, жөн сілтеуші, қамқоршы дегенді білдіреді. Құранда Алла тағала Өзін әлемдердің Раббысы деп таныстырады.

Сәжде – Алла алдында маңдайды жерге қойып иілуді сәжде деп атайды. Ислам шарифатында сәждеде жерге маңдаймен қоса мұрын, екі алақан, екі тізе және екі аяқтың ұшы тиіп тұруы тиісті. Пайғамбардың хадистерінде сәжде осы жеті сүйекке жасалады деп келеді.

Талақ – сөздікте босату дегенді білдіретін бұл сөз термин ретінде ердің өз әйелін босатуы, ажырасуы дегенді білдіреді. Талақ Ислам дінінде ең көбі үш рет бола алады.

Тәубе – күнәдан қайту, өкіну және кешірім сұрау деген мағыналарды қамтиды. Қазақ тіліндегі тоба сөзі тәубеден келеді.

Тәяммум – Шарифатта су жоқ немесе су бар бірақ пайдалану мүмкін емес болғанда жасалатын тазалық процедурасы. Екі алақан мен жүзді таза топырақпен мәсіх ету арқылы жасалады.

Уахи – Алладан келген аян, тылсым хабар дегенді білдіреді. Құран бойынша уахи тек пайғамбарларға ғана келмейді, сонымен қатар Алла тағаланың бал арасы секілді жәндіктерге аян еткен табиғи ерекшеліктері де уахи сөзімен жеткізіледі.

Хикмет – даналық және терең саналылық, бір істегі түпкі ақли себеп деген мағыналарды қамтиды.

Һидаят – Ислам дінінде Құран және хадистермен көрсетілген тура жолды һидаят деп атайды. Құран бойынша тура жолға, яғни һидаятқа салушы тек Алла тағала және тура жолдан адастырушы да Сол ғана.

Ширк – Алладан өзгеге табыну немесе Аллаға табынумен қатар тағы да басқа бірдеңеге табыну, немесе Алладан өзгеге тәңірлік сипатты жарастыру дегенді білдіреді. Оны қазақ тілінде кейде серік қосу, ортақ қосу, серік қату деп те атайды.

Ясуж бен Мәсуж – Құранда бір қауымның аты. Құран бойынша бұл қауым жер бетінде бүлік пен бұзақылық таратқаны үшін жазаланған. Алайда ақырзаманның алдында қайтадан пайда болып бүлік әкеле бастайды.

Пайдаланылган әдебиеттер

1. Құран Кәрімнің қазақша мағына және түсінігі, Халифа Алтай. Құран Шәриф басым комбинаты, Мәдина, 1991.
2. The Holy Quran with Kazak and English Translation, Selangor Darul Ehsan Malaysia, 2010.
3. Әл-Ағзами. Мұхаммед Мустафа. The History of The Qur'anic Text from
4. Исаұлы Мухитдин. Мәңгілік мұғжиза. Астана, 2011.
5. Хамидуллах Мұхаммед. Исламға кіріспе. Анкара. 41 б. 1966.
6. Хамидуллах Мұхаммед. Ислам пайғамбары. II том. 763 б. 1966.
7. Krenkovv, Encyclopedie de L'islâm (Ort. Kitab) 11/1104.
8. Blachere, Le Coran, Introduction, 5.
9. Revelation to Compilation A Comparative Study with The Old and New Testaments (түрікшеаудармасы, Стамбул, 2006.
10. Burton, John, The Collection Of The Qur'ân, Cambridge University Press, 1979.
11. Demirci, Проф.Док. Muhsin, Kur'ân Tarihi, Стамбул, 2005.
- Ebû Leyle, Проф.Док. Muhammed Muhammed, el-Kur'ânu'l-Kerîm mine'l-Manzûri'l-İstişrâkî, Kahire, 1423/2002.
12. 1407/1987, اب شهبة، دكتور محمد، المدخل لدراسة القرآن الكريم، الرياض،
13. 1418/1997 الغوس المختار، لغة قریش، الربیة السعودیة
14. بن الجوزي، اب الفرج عبد الرحمان فنون الأفنان في عيون علوم القرآن، التحقيق د إسماعيل، محمد، رسم المصحف و ضبطه بين التوقيف و الإصطلاحات الحديثة، مكة 2001 دكتور شعبان المكرمة،
15. Maşalı, Dr. Mehmet Emin, Kur'ân'ın Metin Yapısı Mushaf Tarihi ve İmlası, Ankara, 2004.
16. Nöldeke, Ord. Проф.Док. Theodor, Geschichte des Qorans, Leipzig, 1919.
17. Watt, Проф.Док. W. Montgomery, Kur'ân'a Giriş, (trc. S. Kalkan), Ankara, 2006.
18. tsz.، مصر، الزرقاني، مناحل العرفان في علوم القرآن،
19. Резван Е.А. Зеркало Корана, «Звезда» 2008, № 11.
20. Игнатенко А. А. Об исламе и нормативной дефицитности Корана // Отечественные записки, 2008. – № 4 (43). – С. 218 – 236.
21. Али-заде А.А. Құран // Исламский энциклопедический сло-

1. варь. – М.: Ансар, 2007. – С.377– 392 (кітаптың көшірмесінен алынды).
2. 93. **ابن حجر العسقلاني، فتح الباري، المجلد 1، ص 93**
3. 3831. **كتاب السنن لأبي داود - المجلد 1، ص 3831**
4. Muhsin S. Mahdi, Fazlur Rahman, Annemarie SchimmelIslam. // Encyclopedia Britannica, 2008.
5. Крачковский И. Ю. Русский перевод Корана в рукописи XVIII в. // Крачковский И. Ю. Избр.соч. Т.1. М.-Л., 1955. С.175-181.
6. Толкование Корана. Часть IV. //Э. Р. Кулиев. На пути к Корану. – Баку.: Идрак, 2009.
7. 124. **جمال الدين السيوطي، الإتقان في علوم القرآن المجلد 1، ص 124**

**А. Р. ӘЛІМҰХАМЕТОВ
Б. ХАМЗЕЕВА**

ҚҰРАН АНТОЛОГИЯСЫ

Оқулық

Басуға 21.06.2013 жылы қол қойылды. Қағазы офсеттік.
Қаріп түрі "Times". Пішіні 60x90^{1/16}. Офсеттік басылым.
Баспа табағы 22,75. Таралымы 700 дана. Тапсырыс №3/60-13.

«Экономика» баспасы» ЖШС
050063, Алматы қаласы, Сайын көшесі, 81-үй
тел.: 8 (727) 377-19-89, 377-19-88

